

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

විසිඳුවන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද භික්ෂු

ප්‍රකාශනය

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2021

ධර්මදායකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2021 ජනවාරි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධර්මදායකි ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඥාණනදු සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධර්ම ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-14-3

විමසීම්

කටුකුරුන්දේ ඥාණනදු සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැහිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවෙලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැඟිරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාරච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණුසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාන, රත්නපුර.
8. මහාවායඪී කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
විශේෂඥ දන්ත වෛද්‍ය සේවය, 589 පේරාදෙණිය පාර, මහනුවර.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුඩියෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. තේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැන්න.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.තො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. කුමාරසේන විජේසුන්දර මහතා
ඉහළ මුරුතැන්නේ මහගෙදර, නක්කාවත්ත, කුලියාපිටිය.
15. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
16. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.
17. Mrs. Kisara Eratne (kisaraeratne@hotmail.co.uk)
84 Little Sutton Road, Four Oaks, Sutton Coldfield, B75 6PS, UK.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ වග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිත්
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
136. 'අසමනො පමනෙසු' (පහන් කණුව 17)	1
137. 'යථාපි මූලෙ අනුපඤ්චෙ දුඤ්ඤ' (පහන් කණුව 29)	25
138. 'දුරෙ සනො පකාසෙනි' (පහන් කණුව 48)	51
139. 'න හි වෙරෙන වෙරානි' (පහන් කණුව 50)	77
140. 'න පරෙසං විලොමානි' (පහන් කණුව 133)	101

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමීරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ විතත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ථය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පූණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සන්තාන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථ රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ 'පහන් කණුව ධර්ම දේශනා' පොත් පෙළ එළිදැකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සගපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා 'සහරාවක' අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් 'තරු සලකුණක්' හෝ ලැබෙතොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සලකමු.

'ආනුපුබ්බි කථා' නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම 'අනුපිළිවෙළ කථාවක්'

ධම්මදේශකයින්ට අනුදන වදළහ. දන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මාදුටු, පුබුදුටු, පහන්වූ සිතට වතුරාසීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම්ම කරුණු සැදුණින සිරිම (සඤ්ජෙසති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතන් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපනංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධම්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මග හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදුහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා භික්ඛු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරඳන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

'කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය' පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාථීය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ,

www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය,

www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය

පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත. මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථන අංක: 0777127454

ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)

ගිණුම් අංක: 007060000241

සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX

ශාඛා අංකය: 070

ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වත්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ කුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අමිල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නත් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවුණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අමිල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා

දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ්ඤා භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

28 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන පින්වත් පිරිසට එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිවාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවායි පතමු.

– අනුශාසක

(2564) - 2021 ජනවාරි

පුණ්‍යානුමෝදනාව

ලබාගත් ඤාණ සම්පත්තිය උපයෝගී කොට, දුකක්ම වූ පැවැත්ම වෙනුවට ශාන්ත වූත් ප්‍රණීත වූත් නැවැත්ම නම් වූ නිවන සඳහා, බුදුහිමි දෙසූ අසිරිමත් නිවන් මග, හෙළිපෙහෙළි කර ගැනීමට මග පාද දුන් අපගේ අසහාය කළාණමිත්‍ර අති පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ලොකු ස්වාමීන් වහන්සේටත්, එමග යමින් මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙල නොකඩවා ගෙනයන ශිෂ්‍ය ස්වාමීන් වහන්සේලා ඇතුලු සියලු කළාණමිත්‍රයන් වහන්සේලාටත් මෙම ග්‍රන්ථ රත්නය උපහාරයක්ම වේවා!

අප නමින් නැසී ගිය පින් කැමති සියලු ඥාතිමිත්‍රාදීන්ටද මෙම කුසලය අත් වේවා!

– සසුන් ලැදි

ශ්‍රාවක - ශ්‍රාවිකාවෝ

136 වන මද්දෙනය

136 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 17)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

අඤ්ඤා පමනෙසු
සුතෙසු බහුජාගරො
අබලස්සංව සීඝස්සො
හිත්වා යාති සුමෙධස්සො’ති

– ධම්මපද, අඤ්ඤාද වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

අපේ රටට බුද්ධඝාසන දයාදය ලැබුණු ඒ උතුම් දවසයි පොසොන් පෝය දවස. අපි කවුරුත් අහලා තිබෙනවා මේ පොසොන් පොහොය දවසේ මහාමහින්ද මහරහතන්වහන්සේ දෙවනපැනිස් මහාරජ්ජුරුවන්ගේ රාජ්‍ය කාලයේදී බුද්ධඝාසනය ගෙනැල්ලා මේ රටේ පිහිටවූ බව. මේ අපි කවුරුත් දන්න දේ. නමුත්, බුද්ධඝාසනය කියන වචනය ගැන ඒ තරම් පැහැදිලි අවබෝධයක් වැඩි දෙනෙක් තුළ නැති බවයි පෙනෙන්නේ.

ඝාසනය කියන වචනයේ මූලික අර්ථයනම් පණිවිඩය කියන එකයි. ඉතින් අපි දළ වශයෙන් කල්පනා කරලා බැලුවහම බුද්ධඝාසනය කියලා කියන්නේ බුදු කෙනෙක් ලෝකයට පහළ වෙලා ලෝකයාට දෙන යම්කිසි පණිවිඩයක්. මේ පණිවිඩය අතින් අතට, කටින් කටට යවන විදියේ පණිවිඩයක් නොවෙයි. තමතමන්ම පිළිපැදලා, තමතමන්ම ක්‍රියාත්මක කරලා හදවතින් හදවතට ගෙනයන විදියේ පණිවිඩයක්. ගොඩනැගිලි, දැගැබ්, වෙහෙර විහාර ආදියේ තැන්පත්වුණු දෙයක් නොවෙයි. මේ මනුෂ්‍ය ජීවිත හා සම්බන්ධ දෙයක්. එතකොට මේ පණිවිඩය ධර්මයේ කෙටියෙන් සඳහන් කරලා තිබෙන්නේ සීල, සමාධි, පඤ්ඤා කියන වචන තුන මගින්. ඒ වචන තුන තුළින් ඒ පණිවිඩය ඉදිරිපත් කලා බුදුපියාණන් වහන්සේ. මේ සීල, සමාධි, පඤ්ඤා කියන පණිවිඩය තුළින් ඉදිරිපත් කරන්නේ හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ අති සෝච්චි භයානක සංසාරයෙන් මිදිලා, උතුම් නිර්වාණ ධර්ම සාක්‍ෂාත් කරගැනීම පිළිබඳවයි. මේ ලෝකයේ තිබෙනවා ඉක්මන් පණිවිඩ කියලා ජාතියක්. අප්‍රමාදව කළයුතු, අප්‍රමාදව ක්‍රියාත්මක කළයුතු, ඉෂ්ට කළයුතු පණිවිඩ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තිබෙනවා ලෝකයේ. මේ කාලයේ කවුරුත් දන්නවා ඒවා ගැන. බුදුරජාණන් වහන්සේත් පෙන්නුම් කරලා තියෙන්නේ අප්‍රමාදීව ඉෂ්ට කළයුතු පණිවිඩයක් තමයි, මේ සීල, සමාධි, ප්‍රඥ, කියන පණිවිඩය. නිවන් පණිවිඩය. මොකද ඒකට හේතුව? බුද්ධෝත්පාද කාලය අතිශයින්ම දුර්ලභයි. මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් - බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලබන මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයක් - ඒ වගේම ඉතාමත්ම දුර්ලභයි.

ඊළඟට මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය කියලා කිව්වට මනුෂ්‍ය ජීවිතය කොයිතරම් කෙටිද කියන එක මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා, කොයිතරම් ඉක්මනින් ජීවිතයක් විනාශ වෙලා යන්න පුළුවන්ද කියලා. එතකොට ජීවිතයේ කෙටි බව ගැන කල්පනා කරලා බැලුවත් බුදුපියාණන් වහන්සේලා දෙන මේ ඉතාම දුර්ලභ පණිවිඩය හැකිතාක් ඉක්මනින් අප්‍රමාදීව ඉෂ්ට කළයුතුව තිබෙනවා. මේ නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දිනපතාම සුගතෝවාදය හැටියට සංඝයාවහන්සේලා අමතලා 'අප්‍රමාදෙන භික්ඛවෙ සම්පාදෙථ' යනුවෙන් අනුශාසනා කළ බව දැක්වෙන්නේ. 'මහණෙනි අප්‍රමාදීව නිවන් සඳහා කළයුතු දේ සම්පාදනය කරන්න' කියන එක. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයට කලින් ඒ අවසාන බුද්ධ වචනය හැටියට ප්‍රකාශ කළ වචන කීපයක් 'වයධම්මා සංඛාරා අප්‍රමාදෙන සම්පාදෙථ' කියන එකයි. 'සියලුම සංස්කාරයන් ගෙවී යන ස්වභාවය ඇත. ඒ නිසා අප්‍රමාදීව නිවන් කටයුතු සම්පාදනය කරන්න' කියන එකයි. එහෙම කල්පනා කරලා බලනකොට මේ අප්‍රමාද කියන වචනය බුද්ධශාසනයේ 'අ' යන්න වගේ - ඒ තරම් වැදගත්. එතකොට අපි මේ අද මාතෘකා කළ ගාථා ධර්මයන් අප්‍රමාදය පිළිබඳවයි. මේ ගාථා ධර්මය දේශනා කරන්නට හේතු වූණ අවස්ථාව පොත පතේ සඳහන් වෙන්නේ මෙහෙමයි මේ ධර්මපදධාකථාවේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයේ වැඩ වාසය කරන කාලයේ මිත්‍ර භික්ෂූන්වහන්සේලා දෙනමක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කර්මස්ථාන ලබාගෙන වස් කාලය ගතකරන්න ආරණ්‍ය විහාරයකට වැඩම කළා. මෙහෙම දෙනමම මේ විදියට කර්මස්ථාන ලබාගෙන වැඩමකළ නමුත් එක නමක් ඒ වස් කාලය ගත කළේ මෙන්න මෙහෙමයි. හැන්දෑ යාමයේ කල්තබාම දර එකතු කරගෙන ගිහිල්ලා ගිනි කබලක් හදගෙන පොඩි සාමණේර කට්ටියක් එක්ක එකතුවෙලා ගිනි තපිමින් රාත්‍රියේ පළමු යාමය ගතකරනවා. උන්වහන්සේ මේ ආකාරයට

ජීවත්වෙනකොට අප්‍රමාදීව කටයුතු කරන අනික් හික්‍ෂුන්වහන්සේ - අවවාද කළා තමන්ගේ යාච්චාට, 'ඔහොම කරන එක හරි නෑ. බුදු වරුන් කපටි කමින් රචට්ටන්න බෑ. අපි මේ ජීවමාන බුදු කෙනෙකුගෙන් කර්මස්ථාන ලබාගෙන ඇවිල්ලා තියෙන්නේ. අප්‍රමාදීව මේ කටයුතු කරන්න ඕන' කියලා. ඒ විදියට අවවාද අනුශාසනා කළ නමුත් අර භාමුදුරුවෝ ඒවා පිළිගත්තෙ නෑ. ඒ වෙනුවට අර අප්‍රමාදීව කටයුතු කරන ස්වාමීන්වහන්සේ ඉතාමත්ම වෙනෙස මහන්සිවෙලා සක්මනේ භාවනා කරලා, රාත්‍රියේ පළමුවෙනි යාමයේ භාවනා කරලා, බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසරදී ඇති පරිදි මධ්‍යම යාමයේ විවේකගන්තට කුටියට වැඩමකළහම අර භාමුදුරුවෝ ඇවිල්ලා ඔව්වමට වගේ, ඒ කියන්නේ එක්තරා විදියකට නිගා කිරීම වශයෙන් 'මහා අලසයා, මොකද මේ ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කර්මස්ථාන ලබාගෙන ඔය විදියට නිදගන්නේ?' කියලා කුසිතයෙක් කියලා නිග්‍රහ කරලා තමන් ගිහිල්ලා හොඳ හැටි බුදියගන්නවා.

මන්න ඔය විදියට මේ දෙනම දෙයාකාරයකට ඒ වස් කාලය ගතකළා. වස් කාලය අවසන් වෙන්න කලින් අර අප්‍රමාදීව කටයුතු කළ ස්වාමීන්වහන්සේ සිවුපිළිසිඹියාපත් රහත් තත්ත්වයට පත්වුණා. නමුත් අනිත් ස්වාමීන්වහන්සේ මේ තත්ත්වය දන්නෙ නෑ. දෙනමම වස් කාලයෙන් පස්සෙ බුදුපියාණන් වහන්සේ දැකීමට වැඩම කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇසුවා 'මහණෙනි, කොහොමද වස් කාලය? තමන්, මේ පැවිදිවීමේ පරමාර්ථය ඉෂ්ට කරගත්තද? අප්‍රමාදීව වාසය කළාද?' කියලා. එතකොට අර ප්‍රමාදයට වැටිලා හිටිය භාමුදුරුවොයි ඉස්සෙල්ලා කතා කළේ. 'කොහෙද ස්වාමීනි මේ භාමුදුරුවන්ට අප්‍රමාදයක්? ගිහිල්ලා එතන බුදියගත්ත එකයි කළේ' කියලා ඒ විදියට නිග්‍රහ වෙන විදියට වචන පාවිච්චි කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ තත්ත්වය පැහැදිලිව පෙනෙනවා. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ අර හික්‍ෂුට ප්‍රකාශ කළා, වෝදනා කළා 'තමන් ප්‍රමාදයට වැටිලා අප්‍රමාදීව කටයුතු කරන මේ සංඝයාවහන්සේට - මගේ පුත්‍රයාට, නුඹ නිග්‍රහ කරනවා' කියලා.

ඊළඟට උපමාවක් වශයෙන් මේ ගාථා ධර්මය වදළා. ඒ කියන්නේ 'නුඹ හරියට මගේ නියම පුත්‍රයාට සමාන කරලා බලනකොට වේගයෙන් දුවන අශ්වයෙක් ළඟ දුර්වල අශ්වයෙක් වගේ' කියලා ඒ අදහස දෙමින් අර අපි කලින් සඳහන් කළ ගාථා ධර්මය වදළා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අසමතො පමනෙසු
සුතොසු බහුජාගරො
අබලස්සංච සීසස්සො
හිත්වා යාති සුමෙධස්සො

‘ප්‍රමාදයට වැටුණවුන් අතර අප්‍රමාදීවූ, නිදිගත් අය අතර අවදිමත්වූ නුවණැති පුද්ගලයා වේගයෙන් දුටු අශ්වයෙකු, දුර්වල අශ්වයෙකු පරදවා යන්නාක් මෙන් ඉක්මවා යයි’ කියන එකයි ඒ ගාථාවේ අදහස. එතකොට මේ අප්‍රමාදයේ ආනිශංස පක්‍ෂයයි මේ ගාථා ධර්මයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයට දක්වා වදළේ. දැන් අපි මේ ගාථාවේ විශේෂයෙන්ම සඳහන් වෙන මේ අප්‍රමාද කියන වචනය තේරුම්ගන්න උත්සාහ කරමු.

ලෝකයා අප්‍රමාදය කියන එක නොයෙකුත් ආකාරයෙන් විග්‍රහ කරනවා එදිනෙද ලෞකික ජීවිතයට අදාල හැටියට. නමුත් මේ ශාසනයේ ඒ වචනය තේරුම තියෙන්නේ - මේ ගාථාව පිළිබඳව අර්ථ විචරණ ආදියේදීත් අප්‍රමාදය සතියට සමාන කරලා. සතිය කියන ගුණධර්මයට. සතිය කියන්නේ සිහිය. කොටින්ම කියතොත් අප්‍රමාදයත්, සිහියත් කියන දෙක සමීකරණයක් හැටියට දක්වන්න පුළුවන් තරමට ඒ දෙක සමානාර්ථවත් හැටියට වගේ දක්වන්නෙ මේ ධර්මයේ. ඒ වගේම අර නිදගැනීම කියන එකත්, අවදිමත්බව කියන ඒකත් ලෝකයා ගළපන අර්ථයෙන්ම නොවෙයි ධර්මයේ දක්වන්නේ. දැන් ලෝකයා හිතන්නෙ අර හාමුදුරුවෝ ගිනි කබලක් තියාගෙන අවදිවයි සිටියේ. නමුත් ඒක නියම අවදිමත් බව නොවෙයි. සති කියන ගුණධර්මය තමා තුළ දියුණු කරගෙන සිහි ඇතිව සිටීම තමයි නියම අවදිමත් බව. ධර්මයේ යෙදෙන වචන බොහෝවිට ගැඹුරු අර්ථයකින් යෙදෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේම සමහරවිට ‘ලෝකයා අන්ධයි’ කියලා කියනවා. මෙවිචර මේ වැඩි දෙනෙක් ඉන්නෙ ඇස් පෙනෙන අය. නමුත් ඇස් පෙනුනට මොකද අන්ධයි කියලා කියන්නෙ මොකද? ප්‍රඥ ඇස නැති නිසා. අන්න ඒ වගේ කොයිතරම් අවදියෙන් ඉන්නවා වගේ අපට පෙනුනත් ඇස් ඇරගෙන හිටියත්, ඒ අය නිදි, සිහිය නැත්නම්, සතිය නැත්නම්. ඔන්න ඔය විදියේ තත්ත්වයක් ධර්මානුකූලව මේ වචනවල අර්ථය විග්‍රහ කරනකොට අපිට කියන්න සිද්ධවෙන්නෙ.

මේ සතිය කියන ගුණධර්මය, ඒ වගේම අප්‍රමාදය කියන වචනය කොයිතරම් වැදගත්ද කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවකින් දක්වලා

තිබේනවා - ඇතෙකුගේ ඇත් පා සටහනට අනෙකුත් ඕනෑම සතෙකුගේ පා සටහනක් ඇතුළු කරන්න පුළුවන් විදියට ඉඩකඩ තියෙන්නා වගේ මේ අප්‍රමාද කියන වචනය තුළට සියලුම කසල් ධර්ම එකතුවෙනවා කියලා. ඒ තුළින් අපට සලකාගන්න පුළුවන් මේ සතිය කියන වචනය තුළටම මේ ධර්ම මාර්ගයේ හැම දෙයක්ම එකතුවෙන බව. ඒ තරම් ඒක ප්‍රධාන දෙයක්. ඊළඟට ඒ හැම කුසල ධර්මයකටම මුල් වෙන්නෙන් මේ අප්‍රමාදයයි. මේ අප්‍රමාද ගුණයයි.

ඒ අප්‍රමාද කියන එකේ අපි ශාසනික අර්ථය සලකා බලනවිට පෙනෙනවා අප්‍රමාදීව කටයුතු කිරීමට නම් යම්කිසි වේගයක් අවශ්‍ය බව. ලෝකයේ නොයෙකුත් වේගය දනවන, ජවය දනවන දේවල් තිබේනවා. ශාසනික ගමන සඳහා උපකාර වන ජවය, දනවන වේගය දනවන කාරණා අටක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබේනවා සංවේග වස්තු හැටියට මේ පින්වතුන් අහලා ඇති. ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, ඊළඟට මරණ. ජාති කියන්නේ උත්පත්තිය. ජරාව, දිරා යාම. මහළු වයසට පත්වීම නැත්නම්, ශරීරයේ උත්පත්තියේ ඉඳලාම පටන්ගන්න දිරායාමයි. ඊළඟට ව්‍යාධිය, ලෙඩවීම. ඊළඟට මරණය. ඒවගේම අතීතයේ, අතීත සංසාරයේ විදින ලද සංසාරික දුක් ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වචනය අනුව කල්පනා කරලා ඒ ගැනත් සංවේගය උපදවාගන්න පුළුවන් කෙනෙකුට. ඒ වගේම මේ සසර දුක් කෙළවර නොකළොත් අනාගතයේ සංසාරයේ විදින්න වෙන දුක් ගැහැට. ඊළඟට මේ ජීවිතයේම තමන්ට ප්‍රත්‍යක්‍ෂයි මේ ආහාර වේල සඳහා, ජීවිතය පැවැත්වීම සඳහා විදින්න වෙන දුක්. ඔය විදියේ සංසාරික වශයෙන් සත්ත්වයින්ට පැමිණෙන දුක් ගැන හිතලා නිතර සංවේගවත් වියයුතු බව දක්වනවා. ඒ විදියට සංවේගවත් ආකල්පය තුළිනුයි ජවය උපදවාගන්නේ. නමුත් ඒක ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී සතියයි උපකාර වෙන්නේ.

සතිය කියන්නේ කුමක්ද? සතියේ කෘත්‍යයන් මොනවාද?, සතිය කොයි විදියටද පවත්වන්නේ කියන ඒ කාරණා පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබේනවා සතර සතිපට්ඨානයේ. සම්මා සති කියලා ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ දක්වන ගුණයත්, සති කියලා අපි සාමාන්‍යයෙන් දක්වන ඒ ගුණයත්, විග්‍රහ කරලා තියෙන්නේ, තේරුම් කරලා තියෙන්නේ සතර සතිපට්ඨානය ආශ්‍රයෙන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ බෝධි පාසෑක ධර්ම කියලා කාරණා තිස් හතක් දක්වනවා. මුළුම දක්වන්නෙන් සතර සතිපට්ඨානයයි. ඒ තරම් ඒක මූලික, ප්‍රාථමික

දෙයක්. කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය, වේදනානුපස්සනා සතිපට්ඨානය, චිත්තානුපස්සනා සතිපට්ඨානය, ධම්මානුපස්සනා සතිපට්ඨානය කියලා මේ සිහිය පිහිටුවීමේ නියම අරමුණු දක්වෙනවා. සාමාන්‍ය ලෝකයේ සිහිය ගැන - සිහිය නැතිව ඉන්නවා, සිහිසන් නැතුව ඉන්නවා කියලා ව්‍යවහාර කරනවා. නමුත් ධර්මානුකූලව සමාස් සතිස වශයෙන්, නියමාකාරයෙන් සිහිය පිහිටුවිය යුතු අරමුණු හතරයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන දක්වලා තිබෙන්නේ. කය අනුව බලමින් සිහිය පිහිටුවාගැනීම, කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය කියන්නේ. ඊළඟට වේදනානුපස්සනා සතිපට්ඨානය කියන්නේ වේදනාවන් අනුව බලමින් සිහිය පිහිටුවාගැනීම. චිත්තානුපස්සනා සතිපට්ඨානය, සිත අනුව බලමින්, සිතේ පැවතුම් අනුව බලමින් සිහිය පිහිටුවාගැනීම. ධම්මානුපස්සනා සිතට එන සිතිවිලි ධර්මාරම්මණ අරමුණු අනුව බලමින් සිහිය පිහිටුවාගැනීම. මේ ආකාරයෙන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගැඹුරට යන සතිසක් සිහියක් තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දියුණු කළයුතු බව දක්වා වදාළේ.

අපි එකක් තේරුම්කරලා බලමු, තරමක් දුරට හරි වෙලාව ඇති පරිදි, කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය. කායගතාසති කියලත් කියනවා. කය අනුව ගිය සිහිය. එහෙම නැත්නම් කය අනුව බලමින් ඇති කරගන්න, පිහිටුවාගන්න සතිස. මේ 'අනුව බලමින්' කියන එක ගැනත් අපට කෙටියෙන් සඳහන් කරන්න පුළුවන්. දැන් වඩුවෙක් ලී කැල්ලක් යතු ගානකොට මේක හරියාකාර යතුගැවිලා තියෙනවද කියලා ඒකෙ යථාතත්ත්වය පිරික්සීමට එක්තරා විශේෂ බැල්මක් ඒ ගැන යොදනවා. ඒ කියන්නේ මා යතු ගැ එකක් කියලා මමත්තයක් නැතිව ඒකෙ ධර්මස්වභාවය, ඒකෙ යථා ස්වභාවය තේරුම්ගැනීමට එක්තරා විශේෂ බැල්මක් කරනවා. අන්න ඒ වගේ බැල්මකින් තමන්ගේ කය දිහා බලන්නට වෙනවා. වේදනාවන් දිහා බලන්නට වෙනවා. සිත දිහා බලන්නට වෙනවා. සිතට එන සිතිවිලි දිහා බලන්නට වෙනවා. ඒවායේ රූවි අරුතිකම් පිළිබඳව ලෝභයක් ඇති කරගන්නෙන් නැතුව, ද්වේෂයක් ඇති කරගන්නෙන් නැතුව මධ්‍යස්ථව යථාතත්ත්වය තේරුම්ගැනීමට. ඔන්න ඕකයි කායානුපස්සනාව - කය අනුව බලමින් සිහිය පිහිටුවාගැනීම කියලා කියන්නේ.

මේකට අපි නිදසුන් කීපයක් විතරක් අවස්ථානුකූලව ප්‍රකාශ කළොත් දැන් අපි දන්නවා කයේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ මූලිකම දේ තමයි

ආනාපානය කියන එක. ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසය. උපන් අවස්ථාවේ ඉඳලම අපි මේ ලෝකයේ මේ වාතය ආශ්වාස කරනවා, ඊළඟට ප්‍රශ්වාස කරනවා. මේ ක්‍රියාවලිය ජීවිතය හා සම්බන්ධ නිසා තමයි ඒකට අපි ප්‍රාණය කියලා කියන්නේ. ඒ තරම් වැදගත් ක්‍රියාවලියක් කෙරෙන නමුත් අපි එදිනෙදා ජීවිතයේ මේක ගැන නොතකා හරිනවා. මේක ඉබේ කෙරෙන්න අරිනවා. ඔන්න ඔය ඉබේ කෙරෙන ක්‍රියාවලිය තුළයි මුළාව සැඟවිලා තිබෙන්නේ. මෝහය සැඟවිලා තිබෙන්නේ. කෙලෙස් සැඟවිලා තිබෙන්නේ. අඳුරු ගුහාව වගේ. අන්න ඒක නිසා තමයි අසිතිය කෙලෙස්වලට තුඩුදෙන්නේ. සිතිය තමයි කුසල් ධර්ම මතුකරලා දෙන්නේ. ඔය විදියේ ස්වභාවයක් තිබෙන්නේ.

සතියේ කෘත්‍යය කුසල් ධර්ම මතුකරලා දීමයි, සමයක් සතියේ කෘත්‍යය. එතකොට දැන් මෙතන මේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කියලා කියන ක්‍රියාව තුළ, ඒ ආශ්වාසයට පූර්ණ අවධානය යොමුකරනවා. සම්පූර්ණ සැලකිල්ල යොදනවා මේ ආශ්වාසයට. ඊළඟට ප්‍රශ්වාස කරනකොට මේ ප්‍රශ්වාසය, මේ මම ප්‍රශ්වාස කරනවා කියන අන්න ඒ හැඟීම ඇතිව, ඒ අවබෝධය ඇතිව ආශ්වාස කිරීමත්, ඒ කියන්නේ ආශ්වාසය අනුව සතිය පිහිටුවාගන්නවා. ප්‍රශ්වාසය අනුව සිතිය පිහිටුවාගන්නවා. මේක උත්සාහයෙන් කළයුතු දෙයක්. මොකක්ද මේකට ප්‍රධාන බාධකය? සාමාන්‍ය ස්වභාවය සිතට විතර්ක ගලාගෙන ඒමයි. සිතිවිලි ගලාගෙන එනවා. අපි වෙන දේවල් ගැනයි හිතන්නේ. ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස ඔහේ ඉබේ කෙරෙන්නට අරිනවා. නමුත් මෙතන කරන්නේ අභ්‍යාසයක්, මේ විතර්ක කපා හැරීම පිළිබඳව. සිතේ ශක්තිය විසිරිලා තිබෙන්නේ විතර්ක උඩයි. පංචකාම සම්පත්තිය අනුව - අතීතයට අනාගතයට දූවන සිතිවිලි රාශිය නිසා සිතේ ශක්තිය තමන්ම අඳුනන්නේ නෑ. සිතේ ශක්තියෙන් ඉතාමත්ම සුළු ප්‍රමාණයක් පමණයි එදිනෙදා ජීවිතයේ ලෝකයා ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ. එතකොට ප්‍රඥව ලබාගැනීම සඳහා ගනු ලබන උත්සාහයේදී සතිය දියුණු කරගන්නට සිද්ධවෙනවා. එදිනෙදා ලෞකික ජීවිතය ගතකරන කෙනෙකුට මේ සිතිය පිහිටුවීම සඳහා විශාල උත්සාහයක්, ආයාසයක් දරන්න වෙනවා. නමුත් ඒ සඳහා යොදන ඒ උත්සාහය, අපතේ යන්නේ නෑ. ඇත්ත වශයෙන්ම මේක ඉතුරුවක්. ලොකු ඉතුරුවක්.

එදිනෙදා ජීවිතයේ පවා සිදුවන සිදුවීම් ආශ්‍රයෙන් මේ ගැන අපට හිතාගන්න පුළුවන්. මේ නිදසුනක් හැටියටයි දෙන්නේ - කට පොඩි

කුප්පියකට පොල්තෙල් ටිකක් වත්කරන්නයි කවුරුහරි කියනවා. එතකොට මේක අපි අසිතියෙන් කළොත් තෙල් කොව්වර විසිරෙනවාද? වෙවුල වෙවුල මේක වත්කරන්න බෑ. නමුත් හොඳට සිහිය පිහිටවපු අවස්ථාවේ මොකද වෙන්නේ? හරියට ඒ බෝතල් කටට යොමුකරලා වත්කරන්න පටන්ගන්නවා. තෙල් ධාරාව නොසිඳම හොඳට ඒක ඇතුළට ලස්සනට වැක්කරනවා බිංදුවක්වත් ඉවතට යන්න නැතුව. ඔන්න ඔය උපමාව බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝවිට දක්වලා තිබෙනවා හරියට සතිය පිහිටුවාගත්තු කෙනෙකු පිළිබඳව. 'සිනිඬා තෙලධාරාව අහොසි ඉරියාපථො' කියලා. ඉරියව් පැවැත්වීම පවා අන්න අර තෙල් ධාරාවක් වගේ ඉතාමත්ම සෞම්‍යයි. හැල හැප්පුම් නැතුව ඉතාම හොඳින් ගලා බසිනවා.

අපි මෙතනදී තේරුම් ගන්නා එදිනෙද ජීවිතයේ පවා හරියාකාර සතිය පිහිටුවනම ඒ අවස්ථාව ලොකු ඉතුරුවක්. ඒ භාවනා කර්මස්ථානාවාර්යවරුන් කියන ආකාරයට ක්‍රමානුකූලව ඉතාමත්ම උත්සාහයෙන් ඒ විතරක කපා හැරලා ක්‍රමක්‍රමයෙන්, සතිය - සිහිය සම්පූර්ණයෙන්ම ආශ්වාසය වෙත ගෙනෙනවා. එතකොට ඒ ආශ්වාසය තුළමයි ඉන් පිට යන්නෙ නෑ හිත. ප්‍රශ්වාසය කෙරෙනකොට ඒ ප්‍රශ්වාසය තුළම හිත පිහිටුවනවා. ඔය විදියට කිරීමෙන් තමයි අර සතිය කියන එක ක්‍රමක්‍රමයෙන් දියුණු වෙන්නේ. ඊට පස්සේ අර කලින් ආශාසයෙන් කළ දෙය නිරාශාසයෙන් කෙරෙනවා. නිරුත්සාහයෙන් ඉබේටම කෙරෙනවා. එබඳු අවස්ථාවට කියන්නෙ උපධින සති කියලා. සතිපට්ඨාන කියන්නේ සිහිය පිහිටුවාගැනීම. ඒක අභ්‍යාසයක්. සිහිය පිහිටුවා ගැනීම පිළිබඳව කියන්නේ උපධින සති, එළඹ සිටි සිහිය කියලයි. සිහිය හැම තිස්සෙම තමන් ළඟින් ඉන්නවා කියන එකයි.

ගෙදරවල් වල වැඩකාරයෙක් එහෙම ඇතක ඉන්නවනම් අපිට නිතරම කතා කරන්න වෙනවා ඇවිල්ලා මේ වැඩේ කරන්න කියලා. නමුත් වැඩකාරයා ළඟම ඉන්නවානම් යන්තම් ඇමතුව හැටියේ ඒ තැනැත්තා ඒ වැඩේ කරනවා. අන්න ඒ වගේ එළඹ සිටි සිහියේ ප්‍රයෝජනය ඒකයි. ඕක ඉතින් උත්සාහයෙන් ආශාසයෙන් කළ යුත්තක්. ඒ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසය පිළිබඳව සතිය පිහිටුවීම. ඒ වගේම එදිනෙද ජීවිතයේ ඉරියවු පැවැත්වීමත් හොඳ අභ්‍යාසයක් සතිය පිහිටුවාගැනීමට. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා ඒ සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ ඉරියාපට් පිළිබඳ කොටසේ ගව්‍යනොවා ගව්‍යාමිති පජානාති. ඒ කියන්නේ,

යන්නේ යමිසි දූතගනිසි. ඊළඟට, සිටියේ සිටියෙමිසි දූතගනිසි. හිඳගත්තේ, හිඳගත්තෙමිසි දූතගනිසි. ඊළඟට සයනය කරන්නේ - හාන්සිවෙලා ඉන්නකොට, සයනය කරන්නෙමිසි දූතගනිසි. මේකෙ වැඩි දෙයක් නෑ වගේ පෙනෙන්නේ. නමුත් මේක තුළ හැම දෙයක්ම තිබෙනවා. මෙයින් කරන්නේ අර විතර්ක කපා හැරලා ඉවතට යන සිත, වික්ෂිප්ත විසිරෙන සිත, එක අරමුණක පිහිටුවාගැනීම. ඕකයි සතිය කියලා කියන්නේ - සිහිය. එතකොට ඔය විදියටයි ඒ ඉරියවු පැවැත්වීම. ඒ ලොකු ඉරියව්.

එපමණක් නෙවෙයි. තවත් උත්සාහවත් වෙලා කුඩා ඉරියව් පිළිබඳවත් සතිය පවත්වන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ අනුශාසනය කරලා තිබෙනවා. ඉබේ කරන ක්‍රියාවන් සිහියේ පාලනය යටතට ගැනීමයි පරමාර්ථය. ඉබේ කරන ක්‍රියාවන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් සිහියේ පාලනයට ගැනීම. දැන් ඒකට දක්වනවා අභිකම්මනෙ පටිකම්මනෙ සමපජානකාරී හොකි. ඉදිරියට යාම, ආපසු ඒම කියන ඒ ක්‍රියාවන්හිදීත් - වැඩි ඇතකට යාම නොවේ, නගරයකට යාම වගේ දෙයක් නෙවෙයි - තමන් ඉන්න තැනින් ටිකක් එහාට යාම පවා. ඉදිරියට යාමේදී ඉදිරියට යනවා කියන හැඟීම, ඒ පිළිබඳව හොඳට දැනුවත්ව කිරීමයි. මේ සතියත් එක්කම යන අනිත් වචනෙ තමයි දැනුවත්වීම. අපි සතිය කියන එකට සිහිය කිව්වොත්, සිහි ඇතිව ඒ වගේම දැනුවත්ව කරනවා. නොදැනුවත්ව නෙවෙයි. ඉතින් ඒ විදියට දැනුවත්ව ඉදිරියට යනවා. ආපසු ඒමත් දැනුවත්ව කරනවා. ඊළඟට ආලෝකිතෙ විලෝකිතෙ, ඉදිරිය බැලීමේදීත්, අවට බැලීමේදීත්, එහෙම නැත්නම් ඒ බැල්ම හෙලලා ආපසු ඒ බැල්ම මැතට ගැනීමේදීත්, නියම ආකාරයෙන් දැනුවත්වම කරනවා. ඊළඟට අත්පා ආදිය නැවීමේදීත්, ඒවා දිග හැරීමේදීත් ඒ කටයුතුත් හැකිතාක් දුරට ඒවා පිළිබඳව දැනුවත්ව කරන්නට උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන. ඒක සමමඤ්ජනෙ පසාරිතෙ. එපමණක් නොවෙයි අනෙකුත් ඉරියවු - ආහාරපාන ගැනීමේදී, වෙන එකක් තබා වැසිකිළි කැසිකිළි කටයුතු කිරීමේදී පවා ඒ හැම එකේදීම, ඒ තමන් කරන හැම ක්‍රියාවකටම සිහිය යොදලා ඒ විදියට ක්‍රියා කිරීමෙන් තමයි ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර කුඩා ඉරියව් පවා ඉබේ කෙරෙන්නට නොදී ඒ ඉරියව් පැවැත්වීමත් සතියෙන් කළ හැකි වන්නේ.

ඔය විදියට දියුණු කරගත්තු සතියේ ආනිශංසයත්, ඒ විදියට දියුණු නොකරගත්තු, එහෙම නැත්නම් අසිහියේ ඇති ආදීනවත්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් විදියේ උපමා කථාවල් වලින් පෙන්නුම් කරලා තිබෙනවා. ඒ උපමා කථාවක් කිව්වහම කෙනෙක්ගෙ හිතට ඒක හොඳට ජීර්ණ වෙනවා. ඒක නිතර මතුකරගන්න පුළුවන්. ලොකු පොතක් කියෙව්වා වගේ එක උපමාවක් ගත්තහම ඒක හොඳට හිතේ තැන්පත් වුණානම් ඒ අනුව තමන්ගේ සතිය ගිලිහෙන අවස්ථාවේ සිහිපත් කරගන්නට පුළුවන්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ සතිය පිළිබඳව වදාරලා තිබෙනවා සති ආරක්ක සාරථී කියලා. ආරක්ක සාරථී කියලා කියන්නේ පින්වතුනි, සාරථී කියලා කියන්නේ රථාවාර්යයා. ආරක්ක, රැක්මේ යෙදෙන. රැක්මේ යෙදෙන රථාවාර්යයා. දූත් එවැනි රථයක් අදින සතා අශ්වයෙක් හෝ හරකෙක් හෝ වේවා ඒ සතා පිළිබඳ යම්කිසි ආකාරයක රැක්මේ සිටින්නට සිද්ධවෙනවා. ඉතින් ඒ විදියට රැක්මේ සිටීමත්, මෙහෙයවීමත් ඒ හැම එකක්ම මේ සතියට අයිති බව පෙන්නුම් කරනවා. සති ආරක්ක සාරථී කියන ඒ යෙදුමෙන්.

ඊළඟට ඒකටම අදළව බුදුපියාණන් එක් අවස්ථාවක වදළ හොඳ ආදර්ශවත් කථාවක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. බුදුපියාණන් එක් අවස්ථාවක කසිභාරද්වාප කියන බ්‍රාහ්මණයා සී සාන තැනට ඒ අය ආහාර ගන්න වෙලාවේ පිණ්ඩපාතේ වැඩම කළා. මේ බ්‍රාහ්මණයා ශ්‍රද්ධාවක් නැති නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේට අභියෝගයක් කළා. 'මහණ, මම සී සාමි, වජුරමි. සී සා වජුරා වළඳමි. මහණ නුඹත් සී සාව. වජුරව. සී සා වජුරා වළඳව!' එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊට පිළිතුරු දුන්නේ මෙහෙමයි. 'බමුණ මමත් සී සාමි වජුරමි. සී සා වජුරා වළඳමි' එතකොට මේ බමුණා අහනවා 'කෝ මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින් කියනවා සී සානවා, වජුරනවා කියලා. මටනම් ජේන්නෑ ගොවිතැන් පිළිබඳ කිසිම උපකරණයක්' කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ගාථා පෙළකින් ඒ තමන්ගේ ගොවිතැන් හා සම්බන්ධ උපකරණ මාලාව දක්වනවා. ඒක කෙනෙකුට ඉතාමත්ම හිතේ කාවදින විදියේ උපමාවක්.

**සඬා බීජං තපොවුධ්ධී - පඤ්ඤා මෙ යුගනඛාලං
හිරි ඊසා මනො යොතතං - සති මෙ ඵාලපාවනං**

කියලා. අපි මේක සිංහලට නැගුවොත් මේකත් අපට පුළුවන් සාමාන්‍යයෙන් කවියක් හැටියට දක්වන්න.

ශ්‍රද්ධාව බිත්තර වියයි - තපස වැසි දියයි
ප්‍රඥාව මගේ විය ගහයි නගුලයි
වීරිය නගුලසයි - මනස යෝනයි
සතිය මගේ හී වැළයි කෙව්ටයි

ශ්‍රද්ධාව තමයි එතකොට බිත්තර විය. ඊළඟට තපස තමයි වැසි දිය. වර්ෂා ජලය. සඳා බිජං තපොවුට්ඨී. ඊළඟට ප්‍රඥාව තමයි විය ගහයි, නගුලයි. හිරි කියන්නේ පවට ඇති ලජ්ජාව කියන ගුණය ඒක තමයි නගුලස - හිරි ඊසා. මනෝ යෝනං - මනෝ කියලා කියන්නෙ හිත. හිත තමයි යෝන. ඔන්න ඊළඟට අන්තිමට කියනවා අපට ඕන කරන දේ. සති මේ ඵාලපාවනං. සතිය, සිහිය කියන ගුණධර්මය තමයි ඒ හී වැළයි, කෙව්ටයි. ඒවා සී සෑම් ආදී කටයුතුවලදී රැක්මේ, ආරක්ෂාවේ, ඒ වගේම මෙහෙයවීමේ යෙදෙන ඒවා. මේ උපමාවෙන් සිහිය කියන ගුණධර්මය ඊට සමාන කරනවා.

තවත් අවස්ථාවක සුනකාත්ත කියලා එක්තරා උපාසක කෙනෙක් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශ්න මාලාවක් ඇසුවා. ඒ ධර්ම සාකච්ඡාවේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ පිළිබඳව මේ ආකාරයෙන් ප්‍රකාශ කළා. 'මම තමයි ලෝකයේ ඉන්න උත්තරීතර ශල්‍ය වෛද්‍යවරයා. මගේ වැඩේ මේකයි. මේ ලෝකසත්ත්වයාගෙ හදවත තුළ ඇතිලා විස උළක් තිබෙණවා. විස කටුවක් තිබෙණවා තණ්හාව නැමති. ඒ කටුව මම ඇදලා ඒ රෝගියා සුවපත් කරනවා. ඒ කටුව ඇදීමට මම පාවිච්චි කරන උපකරණය මොකක්ද, අඬුව මොකක්ද, සතියයි. ඊළඟට ඒ තුවාලෙ කටුව ඇදලා දැමීමට ප්‍රඥාව නැමති සැත, සැත කියලා කියන්නේ ආයුධය. ඒක පාවිච්චි කරනවා. එතකොට ප්‍රඥාවෙන් තමයි ඒක සම්පූර්ණයෙන් ඇදලා දන්නේ. අර සතියෙන් තමයි මේක මෝදු කරලා ගන්නෙ, මතුකරලා ගන්නේ. අන්න ඒ විදියට සතියේ තිබෙණවා මතුකරලා දෙන ස්වභාවයක්. මේ හැම එකකින්ම අපට හිතාගන්න පුළුවන් සතියේ වටිනාකම.

ඊළඟට තවත් අවස්ථාවක ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතෙකුට උපමා කිරීමක්. තමන් වහන්සේ ඇතෙකුට උපමා කරලා ඊළඟට ඇතාගේ අවයව තුළින් උන්වහන්සේ තුළ පිහිටි ගුණධර්ම එහෙම නැත්නම් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරන ගුණධර්ම පෙන්නුම් කරලා තිබෙණවා. ඉතින් ඒ හැම එකක්ම නොකිව්වත් ඇතාගේ හොඬවැළ ශ්‍රද්ධාවට උපමා කරලා තියෙනවා. දළ දෙක

උපේක්ෂාවට උපමා කරලා තියෙනවා. හිස ප්‍රඥාවට උපමා කරලා තියෙනවා. සතිය ඇතාගේ බෙල්ලට උපමා කරලා තිබෙනවා. දැන් ටිකක් හිතලා බලනකොට මේ පින්වතුන්ට වුණත් මොකද මේ ඇතාගේ බෙල්ලට සතිය උපමා කළේ - සිහිය උපමා කළේ කියලා සමහරවිට ප්‍රශ්නයක් වෙන්න පුළුවන්. මේ ඇතාගේ බෙල්ලෙ විශේෂයක් තිබෙනවා.

ඒකට අපි එක්තරා නිදර්ශනයක් හැටියට කියනවානම් දැන් කලාතුරකින් නමුත් දකින්නට ලැබෙනවා ඇතැම් කෙනෙකුට කැලේ ඇතෙකු සිංහයෙක් එක්ක කරන සටනක්. සිංහයා තමයි සාමාන්‍යයෙන් සතුන් අතර රජා හැටියට හිතන්නේ. නමුත් සමහර අවස්ථාවල ඇතාත් ජයගන්නවා. ඇතා ජයගන්නේ කොහොමද? සිංහයා හැමකිස්සෙම බලන්නේ ඇතාට නොපෙනෙන්න, අහු නොවෙන්න කුම්බස්තලයට පනින්නයි. නමුත් ඇතාගේ ශරීරය පිහිටලා තියෙන ආකාරය, ක්‍රියා කරන ආකාරය කොයිතරම් ආශ්චර්යවත්ද කියතොත් ඇතාට බෙල්ල විතරක් හරවන්න බෑ. බෙල්ලත් එක්කම කඳත් හරවනවා. එතකොට මුළු අවධානය, පූර්ණ අවධානය යොමුවෙනවා හැමකිස්සෙම සිංහයාට. සිංහයාට පනින්න හැටියක් නෑ එතකොට. හරිම වේගයෙන්, ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් සිංහයන් බලනවා කොහොම හරි ඇතාගේ කුම්බස්තලයට පනින්න. නමුත් ඇතා ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් මුළු ඇඟම හරවනවා. බෙල්ල විතරක් නෙවෙයි - අන්න ඒක නිසා එබඳු අවස්ථාවක ඇතා දිනනවා. රිළවෙක්, වඳුරෙක් දිහා බැලුවහම හැම කිස්සෙම ඒ අතට මේ අතට හිස හරවමින් ඉතාම වික්ෂිප්ත ස්වභාවයක්, විසුරුණු සිතක් පෙන්වුම් කරනවා. ඇතාගේ තියෙන අර අතින් ශ්‍රේෂ්ඨ ගුණාංග වගේ ඇතා පිළිබඳව කියන්නේ ඇතාට ආපහු හැරිලා බලන්න ඕනනම් මුළු කඳම හරවනවා. ඒ ගුණය බුදුපියාණන් වහන්සේට විශේෂයෙන්ම පිහිටලා තිබුණු බව සඳහන් වෙනවා. නාගාවලෝකිත කියලා කියන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ සම්පූර්ණයෙන්ම හැරිලයි ආපසු බලන්නේ.

සතිය අර ඇතාගේ බෙල්ලට උපමා කිරීමේ හේතුව ඒ අනුව අපට තේරුම්ගන්න පුළුවන්. මේ සතිය කියන්නේ නොවිසිරෙනා අන්දමේ, අවික්ෂිප්ත ආකාරයෙන් යම්කිසි දේකට පූර්ණ අවධානය යොමු කිරීමයි. දැන් අපි කිව්වා ආශ්වාසය පවත්වන අවස්ථාවේ වෙන දෙයක් ගැන හිතන්නේ නෑ. ආශ්වාසය තුළමයි. එහෙම නැත්නම් ප්‍රශ්වාසය තුළ. එහෙම නැත්නම් ඒ ඒ ඉරියව් පැවැත්මේදී ඒ ඒ දේ පිළිබඳව. ලොකු

කුඩා හේදයක් නෑ සතියට. සුළු දේ තුළින් පවා සතිය මතුකරලා ගන්න පුළුවන්. ඉතින් අන්න ඒ විදියේ නොවිසුරුණු සිතක් ඇතිකරගැනීමට සතිය පුරුදු කළයුතු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා. මොකද ඒකට හේතුව? සතිය හොඳට පිහිටියහම ඉබේටම ඒ එක්කම සමාධිය එනවා. ඒක නිසා තමයි ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ සතිය ළඟට සමාධිය තියෙන්නේ. සතර සතිපට්ඨානය වඩන තැනැත්තා උත්සාහයෙන් දියුණු කරගත්තු සතිය කල් යාමේදී නිරායාසයෙන්ම ඇතිවෙනවා. නිරායාසයෙන් හැම තිස්සෙම සතිය තමා ළඟමයි. අන්න එබඳු අවස්ථාවේ කෙනෙකුට පුළුවන් හොඳ සමාධිමත් සිතක් ඇතිකරගන්න. සමාධිමත් සිතක ස්වභාවයයි සතිය - අසමාහිත වික්ෂිප්ත සිතක ස්වභාවය අසිහිය. ඔන්න ඔය විදියට තේරුම්ගැනීමෙනුත් අපට හිතාගන්න පුළුවන් මේ සතිය කියන ගුණධර්මය, ශාසනික ගුණධර්ම අතර ප්‍රධාන තැනක් ගන්න බව.

ඉතින් ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඔය සතියේ ආනිශංස පක්‍ෂය දක්වා වදාළා. එය ඇත්ත වශයෙන්ම අපතේ යාමක් නොවෙයි. එය තමන්ට ආරක්‍ෂාවක් වෙනවා. හිතේ ආරක්‍ෂාව. ආරක්‍ෂා සාරථී කියලා කිව්වේ සිතට එන ආරක්‍ෂාව, හිතට රැක්ම ලබාදීම නිසයි. හිත පිළිබඳව රැක්මේ යෙදෙන්නේ මේ සතියයි - සති කියන ගුණයයි - සිහියයි. එපමණකින් නවතින්නේ නැතුව බුදුපියාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන්ම කායගතාසනියේ - කය අනුව ගිය සිහිය පැවැත්වීමේ ඇති වැදගත්කම පිළිබඳව කෙනෙකුට පුදුම හිතෙන විදියේ උපමා කථාවල් සංඝයාවහන්සේලා හමුවේ තැබුවා. එබඳු එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ හිටි ගමන්ම දේශනය ආරම්භ කරනවා 'ජනපද කලාණි, ජනපද කලාණි' කියලා විශාල සෙනඟක් ඔන්න රැස් වෙනවා. සෝභා කර කර විශාල පිරිසක් රැස්වෙනවා. මේ ජනපද කලාණිය නටන්නත්, ගී ගයන්නත් දක්‍ෂයි. ඒක නිසා 'ජනපද කලාණි නටනවා, ගී ගයනවා' කියලා තව තවත් විශාල සෙනඟක් ඔතනට රැස්වෙනවා. දැන් මේ කාලෙ වුණත් ඒ විදියේ දේවල් වෙනවනේ. මේ පින්වතුන්ට හිතාගන්න පුළුවන්. ඉතින් ඔය විදියට පිරිසක් රැස්වෙලා ඉන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදරන්නේ මේකයි ඊළඟට. මේ ස්ථානයට එනවා ජීවත්වෙන්න කැමති, මැරෙන්නට අකමැති, සැපයට කැමති, දුකට අකැමති යම්කිසි පුරුෂයෙක්. ඒ පුරුෂයාට අර පිරිස, කියනවා 'ඔන්න දැන් අපි නුඹට දෙනවා තෙල් පාත්‍රයක් ඔලුව උඩ තියාගෙන යන්න. මුවවිට දක්වා පිරුණ තෙල් පාත්තරයක්. ඔක ඔලුව උඩ තියාගෙන යන්න ඔන මෙන්න

මේ ජනපද කලාපය නටන තැනත්, රැස්වෙලා ඉන්න පිරිසත් කියන මේ දෙක මැදින්. ජනපද කලාපය කියන්නේ ඇලුම, ඇලීම. පිරිස කියන්නේ ගැටුම. පිරිසක් ඇති තැන ගැටුම. ඔන්න ඔය ඇලීම්, ගැටීම් දෙකෙන් තොරව කියන එකයි එතන අදහස.

එතකොට ඔය ජනපද කලාපයටත් අර රැස්වෙලා ඉන්න මහපිරිසටත් අතරින් මේ තෙල් පාත්‍රය හිස උඩ තියාගෙන යන්නට ඕන. හැබැයි ඊළඟට ඔබේ පිටිපස්සෙන් එනවා ඇති - කවුද එන්නේ? - ඔසවාගත් කඩුවක් ඇති කෙනෙක් එනවා පිටිපස්සෙන්. ඔය තෙල් පාත්තරයෙන් ටිකක් හරි ඉතිරිගෙනත් එවෙලෙම හිස ගසා දමනවා ඇති. ඕකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්නු උපමා කතාව. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'මහණෙනි මොකක්ද හිතන්නේ? අර ජීවත්වෙන්න කැමති, මරණයට අකැමති මනුෂ්‍යයා අර විදියේ තර්ජනයක් පිටිපස්සෙන් එද්දී ඒ අප්‍රමාද බව අතඇරලා ප්‍රමාදයට වැටිලා අර තෙල් පාත්‍රය ටිකක්හරි ඉතිරිනවාද?' කියලා, ඔය උපමාව දීල ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි මං මේ දුන්නේ උපමාවක්, මේ මුවවිට දක්වා පිරුණු තෙල් පාත්‍රය කියන්නේ කායගතාසනියට උපමාවක්. කය අනුව ගිය සිහිය පිහිටුවීමේ වැදගත්කමයි එතනින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශකොට වදලේ. ඒ සිහිය ආරක්‍ෂා කරගතයුත්තේ ලෝකයේ තියෙන ඇලුම් පක්‍ෂයෙනුත්, ලෝකයේ තියෙන ගැටුම් පක්‍ෂයෙනුත් හිත මැත්කරගෙනයි. ඒක ඉතාමත්ම දුෂ්කර දෙයක්. කෙනෙකුට මේ උපමාව සංවේදය පවා ඇතිකරගන්න පුළුවන් පුදුම උපමාවක්. අර අවස්ථාවේ හිත කියන්නේ ජනපද කලාපය පැත්ත බලන්න කියලා. නමුත් ඊළඟට මේ පැත්තෙන් මනුෂ්‍යයින්ගේ මේ හැසිරීම් නිසා නොයෙකුත් ආකාරයෙන් සිත ගැටෙනවා. ඒ දෙකෙන්ම ඉවත්වෙලා අර විදියට අරගෙන යනවා තෙල් පාත්‍රය. ඔන්න ඔය විදියේ උපමා පවා බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවා. මෙයින් පෙන්වුම් කරන්නේ මේ සතියේ ඇති වැදගත්කමයි.

මේවා වඩන්නේ මොකටද? මේවා කරන්නේ මොකටද? අප්‍රමාද කියන වචනයයි, ඒ තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකර වදලේ - ඒ සංවේද වස්තු ආශ්‍රයෙන් දක්වා වදල මේ දුර්ලභ අවස්ථාවෙන් යම්කිසි ප්‍රයෝජනයක් ගැනීමටයි. සසර දුක් කෙළවර කරගන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් මේවා කල් දම දමා ඉන්න බෑ. සතිපට්ඨානයේ භාවනාව කියන එක ජීවිතයේ අවසාන කාලයේ අර අතපය වෙවුලන කාලයට

පමණක් සීමා කළයුතු නෑ. එදිනෙදා ජීවිතයේ මේ විදියේ මේ පෝය දවසක සිල් සමාදන් වෙලා හරි, ඒ වගේම තමතමන්ගේ එදිනෙදා ජීවිතයේ යම්කිසි විවේකයක් සලසාගෙන හරි, ආරම්භයක් ගන්නට ඕන. විශේෂයෙන් පේවිලා මේවා කිරීමට ආරම්භයක් ගැනීමයි වඩාත් හොඳ. එදිනෙදා ජීවිතයේත් එක්තරා මට්ටමකින් කරන්න පුළුවන්. නමුත් විශේෂයෙන්ම සමාජයේ දැන් තිබෙන තත්ත්වය අනුව, නොසන්සුන් තත්ත්වය අනුව මේ විදියේ ආගමික ප්‍රතිපත්ති රැකීමට ඉතාමත්ම අපහසුයි එදිනෙදා ජීවිතයේදී. ඒක නිසා මෙන්ම මේ විදියට විවේකයක් අරගෙන විශේෂ ආරම්භයක් කළයුතුයි. මොකද මේ සතිය කියන එක පිහිටුවන්නට සිද්ධවෙන්නෙ සමහරවිට ලෙඩෙක් හැටියට බොහොම අමාරුවෙන් ඒ ඉරියව් ආදී කටයුතු හෙමින් කිරීමෙන්. ඒ වගේම බොහෝවිට අනෙකුත් කටයුතු වලින් හිත මැත්කරගෙනයි මේවා කරන්න සිද්ධවෙන්නෙ. එහෙම නැත්නම් මේ සතිය පිහිටුවාගන්න අමාරුයි. හිත අතීතයට අනාගතයට දුවනවා. තව නොයෙකුත් දේවල් වලට දුවනවා. විඤ්චිතවන ස්වාභාවයයි සිතේ අපි දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ පුරුදු කරලා තිබෙන්නේ. තිරිසන් සතුන් හැසිරෙන ආකාරයෙන් අපට හිතාගන්න ඒ ගැන පුළුවන්. මනුෂ්‍ය ශරීරයක් ලැබුණට මොකද 'මනුෂ්‍ය රූපෙන මාගා: වරන්ති' කිව්ව වගේ, මනුෂ්‍ය බොහෝ දෙනෙකුත් තුළ තිබෙන්නේ තිරිසන් ගති, තිරිසන් පැවතුම්. ඒක නිසා විශේෂ උත්සාහයක්, ප්‍රයත්නයක් අවශ්‍ය වෙනවා. අතීත සංසාරයේ තමතමන් ගුණ ධර්ම දියුණු කරලා තිබුණත් ගුරුවරුන් නොමැතිව ඒ ගුණධර්ම වලින් ප්‍රයෝජනයක් ගන්නට බෑ. අළු යට තියෙන ගිනි පුපුරු වගේ. ඒක නිසා තමන්ගේ දැන උගත්කම් කොයි පමණ හෝ වේවා වයස් ප්‍රමාණය කොයි පමණ හෝ වේවා - හත් අවුරුදු අය පවා රහත් වුණු බව සඳහන් වෙනවා - උත්සාහයක් යොදනවානම් පුණ්‍යශක්තිය ඇතොත් ඉතාමත්ම ශීඝ්‍රයෙන් ඒ තමන් බලාපොරොත්තු වන ලෝකෝත්තර තත්ත්ව එහෙම මතුකරගෙන මේ භයානක සංසාරයෙන් අත්මිදීම කළහැක්කක්.

මේ ශාසනය කියන්නේ අර අපි කලින් කිව්ව ආකාරයට ඉක්මන් පණිවිඩයක්, අප්‍රමාදීව ඉෂ්ට කළයුතු පණිවිඩයක්. කටින් කටට යන, පොතින් පොතට ගෙන යන පණිවිඩයක් නොවෙයි. පර්යාප්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ කියලා තුන් පැත්තක් තිබෙනවා. ඒ විදියට ඒ ධර්මය එකිනෙකාට කියලාදීම් ආදී කොටසකුත් තිබෙනවා. නමුත් ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ශාසනය ගෙනයන්න ඕන කලාණම්‍ය ආශ්‍රය තුළින්.

කලාණම්මයා කියන්නේ ධර්මයේ මාර්ගයේ ගමන් කරමින් අනිත් අයට උපදෙස් දෙන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇති කරගන්න අයයි. එබඳු අයට - කුඩයක් අතින් අත අඳුරේ ගෙන යනවා වගේ නෙවෙයි, ඒ අයට පුළුවන් අනිත් අයට මෙන්න මේ ගුණධර්ම වගා කරන, වැඩිදියුණු කරන ආකාරය හේතු සහිතව පෙන්නුම් කරන්න. අන්න ඒක නිසා ඇත්ත වශයෙන්ම හැම කෙනෙක්ම, හැම බෞද්ධයෙක්ම බුද්ධගාසනය තමා තුළ පිහිටුවාගන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් කරන්න ඕනෙ මේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ මාර්ගයේ යමින් තමන් වචනයේ පරිසමාප්ත අර්ථයෙන්ම ලෝකයාට කලාණම්මයෙක් වෙන්න උත්සාහ කරන එක. ඒක ඇත්ත වශයෙන් අනුන් සඳහා පමණක් කරන දෙයක් නොවෙයි, තමන්ටත්. සතිපට්ඨානය පිළිබඳවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා අනුන් ගැනත් ඒ වගේම තමන් ගැනත් හිතල මේ දෙපක්‍ෂයම ගැන හිතලා සතිපට්ඨානය පුරුදු කරන්න කියලා. එතකොට මේක අපතේ යන දෙයක් නෙවෙයි.

එදිනෙද ජීවිතයේ තමන්ගේ මනුෂ්‍ය ආත්මභාවයේ උපරිම ඵලය, නියම සාරය ලබාගන්න නම් මේ ලෝකෝත්තර ගුණධර්ම තමා තුළ වැඩිදියුණු කරගන්න ඕන. සතිය පැවැත්වීම ඉඳලම ශාසන මාර්ගයේ ගමන් කරන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. එතකොට මේ අප්‍රමාද කියන වචනය තුළින් අපට හිතාගන්න පුළුවන් බුදුපියාණන් වහන්සේ කොයිතරම් වටිනා ධර්මයක් අපට මතුකරලා දීලා තිබෙණවද කියලා. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණ මේ සති සම්පජ්ඤ්ඤය - සතියත් දැනුවත් වීමත් කියන මේ ගුණධර්ම දෙක බොහෝවිට එකටයි යන්නෙ. සිහිය එක්කම දැනුවත් වීම. ඒ කාරණා දෙක දියුණු කරගැනීමට උපකාරවන භාවනාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවා. ඒ වගේම තමතමන්ගේ ශරීරය ආශ්‍රිතව තිබෙණ වේදනාවන්, එනවා, ඒවා පවතිනවා, නැතිවෙලා යනවා කියලා ඒක දිහා බලාගෙන ඉන්නවා. හරියට අර අමුත්තෙක් දිහා බලාගෙන ඉන්නවා වගේ. නමුත් මේ තමන්ගේ ශරීරයේ තමන් එක්ක තිබෙණ දේවල්. නමුත් මේවා පිළිබඳව අපි අර කලින් කිව්ව වඩුවා යතුගාන ලිය දිහා බලන්නා වගේ, අමුතු දෙයක් දිහා බලන්නා වගේ බලන්න ඕනෙ. අපි මේවා හොඳට අඳුනගෙන ඉන්නවා කියලා හිතාගෙන මෝහය නිසාමයි අපි මේවා දිහා බලන්නෙ නැත්තෙ. ඒ වෙනුවට බාහිරව, පිටත දකින්න ලැබෙණ විවිධ ප්‍රසංග සංදර්ශන බලන්නයි යන්නෙ. නමුත් හොඳම සංදර්ශනය, ලෝකයේ තිබෙණ හොඳම රැගුම, නාට්‍යය

නරඹන්න පුලුවන් සතිය, සම්පජ්ඣ්ඤාය යොදලා තමතමන්ගේ ඉරියවු පැවැත්වීම දිහා බලනවානම්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉරියවු පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරලා ඒ යාම් ඊම් ආදියෙදී වගේම ඊළඟට සඳහන් කරනවා යථා යථා වා පනසස කායං පණ්ණිනොති තථා තථා නං පජානාති කියලා. යම් යම් ආකාරයකින් ශරීරය පිහිටුවා තිබේද ඒ ආකාරයෙන් ඒ තැනැත්තා දැනගන්නවා කියලා. සාමාන්‍යයෙන් අපි අපේ ශරීරය පිහිටුවා තිබෙන ආකාරය ඉතාම කලාතුරකින් මෙනෙහි කරන්නෙ. නමුත් අර නිසියාකාර සතියෙන් මෙනෙහි කරන පුද්ගලයාට තමන් දිහා බලනකොට තමන් මේ කරන්නෙ රැගුමක් නේද? මේ උදැසන නැගිටිට අවස්ථාවේ ඉඳලා නින්දට යනකල් මේ කරන්නෙ එක්තරා රැගුමක් නේද? කියලා හිතෙනවා. ඒක තුළින්ම බොහෝවිට මේ සසර කළකිරීම ඇතිවෙනවා. ඔය නිසයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉරියවු පැවැත්වීම් ආදියෙදී පවා සතිය යොදන්න කියලා ප්‍රකාශ කළේ. ඒ කයේ බාහිර පැවැත්ම පමණක් නොවෙයි ශරීරයට එන වේදනාවල් පිළිබඳවත්. මේ වේදනාව ආවා, සැප හෝ වේවා දුක් හෝ වේවා. මේ විදියට මේක ආවා. පැවතුනා. නැතිවුණා. ඒ විදියට වේදනාවල් පිළිබඳවත් බලන්නයැයි කියලා ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා සති සම්පජ්ඣ්ඤාය දියුණු කරගැනීමට.

ඒ වගේම සංඥා කියලා කියන්නේ හැඳිනීම. ඇස්, කන්, නාසාදියෙන් අපේ සිතට නොයෙකුත් සංඥාවල් අරගෙන එනවා. නොයෙකුත් සංඥාවල් - යම් යම් හැඳිනීම් මාත්‍රයන් අපට එනවා. අපි හිතමු දැන් මේ කතා කරන වෙලාවට සද්දයක් ඇහෙනවා. ඒ ඇහෙනවා කියලා නතර කළ හැටියේ එතන ඉවරයි සද්දය. ආයෙන් මං කතා කරනකොට ආයෙන් සද්දයක් එනවා. ඒ බාහිර සද්දයක් එහෙමයි. ඊළඟට තමා පිළිබඳවත්, අනුන් පිළිබඳවත් මේ විදියට බලාගෙන ඉන්නකොට ඒකත් එක්තරා නාට්‍යයක් වගේ. ලෝකයේ හොඳම නාට්‍යයන් නරඹන්නෙ නැතුව අපරාදේ මුදල් නාස්ති කරනවා මේ ලෝකයා. හොඳම නාට්‍යය මෙන්න මේ ශරීරය ක්‍රියා කරන හැටි. කායානුපස්සනා සතිපට්ඨානය. වේදනානුපස්සනා සතිපට්ඨානය. වේදනාවල් එන යන හැටි. චිත්තානුපස්සනා සතිපට්ඨානය. මේ සිත ඇල්මෙන්, රාගයෙන් ඒවා රතු පාට වෙන හැටි, ද්වේෂයෙන් නිල් පාට වෙන හැටි සංඥා පුවරු වගේ. මෝහයෙන් කලු පාට වෙන හැටි. මාර්ගයක තිබෙන සංඥා පුවරු වගේ ඒ හිත වෙනස් වෙන ආකාරය. ඊළඟට සිතට එන සිතිවිලි, මේවා

පහන් කණුව ධම් දේශනා

එනවා යනවා! එනවා යනවා!! ශීඝ්‍රයෙන්. කොයිතරම් ශීඝ්‍රයෙන් එනවද යනවද. ඔන්න ඔය විදියට බැලීම.

ඒ ආකාරයෙන්ම වේදනාවන් පිළිබඳව එනවා, පවතිනවා, නැතිවෙනවා දකිනවා. බලමින් සිටිනවා. ඊළඟට ඒ වගේම විතර්කයන් පිළිබඳව. විතර්ක කියලා කියන්නෙ හිනිවිලි. මේ හිතට ගලාගෙන එන, දවසකට ගලාගෙන එන සිතිවිලි කොයිතරම් විවිධද? කොයිතරම් පුදුමද? ඒවා ලෝකයාට ඇහෙනවානම් එහෙම! මේ හිනිවිලි බොහෝවිට කටින් පිටවෙන්නෙ නෑ. ඒවා පිටකරනවානම් පිස්සෙක් කියලා ලෝකයා සලකනවා. ඒ තරමට මේ හිත විකෂිප්තයි. හිතට එන සිතිවිලි ඒ තරම් විවිධයි. හිතාගන්න බැරි තරම්. මහා භයානක සිතිවිලි සමහරවිට එනවා. මෝඩ සිතිවිලි එනවා. ඒවාට අවනත වුණු අය හැසිරෙන ආකාරය! ඒවා පාලනයක් කරගන්න බැරිවුණහම විතරයි ලෝකයා පිස්සයි කියලා වෙන් කරලා කොටුවකට ගිහින් දන්නෙ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුනා මේ මුළු ලෝකයම පිස්සන් කොටුවක් වගේ. මේක කියනකොට, මහා උගතුන්ට කරපු අපභාසයක් කියලා හිතන්න පුළුවන්. අර අර්ඝ්‍යනො අයං ලොකො කියලා ලෝකයා අර්ඝ්‍යයි කිව්වා වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා මේ පෘතග්ජනයිත් ඔක්කොම මේ හැම එක්කෙනෙක්ම පිස්සන් හැටියට. උමතුටට වැටිලා ඉන්න අය හැටියට. ඒ මොකද? පෘතග්ජන මනස බොහෝවිට පිස්සු වගේ. මේ හිත හික්මවාගැනීම සඳහා ඉතාමත්ම උපකාරවෙන අප්‍රමාද පදය අනුව කල්පනා කරලා බලමු. කායානුපස්සනාවෙන් ආරම්භ කළ මේ සතර සතිපට්ඨානය, ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගැඹුරට යනකොට මේ ශරීරය ගැන මෙනෙහි කරන්න කරන්න, ඒ ශරීරයේ තිබෙන වේදනාවල් ප්‍රකට වෙනවා. සාමාන්‍යයෙන් දුක් වේදනාවත්, සැප වේදනාවත් කියන දෙක අතරයි ලෝකයා ජීවත්වෙන්නෙ. උපේක්ෂා වේදනාව, මැදහත් වේදනාව කියන එක ගැන ලෝකයා දන්නෙත් නැති තරමයි. ඒ තරම් ලෝකයා අර දෙකේ ගැලිලයි ඉන්නෙ.

නමුත් ක්‍රමක්‍රමයෙන් වේදනාවන් ගැන මෙනෙහි කරන පුද්ගලයාට සැප වේදනා, දුක් වේදනා පමණක් නොවෙයි, ඒ මැදහත් වේදනාව පවා අල්ලගන්න පුළුවන් වෙනවා. ඔය විදියට වේදනාවල් එනවා යනවා කියලා ඒවා පිළිබඳවත් අවබෝධය එනවා - ඒවායේ යථා ස්වභාවය. ඊළඟට වේදනාවන් අනුව සිත හැසිරෙන ආකාරය. ලෝභය, ද්වේෂය, මෝහය ආදිය අනුව සිත ක්‍රියාකරන ආකාරය පෙනෙනවා.

ඊළඟට සිතට එන සිතිවිලි. ඒවායේත් කුසල පක්‍ෂයත්, අකුසල පක්‍ෂයත් පිළිබඳව සැලකිලිමත් වෙලා අකුසල් සිතිවිලි ආව හැටියේ නොපමාව ඒවා පැන්නීමට යම්කිසි උත්සාහයක් දරන්නට වෙනවා. කුසල් සිතිවිලිනම් ඒවාට ටොට්ටය දීලා ඒවා තහවුරු කරගන්න වෙනවා. අන්න ඒක නිසාම තමයි සම්මා සතියට කලින් සම්මා වායාම කියලා දක්වලා තිබෙන්නේ. ඇත්ත වශයෙන්ම විරියයක් උත්සාහයක් දරන්න සිද්ධවෙනවා. මේක ඉබේ එන දෙයක් නොවෙයි. සමාක් වායාමය කියලා කියන නූපන් අකුසල් නූපදවීම සඳහාත්, තිබෙන අකුසල් නෙරපීම සඳහාත්, නූපන් කුසල් ළං කරගැනීම සඳහාත්, උපන් කුසල් සිතිවිලි තහවුරු කරගැනීම සඳහාත් කියන හතරාකාර විරියය අපට ගන්න සිද්ධවෙනවා. ඒ විරියය තුළින්මයි සම්මා සතිය කියන ඒ තත්ත්වය ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒක නිසා ශ්‍රද්ධාව යම්කිසි පුද්ගලයෙකුට තිබුණානම් ඒ අනුව මෙන් මේ විරියය යොදල ඊළඟට ඒ අනුව තමයි සතිය ඇතිවෙන්නේ. සති කියන ගුණධර්මය යම්කිසි කෙනෙකු තුළ ඇති කරගන්නානම් ඒ සතිය හැම මොහොතකටම - අර ඇතා සිංහයාට මුහුණ දෙන්නා වගේ ඒ කරන කරන දේට පූර්ණ අවධානය යොමුකරනවා. නොවිසුරුණු අවධානය යොමුකරන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇතිවුණානම්, ඒ වගේම ඒක අඛණ්ඩව, නොකඩවා තබාගන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇතිවෙනවා. බොහෝවිට අපි ඒක පුරුදු කිරීමේදී සතිය එනවා යනවා. හැම විටම මතුකරගන්නට ඕන අධිෂ්ඨාන කරලා. අධිෂ්ඨාන ශක්තියෙන් ඒක මතුකරගන්න ඕන. හිත දුර්වල කරගන්න නරකයි.

එක පාරට බෑ මේවා ලබාගන්න. නමුත් අපි හිතමු ඔන්න මං මේ අද මේ වෙලාවේ උදැසන හිතාගන්නවා මම මේ සතිය පුරුදු කරනවා කියලා. විනාඩි පහයි, දහයයි මතකත් නෑ මොනවා වුණාද කියලා. ආයෙ අර අධිෂ්ඨානය මතුකරගන්නට ඕන තැන්පත් වෙලා. එහෙම නැත්නම් කෙනෙකුට පුළුවන් පැයෙන් පැයට අධිෂ්ඨාන කරගන්න. පැය දෙකෙන් දෙකට අධිෂ්ඨාන කරනවා. සතිය ගිලිහෙන බව දැනුණු හැටියේ නැවත මතුකරගන්නවා. ඔය විදියට කරන්න පුළුවන්. ඒ සතිය පිළිබඳව ඒ ආකාරයෙන් විශේෂ උත්සාහයක් දරන්නට සිද්ධවෙනවා. එහෙම උත්සාහයක් දරලා අඛණ්ඩ සතිය නොකඩවා පැවැත්විය හැකිවුණ අවස්ථාවේදී තමයි අන්න අර කට පොඩි කුප්පියකට තෙල් ටිකක් වත් කරන්නා වගේ හොඳ ලස්සනට ඒ සතියේ සති වැළ යන්නේ. ඒකට තමයි අඛණ්ඩ සතිය කියන්නේ. ඒ විදියේ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

සතිය ඇති පුද්ගලයාට ඉතාම පහසුයි සමාධිය ඇති කරගන්න, සමාධිමත් සිතක්. එතකොට සමාධිමත් හිතක් ඇතිවුණානම් ඒක ලොකු ශක්තියක්. ඒ සමාධිමත් සිත - සමාස් සමාධිය කියන ඒ තත්ත්වය ඇතිවුණානම් ඒ තැනැත්තාට විදර්ශනා ඥාන මතුකරගෙන ඒ සමාධි සිතෙන් ලෝකයේ යථා ස්වභාවය, ඇතිවීම් නැතිවීම් පිළිබඳ ඒ අනිත්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව ගැඹුරින් අවබෝධ කරගෙන සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේධයෙන් උතුම් අරහත්ඵලය සාක්‍ෂාත් කරගන්න පුළුවන් වෙනවා.

එතකොට මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දීප්‍ර අප්‍රමාද කියන වචනය තුළ මුළුමනින් ශාසනික ගුණධර්ම සම්භාරයම එක්රැස් වෙනවා. මේකේ ආරම්භය හැබැයි මෙන්න මේ අකුරු දෙකේ සති කියන ඒ වචනය තුළයි. මේ සිතිය ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන් අපේ එදිනෙද ජීවිතයේ පවා උත්සාහවත්ව දියුණු කරන්නට බලන්නට ඕන. ඒ වගේම මේ වගේ විවේක දවසක, පෝය දවසක එහෙම නැත්නම් තමන් යම්කිසි භාවනා කර්මස්ථාන පුරුදු කරන කෙනෙකුන් යටතේ දින ගණනක් ඒ සඳහා වෙන් කරලා, අමාරුවෙන් හරි, වැටුප් නැතිව හරි ඒ කටයුතුවල යෙදීලා මේ ගුණධර්ම දියුණු කරන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕනෙ. තමන් තුළ තිබෙන්න පුළුවන් මේ නිවන් දැකීමේ ශක්තිය. බැරිය බැරිය කියලා ඉන්නෙ නැතුව ඒ සඳහා උත්සාහවත් වෙනවානම් ඒ තැනැත්තාට අතීතයේ යම්කිසි පුණ්‍යශක්තියක් ඇතොත් ඉතාම ඉක්මනින් මේවා දියුණු කරගන්න පුළුවන් වෙනවා. ඉක්මන් ප්‍රතිඵල දැකීමේ ආසාවෙන්ම නොවෙයි. නමුත් ඒකේ හරියාකාරව යෙදෙනවානම් සමහරවිට මේ ගුණධර්ම තුළින් තමන්ට මේ ජීවිතයේදීම ඒ උතුම් තත්ත්වයන් ලබාගන්න පුළුවන්.

මේ අවස්ථාවේ අද දිනය ගැන කල්පනා කරලා බලන්න. මෙතන මේ කතා කළේ වෙන දෙයක් ගැන නෙවෙයි බුද්ධශාසනය ගැනයි. ලෝකයේ දැන් හැමතැනම අහන්න ලැබෙන්නෙන් බුද්ධශාසනය ගැනයි. නමුත් අපි ඉදිරිපත් කළේ ඒක වෙන ආකාරයකටයි. මේ පණිවිඩය බාහිර පැත්තේ පමණක් නෙවෙයි. අපි අර කලින් කියූ ආකාරයට හදවතින් හදවතට යන පණිවිඩයක්. ධර්මය හදවතට වදින්නෙන් නැත්නම් කොහොමද මේක ඉදිරියට ගෙන යන්නේ? දැන් තියෙන හැටියට මේවා ගොඩනැගිලිවලට සීමා වෙලා. බුද්ධශාසනයට නව ජීවනයක් දෙන්නෙ කොහොමද? සායං ටිකක් ගානවා ගොඩනැගිලි වල. එහෙම නැත්නම්

තවත් ප්‍රතිසංස්කරණය කරනවා. මේවායිනුයි මේ බුද්ධඛයාසනය නගා සිටුවන්නේ. ඒ විදියට බුද්ධඛයාසනය නගා සිටුවීමක් වෙන්නේ නෑ. මේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, කියන ගුණධර්ම තුන තුළයි මේ බුද්ධඛයාසනය තැන්පත් වෙලා තිබෙන්නේ. මේ ගැන ගැඹුරින් කල්පනා කරගෙන අප්‍රමාදීව මේ බුද්ධඛයාසනය ආරක්‍ෂා කරගැනීමට කල්පනාවට ගන්න ඕන. කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය කියන එක ඉතාම දුර්ලභයි කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා එක් අවස්ථාවක කලාණමිත්‍ර සම්පත්තියේ වටිනාකම ගැන මේ ආකාරයට. 'මටනම් පේන්නේ ස්වාමීනි, මේ බුද්ධඛයාසනයේ භාගයක් කලාණමිත්‍ර සම්පත්තිය' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා 'ආනන්ද එහෙම කියන්න එපා. මුළු මහත් බුද්ධඛයාසනයම කලාණමිත්‍ර සම්පත්තියයි' කියලා. අන්න ඒක මේ පින්වතුනුත් කල්පනා කළයුතුව තිබෙනවා. එතකොට ඒ කලාණමිත්‍රයින්ගෙන් ප්‍රයෝජනය ගන්න අතර තම තමනුත් කලාණමිත්‍රයින් විමට සුදුසුකම ලබාගැනීමටනම් මෙන්න මේ ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කරන්න තරයේ අධිෂ්ඨාන කරගන්නට ඕන. එහෙම කිරීමෙන් තමයි මේ බුද්ධඛයාසනයක් ආරක්‍ෂා වෙන්නේ.

අද පොසොන් පෝය දවස. අපට පේනවා බොහොම දෙනෙක් සිල් සමාදන් වෙනවා. ඒ සඳහා දවසක් වෙන් කරලා මේ විදියට බණ භාවනා වලින් යුක්තව ජීවිතය ගෙවීම ඉතාමත්ම වටිනා ශාසනික ගුණධර්මයක්. ඒ වගේම සාමාන්‍යයෙන් ධර්මශ්‍රවණය කිරීමේදී පවා ඒක හරියාකාරව මෙනෙහි කරමින් ඒ ධර්මයට කන් දෙනවානම් ඒ තැනැත්තාට පුළුවන් අතීතයේ පුණ්‍යශක්තියක් තිබෙනවානම් බුදුපියාණන් ප්‍රකාශ කළ ආකාරයටම සද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤ, කියන ඉන්ද්‍රියයන් දියුණු කරගැනීම තුළින් සමාධියක් ඇතිකරගන්න. ඒ කියන්නේ ශ්‍රද්ධාව තුළින් - ඒ ධර්මයට හරියට කන් දෙන්න යොදන උත්සාහය, විරියය නිසා ඒ තුළින් සතිය මතුකරගන්නවා. ඒ කාලය තුළ සමාධිය සිතේ ඇතිවෙනවා. ඒ තුළින් ඒ ධර්ම කාරණා පිළිබඳ ගැඹුරු අවබෝධයක් ලබනවානම් එබඳු අවස්ථාවල කෙනෙකුට බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මදේශනා කළ අවස්ථාවේ මාර්ගඵල ලැබුවා වගේ එබඳු තත්ත්ව පවා ලබාගන්න පුළුවන්. ඒ කියන්නේ ඒවා හරියාකාරව කරනවානම් පමණයි. හැම කෙනෙකුටම ඒ විදියට සිදුවෙනවා නොවෙයි.

අන්ත ඒ විදියට කල්පනා කරලා අද මේ සුළු කාලය තුළ, මේ පැය තුළ පවා, මේ කියන ගුණධර්ම තමා තුළ රෝපණය කරගැනීමට වැඩි වර්ධනය කරගැනීමට තමන් පේවිලා මේ කටයුත්ත කළා කියලා ඒ සතුට ඇති කරගන්න ඕන. මේ ආරම්භ කළ ශාසන ගුණධර්ම වගාකරගැනීමේ ව්‍යාපාරය - මේකයි නියම වගාව, ගුණ වගාව. අනිත් කොයි වගාව තිබුණත් ගුණ වගාව නැතිනම් එතන පරිහානියයි. මෙන්න මේ ශාසනික ගුණධර්ම වගාවට යොමුවෙලා මේ කටයුත්ත තුළින් හැකිතාක් ඉක්මනින් අතිසෝර භයානක මේ සංසාරයෙන් අත්මිදිලා උතුම් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන ඒ මාර්ගඵල අවබෝධයෙන් ඒ උතුම් අමාමභ නිවනින් සසර දුක් කෙළවර කරගැනීමට ශක්තිය බලය ලැබේවා! කියලා ඒ විදියට තමතමන් පිළිබඳව ප්‍රාර්ථනා ඇති කරගන්නට ඕන.

ඒ වගේම ශාසනාරක්‍ෂක දේව මණ්ඩලයන් මේ ස්ථානයට අධිගෘහිත දෙවි දේවතාවනුත් ඇතුළු යම්තාක් ඒ දෙවි දේවතාවුන් මෙබඳු මේ ශාසනික ගුණධර්ම අනුමෝදන් වෙනවානම් ඒ හැම කෙනෙකුටමත් මේ අවස්ථාවේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් අපි මේ එක්රැස් කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරය අනුමෝදන් කරමු. එහෙම අනුමෝදන් වීමෙන් ඔවුන් මේ ශාසනයට ආරක්‍ෂාව සලසන අතරම තමතමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරත්වා! කියලා දෙවියන්ටත් ආශීර්වාද වශයෙන් ප්‍රාර්ථනා කරමු. ඒ වගේම අවිච්ඡේ පටන් අකනිටාව දක්වා යම්තාක් ලෝකසත්ත්ව කෙනෙක් පින් අනුමෝදන් වීම බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ඒ තමතමන්ගේ ඥාතීන් ඇතුළු මේ හැම දෙනෙක්ම මේ පින් අනුමෝදන් වීමෙන් හැකිතාක් ඉක්මනින්ම ඒ දුගති තත්ත්ව වලින් අත්මිදිලා සුගති තත්ත්ව වලට පත්වෙලා කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ලබාගෙන බණ භාවනා කරලා මේ උතුම් අමාමභ නිවනින් සංසාර දුක් කෙළවර කරගන්නට ශක්තිය බලය ලබන්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕන. එසේ ප්‍රාර්ථනා කරගෙන දැන් මේ අවස්ථාවේ ඒ ගාථා කියලා පින් දෙමු.

‘එතතාවතා ව අමොහති...’

137 වන ඉදිරිපස

137 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 29)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමා සම්බුද්ධස්ස’

යථාපි මූලෙ අනුපඤ්චෙ දළො
ඡිනොපි රුකො පුනරෙව රුහති
එවමපි තණානුසයෙ අනුහතෙ
උප්පාදාති දුක්ඛිදං පුනඤ්ඤං

– ධම්මපද, තණා වග්ග.

සද්දහැවත් පින්වතුනි,

සසර පැවැත්මේ දුක් ස්වභාවය අපට වැටහෙන තරමටම තමයි අපි අමාමභ නිවනට ළං වෙන්නේ. මේ කාරණය නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතරම මේ සංසාර පැවැත්මේ දුක් ස්වභාවය දක්වමින් සංසාර පැවැත්ම ගැන සංවේගය ඇතිකරවන අන්දමින් විස්තර කරලා තිබෙන්නේ. අපි කවුරුත් දුකෙන් මිදෙන්න කැමතියි. නමුත් දුකින් මිදීම සඳහා අවශ්‍යවන තණ්හාව නැති කිරීම කියන කාරණය ගැන අපි උනන්දු නොවන්නේ මොකද, මේ සසර පැවැත්ම දුකක් බව, මේ පංචස්කන්ධ භාරය දුකක් බව අපට නොවැටහෙන නිසයි. මේ සංසාරයේ අපි ගතකරපු ජීවිත ගැන හිත යෙදීම, බොහෝවිට මේක වටහාගන්න උපකාර වෙනවා.

යම්කිසි අභිඤ්ඤ බලයකින් හරි අතීත සංසාරයේ වෙන කෙනෙකුගේ ජීවන ප්‍රවෘත්ති ගැන අහනකොට, කියවනකොට, දකිනකොට මේවා තමන්ටම ආරෝපණය කරලා, ‘මගේ ජීවිතයත් මේ විදියට ගෙවෙන්න ඇති නේද’ කියලා අදහසක් අප තුළ ඇතිවෙන්නට ඕන. එහෙම හිතනකොට කෙනෙකුට ලොකු සංවේගයක් - සංසාර සංවේගය ඇතිවෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම මුළු මහත් සංසාර පැවැත්මේ තියෙන්නේ අවදනම් කරණම් ගොඩක්. නොයෙකුත් විදියේ භවවල උත්පත්තිය ලබමින් ඉහළට, පහළට යමින්, ඉපදෙමින් මැරෙමින් මේ යන සංසාර ගමන හරියට අවදනම් කරණම් ගොඩක් වගේ. අපි අද මේ මාතෘකා කළ ගාථාවට අදළ නිදන කථාවත් මෙන් මේ කරණම් රාශියේ ඇති අවදනම් තත්ත්වය, ඒකෙ සංවේගජනක තත්ත්වය හොඳට හෙළිකරන කතාවක්. මේ කථාන්තරය බුද්ධ කාලයෙන් පටන්ගන්නට

මොකද අපේ මේ ලක්දිව දක්වාම විහිදෙන විදියේ පුනරුත්පත්ති කතාවක් හැටියට සලකන්න පුළුවන්. ඉතින් ඒක නිසා අද වැනි දවසක විශේෂයෙන්ම මේ පොසොන් පෝය දවස, අපට බුද්ධශාසනය ලැබිවිව දවස. එබඳු දවසක අපට වඩාත් සංවේගය ඇති කරගන්න උපකාර වෙන විදියේ කතාන්දරයක් තමයි මේකෙ මේ ගාථාවට අදාළව තිබෙන්නෙ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ එක දවසක් රජගහනුවරට ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් ඇතුළු සංඝයාවහන්සේලා පිරිවරාගෙන පිණ්ඩපාතයේ වැඩම කලා. රජගහ නුවරට පිවිසෙනකොටම දෑකා ඊරි පැටියක්. දෑකලා සිනහවක් පහළ කලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සිනහ පහළ කරන්නෙ ඔය සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයින් වගේ නිර්ථකව නෙවෙයි, යම්කිසි ගැඹුරු ධර්ම කාරණයක් මතුකර දීමටයි. මේක හොඳට දන්න නිසා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ඇසුවා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙසේ භාග්‍යවතුන්වහන්සේට සිනහවක් පහළ වීමට හේතුව කුමක්ද?' කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් අසනවා 'ආනන්ද, ඔය ඉන්න ඊරි පැටියා පෙනෙනවාද? දෑකද?' කියලා. 'එසේය ස්වාමීනි' කිව්වා. 'ඔය ඊරි පැටියා කකුසද බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේදී එක්තරා සේනාසනයක සංඝයාවහන්සේලාගේ ආසන ශාලාවක් අසළ කිකිලියෙක් වෙලා හිටියා. ඒ කිකිලිය එක්තරා යෝගාවචරයන්වහන්සේ කෙනෙක් විදර්ශනා කර්මස්ථානයක් සප්ඤ්ඤානා කරනවා අහන් ඉඳලා ඒකෙ කියන දේ නොතේරුණත් ඒ ධර්ම ඝෝෂයට හිත යොදගෙන ඉඳලා ඒ පුණ්‍ය බලයෙන් ඊළඟ ආත්මයේ රජ කුලයක උත්පත්තිය ලැබුවා'.

අපට හිතාගන්න පුළුවන්, ඒ භාවනා කර්මස්ථානයට හිත දීපු පිනම වෙන්නට ඇති පසුකාලයක රජ කුලයකත් ඉපදිලා, වැසිකිලියක පණුවන් දෑකලා, පුළුවක සඤ්ඤාව කියන අසුහ භාවනා කර්මස්ථානය මතුකරගත්තා. ඒ කියන්නේ මිනියක් දිරාපත් වෙනකොට එක් අවස්ථාවක පණුවන්ගෙන් ගැවසීගත්තු තත්ත්වයක් තිබෙනවා. එය සංසාරය ගැන ඉතාමත්ම කළකිරීම ඇතිකරන දර්ශනයක්. 'ඊට පස්සේ පරිබ්‍රාජිකාවන් අතර පැවිදිවෙලා ඒ පුළුවක සංඥාව තුළින් මේ තැනැත්තිය ප්‍රථම ධ්‍යානය ලබාගත්තා. ඒ ප්‍රථම ධ්‍යානයේ බලයෙන් බ්‍රහ්ම ලෝකයක උපන්නා'. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ කෙටියෙන් දක්වන්නේ මේ තැනැත්තියගේ අතීතය. 'එහෙම බ්‍රහ්ම ලෝකයේ ඉපදිලා

මන්න දැන් මේ ඇවිල්ලා ඊරි පැටියෙක් වෙලා ඉන්නවා' කියලා මය ටිකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ.

මේ ඊරි පැටියා දුටුව හැටියේ බුදුපියාණන් වහන්සේට අර අතීත ප්‍රවෘත්තිය ඒ බුද්ධඥනයෙන්ම ඒ ක්‍ෂණයෙන්ම පැහැදිලි වුණා. උන්වහන්සේ මේ විදියට වදළහම ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ඇතුළු අනිත් සංඝයාවහන්සේලාට මේ සංසාරය ගැන, භව තෘෂ්ණාව ගැන බලවත් සංවේගයක් ඇතිවුණා. ඊළඟට ඒකට ගැලපෙන ආකාරයට බුදුපියාණන් වහන්සේ ගාථා පෙළක්ම දේශනාකොට වදළා. ධම්ම පදයේ තණ්හා වග්ගයේ ඒ ගාථා පෙළ සඳහන් වෙනවා. ඒ ගාථාවන් අතුරින් පළමුවෙනි ගාථාවයි අපි මේ මාතෘකාව වශයෙන් තැබුවේ.

යථාපි මූලෙ අනුපඤ්චෙ දළො
ඡන්තොපි රුකොනා පුනරෙව රුහති
එවමපි තණ්හානුසයෙ අනුහතෙ
උප්පජ්ඣති දුක්ඛමිදං පුනස්සුතං

යථාපි මූලෙ අනුපඤ්චෙ දළො - යම්සේ මුදුන් මුළට උපද්‍රවයක් නොවී, දැඩිව පවතිනතාක්, ඡන්තොපි රුකොනා පුනරෙව රුහති - කපන ලද්දේ වී නමුත් ගසක් නැවත නැවත වැඩෙයිද, එවමපි තණ්හානුසයෙ අනුහතෙ - එසේම තණ්හාවෙහි යට තට්ටුව, අනුසය හැටියට කියන තණ්හා අනුසය ධර්මය, තණ්හාවේ ඉතාම සියුම් කෙලෙස් තට්ටුව, මූලිනුපුටා නොදමනතාක්, උප්පජ්ඣති දුක්ඛමිදං පුනස්සුතං - මේ පංචස්කන්ධ දුක්ඛය නැවත නැවත උපදිනවා කියලා ඒ ගාථාවෙන් පටන්ගෙන තණ්හාවේ ආදීනව දක්වන ගාථා මාලාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා.

ඒ ගාථා අහලා ඒ පිරිසේ හිටිය බොහෝ දෙනා මාර්ගපල ලැබුවා කියලා සඳහන් වෙනවා. නමුත් කථාන්තරය එතනින් කෙළවර වන්නෙ නෑ. ඒකයි මෙතන විශේෂඥය තිබෙන්නේ. මේ ඊරි පැටියා ඊළඟට මියගිහිල්ලා කොහෙද උපන්නේ? අතීතයේ සුවණනභූමි නමින් හැඳින්වෙන බුරුමයේ. බුරුම රටේ උපන්නා. දැන් මියන්මාර එහෙම කියලා කියන්නේ. ඉපදුණේ රජ කුලයක. එහෙම ඉපදිලා ඊළඟට එතනින් මියගිහිල්ලා උපන්නේ ඉන්දියාවේ බරණැස් නුවර. ඒත් උසස් කුලයක. ඊළඟට එතනින් මියගිහිල්ලා සුප්පාරක පටුනේ අශ්ව වෙළෙන්දෙකුගේ පවුලක උපන්නා. එතනින් මියගිහිල්ලා කාචීර පටුනේ ඒත් වෙළඳ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ගෞරව උපන්නා. එනනින් මියගිහිල්ලා දුටුගැමුණු මහරජකුමාගේ කාලයේදී අනුරාධපුරයේ උපන්නා. ඉතා සමීප කාලයේදී අනුරාධපුරයේ උසස් කුලයක උපන්නා. පොහොසත් පවුලක. එනනින් මියගිහිල්ලා අනුරාධපුරයට දකුණු දිශාවේ මොක්කන්න නැමති ගමේ ඉපදුණා සුමන නැමති ගෘහපතියාගේ දියණියක් හැටියට සුමනා නමින්. එතන ඉඳලා ඊළඟට කථාව මේ විදියට දැක්වෙන්නේ.

ඒ කාලය වෙනකොට දෙමළ උපද්‍රව තිබුණ නිසා සමහර මිනිසුන්ට ගම් අතහැරලා යන්න සිද්ධවුණා. මේ සුමනාවගේ පියාටත් ඒ ගම අතහැරලා මහාමුණි කියන දකුණු පැත්තේ පිහිටි ගමකට යන්න සිද්ධවුණා. හදිසියෙන්ම වගේ දුටුගැමුණු රජකුමාගේ ලකුණටක අතිමීර නමැති ඇමැතිවරයෙක් ඒ ගමට පැමිණියා. ඒ ඇමැතිවරයා මේ තැනැත්තිය දකලා ඇල්ම ඇතිකරගෙන විවාහ කරගෙන තමන්ගේ ගමට එක්කගෙන ගියා. මේ අවදියේදී කෝට්ටබ්බත කියන මහාවිහාරයේ ඉන්න ස්වාමීන්වහන්සේ නමක් මේ ඇමති ගෞරව පිණිඬපාතේ වැඩම කළා. ඒ ස්වාමීන්වහන්සේ අභිඥ බල එහෙම තියෙන කෙනෙක් වෙන්නට ඕන. උන්වහන්සේට මේ තැනැත්තිය දුටු හැටියේ මතක්වුණා, මේ බුද්ධ කාලෙ හිටි ඊරි පැටියා නේද කියලා. ඊළඟට උන්වහන්සේ අර අනෙකුත් සංඝයාවහන්සේලාට කියනවා 'ඇවැත්නි, අන්න අර ඊරි පැටියා දෑන් ලකුණටක අතිමීර මහාමාත්‍යාගේ භාර්යාව වෙලා ඉන්නවා. කොයිතරම් ආශ්චර්යවත් දෙයක්ද?' කියලා. මේ කථාව කටින් කට ගිහිල්ලා හෝ සමහරවිට ඒ වචනය ඇහිලා හෝ කොයි ආකාරයකින් හරි අර කාන්තාවට දැනගන්න ලැබුණා, සුමනාවට. ඇහෙනවත් එක්කම ඒ තැනැත්තියට ජාතිස්මරණ ඥානය පහළ වුණා.

පින්වතුනි, මේ ජාතිස්මරණ ඥානය කියලා කියන්නේ අභිඥ බලය නොවෙයි. ඒ දෑන් මේ කාලෙත් ඔය බොහෝවිට ඔය පුනරුත්පත්ති කථාන්තර හැටියට මේ රටේත්, විදේශවලත් අසන්නට ලැබෙණ අන්දමට කුඩා අවදියේදී බොහෝ දෙනාට අතීත ජීවිත පෙනෙනවා එක් එක් ප්‍රමාණයට. සිහිපත් වෙනවා. අන්න ඒ වගේ - ඒකත් ඉතින් දියුණු මනසක් වෙන්නට ඕන. ඒ වගේ - මේ තැනැත්තියට තමාගේ ඒ අතීත ජීවිත රාශියක්ම පෙනී ගියා. අර බුදුරජාණන් වහන්සේ කෙටියෙන් ප්‍රකාශ කළාටත් වඩා සවිස්තරව. ඒ එක්කම විශාල සංවේගයක් ඇතිවුණා. සංවේගයක් ඇතිවෙලා තමන්ගේ ස්වාමී පුරුෂයා වන ඒ අමාත්‍යවරයාට කන්තලවු කරලා කොහොම හරි අවසර ලබාගෙන - ඒ

කාල මෙහෙණි සස්න එහෙම හොඳට පැවතුණා - මෙහෙණි සස්න පැවිදි වුණා. පැවිදි වෙලා, ඊළඟට දැක්වෙන්නෙ තිස්සමහාවිහාරයේ සතිපට්ඨාන සූත්‍රය දේශනා කරනවා අහන් ඉඳලා සෝවාන් ඵලයට පත්වුණා. ඊළඟට නැවතත් මේ මෙහෙණින්වහන්සේ අර තමන්ගේ පියා කලින් වාසය කළ මොක්කන්ත ගමට, ඒ වනවිට දෙමළ උවදුරු ඉවරවෙලා නිසා ඒ ගමට නැවතත් වැඩියා. ස්වාමීන්වහන්සේ නමක් ආසිවිසෝපම සූත්‍රය දේශනා කරනවා අහන්නට ලැබිලා - රහත් වුණා. එතකොට මේ රහත් මෙහෙණින්වහන්සේ නමක්. ඊළඟට දැක්වෙන්නෙ ඒ රහත් මෙහෙණින්වහන්සේ පිරිනිවන් පාන අවස්ථාවේදී හික්කු, හික්කුණි දෙපක්කයම ඉදිරියේ ධම්මපදය දේශනා කරන ස්වාමීන්වහන්සේ කෙනෙක් සාක්ෂි ස්ථානයේ තබාගෙන තමන්ගේ අතීත ප්‍රචායති සියල්ලම හෙළි කළා.

ඒක වඩාත් සවිස්තරව දැක්වෙනවා. මේ මෙහෙණින්වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා - 'මම අතීතයේ කකුසඳ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයටම යම්කිසි සේනාසනයක ආසන ශාලාව අසළ කිකිළියක්ව හැසිරුණා. ඒ කාලයේ මට මෙහෙම විදර්ශනා සප්ඤ්ඤානාව අහලා - ඒක ඇතුළෙ කුසල් ශක්තිය තිබුණු බව අපි දන්නවා - එතනදී සිදුවුණු එක්තරා ඇබැද්දියක් ගැන සඳහන් වෙලා තිබෙනවා. ඒක වඩාත් සංවේග ජනකයි - උකුස්සකු අර කිකිළිය අරගෙන ගිහිල්ලා ගෙල සිඳලා දූම්මා කියලා තියෙනවා, ඒ විදියේ භයානක මරණයකට පත්වුණු නමුත් ඊළඟ ආත්මයේදී සිටුකුලයකත්, ඊළඟ ආත්මයේදී රජ කුලයකත් ඉපදිලා. ඒ රජ කුලයේ උපන්න අවස්ථාවේ තමයි අර බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට වැසිකිළියක පණුවන් ඉන්නවා දැකලා ඒ තුළින් පුළුවක සංඥාව කියන අසුභ කර්මස්ථානයක් මතුකරගෙන පරිබ්‍රාජිකාවන් අතර පැවිදි වෙලා ප්‍රථම ධ්‍යානය ලබාගත්තේ.

ඊළඟට ඒ ප්‍රථම ධ්‍යාන බලයෙන් බුන්ම ලෝකයේ උපන්නා. බුන්ම ලෝකයෙන් නැවත ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ඉහළ පහළ යන සංසාර කරණම ගැන විස්තර කළ ආකාරයට ක්‍රමක්‍රමයෙන් අන්තිමට ඊරි පැටියෙක් බවට පත්වුණා. එතන ඉඳලා තියෙන ටික තමයි අපි සඳහන් කළේ. ඊරි පැටියෙක් වෙලා ඉඳලා ඊළඟට බුරුමයේ උපන්නා. ඊළඟට බරණැස්පුර, ඊළඟට සුප්පාරක පටුන, කාවීර පටුන ඔහොම ගිහිල්ලා අනුරාධපුරයේ ආත්ම දෙකක්, අවසාන ආත්මයේ තමයි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සුමනාව හැටියට ඉපදිලා 'මම මෙන්න මෙහෙම ඉපදීම එතනින් ඉවර කළේ. ඒක නිසා අප්‍රමාදව මේ නිවන් සඳහා කටයුතු කරන්න' කියලා ඒ සිටු පිරිසම සංවේගයට පත් කරලා ඒ මෙහෙණින්වහන්සේ පිරිනිවන් පෑවා.

එතකොට අපට දැන් මේ ඇහුණේ කථාන්දරයක්. මෙබඳු කථාන්දර මේ කාලේ පොත පතේත් නිතර අහන්නත් ලැබෙනවා. නමුත් මේක තුළින් අපි ගතයුතු ආදර්ශය ගන්නෙ නැත්නම් නිකන් ඒක අපේ කුතුහලය සංසිඳවාගැනීමට උපකාර වෙන කථාවක් පමණක් වෙනවා. අපි අර කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට මේ හැම කථාවක්ම ධර්මානුකූලව අපි ප්‍රයෝජනය ගන්නවා කියලා කියන්නේ අපේ ජීවිතයට ආරෝපණය කරගැනීමයි.

දැන් මේ ඊරි පැටියා - බුද්ධ කාලේ ඊරි පැටියා අවසානයේදී මේ ලංකාවේ දුටුගැමුණු කාලේ මහරහත් මෙහෙණින්වහන්සේ කෙනෙක්ව පිරිනිවන් පෑවා. එතකොට ඒ අතරතුර සංසාරයේ කොයිතරම් කරණම් ගැසුවාද? තිරිසන් ආත්ම කීපයක් ගැන ඔය සඳහන් වෙන්නෙ. ඊට වඩා ඊළඟට බුද්ධ ලෝකයේ ඉඳලා, ඒ තරම් ඉහළට ගිහිල්ලා ආයෙත් වැටෙනවා. ඕක තමයි මේ සංසාරයේ කරණම් ස්වභාවය. මේ විදියේ තත්ත්වයක් යටතේ කෙනෙකුට මේ සංසාරයේ තමන් ලැබූ සැප සම්පත් පිළිබඳව හෝ උත්පත්තිය පිළිබඳව හෝ යස ඉසුරු රජකම් සිටුකම් මේ කිසිවක් පිළිබඳව ඇත්ත වශයෙන්ම මාන්තයක් ඇති කරගන්න බෑ. ආඩම්බරයක් ඇති කරගන්න බෑ. මොකද, මේ කරණම් ගොඩ කොතනින් කෙළවර වෙනවාද? සංසාරයේ යනතාක් තමතමන් කරන ඒ කුසල් අකුසල්වල විපාක අනුව නොයෙකුත් උත්පත්ති ලබන්න වෙනවා. තිරිසන් ආත්ම, මනුෂ්‍ය ආත්ම පමණක් නෙවෙයි ප්‍රේත, යක්ෂ ආදී, එහෙම නැත්නම් නිරයේ - ඒ තරම් භයානක තත්ත්වයක්. බුද්ධ කාලයේ ඒ ටික ප්‍රකාශ කරනකොටමත් සංඝයාවහන්සේලා පිරිසක් මාර්ගඵල ආදිය ලබන තරමට සසර දුක් ස්වභාවය වටහා ගත්තා. සසර කළකිරීම ඇති කරගත්තා. ඒ වගේම ඊට පසුව මෙහෙණින්වහන්සේ කෙනෙක් හැටියට අර සුමනාව තමන්ගේ ප්‍රවෘත්තිය ඇතුළත් දේශනාව අහලා, අපට හිතාගන්න පුළුවන් බොහෝ දෙනෙක් නිර්වාණාවබෝධය කරගන්න ඇතියි කියලා.

මේ සමාජයේ අපි බොහෝවිට තිරිසන් සතුන් ගැන කල්පනා කරන්නේ ඒ සතුන් අපට කිසි සම්බන්ධයක් නැති හැටියට. ඒ වගේම

අපට මේ කාලෙ නිතර අහන්නට ලැබෙන්නවා බෞද්ධ ගෙදරවල් වල පවා උරන්, කුකුළන් එහෙම ඇතිකරනවා පමණක් නෙවෙයි ඇතිදඩි කරනවා. අපි ඉතින් හරියට දන්නෙ නෑ සමහරවිට අර සංසාර නෑ කම ගැන හිතලා අනුකම්පාවෙන් කරන එකක්ද කියලා. කොයි හැටි හෝ වේවා ඒ සතුන් අතර සමහරවිට තමතමන්ගේ මව්පිය දූ දරුවන් පවා ඉපදිලා ඉන්න පුළුවන්. සමහරවිට ඒ අයට නොයෙකුත් දූන මාන කරලා පින් පෙත් පමුණුවනවා. පින් පෙත් පමුණුවන ඒ නෑයො සමහරවිට අර කුකුල් කොටුවල උරු කොටුවල ඉන්න පුළුවන්. ඉතින් අන්න ඒක නිසා අපි ඒ ගැනත් සංවේගය ඇති කරගන්න ඕන. අපි මේ සතුන්ට ඇතිවිය හැකි අපේ නෑකම. මේක තුළින් අපටගන්න පුළුවන් එක පාඩමක් තමයි ඒක. ඊළඟට මේ සතුන් කියලා අපි කිව්වට මොකද ඇතැම් අය දීර්ඝ සංසාරයේ යම්කිසි විදර්ශනා භාවනාදී වශයෙන් සිත දියුණු කළ සතුන් වෙන්න පුළුවන්. ඒ සතුන් යම්කිසි අකුසලයක් නිසා තිරිසන් භාවයට පත්වුණාට මොකද ඒ අයගේ විශේෂත්වයක් තියෙනවා.

දැන් බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේ පිළිබඳ කථාන්තර වලත් කියවෙනවා. අන්න ඒක නිසා ඒ තිරිසන් සතුන් පිළිබඳව විශේෂයෙන්ම දයානුකම්පාවක් ඇති කරගතයුතුව තිබෙන්නවා. ඊළඟට අපට මේකෙන් හෙළිවෙනවා තව කාරණයක්. අර විදර්ශනා භාවනාවේ ආනිශංස පක්‍ෂය. දැන් කිකිළි පැටියෙකුට භාවනා කර්මස්ථානයක් සප්ඤ්ඤානා කරනවා අහන් සිටියත් ඒ භාවනා කර්මස්ථානයේ කියන්නෙ මොනවද කියලා තේරෙන්නෙ නෑ. නමුත් මේ ධර්ම ශක්තිය කොයිතරම්ද කියතොත් ඒක අසා සිටීමෙන් යම්කිසි සහනදැයි තැන්පත්වීමක්, ශ්‍රද්ධාවක් ඇතිවුණානම් ඒ මට්ටමින් හෝ ඒකත් කොයිතරම් ආනිශංස සම්පන්නද කියලා මේ කතාවෙන් පෙනීයනවා.

අර කිකිළි පැටියා සංසාරයෙන් මිදීමට උපකාර වෙන භාවනා මාර්ගයට නැඹුරු වෙන විදියට ඊළඟ උත්පත්තිය ලැබූ ආකාරයෙන් ඒ බව අපට හෙළි වෙනවා. එයින් අපි කල්පනා කරන්න ඕන මේ භාවනාව අහලා තිරිසන් සතෙකුටත් ඒ විදියේ තත්ත්ව ලබන්න පුළුවන්නම්, ඒ විදියට සංසාරයෙන් එතෙර වන්න එයින් පිහිටක් ලබන්න පුළුවන්නම් මේ වටිනා මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය ලබාගන්න අපි ඇයි මේ භාවනාවන් පිළිබඳව උනන්දු නොවෙන්නේ? මේ ගාථා පෙළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගසේ උපමාව දක්වලා තියෙනවා. ගසේ මුල නොසිඳෙනතාක් - මුදුන් මුල නොසිඳෙනතාක් කොයිතරම් මේක

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පැස්සන් - බොහෝ දෙනා කරන්නේ මේ දුක් ගස පැහීම විතරයි, මුදුන් මුල ගැන සෙවිල්ලක්වත් නෑ. නමුත් මුදුන් මුල කපන්න ඕනනම් කරන්න තියෙන්නේ මේ භාවනාවමයි. විදර්ශනා භාවනාවෙන් පමණයි. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ

සවනති සබ්බධි සොතා - ලතා උඤ්ඡිජ් නිධාති
තංව දිස්සා ලතං ජාතං - මූලං පඤ්ඤය ඡන්දථ

මේකත් ඒ ගාථා පෙළේම තියෙන ගාථාවක්. හැම පැත්තෙන්ම මේ තණ්හා ගංගාවල් ගලාගෙන යනවා. එතකොට මේ ආසාවන් ලියලා වැඩෙනවා. හරියට ලතාවන් වගේ, වැල් වගේ. මේවා කපන්න ඕනෙ ප්‍රඥාවෙන්. ප්‍රඥාව නමැති විදර්ශනා ආයුධයෙන් තමයි මේ තණ්හා අනුසය කපන්න වෙන්නේ. ඔය විදියට තමයි අපි තේරුම්ගන්න ඕන මේ භාවනාවේ ඇති ආනිශංස පක්‍ෂය ගැන.

සසරින් මිදීමට බලාපොරොත්තු වෙන කෙනෙක්නම් මේ හව තෘෂ්ණාව - ඇත්ත වශයෙන්ම අපි තණ්හාව කියනකොට මේක බොහොම සුලු දෙයක් හැටියට සලකනවා, ආසාව කියලා. මේක ආරම්භ වෙන්නේ මේ අපේ ඇස, කන, නාසය, දිව, කය, මන කියන මේ ඉන්ද්‍රිය හයට එන අරමුණු ඔස්සේ. ඒවා ඔස්සේ ආසාවන් වැඩෙනවා. අපේ අතීත කර්ම වේගවලට අනුවෙලා ඒ කර්ම පටලැවිලි රාශියක් තුළින් ඊළඟට තවදුරටත් තව තවත් හව මැවෙනවා. ඕකයි සංසාරය කියලා කියන්නේ. මේ සංසාර ගමන, එක පැත්තකින් හිතලා බලනකොට මහාදිග ගමනක්. මේක අපි හඳුන්වන්නේ මහාදීර්ඝ සංසාරය කියලා. නමුත් තව පැත්තකින් බලනකොට මේ සංසාර ගමන එක තැන කරකැවිල්ලක් වගේ. ඒකයි මේකට සංසරණ කියලා කියන්නේ - එක තැන කරකැවිල්ලක්, එක වටවළල්ලේ යාමක්. දැන් මේ කාලෙන් ඔය විනෝද ස්ථානවල තියෙනවා මෙරිගෝරවුම කියලා එකක්. පොඩි ළමයෙක් එහෙම ඔය ලී අස්සයෙක් පිට තිව්වහම මෙරිගෝරවුමේ රවුම් දෙක තුනක් කරකැවෙනවා. ඉතින් මහාගාලගෝට්ටියක් මැද්දේ සංගීත මැද්දේ. මහාලොකු ගමනක් යනවා කියලා මේ දරුවා හිතන්නේ. කරකැවිලා කරකැවිලා ආයෙන් එතනටම එනවා. ඉතින් ලොකු ගමනක් ගියා වගේ. අන්න ඒ වගේ තමයි මේ ජීවන ගමනත්.

මේක අනන්ත කාලයක් තිස්සේ යන ගමනක් නිසා මේකට දීර්ඝ සංසාරය කියනවා. නමුත් නුවණින් කල්පනා කරලා බලනවානම් මෙතන

තියෙන්නේ මේ එක තැන, එක වටවළල්ලේ කරකැවිල්ලක්. ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ - ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ඔය ටිකයි යන්නේ. මේ වගේ තත්ත්වයක් පවතින නිසා ඒ ඒ ලබන භවය, රජ තත්ත්වයක් වුණත්, සිටු තත්ත්වයක් වුණත්, දේව තත්ත්වයක් වුණත්, බ්‍රහ්ම තත්ත්වයක් වුණත් අර කියාපු අර තිරිසන් තත්ත්වලට වැඩිය වෙනසක් නෑ කියලා කියන්න පුලුවන්. මොකද අර ඉරණමමයි. ආරම්භයක් තියෙනවා. කෙළවරක් තියෙනවා. ඒ මැදත් මහාදුක් ගොඩක්.

ඉතින් මෙන්න මේ තත්ත්වයයි භාවනාමය වශයෙන් කෙනෙක් වටහාගන්න ඕන. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒක භාවනාමය වශයෙන් වටහාගතයුතු දෙයක්. බොහෝ ධර්මකථාවල වගේම මේ කථාවේ පවා සඳහන් වෙනවා බණක් අහලා ඉඳලා එපමණකින් රහත් වුණා, එහෙම නැත්නම් මාර්ගඵල ලැබුවා කියලා, ඒක හැම දෙනෙක් තුළම සිදුවන්නේ නෑ. ඒක සිදුවන්නේ අතීත සංසාරයේ භාවනා මාර්ගයට යොමුවෙලා ඒ කටයුතු බොහෝ දුරට කරපු කෙනාටයි. හිත සකස්කරලා තිබෙන අයට ඒ විදියට ධර්මදේශනා මාත්‍රයෙන්මත් මාර්ගඵල අවබෝධය කරන්න පුලුවන්. නමුත් බුද්ධි වාදය අනුව සම්භරු ඒක තර්කයක් කරගෙන, භාවනාව කියන එක අනවශ්‍යයි කියලා. මේ කාලෙ ඇතැම් කෙනෙක් කියන ආකාරයට අපි පොතක් පතක් කියවලා, එහෙම නැත්නම් බණක් අහලා විතරක් එයින් සැහීමකට පත්වෙනවා කියලා හිතුවොත් ඒක වැරදි අදහසක්.

ඇත්ත වශයෙන් ඒ කාලයේ ධර්මශ්‍රවණයෙන් මාර්ගඵල ආදිය ලබාගත්තේ භාවනා මනසිකාරයෙන් ඒකට සවන්දුන්න නිසයි. දැන්නම් අපි බොහෝවිට දේශනාව යන්ත්‍රයේ සටහන් වෙන නිසා ඒක පසුව අහගන්න පුලුවන් කියලා ඒ ගැන වැඩි උනන්දුවක් දක්වන්නේ නෑ. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් ඒ කාලයේ - පොත පත හිඟ කාලේ බණ පදයක් කියන එක අහන්නේ මුළු මහත් අවධානය යොදලා. මුළු මහත් අවධානය යොදලා කියන එක තුළ තියෙන්නේ මොකක්ද? භාවනාමය වශයෙන් කල්පනා කරලා බලනවානම් අර නාමරූප ධර්ම. මේ ධර්මශ්‍රවණය කරන අවස්ථාවේ තමන්ගේ හිත ක්‍රියාකරන හැටි පෙනෙන්න පටන්ගන්නවා. ඉස්සෙල්ලා ධර්මයට හිත යොදන්නේ. ඊළඟට ධර්මය ඇසීම තුළින් තමන්ගේ ඉඤ්ජයන්ගේ ක්‍රියාකාරීත්වය, කොටින්ම කියනවානම් ඇස්, කන්, නාසාදී ඉඤ්ජයන්ට එන අරමුණු සිත අල්ලන ආකාරය තේරුම් ගන්නවා. ඉතින් ඒක සියුම් අන්දමින් වැටහීමෙන් තමයි මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න

පුලුවන් වන්නේ, අර තණකා අනුසය කපන්න පුලුවන් වන්නේ, ප්‍රඥාව මතුවන්නේ. ඉතින් ඒ විදියට ධර්මශ්‍රවණය කරන කෙනාට ඇත්ත වශයෙන්ම ඒක භාවනාවක් වෙනවා. භාවනා මනසිකාරයක් වෙනවා. එහෙම නැති කෙනා මුල සිටම ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඒකට පුහුණු වෙන්න ඕනෙ. යෝගාවචරයා කියලා කියන්නේ යමක යෙදෙන තැනැත්තා. ඒ තැනැත්තාට අයිති වැඩපොල තමයි කර්මස්ථානය කියලා කියන්නේ. 'කර්ම' කියන්නේ 'වැඩ' කියලා ගත්තොත් 'ධ්‍යාන' කියන්නේ 'පොල' කියලා ගත්තොත් 'කම්මට්ඨාන' කියන්නේ වැඩපොල. එතකොට යම්කිසි වැඩපොලක් භාර ගත්තානම් ඒ වැඩපොලේ වැඩ කරන එකයි යෝගාවචරයාට අයිති.

කොතෙකුත් අපට අහන්න ලැබෙන පුනරුත්පත්ති කථා ආදියට බොහෝ දෙනා ඇදිලා යනවා. එයින් බොහෝවිට කුතුහල ගතියක් පමණක් ලැබෙණවා. මොකද ඒකට හේතුව ඒක ඒ අයට පමණක් වුණ දෙයක් හැටියට හිතනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සතිපට්ඨානයේ දක්වලා තියෙනවා කාගෙ හරි මළකඳක් දැක්කහම ඒක තමාටම ආරෝපණය කරන්න කියලා. මටත් මේ විදියේ තත්ත්වයක් වෙනවා. මගේ ශරීරයත් දිරාපත් වෙනකොට මෙහෙමයි. මගේ ශරීරයත් පණුවන් වැහුවහම මෙහෙමයි කියලා අන්න ඒක තමයි භාවනා මනසිකාරය කියන්නේ. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ පිටතින් ගන්න අරමුණ තමාගේ ජීවිතයට ආරෝපණය කරලා ඒ තුළින් සංවේගය උපදවාගැනීමයි. මළ සිරුරු ගැන පමණක් නොවෙයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථාවල දේශනා කරලා තිබෙණවා 'මහණෙනි යම්කිසි කෙනෙක් ඉතාමත්ම දිළිඳු, ඉතාමත්ම දුක් විඳින පුද්ගලයෙක් දුටුවිට මෙහෙම හිතන්න ඕන. අනන්ත කාලයක් සංසාරයේ මාත් මේ තත්ත්වයේ හිටියා නේද' කියලා. දැන් අපිට පාරේ හිඟන්නෙක්, අඳගොළ බිහිරි ආදී අංගවිකල පුද්ගලයෙක් එහෙම දැක්කහම එක්කො අපි අහක බලාගෙන යනවා එහෙම නැත්නම් ඒකට උසුලු විසුලු කරනවා. නමුත් හිතන්නෙ නැ මටත් අනන්ත කාලයක් සංසාරෙ මගේ කර්මානුරූපව මේ විදියට ගතකරන්න වෙන්න ඇති. ඉදිරියටත් මෙහෙම වෙන්නත් පුලුවන් කියලා. අන්න ඒ විදියටම හැම අවස්ථාවකම අපේ ජීවිතයට ආරෝපණය කරගැනීම තුළින් තමයි භාවනාව ක්‍රියාත්මක වන්නේ.

මේක බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ පව්වනං වෙදිතබ්බා ධම්මො කියලා - මේ ධර්මය තමතමන්ම

ප්‍රත්‍යක්ෂකරගතයුතු දෙයක්. මේ ප්‍රත්‍යක්ෂය පටන්ගන්නේ මේ සසර දුක අවබෝධ කරගැනීමෙන්. සසර දුක මේ පංචස්කන්ධය තුළින්ම අවබෝධ කරගන්න අපහසු නෑ. මේක තුළ දුක් ගොඩක් තිබෙනවා. නමුත් මේක වහගෙනයි සිටින්නෙ.

දන් අපි මේ එක ඉරියවුවක ඉන්නවා. මේක මහකරදරයක්, ටිකක් වෙලා ඉන්නකොට. ඊළඟට හැරෙන්න හිතෙනවා. ඒ හිතිවිල්ල අනුව අපි ශරීරය තව පැත්තකට හරවනවා. ඊළඟට තවත් පැත්තකට හරවනවා. මේ විදියට අපි හිතමු පැයක්ම ගෙවනවා. නමුත් මේක තුළින් අපි කළේ මොකක්ද? අර දුක පිළිබඳ සත්‍යය වැටහෙන්න නොදී ඒක වහගන්නා. දුක වහගන්නා. ශරීරයේ තියෙන දුක් ස්වභාවය, එක ඉරියවුවක නොපවතින ස්වභාවය ඒක අපි වටහාගන්නෙ නැතුව අපට ඕන හැටියට මේ ශරීරය හරවගන්නා. අන්න ඒ වගේ තමයි අනිත් දේවලුත්. මේ ශරීරයේ කුණු කන්දල් ස්වභාවයත්, මේ ලෝකයේ පැවැත්ම පිළිබඳව පවතින දුක් ස්වභාවයත් මේවා ඔක්කොම අපට මේ ශිෂ්ඨාචාරය මගින්, ඒ වගේම අපේ මනුෂ්‍යයින් තුළ තියෙන මාන්ත ආදිය මගින් වහනවා. ඒවා එළිපිට දලා ඔක්කොම අවුල් කරනවයි කියන එක නෙවෙයි මෙතන තියෙන්නෙ. නමුත් අපි ඒවා ගැන හිතාගන්න ඕන.

පිටට ජේන්න තිබුණට මේක පිටපොත්ත පමණයි. පිටපොත්ත පමණයි කියලා හිතාගෙන තමයි, යෝගාවචරයා නගරයක ගියත් අනිත් තැනක ගියත් කල්පනා කරන්නෙ. මේවා මහාගොඩනැගිලි හැටියට හදලා තියෙන්නේ මොනවායින්ද - කොන්ක්‍රීට්, මේවාට යම්කිසි සායමක් දලා. ඒ ආකාරයට තමයි ප්‍රඥාවේ ශක්තිය දක්වන්නෙ, කන්දක් මුදුනට නැග්ගහම - පහළ තියෙන දේවල් පෙනෙන ආකාරයටයි. ඒ කියන්නෙ කොයිතරම් උසස් හැටියට වටිනා හැටියට දක්කත් ඇත්ත වශයෙන්ම බලනකොට මේ ඔක්කොම ඇස රවට්ටන දේවල්. අන්න ඒ වගේ ඇස රවට්ටන, කන රවට්ටන රැවටිලි ගොඩක් තුළයි මේ සංසාරය පවතින්නේ. අපි ඉඳහිටලා මෙහෙම පෝය දවසකවත් ඒ තත්ත්වය ගැන හිතන්නෙ නැත්නම් අපට කවදවත් බෑ අවබෝධයට යන්න. අර ඊරි පැටියානම් බුද්ධ කාලයේ බැරිවුණත් මේ ලංකාවට ඇවිල්ලා රහත්වුණා. නමුත් අපි මේ ලංකාවේ වසන අය මේ විදියටවත් මේ අවස්ථාවේවත් - බුද්ධශාසනයේ මේ අවසාන කාලයේවත් තමන් බණ භාවනා ආදියේ

පහන් කණුව ධම් දේශනා

යෙදෙන්නේ නැත්නම් අර විදියට සසර දුක් කෙළවර කරගන්න ලැබෙන්නේ නෑ.

මේ ගාථාව තුළ තියන ඉතාම ගැඹුරු කාරණා අපි මේ තුළින් මතුකරගන්නට ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන හැම උපමාවක් තුළම තියෙනවා මහාගැඹුරක්. මේ ගාථා සමූහයේ තියෙන තවත් ගාථාවකින් සඳහන් වෙනවා මේ වගේ උපමාවක්. එතන මේ තණතාවේ ස්වභාවය දක්වනවා. මේ හව තණතාව - ඒ කියන්නේ සසර නැවත නැවතත් ඉපදීමට ඇති ආසාව. එහෙම ඉපදීමට ආසා කරන්නේ මොකද? මේ ජීවිතය තුළ තමන් බලාපොරොත්තු වුණු ඉලක්කයන්ට පැමිණෙන්න කොතරම් වෙහෙසෙනවාද? දහඩිය මහන්සියෙන් වෙහෙසිලා කටයුතු කළ නමුත් ජීවිතය කෙළවර වෙනකොට පේනවා ඒවා ඉවර නෑ. මේක හරියට අර අලුත් පැදුරක නිදගන්න ගියා වගේ. එක පැත්තක් දිග හරිනකොට අනිත් පැත්ත ඇකිලෙනවා. ඒ වගේ ආසාවල් ලියලා වැටෙනවා.

ඒ විදියේ තත්ත්වයක් යටතේ එතකොට අවසාන හුස්ම හෙලනකොට පෙනෙනවා 'අනේ! මගේ ජීවිතය පුස්සක්. මේකෙ මම බලාපොරොත්තු වුණ දේවල් ඉෂ්ට වුණේ නෑ' කියලා තව ජීවිතයක් පතනවා. ජීවිතයක් පතන්නේ ඒ ආසාව ඒ තණතාව අනුව. ඒකට උපාදානය කියලා කියනවා. ඒ ආසාව තුළින් ඊළඟට අපි පතන දේම නෙවෙයි සමහරවිට ලැබෙන්නේ. තමන් කරන ලද ඒ කර්මය අනුවයි උත්පත්තියනම් ලැබෙන්නේ. ඒක කර්මානුරූපවයි. ධර්මකථාන්දර වල කොතෙකුත් මේ පින්වතුනුත් අහලා ඇති හිත අවසාන අවස්ථාවේ කර්මානුරූපව ඉතාමත්ම දුර්ගන්ධ, හිතන්නවත් බැරි විදියේ අසුවී වළක් බඳු මව් කුසක් එහෙම නැත්නම් තිරිසන් සතෙකුගේ එවැනිම මව්කුසක, එහෙම නැත්නම් අපායේ ගිනිදූල් පිළිබඳව හරි, ඇල්මක් ඇති කරගන්නවා. ඒ තුළින් තමයි ඊළඟට උත්පත්තියක් ලබන්නේ. ඊට පස්සේ ඒ ආත්මභාවය ලොකුවට අල්ලා ගන්නවා. තිරිසනෙක් වුණත් අපි තිරිසනුත් දිහා බලන ආකාරයට නෙවෙයි තිරිසනුත් ඔවුනොවුන් ගැන හිතන්නේ. ඒ විදියට හැමෝම ඒ උපත අනුව මමය, මාගේය කියලා අල්ලගෙන ඒ මම වුණාට පස්සේ ඒ මගේ දේවල් වශයෙන් තව තවත් එකතු කරගන්න දරන උත්සාහය තමයි තණතාව, ඒ ආසාවන්. කවදවත් තෘප්තියකට පත්වෙන්නේ නෑ. ඒක නිසා මේ දීර්ඝ සංසාරයේ ගමන් කරනවා.

එතකොට මේ හව තණ්හාව සිද්ධිමටනම් කළයුත්තේ මොකක්ද? මෙන්න මේ ආසාවන්ගේ යථා ස්වභාවය තේරුම්ගන්නට ඕන. මේ සඳහා අපි මමය, මාගේය කියලා හිතන දේ මොකක්ද කියලා ඉස්සෙල්ලා වටහාගන්න ඕන. අපි අල්ලා ගන්නේ රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ බව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. මේ මමය, මාගේය කියලා අපි මේ අල්ලගන්නා මේවා ගොඩක්. එකක් නෙවෙයි. රූප ගොඩක්, වේදනා ගොඩක්, සංඥ ගොඩක්, සංස්කාර කියන සකස් කිරීම්, අර ඇදීම් ගොඩක්, ඊළඟට විඤ්ඤාණ හිතීවිලි ගොඩක්. මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යයි. මේවා ඇතිවෙනවා. නැතිවෙනවා.

මේ ඇතිවෙන නැතිවෙන ස්වභාවය සාමාන්‍ය මනසට වැටහෙන්නෙ නෑ. වේගයෙන් කරකැවෙන රෝදයක් එක තැන තියෙනවා වගේ ජේනවා. මේ අපේ ක්‍රියාවලිය තුළ තිබෙන අනිත්‍ය ස්වභාවය සාමාන්‍යයෙන් වැටහෙන්නෙ නෑ. ඒක වැටහෙන්නනම් සමාධියෙන් සිත තැන්පත් කරගෙන ඊළඟට ඒ හිත භාවනා මනසිකාරය තුළින් මේ මමය, මාගේය කියලා ගත්තු දේවල් වල යථා ස්වභාවය මොකක්ද කියලා දැනගන්න යොමුකරන්නට ඕන. ඇත්ත වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මුලු මහත් සංසාරයම එක වචනයකින් දක්වලා තිබෙනවා. අපි මේ මමය, මාගේය කියලා ගත්තු ටික ඔක්කොම බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වන්නේ සංස්කාර ගොඩක් හැටියටයි. සංස්කාර, ඒ වචනෙ තේරුම කෙසේ වෙතත් අපට ඒකට කීට්ටු සිංහල වචනයක් වශයෙන් බැලුවොත් සකස් කිරීම් ගොඩක්, අරඇදීම් සමූහයක් කියලා හිතන්න පුළුවන්. ඒක එදිනෙද ජීවිතයේ කෙනෙකුට ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන් වටහාගන්න පුළුවන්.

දැන් මේ ස්ථානයේ සිටින කුඩා දරුවන්, තරුණ වයසේ අය, මහළු අය මේ හැම එක්කෙනෙකුටම තමන්ගේ මෙතෙක් ගෙවුණු ජීවිත ගැන හිතලා බැලුවොත් මොහොතකට අර වික්‍රපටියක් බලන්නා වගේ හිතලා බලන්න පුළුවන්. දැන් වික්‍රපටි වලත් සමහරවිට ඉදිරියට එන වික්‍රපටිය බොහොම ශීඝ්‍රයෙන් ක්‍රියාත්මක කරලා දක්වනවානෙ ඔන්න මේකයි වික්‍රපටිය කියලා. ඒ විදියට එක මොහොතකට හිතලා බැලුවොත් තමන්ට මතක ඇති කාලේ සිට - මව්කුසේ හිටිය කාලේ මතක නෑ. ඊටපස්සෙ ඊළඟට යන්නම් මතක අවදියේ සිට ඒ තමන්ගේ ජීවිතය කියලා කියන එක, ඒ ජීවිතය තුළ කොයිතරම් මේ ආසාවන් තණ්හාවන් ක්‍රියාත්මක වෙලා තිබෙනවාද? කුඩා අවදියේදී ආහාරපාන, සෙල්ලම් බඩු,

එහෙම නැත්නම් ඔය බෝනික්කන් හැටියට අපි හිතන දේවල් ඒ හැම එකක් ගැනම ආසාවන් බහුලව ක්‍රියාත්මක වෙනවා. ඊළඟට වැඩෙන අවස්ථාවේ, තරුණ අවදියේ අරුමෝසම් දේවල් ගැන - ඊළඟට මාන්තය නිසා නොයෙකුත් විදියට සමාජයේ යස ඉසුරු ආදී ඉලක්කයන් සම්පූර්ණ කරගැනීමට ප්‍රයත්න දරනවා. ඒවා සම්පූර්ණ කරගැනීමට - ඒ ආසාවන් තෘප්තිමත් කරගැනීමට, දරන ඒ ප්‍රයත්න සමූහයම තමයි අපි මේ ජීවිතය කියලා කියන්නේ. එයින් තොර දෙයක් නෑ. ඒ ප්‍රයත්න සමූහය අහක් කලාම මෙතන පැවැත්මක් නෑ. ඕකයි භවනිරෝධය කියලා කියන්නේ.

භවය කියලා, පැවැත්ම කියලා අපි හිතාගෙන ඉන්න එක තුළ ඇත්ත වශයෙන් පැවැත්මක් නෑ කියන අවබෝධයයි අන්තිමට එන්නේ. මේක මහාපුදුම විදියේ දෙයක්. ඉතින් ඒක දැකින්නේ කොහොමද? මේ හැම එකකම, මේ අරඹුණු හැම එකකම ආරම්භයකුත් තියෙනවා අවසානයකුත් තියෙනවා. ඒ අතරතුරට අපි කියනවා පැවැත්ම කියලා. අපි පැවැත්ම කියලා එකක් හදගන්නවා. ආරම්භයක් තියෙනවා. අවසානයක් තිබෙන්නවා. ඔය දෙක මැද තියෙන කොටසට අපි කියන්නේ පැවැත්ම කියලා. ඒක පවතිනවා කියලා කියනවා. දැන් අපි හිතමු මේ ඉදිරිපිට තියෙන භාණ්ඩයක් ගැන. අපට පෙනෙන පමණින් මේකෙ ආරම්භය කියලා අපි හිතන්නේ අපි මේක සාප්පුවෙන් අලුත් පිට ගත්තු දවස. අලුත් පිටම ගත්තු බඩුවක්. ඉතින් අපි ඒ අලුත් හැඟීමෙන් මේකෙ ආරම්භය ගැන හිතන්න ඊට ඇතට යන්නේ නෑ. යන්න අවශ්‍යතාවක් නෑ. අලුත්පිට ගෙනිව්ව එක ටික ටික පරණ උනහම තව ඒකට තියෙන ආසාව නිසා නොයෙකුත් ආකාරයෙන් ප්‍රතිසංස්කරණය කරනවා. සංස්කාර ගොඩ තවත් ප්‍රතිසංස්කරණය කරනවා. තව තවත් පිළිසකර කරනවා. කර කර ඒකටම තියෙන ඇල්ම නිසා අහක දන්නේ නෑ. අපිට තව බැරිම තැන ඕක අහක දන්න සිද්ධවෙනවා.

ඉතින් ඒ විදියටම තමා අපේ මේ ශරීරයත්. මේ සංස්කාර ගොඩ කියලා කියන මේ ශරීරයත් ඒ වගේමයි. මේ සංස්කාර ගොඩ, මේක සකස් කරන්න අතීතයේ කරන ලද කර්මය මූලිකවම උපකාර වුණා. ඊළඟට මව්පියන්, අනිත් ආහාර පාන මේ හැම එකකින්ම මේ මැවුණු ශරීර කුඩුව පවතිනවා. අපි ඒක පැවැත්ම කියලා ගන්නවා. මම ඉන්නවා කියලා හිතාගන්නවා. නමුත් මේක තුළ ඤාණික මරණ කියලා කියන ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් බිඳී බිඳී යාමක් තිබෙන්නවා. අන්න ඒ තත්ත්වය

භාවනාමය මනසටයි වැටහෙන්නේ. ඒක වැටහෙන තාක් කෙනෙකුට මේ සංසාර පැවැත්මේ දුක් ස්වභාවය වැටහෙන්නෙ නෑ. ඒකට ඕන කරන්නෙ අර කියාපු ප්‍රඥාවයි. විදර්ශනා ප්‍රඥාවයි. සියුම්ව මෙනෙහි කිරීමයි. ඒ මෙනෙහි කිරීමේ ශක්තිය තුළින්ම පමණයි. ලෝකෙ පුරා යාමෙන්වත් ලෝකයේ ඉතාම දුක්කීන මනුෂ්‍යයින් දැකීමෙන්වත් දුක් විඳින මිනිසුන් සිටින රටවල් බැලීමෙන්වත් අපට දුක අවබෝධ කරගන්න බෑ.

අපි ඇස් දෙක පියාගෙන, අපේ පංචස්කන්ධයට හිත යොදලා ඒ තුළින් හටගන්නා වේදනා වලත් ඊළඟට ඒවා තුළින් ක්‍රියාත්මක සංඤ්ඤා වලත් අනිත්‍ය ස්වභාවය, ඒවා නිසා අපට මතුවන චේතනා හැටියට හිතන අපේ මේ හිතුවිලි ප්‍රාර්ථනා බලාපොරොත්තුවල ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය දකින්න උත්සහවත් වෙන්න ඕන. ඒ වගේම අපේ මේ ඉඤ්ජියත් මගින් අපි මේ ස්පර්ශය කියලා ගන්න ඒ තත්ත්වය, ඒ ස්වභාවය ගැන සිත යොමුකරන්න ඕන. මේ හැම එකක්ම දැකීමට අපට උපකාර වෙනවා මනසිකාරය කියන මෙනෙහි කිරීම. ඇත්ත වශයෙන්ම ඒ මෙනෙහි කිරීම කියලා කියන්නෙම ප්‍රඥාවයි. දැන් අපට ශක්තියක් තිබෙනවා යම්කිසි දෙයක් පිළිබඳව මෙනෙහි කරන්න. හිත යොදන්න, ඒ පිළිබඳ මෙනෙහි කරනවා කියලා කියන්නේ මනස ඇතුළේම කරන ක්‍රියාවක්. පිටට දැන එකක් නොවෙයි. ඒ මෙනෙහි කිරීම තුළින් ඒ ඒ අවස්ථාවල යථා ස්වභාවය වැටහෙනවා. දැන් බොහෝවිට සිදුවෙන්නේ මෙනෙහි කිරීමකින් තොරව අපේ සිතිවිලි ඉතාම වේගයෙන් අර ගංගාවට හසු වුණු යමක් ගසාගෙන යන්නා වගේ විතර්ක ධාරාවක් - සිතිවිලි තවත් සිතිවිලි සමූහයකට යටවීමයි. කොතනින් පටන්ගෙන කොතනින් කෙළවර වෙනවද කියලා දන්නැති තත්ත්වයක්.

අන්න ඒක නිසා තමයි භාවනාමය වශයෙන් යම්කිසි සමාධි මට්ටමක පිහිටලා මේ ගතේ ආකාරය, මේ ශරීරය ක්‍රියාකරන ආකාරය, ඒ වගේම මේ හිතේ ආකාරය - වෙන එකක් තබා ඉරියවු පවත්වන ආකාරය ගැන සිහිය පැවැත්විය යුත්තේ. ඉරියවු පැවැත්වීමේදී 'මම' අත දික්කරනවා. අත නවනවා' ආදී වශයෙන් 'මම' කියන එක නිසා නිත්‍ය සංඥාව බොහෝ දෙනාට පහළ වෙනවා. නිත්‍ය සංඥාවට උපකාර වෙන්නේ මේ 'මම' කියලා ගත්තු දේ. ඉතින් මෙතන තියෙන මමත්වය ඉවත් කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට මේක තුළින් අපි සංස්කාර තත්ත්වය මතුකරගන්න ඕන. මේ හැම එකක්ම සංස්කාර ගොඩවල්. මේක මතුකරගන්නනම් අන්න අර එදිනෙදා ජීවිතයේ

තමන්ගේ ජීවිතය ගතකරන ආකාරය, තමන්ගේ ශරීරය ක්‍රියාකාරීත්වය, අපගේ ඉඤ්ඤාවට හමුවන වන දේවල්, අපේ හිත ක්‍රියාකරන ආකාරය ආදී හැම එකක් ගැනම සෙවිල්ලෙන් සිටීම අවශ්‍ය වෙනවා. අන්න ඒ සෙවිල්ලෙන් සිටීමම තමයි මේ මනසිකාරය කියලා කියන්නේ - මෙතෙහි කිරීම. එහෙම ඒ විදියට සිත යෙදුවේ නැත්නම් බොහෝවිට සිදුවන්නේ අර විතර්ක ජාලයට අනුවෙලා ඉදිරියට තල්ලුවෙලා යන එක විතරයි. ඇත්ත වශයෙන් තණ්හාව හව නෙතති කියලා හඳුන්වා තිබෙනවා. හව නෙතති කියන්නේ හවයේ ඉදිරියට තල්ලුවෙලා යාමක්, නෙරා යාමක් වගේ දෙයක්. හැම තිස්සෙම දැන් අපි අලුත් ඇඳුම්වලට කැමති මිසක් ඒ පරණ ඒවා ඉවතට දැමූ ඒකේ අනිත්‍ය ස්වභාවය මෙතෙහි කරන්නේ නෑ.

අන්න ඒ වගේ ලෝකයා කැමති හැම තිස්සෙම අලුත් වීමටයි. මුළු මහත් සංසාරයම සමුදය පක්‍ෂයේ පවතිනවා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. මේ සංසාරයේ ඉන්න මනුෂ්‍යයින් බලන්නේ හැමදම ඊලඟ උදෑසන ඉර නගින එක. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වුම් කරනවා ඕක නෙවෙයි බලන්න ඕන. ඉර බහින දිනාවයි බලන්න ඕන. අපේ කොයිතරම් තේජස් තිබුණත්, කොයිතරම් බල ශක්තිය තිබුණත්, ධනය තිබුණත් - මේ හැම එකක්ම අනිත්‍යයි සංසාරයේ. නිවන් සුව බොහෝවිට දක්වනවා ඉර බැසීම වගේ. මුළු දවසක් තිස්සෙ ගමන් කළ ඉර මුහුදට වැටෙන්නා වගේ මේ හැම එකක්ම ගිලා බහිනවා. අන්න ඒක නිසා මේ අනිත්‍ය ස්වභාවය මෙතෙහි කරන්නට ඕන. ඇත්ත වශයෙන්ම ලෝකයා තුළ තිබෙන්නේ නිත්‍ය සංඥාව, සුඛ සංඥාව, ආත්ම සංඥාව මේකට ප්‍රතිවිරුද්ධව අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම තත්ත්වය ඇතිවන ආකාරයට අපි මනසිකාරය පවත්වන්නට ඕන. එදිනෙද ජීවිතයේ අපිට දකින්නට අසන්නට ලැබෙන දේවල් හැම දෙයක් තුළින්ම, ඒ හැම එකක් තුළින්ම අපට පුළුවන් භාවනා කර්මස්ථානයක් මතුකරගන්න. වෙන තැනක භාවනා ශාලාවක, භාවනා මධ්‍යස්ථානයක දකින දැකීම් පමණක් නොවෙයි, වැසිකිළියේ දකින දෙයින් පවා. අර තැනැත්තිය, උබ්බරී නැමති රාජ දියණියක්ව ඉපදුන අවස්ථාවේ පුළුවක සංඥාව කියන අසුභ කර්මස්ථානය ගත්තේ වැසිකිළියෙන්. ඒ විදියට ලෝකයේ මේ හැම තැනම, මේ ගස් කොලං ආදී හැම එකක්ම අපට සංසාර සංවේගය ඇති කරගන්න උපකාර වෙනවා. හැමවිටම අනිත්‍ය ස්වභාවය මතුකරගන්න උපකාර වෙන කර්මස්ථානයක් ගන්න.

දැන් නොයෙකුත් නිෂ්පාදන මේ ලෝකයේ ඇතිවෙනවා. බොහොම වැඩි මිලට විකුණනවා. නමුත් මේවායේ මූලද්‍රව්‍ය බලනකොට බොහොම සුළු දේවල්. ඒ වගේ මේ නිවන් මග ඉතාම සුළු දේකින් මතුකරගන්න පුළුවන්ද කියා ලෝකය හිතන්න පුළුවන්. ඉතාමත්ම උතුම්ම දේ ලබාගන්නෙ සමහරවිට අර නොවටිනා හැටියට හිතන, කෙස් ගහකින් එහෙම නැත්නම් මළ කඳකින්, ඇට සැකිල්ලකින් - මේවා තුළින් ඉතාම උතුම් දේ මතුකරගන්නවා ප්‍රඥවන්තයා. අන්න එතනයි වටිනාකම තිබෙන්නේ. අපේ දෘෂ්ටි කෝණය - දැන් පාවිච්චි කරන වචනයනම් දෘෂ්ටි කෝණය කියන එකයි. අපි යමක් දිහා බලන ආකාරය, ඒක සකස් කරගන්නට ඕන. අපි යමක් දිහා බලන ආකාරය සකස් නොකරගන්න තාක් අපි මේ දීර්ඝ සංසාරයේ මුළාව තුළමයි ඉන්නේ. අවිද්‍යාව කියලා කියන්නේ වෙන දෙයක් නොවෙයි මේ සසර පැවැත්මේ දුක් ස්වභාවය නොවැටහීමයි. සසර දුක නොවැටහීමයි.

සසර දුක කියලා කියනකොට අභවලාට මේ විදියේ විපත් සිද්ධවුණාය ලෙඩ බෝ වෙනවාය මහළු වයසට පත්වෙනවාය කියන එක පමණක් නොවෙයි. මේ මුළු මහත් පංචස්කන්ධයම - රූප, වේදනා, සංඥ, සංස්කාර, විඤ්ඤාණ කියලා කියන මේ පංචස්කන්ධ භාරය - මේ බර ගොඩ ඉසිලීමම දුකක් කියන එක තේරුම්ගන්න ඕන. අපට ඒක වැටහෙන්නෙ නෑ. කුසගිනි වෙනකොට ආහාරය තියෙනවා. ඒකෙන් කුසගින්න අමතක වෙනවා. පිපාසය එනකොට වතුර ටික තියෙනවා. ඒකෙන් පිපාසය අමතක වෙනවා. එක ඉරියවුවක ඉන්න බැරි වෙනකොට අනිත් පැත්තට හැරෙනවා. ඒකෙන් ඒක අමතක වෙනවා. ඔය විදියට දුක් වහගන්නවා අපි. දුක වහගැනීමෙන් කවදවත් දුක තේරුම්ගන්න බෑ. ඒ විදියේ තත්ත්වයක් ලෝකයේ තිබෙන්නේ. නමුත් නුවණැති පුද්ගලයා මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න බලාපොරොත්තු වෙන තැනැත්තානම් අර හව තණනා අනුසය කියලා කියන එක, වැසීමක් කරන්නෙ නැහැ. තණනා අනුසය කියන්නේ කොටින්ම මේ හවයට ඇති ඇල්මයි. කාම තණනා කියන්නේ ඒ ඒ දේවල් වස්තූන් අයිති කරගැනීමට ඇති ආසාවයි. ඊටත් වඩා සියුම් ආසාවක් තමයි මේ මම කියලා කියන පුද්ගලයා දීර්ඝ කාලයක් මේ සංසාරයේ පවත්වාගැනීමට ගන්න උත්සාහය. ඒක තුළ තියෙන්නෙ විශාල මුළාවක්. අර නිත්‍ය සංඤ්ඤාව නිසා ඇතිවෙච්ච මුළාවක්. 'මම' කියන පුද්ගලයාගේ යම් බලාපොරොත්තු ආසාවල් සමූහයක් තිබුණද ඒවා ජීවිතය කෙළවර වෙනකොට අවසාන නැති නිසා ඊළඟට අවසාන හුස්මත් එක්ක ඒ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තැනැත්තා තවත් පැවැත්මක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. කොතැනක හරි තවත් පැවැත්මක්. පැවැත්මේ කෙළවර දුකක් හැටියට කල්පනා කරන්නෙවත් නෑ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ අනෙකුත් කිසිම ආගම් කතාවරයෙකුට කියන්න බැරිවුණු සත්‍යයක්, ඒක කවුරුත් කියන්න අකමැති සත්‍යයක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළා පැවැත්ම දුකක්. නැවැත්ම සැනසීමක්. පැවැත්ම කියලා කියන්නේ බරින් මිරිකීමක්. නැවැත්ම බරින් මිදීමක්. පංචස්කන්ධ භාරයෙන් මිදීමක්. ඔන්න ඔය සත්‍යයි ඔතන තියෙන්නේ. ඒක තමයි අපි කිව්වේ සංසාරයේ සාමාන්‍ය ලෝකයා හැම තිස්සෙම තවත් උදෑසනක් බලාපොරොත්තු වෙනවා. 'මේ දවසවත් මට හරියාවි' - 'මේ දවසවත් මං බලාපොරොත්තු වුණ දේවල් ලැබෙවි' කියලා ඔය විදියට අනන්ත කාලයක් මේ සංසාරයේ සැරිසරනවා. නමුත් මේ සසරින් මිදීමට බලාපොරොත්තු වෙන තැනැත්තා බලන්නෙ මේකෙ අනිත්‍ය ස්වභාවය - මේවා බිඳෙන ආකාරය. මේ ඇතිවෙන හැම දෙයක්ම බිඳී යනවා. බිඳී යනවානම් මේක නැවත නැවත මං මොකටද අලුත් කරගන්න, මේවා නැවත මතුකරගන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ කියලා ඒ විදියට සංසාරය ගැන සංවේගය ඇතිකරගන්නේ. අර මුලින් අපි සඳහන් කළ ආකාරයට සංසාර සංවේගය, සසර කළකිරීම් ඇතිවන පමණට තමයි අපි මේ අමාමභ නිවනට ළං වෙන්නෙ.

බොහෝ දෙනා මේ කාලයේ ඒවා ගැන හිතන්න කැමති නෑ. මේ හවය වැඩෙන අර කියාපු අර තණ්හා ලතාව - තණ්හාව නමැති වැල වැඩෙන විදියට ගස වැඩෙන විදියටයි කටයුතු කරන්නේ. ඒ වගේම නොයෙකුත් විදියේ මතිමතාන්තරත් ලෝකයේ පවතින්නේත් ඒ ආකාරයටමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා රොගං තං හි ආරොග්‍යං - ජීවිතං මරණනතිකං කියලා. ආරෝග්‍ය අපි කවුරුත් කාටත් ප්‍රාර්ථනා කරනවා - නිරෝගී සුවය. එහෙම ප්‍රාර්ථනා කළාට මොකද ඒකෙ කෙළවර තමයි රෝගී වීම - ලෙඩ වීම. ඒ වගේම අපි දීර්ඝායුෂ ප්‍රාර්ථනා කරනවා. ආයුරාරෝග්‍ය සම්පත්තිය. ඒක හොඳ දෙයක්. නමුත් අපි දන්නවා කොච්චර ආයුරාරෝග්‍ය සම්පත්තිය ප්‍රාර්ථනා කළත් එක සීමාවක් තිබෙනවා, යම්කිසි අවස්ථාවක් තිබෙනවා ඒ තැනැත්තාට ජීවිතය අනභැරලා යන්න. අන්න ඒක නිසා අපි පතන දේවල් සිද්ධවෙන්නෙ නෑ මේ සංසාරයේ.

ජීවිත කීපයක් සහිත කතාන්තරයක් අපි මේ කිව්වෙ. බුදුපියාණන් වහන්සේ එක් අවස්ථාවක ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, මම බෝධිසත්ත්ව කාලයේ නූපන් භවයක් නෑ සුද්ධාවාසයේ හැරෙන්න. සුද්ධාවාසය කියලා කියන්නේ අනාගාමී ආර්ය පුද්ගලයින් උපදින බ්‍රහ්ම ලෝකයක්. 'සුද්ධාවාසයේ විතරයි මම නූපන්නේ'. ඒකට හේතුවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'සුද්ධාවාසයේ උපන්නානම් මම නැවත මේ ලෝකෙට එන්නෙ නෑ'. ඒ කියන්නෙ බුද්ධත්වය ප්‍රාර්ථනා කරන නිසා සුද්ධාවාසයේ උත්පත්තිය ලබන්න බෑ - ඒ ඇරෙන්න හැම ආත්මභාවයකම බුදුපියාණන් වහන්සේ බෝසත් අවදිය ගතකරලා තියෙනවා. ඒ ලබාගත්තු ජීවිත පරිඥනය, සංසාර තත්ත්වය පිළිබඳ අවබෝධය තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ සමහර අවස්ථාවල දීර්ඝ දේශනාවකින්, සමහර අවස්ථාවක පොඩි ගාථාවකින්, ගාථා පදයකින්, එක වචනයකින්, තවත් අවස්ථාවක පොඩි හිනාවකින් ලෝකානුකම්පාවෙන් දේශනා කළේ. මේ කථාව ඇරඹුනේ පොඩි හිනාවකින්. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඒ හිනාව අපේ හිනාවල් වගේ නෙවෙයි. අපිනම් භවය ගැන සතුටු වීමක් ඇතුළු අපේ හිත විනෝද වෙන අවස්ථාවල් වල කරන දෙයක් තමයි මේ හිනාව කියන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඒ මඳ සිනහව ඒ විදියේ දෙයක් නොවෙයි. මේ සංසාරයේ දුකකි ස්වභාවය ලෝකයාට වටහා දීම සඳහා උන්වහන්සේ ඒක මහාකරුණාවෙන් දක්වන එක්තරා ප්‍රතිචාරයක් තමයි මේ මඳ සිනාව කියන්නේ. ඒකෙ අර්ථය දැනගෙනයි ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ අර විදියට ප්‍රශ්නය මතුකළේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්න පිළිතුරෙන්මත් බොහෝ දෙනාට ඒ මාර්ගඵල ලබාගන්න පුළුවන් වුණ බව මේ කථාන්තරයේ දක්වුණා. ඒ වගේම ඒ කථාන්තරයට සම්බන්ධවූ ඒ ඊරි පැටියා රහත් මෙහෙණින්වහන්සේ කෙනෙක් වෙලා වඩාත් සවිස්තරව තමන්ගේ අතීත ප්‍රවෘත්තීන් ප්‍රකාශ කිරීමෙන් විශාල පිරිසකට නියම ආකාරයෙන් ධර්මාවබෝධයක් ඇති කළා.

මේ රටේත් ලෝකයේත් පුනරුත්පත්තිය - පුනර්භවය පිළිබඳ කථාන්දර බොහෝවිට අහන්නට ලැබෙනවා. කී දෙනෙක් එයින් නියම ප්‍රයෝජනය ගන්නවාද? සමහරුන්ට මේක නිකන් අපි ලියන අනෙකුත් කෙටි කතා, නවකතා වගේ දේවල්. ඒවා පිළිබඳ ශ්‍රද්ධාවකුත් හරියට නෑ. මේවා තුළින් කුතුහල රසය පමණයි. අන්න අහවල් තැන අහවල් කෙනා උපදිලා ඉන්නවා කියලා ඊළඟට පර්යේෂණ ආදියත් කරනවා. ඒ පර්යේෂණය ආර්ය පර්යේෂණයට, යොමුකළානම් ඊට වඩා විශාල

ආනිශංස රාශියක් තමන්ට අත්කරගන්න පුළුවන්. අපි දන්නවා ජ්‍යාමිතිය කියලා කියන ඒ ගණන් ක්‍රමයේ කොයිතරම් ගණන් හැදුවත් ඒකට අදල මූල ධර්මය, මූල ප්‍රමේයය හරියට අපි ඉගෙනගත්තේ නැත්නම් අපි එයින් නියම ප්‍රයෝජනය ගත්තේ නෑ. අන්න ඒ වගේ මේ හැම බණ පදයක් තුළම තියෙනවා විමුක්ති රසය කියලා එකක්. ඒ විමුක්ති රසයයි අපි මතුකරගත යුත්තේ. මේක තුළ තියෙන කුතුහල රසය නොවෙයි. නමුත් ලෝකයා බොහෝවිට බලන්නේ මේවා තුළින් ප්‍රචාරයක් ලබාගෙන තව තාත්ත මාත්ත ලබාගෙන තවත් භවය වැඩීමටයි. මෙබඳු කථාන්දර පිළිබඳව බොහෝ දෙනා තුළ පවත්නා ආකල්පය, දෘෂ්ටි කෝණය ඊට වෙනස් වියයුතු බවයි අපි දැන් මතක් කරලා දෙන්නේ. මේ සඳහා වැඩි දෙයක් අවශ්‍ය නෑ. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ අර බෝධිසත්ත්ව කාලය පිළිබඳ ජාතක කථාවල මේ පින්වතුන් කියවලා තිබෙනවා. ඒ තුළින්මත් මේවා මතුකරගන්න පුළුවන්. බුදුපියාණන් වහන්සේත් දක්වලා තිබෙනවා ඇතැම් කෙනෙකුට වඩාත් සංවේගය උපදින්නේ තමන්ට සම්ප කෙනෙකුගේ, තමන් දන්න හඳුනන කෙනෙකුගේ අතීත ප්‍රවෘත්ති පිළිබඳවයි. ඒ ගැන හිතන්න ඕන එතකොට - තමන්ට ලේසියි මේක තමන්ටම ආරෝපණය කරගන්න. අපේ මව්, අපේ දරුවා, අපේ පියා මෙන් මේ විදියේ තත්ත්වයක ඉන්නවා. එතකොට අපටත් මේ තත්ත්වයම නේද, කියලා ඒ විදියට හිතන්න ඕන.

විශේෂයෙන්ම අපි මතුකරගත්තු අර මිථ්‍යා ආච්චයට අදල කාරණය, ඒ කියන්නේ අර තිරිසන් සතුන් ගෙදර වල ඇතිකරන කාරණය ගනිමු. ඇත්ත වශයෙන් මම ඒක අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නැහැ මේ පින්වතුන් දන්නවා මොකටද ඒ ඇතිදැඩි කරන්නේ කියලා. අන්න එබඳු අයත් කල්පනා කරන්නට ඕන අපේ මේ මියගිය මව්පියන්, දූ දරුවන් මේ අය අතරේ ඉන්න පුළුවන් කියලා ඒ විදියට මුළු මහත් ලෝකයාගේ, භවය ගැනම විශාල සංවේගයක් කෙනෙකුට ඇති කරගන්න පුළුවන්. අන්න එවැන්නක් ඇතිකරගැනීමෙන් තමයි අනෙකුත් කටයුතු අතහැරලා මේ වගේ පෝය දවසක, ධර්මයට හිත යොදාගෙන, ශීලයට හිත යොදාගෙන, භාවනාවට හිත යොදාගෙන, මේ මුළු මහත් සංසාර දුකකියෙන් අත්මිදීමට ලැබිලා තියෙන ඉතාමත්ම උතුම්ම අවස්ථාවයි කියලා එයින් ප්‍රයෝජනය ගන්න විවේකයක් විශ්‍රාමයක් ලබාගන්න පවා තමන්ට පුළුවන් වන්නේ. විවේකය නිවාඩුව කියන දේ මේ ආණ්ඩුවෙන් දෙන දෙයක් නොවෙයි. නිවාඩුව කියන එක අපිම ලබාගතයුතු දෙයක්. ආණ්ඩුවෙන් නිවාඩු ලැබෙනකන් අපි බොහෝවිට

සිටිනවා. ඊළඟට තමන්ගේ රැකියාවෙන් තවත් ආකාරවලින් නිවාඩුව ලැබෙණකල් ඉන්නවා. නිවාඩුව කියන එක අපටම ලබාගන්න පුළුවන් දෙයක්. ඉතින් අන්න ඒ විදියට නිවාඩුව ලබාගත්තු අය තමයි මේ කටයුතුවල හරියාකාරව යෙදිලා එයින් ප්‍රයෝජනය ගන්නේ.

අපි කල්පනා කරන්න ඕන, ලංකාවට බුද්ධශාසනය ලැබුණයි කියලා අපි නොයෙකුත් විදියේ උත්සව කළාට මොකද ඒවායින් ශාසනය පවතින්නේ නෑ. ශාසනය පවතින්නේ මේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ගුණ තුන බෞද්ධයින්ගේ හදවත් තුළ ජීවත්වීමෙන්. බෞද්ධයින්ගේ හදවත් තුළ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ ගුණධර්ම ජීවත්වෙන්නේ නැත්නම් ශාසනය මළා. කොයිතරම් සැරසිලි තිබුණත් බලන බලන පැත්තෙන් රත්තරන් ගාලා තිබුණත් ඇතුළත හිස්නම් ඒවායින් ඇති වැදගැම්මක් නෑ. අන්න ඒක නිසා මේ පින්වතුන් ඒවා තේරුම් අරගෙන වෙන්නට ඕන අද වැනි වටිනා දවසක තමන්ට පුළුවන් අන්දමට ඇතැම් කෙනෙක් පොහොය අටසිල්, ඇතැම් කෙනෙක් දසසිල් ආදියත් සමාදන් වෙලා භාවනා මනසිකාරයෙන් යුක්තව දවසක් ගතකරන්නේ. එබඳු අයටයි විශේෂයෙන්ම ධර්මශ්‍රවණයේ ආනිශංස නෙලාගන්න පුළුවන්. අද මේ පැයක කාලය තුළ මේ පින්වතුන් තමතමන්ගේ සංසාර තත්ත්වය ගැන මේ බුදුපියාණන් ප්‍රකාශ කළ ඒ දුක සත්‍යය ගැන, ඒකට හේතුවන තණතාව ගැන යමක් අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් විදියේ ධර්මදේශනාවකුත් ශ්‍රවණය කළා. ඊළඟට ඒකෙ අතින් පැත්තත් හිතන්න ඕන. මේ තණතාව නැතිකරගන්නට ඕන. මේ දුක නැතිකරගන්න ඕන.

ඒකට උපකාර වෙන එක තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙනවා සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියලා. ඒක අපි සිංහල කරලා ගත්තොත් මේ හරි දැකුම්, හරි සිතූම් පැතුම්, හරි කියුම්, හරි කෙරුම්, හරි දිවි රැකුම්, හරි වෙර දැරුම්, හරි සිහි කැරුම්, හරි සිත් එකඟ කැරුම් කියලා කියන්න පුළුවන්. ඔන්න ඔය විදියේ කාරණා අටකින් මේ මුළු මහත් ජීවිතය පිළිබඳව සම්පූර්ණ වෙනසක්, පරිවර්තනයක් කරන්න පුළුවන් විදියේ මාර්ගයකට බුදුපියාණන් වහන්සේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියලා කියන්නේ. මේක ලෝකයේ අනෙක් හැම මාර්ගයටම වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ බව 'මග්ගොදධංගිකො සෙධො' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ලෝකයේ නොයෙකුත් විදියේ මාර්ග තිබෙනවා. අලංකාර පුළුල් මාර්ග. ඒ හැම මාර්ගයටම වඩා ශ්‍රේෂ්ඨයි මේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය. හැබැයි මේක ලෝකයේ වෙන තැනක තිබෙන දෙයක් නෙවෙයි. තමතමන්ගේ හදවත් තුළ ඇති කරගතයුතු පිහිටුවාගතයුතු, දියුණුකරගතයුතු, භාවිතකරගතයුතු මාර්ගයක්. ඒක හරි දැක්මෙන් පටන් ගෙන නියම සමාධියෙන් කෙළවර වෙනවා. ඒ සමාධි ශක්තිය තුළින් තමයි කෙනෙකුට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ආකාරයට මේ මුළු මහත් පැවැත්ම තුළ තිබෙන ලකුණු තුන - මූලික ලකුණු තුන අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. යම්කිසි අවස්ථාවක ප්‍රඥාව මතුකරගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒ ප්‍රඥාව කියන වචනයට බය වෙන්න නරකයි. ඒ ප්‍රඥාව මේ ලොකු කුඩා උගත් නූගත් හැම කෙනෙකු තුළම ඒ ඒ මොහොතේ ක්‍රියාත්මක වෙනවා අර කියාපු භාවනා මනසිකාරය තුළින්. යෝනිසෝමනසිකාරය කියලා ධර්මයේ දැක්වෙන හරියාකාර මෙනෙහි කිරීම තුළින්. වැරදි ආකාරයට නොවෙයි.

නිත්‍ය සංඥ, සුභ සංඥ, සුඛ සංඥ, අත්ත සංඥ කියලා කියන ඒ නිත්‍යය, සුභය, සැපය, ආත්මය කියන හැඟීම් වලින් ඉවත් වෙලා, මේකේ ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය, දුක් ස්වභාවය, අසුභ ස්වභාවය, අනාත්ම ස්වභාවය වැඩෙන ආකාරයටයි මෙනෙහි කරන්නට ඕන. ඇත්ත වශයෙන් එහෙම අමුතුවෙන් නොහිතුවත් අර කියාපු විදියේ සංස්කාරයන් - මේ එදිනෙදා ජීවිතයේ තමන්ගේ කයෙහි පැවැත්ම, හිතේ පැවැත්ම පිළිබඳව සෙවිල්ලෙන් ඉන්නකොට ජේනවා මේ ඔක්කොම අර ඇඳීම සමූහයක්, සකස් කිරීම් සමූහයක් බව. මේ අර - ඇඳීමිවල කෙළවරක් නෑ. නියම කෙළවරක් නෑ. එකක් ඉවරවෙනකොට මේ අලුත්වීම් කියලා අපි අලුත් දේවල් සොයනවා. අලුත් වෙන්නේ මොකද පරණ වීම නිසා. අන්න ඒ අලුත්වීම්, පරණවීම් දෙක තුළ තියෙන ඔන්න ඔය අනිත්‍ය ස්වභාවය දකින්න ලැබෙන්නේ මේ සංසාරය ගැන කළකිරීම් පැමිණුණු අවස්ථාවකයි.

අපි ලස්සන වචනයක් හැටියට අමෘත මහානිර්වානය ලැබේවා! කියලා කොයිතරම් ප්‍රාර්ථනා කළත් එයින් ඒ තැනැත්තාට ඒක ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ නෑ. ඒක කඩ සාප්පු වලින් ගන්න පුළුවන් දෙයක් නෙවෙයි. තමතමන්ගේ සන්නානය තුළින් දකින්නට ඕන දෙයක් තමයි මේ මුළු මහත් භවය, මේ පැවැත්ම මේ හැම එකක්ම දුක් කියන

එක. එතකොට ඒ අවබෝධය කරා යන ගමනයි මේ නිවන් ගමන කියන්නේ, සාසන ගමන කියන්නේ. ශාසනික පැවැත්ම කියන්නේ. ඒ නිසා ඇත්ත වශයෙන්ම පරියත්ති, ප්‍රතිපත්ති, ප්‍රතිවේධ කියන ත්‍රිවිධ ශාසනය, මේ අවසාන වෙන්තෙ ප්‍රතිවේධ තත්ත්වයෙන්. ඒ කියන්නේ යම්කිසි දෙයක් ඉගෙනකියාගන්නවා. ඊළඟට ඒ අනුව ප්‍රතිපත්තිය පූරණය කරන්න පටන්ගන්නවා සිලයෙන්. නමුත් ඒක කෙළවර වෙන්නේ ප්‍රතිවේධ කියලා කියන මාර්ගඵල අවබෝධයෙන්. ඒක නිසා විදර්ශනා ප්‍රඥව තුළිනුයි කෙනෙකුට මේ උතුම් අමාමභ නිවන සාක්‍ෂාත් කරගන්න පුළුවන් වන්නේ. එතකොට මේ පින්වතුන්ටත් ඇත්ත වශයෙන්ම මේ හැම ප්‍රාර්ථනාවක්ම ඉක්මවලා ඒ උතුම් අමාමභ නිවන් ප්‍රාර්ථනාව මේ ජීවිතය තුළදීම සාක්‍ෂාත් කරගන්න ශක්තිය බලය ලබාගන්න මේ ධර්මශ්‍රවණය උපකාර වේවා! කියලා හැම දෙනාම අධිෂ්ඨාන කරගන්ට ඕන.

මේ වටිනා පෝය දවසේ මේ පින්වතුන් පැයක් පමණ කාලයක් මේ ධර්මශ්‍රවණය කළා. මේ අපටත් ධර්මදේශනාමය වශයෙන් යම්කිසි කුසලයක් එකතු වුණා. මේ බුද්ධශාසනය ආරක්‍ෂා කරන දිවා බ්‍රහ්ම මණ්ඩලය ඇතුළු යම් දෙව් දේවතාවුන් සිටිනවානම් ඒ හැම කෙනෙක්ම මේ උතුම්වූ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වෙත්වා! අනුමෝදන් වෙමින්, ශාසනයට ආරක්‍ෂාව සලසමින් දීර්ඝ කාලයක් මේ ශාසනය පැවැත්වීමට උපකාර කරත්වා! ඒ වගේම තමන්ගේත් උතුම් ප්‍රාර්ථනීය ධර්මයන් සම්පූර්ණ කරගෙන බලාපොරොත්තු වන ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරත්වා! එසේම අපගේ මියගිය ශුභින් ඇතුළු, අවිච්ඡේ සිට අකතිටාව දක්වා වූ යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් මේ සසර දුකින් මිදීමට කැමතිනම් ඒ හැම දෙනෙක්ම මේ උතුම් ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලය අනුමෝදන් වීමෙන් ඒ තමන් බලාපොරොත්තු වන අන්දමින් සසර දුකින් අත්මිදී උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ප්‍රාර්ථනාව ඇතිකරගෙන මේ ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න!

‘එතතාවතා ව අමොහගි...’

138 වන ඉදිරිපස

138 වහ දේශනය

(පහන් කණුව ධරී දේශනා අංක 48)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

දුරෙ සනො පකාසෙනති
නිමවනොව පබ්බතො
අසනොඝ්ඵ න දිස්සනති
රතති ඛිත්තා යථා සරා’ති

— ධම්මපද, පකිණ්ණක වග්ග.

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

අද මේ පොසොන් පොහොය දවසේ අප හැමදෙනාම සිහියට නඟාගත යුත්තේ මිහිඳු මහරහතන්වහන්සේගේ අනුග්‍රහයෙන් අපේ මේ දිවයිනට බුද්ධඛාසන දයාදය ලැබුණු ඒ ඓතිහාසික සිද්ධියයි. ධර්මාශෝක මහරජතුමා අනෙකුත් රටවල් වලට ධර්ම දූත පිරිස් යැවීම නමුත්, අපේ මේ දිවයිනට, විශේෂයෙන්ම තමන්ගේ පුත්‍ර මිහිඳු මහරහතන්වහන්සේ එවීමේ අප කෙරෙහි ඇති, අපේ රටට ඇති විශේෂ ලෙන්ගතුකමක් නිසායි. ඒ වගේම මේ රටේ තමයි සම්බුද්ධඛාසනය හරියාකාරව මුල් බැහැරත්තෙන්. ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ ලක්දිවට වැඩමකළ නිසාත්, ඒ මේ හේතු රාශියක් නිසා මේ රටේ උත්පත්තිය ලැබීම පවා මහා භාග්‍යසම්පන්න ලාභයක් හැටියට සලකන්න ඕන. තුනුරුවන් ලෝකයේ පහළ වුණත්, තුනුරුවන්ගේ ආශීර්වාදය හැමෝටම ලැබෙන්නේ නෑ. ඒක ආවාට ගියාට ලබාගන්න පුළුවන් දෙයක් නොවෙයි. ඒකට අවශ්‍ය වෙනවා යම්කිසි පුණ්‍යශක්තියක්, හේතු සම්පත්තියක්, උපනිග්‍රය සම්පත්තියක්. මෙන්න මේ කියාපු පුණ්‍යශක්තිය ධර්මයේ බොහෝවිට හැඳින්වෙන්නේ සත්පුරුෂ ගුණය කියන නාමයෙන්. මෙන්න මේ සත්පුරුෂ ගුණය තුළ තිබෙනවා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඥාන පඨයට - ඥානයට ගොදුරු වෙලා උන්වහන්සේගේ අවධානය යොමුකරගැනීමේ ආකර්ෂණ ශක්තියක්. ඒ බව හෙළිවෙන ගාථා ධර්මයකුත්, ඒ වගේම හොඳට ඒක පැහැදිලි වෙන නිදන කථාවකුත් තමයි අද අපි මේ ධර්මදේශනාවට ඉදිරිපත් කරගන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නේ.

සැවැත් නුවර අනේපිඬු සිටිනුයේ, උග්ග නගරයේ උග්ග සිටිනුයේ අතර කුඩා අවදියේ ඉඳලාම ලොකු මිත්‍රකමක් පැවතුණා. යාචකමක් පැවතුණා. මොකද දෙන්නම එකම ගුරු කුලයක එකම ආචාර්යවරයෙකුගේ යටතේ ශිල්ප හැදැරුවා. අන්න ඒ අවස්ථාවේදී ඒ තරුණ වයසෙදීම ඒ දෙදෙනා කතිකාවක් කරගන්නා අපි නිසි වයසට පැමිණිලා විවාහප්‍රාප්ත වෙලා දුදරුවන් ලැබුවහම අප දෙදෙනාගෙන් කෙනෙකුගේ පුත්‍රයෙකුට විවාහයක් කර දිය යුතු අවස්ථාව එළඹියහම අනෙකාගේ දියණියක් සිටිනවානම් ඇය විවාහ කර දිය යුතු බව. ඔය විදියට සම්මතයක් වගේ කරගන්නා. ඉතින් කල් යාමේදී මේ දෙන්නම ඒ ඒ නගරවල සිටු තනතුරට පත්වුණා. එක් දවසක්ද උග්ග සිටිනුයේ සැවැත් නුවරට පත්සියයක් ගැල් වලින් වෙළඳම සඳහා පැමිණිලා තමන්ගේ පරණ යාචවා වන අනේපිඬු සිටිනුයේ සිටු මැදුරේ නවාතැන් ගත්තා. අනේපිඬු සිටිනුයේ තමන්ගේ දෙවෙනි දියණිය වන මුල සුභද්‍රාවට පැවරුවා ආගන්තුක සත්කාර කටයුතු සියල්ලම. මුල සුභද්‍රාවත් සෝවාන් උපාසිකාවක්, ඉතාම විනීත. ඒ තැනැත්තිය බොහොම සැලකිල්ලෙන් ආචාරශීලීව ඒ උග්ග සිටිනුයේට සියතින්ම ආහාරපාන පිළියෙල කරමින් කළයුතු සියළුම වතාවත් හොඳින් සිදුකලා. ඇයගේ මේ ආචාර සම්පන්නිය දැකලා උග්ග සිටිනුයේට බොහොම ප්‍රසාදයක් ඇතිවුණා. එක් අවස්ථාවක අනේපිඬු සිටිනුයේ එක්ක අල්ලාප සල්ලාප කරන අවස්ථාවේ මතක් කරලා දුන්නා 'මතක නේද අපි අර තරුණ කාලේ මෙන්න මෙහෙම කතිකාවක් කරගන්නා' කියලා තමන්ගේ පුත්‍රයාට මේ මුල සුභද්‍රාව පිළිබඳ යෝජනාවක් ඉදිරිපත් කලා. කොයිතරම් යහළුවෙක් වුණත් අනේපිඬු සිටිනුයේට ඒකට එකපාරටම කැමැත්ත දෙන්න බැරිවුණේ උග්ග සිටිනුයේට උග්‍ර මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයෙක් නිසා.

කොයිහැටි වෙතත් අනේපිඬු සිටිනුයේ බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ කාරණය දැක්වුවා. අපට හිතාගන්න පුළුවන් ආර්ය ශ්‍රාවිකාවක් කියලා කියන්නෙ බුදුපියාණන් පියාණන් වහන්සේගේ දියණියක්. කොයි හැටි හෝ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අනුමැතියත් ලැබුණා. උන්වහන්සේට පෙනෙන්න ඇති මේක තුළ යම්කිසි ධර්මතාවක්. ඒක නිසා මිථ්‍යා දෘෂ්ටික කුලයකට වුණත් ඒ විවාහය කරදීම ගැන විරෝධයක් දැක්වුවේ නෑ බුදුපියාණන් වහන්සේ. ඒ අනුව අනේපිඬු සිටිනුයේ ගෙදර පැමිණිලා තමන්ගේ භාර්යාවත් කැමති කරවාගෙන දවසක් නියමකරගෙන මහාසත්කාර සම්මාන ඇතිව තමන්ගේ දියණිය අර උග්ග සිටිනුයේගේ පුත්‍රයාට විවාහ කරදුන්නා. අතීතයේ උසස් කුල වල

මව්පියෝ තමන්ගේ විවාහ වෙන දියණියක් ඒ නැන්ද මාමලාගේ තැනකට ගියහම, ප්‍රශ්නයක් ඇතිවුණොත් ඒවා විසඳන්න සැලකිය යුතු කුලවතුන් අට දෙනෙක් ඒ ප්‍රදේශයේ පදිංචි කරවනවා. විසාකාව ගැනත් මෙවැනි ප්‍රචාර්තියක් දැක්වෙනවා. මෙතනත් කියවෙනවා අනේපිඬු සිටාණන් කුලවතුන් අට දෙනෙක් දියණියන් එක්ක පිටත් කර හැරියා කියලා.

ඒ උග්ග සිටාණන් මිථ්‍යා දෘෂ්ටිකයෙක් නිසා මංගල සම්මත දිනවල දැන් මේ කාලෙ සංසයාවහන්සේලා වඩම්මලා දනය දෙන්නා වගේ තමන් ශ්‍රමණයන් හැටියට සැලකූ අවේලකයින්ට දනයට ආරාධනා කළා. අවේලක කියලා අපට තේරෙන වචනයෙන් කියනවානම් නිර්වස්ත්‍ර නිගණ්ඨයින්. එතකොට ඒ නිගණ්ඨයින්ගේ ශ්‍රාවකයෙක් හැටියටයි උග්ග සිටාණන් හිටියේ. ඉතින් ගෙදරට මේ නිගණ්ඨයින් ගෙන්වලා දනයක් දෙන අවස්ථාවේදී තමන්ගේ ලේලියට ආරාධනා කළා ඇවිල්ලා ඒ ශ්‍රමණයන්වහන්සේලාට වදින්න කියලා. මේ තැනැත්තිය එතනට ආපු හැටියේ මේ නිගණ්ඨයින් නිර්වස්ත්‍රව ඉන්නවා දැකලා මේ ලජ්ජා නැති අයයි කියලා ලජ්ජාවෙන්ම එහෙමම ආපසු ගියා. නැවත නැවතත් එන්න කියලා පණිවිඩය ඇරියත් ආවේ නෑ. මේ සිටාණන්ට ඒ ගැන කෝපයක් ඇතිවුණා. මේ තැනැත්ති ගෙදරින් පන්නන තරමට කෝපයක් ඇතිවුණා. ඔන්න ඊළඟට අර කියාපු අර කුලවතුන් අට දෙනාට මේ කාරණය - මේ නඩුව ඉදිරිපත් කළහම ඒ අය වූල සුභද්‍රාවගේ දෝසයක් නොවෙයි කියා තීරණය කළා. එයින් ඒ සිටාණන් සැනසුන නමුත් තමන්ගේ භාර්යාවට කිව්වා 'මේ ලේලි අපේ ශ්‍රමණයන්වහන්සේලාට ලජ්ජා නැති අය' කියලා නිග්‍රහ කරනවයි කියලා. එතකොට නැන්දණිය වූල සුභද්‍රාවගෙන් ඇසුවා 'මේ තරම් ඔබ වර්ණනා කරන ශ්‍රමණයන් කොයි විදියේ අයද?' කියලා. අන්න ඒ අවස්ථාවේ වූල සුභද්‍රාව ගාථා පෙළකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතුළු ශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාගේ ඒ ආකල්ප සම්පත්තිය හොඳ ලස්සනට ප්‍රකාශ කළා.

සනතින්ද්‍රියා සනතමානසා - සනතං තෙසං ගතංඨිතං
ඔක්කිත්ත වක්ඛු මිතභානී - තාදිසා සමණා මම

මාගේ ශ්‍රමණයන්වහන්සේලා මෙන්න මේ විදියයි. ශාන්ත ඉන්ද්‍රියන් ඇතිව, සනතින්ද්‍රියා, සනතමානසා - ශාන්තවූ මනසක් ඇතිව ඒ වගේම ඔක්කිත්ත වක්ඛු, පහළට හෙලූ තෙත් ඇතුළු ඉරියව් පවත්වන, සනතං තෙසං ගතංඨිතං ඔවුන්ගේ ගිය තැන, හිටි තැන ඔවුන්ගේ ගමන්

බිමන් ආදී ඉරියව් ඉතාමත්ම ශාන්තයි. ඒ වගේම ඒ අයගේ කාය කර්ම, වාක් කර්ම, මනෝ කර්ම මේ හැම එකක්ම පිරිසිදුයි. ඒ වගේම ලාභ අලාභ, අයස යසස, නින්ද ප්‍රශංසා ආදී ඒ අප්පට ලෝක ධර්මය හමුවේ ඉෂ්ට ධර්ම වලින් ඉදිමෙන්නෙන් නැති - ඒ කියන්නේ ලාභයෙන් ඉදිමෙන්නේ නැතුව, අලාභයේදී එයින් හිත දුර්වල කරගන්නේ නැතුව - ඒ වගේ ඒ ඉෂ්ට ධර්ම හමුවේ උඩගු වෙන්නෙන් නැතුව, අනිෂ්ට ධර්ම හමුවේ දෙමිනස් වෙන්නෙන් නැතුව වාසය කරන පිරිසක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේගේත් ඒ රහතන්වහන්සේලාගේත් ගුණ සම්භාරය ප්‍රකාශ කළා.

ඒ කතාවෙන් පැහැදුණු නැන්දණිය ඇහුවා ‘අපටත් පුලුවන්ද ඒ ශ්‍රමණයන්වහන්සේලා පෙන්වන්න?’ කියලා. එතකොට මේ සුභද්‍රාව ‘මට පුලුවන්’ කියලා කිවුවා. සැවැත් නුවරින් ඉතාමත්ම ඇත ප්‍රදේශයකයි සුභද්‍රාව වාසය කරන්නේ. නමුත් මේ තැනැත්තිය ශ්‍රද්ධාවේ ශක්තිය උඩ, අධිෂ්ඨාන බලය උඩ කළේ මොකක්ද? ඒ සිටු මැදුරේ මතු මහල් තලයට නැගලා සුවඳ මල් ආදිය පූජා කරලා ජේතවනාරාමය දිහාවට හැරිලා බුදුපියාණන් වහන්සේට ආරාධනා කළා ‘භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හෙට දවසේ සංඝයාවහන්සේලා සමග මේ නිවසට දනයට වැඩමකරන්න’ කියලා. එහෙම ආරාධනා කරලා සමත් මල් අට මිටක් අහසට විසි කළා. සමත් මල් අට මිට අහසින්ම යොදුන් ගණන් ඇත ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ ජේතවනාරාමයේ ධර්මදේශනා කර කර ඉන්න තැන ඉහළින් මල් වියනක් වගේ පෙනී සිටියා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ සලකුණෙන් මේක තේරුම් ගත්තා. ඒ වෙලාවේම අනේපිඬු සිටාණන් ධර්ම සාකච්ඡාවක් අවසාන වෙලා බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, සංඝයාවහන්සේලාටත් පසු දින දනයට ආරාධනා කළා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා ‘සිටාණෙනි, අපට කලින් ආරාධනාවක් ලැබිලා තියෙනවා’ කියලා. එතකොට ‘කවුරුවත් එනවනම් මම දක්කේ නෑ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, කවුද ඒ ආරාධනා කළේ?’ ‘ඔබගේම දියණිය මූල සුභද්‍රාවයි’ කිව්වා. ‘ඇය මේ තරම් යොදුන් ගණන් ඇත ඉදුද්දි කොහොමද ආරාධනා කළේ?’යි කිව්වහම ඒ ප්‍රශ්නට තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ අන්න අර ගාථාවෙන් පිළිතුරු දුන්නේ.

දුරෙ සනො පකාසෙනි
හිමවනොව පබ්බතො
අසනොඤ්ඤා නදිස්සනති
රතති බිත්තා යථා සරා

'සිටාණෙනි සත්පුරුෂයින් ඇත හිටියත් පෙනී යනවා' බුදු ඇසට පෙනී යනවා කියන එකයි. දුරෙ සනෙතා, සනෙතා කියලා කියන්නෙ සත්පුරුෂයින් ඇත හිටියත් හිමාලය පර්වතය වගේ ප්‍රකට වෙනවා. හොඳ ලස්සන උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන දෙන්නෙ. කොයිතරම් ඇත හිටියත් සත්පුරුෂයන් බුදු ඇසට පෙනී යනවා හරියට හිමාලය පර්වතය වගේ. හිමාලය පර්වතය කොයිතරම් ඇත තිබුණත්, ඒක ළඟට නොගියත් ඇතදීම ජේනවා හරියට ළඟ වගේ, ඒකයි. ඊළඟට අනිත් උපමාව දෙනවා. අසනෙනඤ්ඤානි - රත්ති බිත්තා යථා සරා. අසත්පුරුෂයෝ එහෙම පෙනී යන්නෙ නෑ, ප්‍රකාශ වෙන්නෙ නෑ. ප්‍රකට වෙන්නෙ නෑ ළඟ හිටියත්. ඒකට දෙන උපමාව මොකක්ද? මහසන අන්ධකාර රාත්‍රියක ඊතලයක් විද්දහම, ඊතලය මුණ ළඟින් - කන ළඟින් සමහරවිට යන්න පුලුවන්. නමුත් ජේනනෙ නෑ අන්ධකාරය නිසා. අන්න ඒ වගේ රැයෙහි විදින ලද ඊතලයක් වගේ ඒ අසත්පුරුෂයින් පෙනී යන්නෙ, ප්‍රකට වෙන්නෙ නැත කියලා ඒ ගාථාව වදලා ඒ අනුවත් බොහෝ දෙනා ඉන් සිත පහදවාගෙන භාවනාමය තත්ත්ව ලබාගත්තු බව සඳහන් වෙනවා.

ඊළඟට ඒ ආරාධනාව අනුව බුදුපියාණන් වහන්සේ පන්සියයක් රහතන්වහන්සේලා සමග උග්ග නගරයට අහසින් වැඩම කලා. ඒ අවස්ථාවේදී ඒ වූල සුභද්‍රාව නිසියාකාරයෙන් බුද්ධෝපස්ථාන, සංඝෝපස්ථාන වශයෙන් ඒ සියලු කටයතු කලා ඒ වගේම සත් දිනක්ම මහදන් පැවැත්වූ බව සඳහන් වෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ නගරයේදී දේශනා කළ ධර්මය අහලා ඒ උග්ග නගරයේ දහස් ගණන් පිරිසක් බුද්ධ ශ්‍රාවක තත්ත්වයට පත්වුණාය, ඒ වගේම ඒ නිසාම බුදුපියාණන් වහන්සේ උග්ග නගරයෙන් ආපසු වැඩමකරනකොට අනුරුද්ධ මහරහතන්වහන්සේ මේ වූල සුභද්‍රාවගේ අනුග්‍රහය - දයකතිය ඇතිව මේ නගරයේම වාසය කරන්න කියලා නැවැත්වූවා කියලා සඳහන් වෙනවා. ඒ කථා පුවත කෙටියෙන් අපි බලනකොට උග්ග කියන නගරයට බුදුපියාණන් වහන්සේ ජීවමාන කාලයේදීම බුද්ධඛාසනය පැතිරුණු ආකාරය දක්වෙන සිද්ධියක් වගේ මේක අපට සලකාගන්න පුලුවන්. ධර්මතා වශයෙන් මේක තුළ තිබෙන අපට වැදගත් වෙන යම් යම් කාරණා ගැනයි අපි දන් සිත් යොමු කළ යුත්තේ. කථා ප්‍රවෘත්තියනම් කෙටියෙන් සැලකුවොත් ඔව්වරයි.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දැන් විශේෂයෙන්ම කල්පනාකර බැලිය යුතුවන්නේ අර දූල සුභද්‍රාවගේ පුණ්‍යශක්තිය නිසා අර විදියේ දෙයක් සිද්ධවුණ බවයි. මේ සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය කියන එක මය සමාධිමත් සිතකින් අභිඥ වශයෙන් කරන දේවල්. නමුත් දැඩි ශ්‍රද්ධාවක් ඇති අවස්ථාවේදී ඒ ශ්‍රද්ධාවේම ප්‍රාතිහාර්ය ශක්තියක් තියෙන බව සඳහන් වෙනවා එක පැත්තකින්. ඒ වගේම තවත් පැත්තක් පුණ්‍ය සෘද්ධිය කියලත් තියෙනවා. පින් වලින්මත් සෘද්ධියක් තියෙනවා.

මේ සත්පුරුෂ කියන වචනය ගැන අපි විශේෂයෙන් සැලකීම යොමු කරමු. මේ සමාජයේ සත්පුරුෂයා කියලා කියන්නේ බොහොම සීමිතාර්යකින්. අසත්පුරුෂයෝ නොවන අය සත්පුරුෂයෝ කියලා අපි හිතන්නේ. නමුත් ධර්මයේ ඊට වඩා ගැඹුරු අර්ථයක් දක්වනවා. සත්පුරුෂයා කියන්නේ මහාපින් පිරිවිව, අතීතයේ කරන ලද පින් ඇති, කුසල් ඇති අය. ඒ වගේම බුදුරජාණන් වහන්සේලා ඉදිරියෙහි යම් යම් ප්‍රාර්ථනා කරලා උන්වහන්සේලාගෙන් නියත විවරණ වශයෙන් - මේ මේ අවස්ථාවලදී මේ මේ තත්ත්වවලට පත්වෙනවා කියලා, ඒ විදියට නියත විවරණ ලබන්න තරම් වාසනාවන්ත මහා පුණ්‍යවන්ත අයට සත්පුරුෂයෝ කියලා කියන්නේ. එතකොට අසත්පුරුෂයෝ කියලා කියන්නේ ඒකෙ අනිත් පැත්තයි. ඒ විදියේ පුණ්‍යශක්තියක් නැති. උපනිශ්‍රය සම්පත්තිය නැති - උපනිශ්‍රය සම්පත්තිය කියලා කියන්නේ අර නිවනට හේතුවෙන අතීත පුණ්‍යශක්තියමයි. ඒ විදියේ දෙයක් නැති අය තමයි අසත්පුරුෂයෝ කියන්නේ. දැන් මේ පින්වත් හැමදෙනාම සාමාන්‍යයෙන් මලක් පහනක් පූජා කරලා පවා අවසාන කරන්නේ කොහොමද

**ඉමිනා පුඤ්ඤ කමෙමන - මා මෙ බාල සමාගමො
සතං සමාගමො හොතු - යාව නිඛාන පත්තියා.**

මේ හැමෝම කියන ගාථාවක්. මේකෙ මහාවටිනා අථි සාරයක් තිබෙණවා. මොකද මෙතනින් මේ බලාපොරොත්තු වෙන්නේ, ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ මොකක්ද? අර සත්පුරුෂ සමාගමේ සාමාජිකත්වයයි බලාපොරොත්තු වෙන්නේ. ඉමිනා පුඤ්ඤ කමෙමන - මේ කරන ලද පින්කම නිසා, පින්කම හේතු කොටගෙන, මා මෙ බාල සමාගමො - මට මෝඩයින්ගේ - බාලයින්ගේ සමාගමයක් නොවේවා! බාලයින්ගේ සමාගමේ සාමාජිකත්වයක් මට නොලැබේවා! සතං සමාගමො හොතු - යාව නිඛාන පත්තියා. ඒ වෙනුවට සත්පුරුෂයන්ගේ සමාගම මට යාව

නිකාන වශයෙන් ලැබේවා! දැන් මේ පින්වතුන් බොහෝ දෙනා ඔය නොයෙකුත් සමාගම්වල යාවජීව සමාජකයෝ. මෙතන කියන්නේ එහෙම යාවජීව නෙවෙයි, යාවනිකාන සමාජකයයි ප්‍රාථමා කරන්නේ. මේක ඉතාම ගැඹුරු දෙයක්. නිවන් දක්නාතාක් මට ඒ මෝඩ අඥන අසත්පුරුෂ පුද්ගලයින්ගේ සමාගමය නොවේවා! ඥානවත්ත පින් පිරිවිච, පින් මහිමයෙන් උතුම් බුද්ධාදී ආර්ය මහෝත්තමයන්ගේ සමාගමය මට වේවා! කියලා. ඒ විදියේ විශාල ප්‍රාථමාවක් කරන්නේ.

ඒක නිසාම තමයි මේ පින්වතුන් දන්නවා දුර්ලභ කාරණා ගැන කියනකොටත් 'සපුරුෂ සංසෙවො' කියලා සඳහන් වෙනවා. සත්පුරුෂ ආශ්‍රය. ඒ කියන්නේ බුද්ධාදී මහෝත්තමයන්ගේ ආශ්‍රය අත්‍යවශ්‍යයි නිවන් දැකීමට. ඒ වගේම සෝතාපත්ති අංග කියලා කියන සෝවාන් වීමට උපකාර වන අවශ්‍ය අංග හතර දක්වන තැනත් සපුරුෂ සංසෙවො, සඤ්ඤා සවණං, යොනිසොමනසිකාරො, ධම්මානුධම්මපටිපත්ති කියලා හතරක් දක්වනවා. සත්පුරුෂයින්ගේ ඇසුර. ඒ සත්පුරුෂයන් පිහිට කරගෙන තමයි ධර්මශ්‍රවණය කරන්නේ. සපුරුෂ සංසෙවො. ඊළඟට ඒක නිසා සඤ්ඤා සවණං - ධර්මය ඇසීම. ධර්මය ඇහුවට පස්සේ තමයි යොනිසොමනසිකාර කියන නුවණින් මෙනෙහි කිරීම කරන්නේ. නුවණින් මෙනෙහි කරලා ධම්මානුධම්ම පටිපත්ති. ධර්මයට අනුව පිළිපදිනවා. එතකොට ධර්මයට අනුව පිළිපදින්න මූලික වශයෙන් උපකාර වන දෙයක් තමයි සත්පුරුෂ ආශ්‍රය. සත්පුරුෂයන්වහන්සේලා කියන්නේ අර ධර්මය තමන් දැනකියාගත්තා පමණක් නෙවෙයි ඒවා ක්‍රියාත්මක කරලා, ප්‍රතිපත්තියට නගලා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගත්තු අය. ඒ අයට පුළුවන් අනිත් අයට උදව් කරන්න යම් අවස්ථාවක. ඒක තමයි ඒ සත්පුරුෂයන්වහන්සේලා ඒ තරම්ම වැදගත් වන්නේ මේ ශාසනික කටයුතුවලදී. ඉතින් මේ හැම දෙනෙක්ම අර විදියේ ගාථාවකින් බලාපොරොත්තු වෙන්නේ ප්‍රාථමා කරන්නේ අන්න ඒ සත්පුරුෂ සමාගමයි.

ඉතින් සත්පුරුෂයෙක් වෙන්නේ කොහොමද කියන එක අපි ඊළඟට හිතලා බලමු. ඒකට මතක තියාගන්න ඕනේ බැලුවහම වචන යුගල දෙකයි. ඒක කවුරුත් දන්නවා. කුසල් - අකුසල් කියලා වචන දෙකක් තිබෙනවා. පින් - පව් කියලා දෙකක් තිබෙනවා. එයින් අකුසලය පහසුයි, කුසලය අපහසුයි. අකුසලයෙන් ඉවත් වීම අපහසුයි. ඒ කියන්නේ අකුසලයෙන් ඉවත් වෙලා ඕන කුසල් මගට යෙදෙන්න.

නිදසුනක් වශයෙන් කියනවානම් කුසල් අකුසල් විග්‍රහ කරන තැන දක්වන්නේ පාණාතිපාතය අකුසලයක්. පාණාතිපාතා වෙරමණි කුසලං. ඒ කියන සතුන් මැරීමෙන් නැත්නම් පරපණ නැසීමෙන් වෙන්වීම කුසලයක්. මේ කුසල අකුසල කියන වචන තමයි ඒ පළමුවෙනි යුගලය. අනිත් වචන යුගලය පින් පව්. ඒක කාටත් කනට හුරු, නිතර අපි භාවිතා කරන වචන දෙක. මේ තුළ තිබෙනවා අර සත්පුරුෂයෙක් වීමේ රහස. අපට තියෙන්නේ හැකි හැම අවස්ථාවකම අකුසල් වලින් ඉවත්වෙලා කුසල මාර්ගයට නැඹුරු වීමයි. කුසල් කිරීමයි. මේ වචනය අර්ථ වශයෙන් බැලුවොත් කුසලය කියන්නේ දක්‍ෂකම. නමුත් ලෝක සම්මත දක්‍ෂකම අනුව නොයෙකුත් කපටි විදියේ දේවල් වලට තමයි ලෝකයා දක්‍ෂ කියලා කියන්නේ. එහෙම නැත්නම් යාන්ත්‍රික වැඩ පිළිබඳව, ඒවායේ යම්කිසි ලෞකික මට්ටමක දක්‍ෂතාවක් තිබෙනවා.

මේ ශාසනික ගුණධර්ම පිළිබඳ කථා කරනකොට දක්‍ෂකම මොකක්ද? මේ අති භයානක සංසාරයේ අපාය මාර්ගයට වැටෙන අකුසල් වලින් - සිතින් කයින් වචනයෙන් කෙරෙන ක්‍රියා වලින් ඉවත් වෙලා හරි මාර්ගයේ ගමන් කිරීම තමයි අකුසලයෙන් ඉවත් වෙලා කුසල් මඟට යොමුවෙනවා කියන්නේ. එක පැත්තකින් එහෙම කියන්නත් පුළුවන්. තවත් විදියකට තේරුම් කරලා කියනවානම් මේ සංසාරය කාන්තාරයක්නම් මේ සංසාර කාන්තාරයේ අතරමං නොවීමට උපකාරවන දෙයක් තමයි කුසලය. ඒ වගේම නිර්වානය කියන ක්‍ෂේම භූමියට ළං වීමට උපකාර වන දෙයක්. තමන්ගේ සිත කිලිටි කරන දේවල් වලින් වෙන්වී සිත කය වචන හරියාකාර හසුරුවාගැනීම. ඒවා නපුරට නැඹුරුවීමමයි සාංසාරික පුරුද්ද. සංසාරයේ වැඩි කාලයක්ම මිථ්‍යාදෘෂ්ටිකයින් වෙලා මිථ්‍යාදෘෂ්ටික අසත්පුරුෂයින්ගේ ආශ්‍රය ලබාගෙන වැරදි අවබෝධය පිට, නොදැනුවත්කමින්, අඥනකමින් ඒ වගේම අඥනකම අනුව ගිය තණ්හාව නිසා නානාවිධ අකුසල පුරුදු අපි හිත්වල ඇතිකරගෙන තියෙනවා. ඒ පුරුදු වලින් ඉවත් වීමට යම්කිසි ශක්තියක් අවශ්‍යයි.

දැන් මේ පින්වතුනුත් මේ අවස්ථාවේ ඒ ඒ මට්ටමින් ආජීව අෂ්ටමක ශීලයේ ඉඳලා ඉහළ නොයෙකුත් ශීල සමාදන් වූණේ අන්න ඒකටයි. එයින් කරන්නේ පරපණ නැසීම, භොරකම, කාමමිථ්‍යාවාරය, බොරුකීම ආදී දේවල් වලින් අමාරුවෙන් හරි වැළකී සිටීමේ

අධිෂ්ඨානයක් ගැනීමයි. නුවණින් යුක්තව, මේක තමයි කළයුත්තේ කියලා ඒ අනුව හැසිරීමයි ශීලය කියලා කියන්නේ - හිලෑකම.

අන්න ඒ විදියට ශීලයෙන් පටන්ගන්න ටික ඊළඟට නිවන් දක්වාම යනවා. ඒ අනුව කුසල කියලා කියන එක අවසාන වශයෙන් බලනවානම් මේ මුළුමනක් සංසාර දුකින් එතෙරවෙලා නිවන් ලබාගැනීමට උපකාරවන දක්ෂකමයි. ඒකට උපකාරවන දක්ෂකමයි. අපට වගකියන්න සිද්ධවෙන්නේ අපි සිතින්, කයින්, වචනයෙන් කරන දේවල් වලටයි. ඒවා පිළිබඳව අපි දක්ෂ වුණේ නැත්නම් අදක්ෂ වුණොත්, අපට අපාය ආදී ඒ හයානක තැන්වල උත්පත්තිය ලබන්න වෙනවා. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ගතකරන්න සිද්ධවෙනවා. එතකොට ඉක්මනින් මේ සසර දුක් කෙළවර කරන්නනම් අන්න අර කියාපු කුසල් පක්ෂයට අපේ හිත යොදන්න ඕන. ඊළඟට මේකට ඉතාම කිට්ටු වචනයක්ම තමයි මේ පින් පව් කියන එක. බොහෝ දුරට එක සමාන්තරව වගේ යන වචන ටිකක්. පින් කියන්නේ අන්න අර කුසල - දක්ෂකම තුළින් අප ඇති කරගන්න, අප ලබාගන්න එක්තරා ශක්තියක්. ඒ ශක්තියේ විපාක තමයි පුණ්‍ය විපාක, සැප විපාක කියන්නේ. ඒකෙ අතින් පැත්ත තමයි පව් කියන්නේ. ඒක කටට වඩාත් හුරුයි, පින් පව් කියන එක.

පින් වශයෙන් දක්වලා තිබෙන ඒවත් මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තිබෙනවා - දස පින් කිරිය වත් කියලා එහෙම කියන්නේ. දනය, ශීලය, භාවනාව ඒ වගේම පින් දීම, පින් අනුමෝදන් කිරීම ඒ වගේම වතාවත් කිරීම. පිදිය යුත්තත් පිදීම. ධර්මදේශනා කිරීම, ධර්මය ඇසීම. ඊළඟට තමන්ගේ - සමයක් දෘෂ්ටිය වුණාට බොහෝවිට අඩුපාඩුකම් තියෙන්න පුළුවන්. ඒ දෘෂ්ටිය සෘජු කරගැනීම. ඒ කියන්නේ සෝවාන් ආදී ඒ ආර්ය තත්ත්වයට පත්වෙනතාක් කෙනෙකුගේ පොත පතින් ධර්මයෙන් අහලා ලබාගන්න දෘෂ්ටිය පිරිසිදු නෑ. ඒක ඇදයි. ඒක පිරිසිදු කරගන්නත් උත්සාහ කරන්න ඕන. ඒ හැම එකකින්ම එසේ කරන වාරයක් පාසා අපේ හිත්වල කුසල හිත්, එහෙම නැත්නම් පින් සිද්ධ කරගන්නවා. ඉතින් මෙන්න මේවා තුළින් අපි කුසලයෙන් සම්පූර්ණ වෙනවා. පින් වලින් සම්පූර්ණ වෙනවා. ඒ පුමාණයට තමයි අපි කලින් සඳහන් කළ සත්පුරුෂ ගුණය අප තුළ වැඩෙන්නේ. මේ සත්පුරුෂ ගුණය. ගැන හිතලා බලනවානම් මේ පින් පව් පිළිබඳව අතීතයේ අපේ සිංහලයින්ට තිබුණු ඒ වටිනාකම් වෙනුවට ඒ සාර්ධර්ම වෙනුවට වෙන දේවල් ඉදිරියට ඇවිල්ලා තියෙන බව පෙනෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කල්පනා කරලා බලනවානම් මේ පින් කියන එක හරියට නොගෙවෙන රන් කාසියක් වගේ.

දැන් මේ කාලෙ තිබෙන කාසි, කාසි පනම් ආදී ඔය නොයෙකුත් මිල මුදල් රන් රිදී ආදියෙහි කාලීනව ඇතිවන ආර්ථික උද්ධමනය ආදී නොයෙකුත් හේතූන් නිසා වටිනාකම් අඩුවෙනවා. ඒවායේ මිල ගෙවී යනවා. දැන් සමහරවිට නොයෙකුත් දේවල් බොහොම ගණන් කියලා කිව්වත් සමහරවිට මුදල් ඉතාම ලාබයි. මොකද ඒවායේ වටිනාකම ගෙවිලා. ඉතින් ඔය විදියට ලෝකයේ ආර්ථික විප්ලවයන් නිසා, පරිවර්තනයන් නිසා මේ අපි භාවිතා කරන මිල මුදල්වල කාසිවල වටිනාකම වෙනස් වෙනවා. නමුත් මේ පින් කියන එකේ වටිනාකම, පුණ්‍යයේ වටිනාකම නැතිවෙන්නෙ නෑ. ඒක සනාතන වටිනාකමක් ඇති දෙයක්. ඒක නිසා තමයි ඉතින් අපි රැස්කරගන්න පින් ටික ගැන කොතෙකුත් ඔය පින්වතුන් ධර්මදේශනා ආදියේ අහලා ඇති. දේශනාවක,

අසාධාරණමඤ්ඤාසං - අවොරහරණො නිධී
කසිරාඵ ධිරො පුඤ්ඤානී - යො නිධී අනුගාමිකො

කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ අනෙක් අයටත් - සාධාරණ නැති කියලා කියන්නෙ අනිත් අයට අයත් කරගන්න බැරි - හොරුන්ට, රජුන්ට, ගින්නට, ජල ගැලීම්වලට විනාශ වෙලා යන්නෙ නැති, අහිමිවෙන්නෙ නැති විදියේ ධනයක් හැටියට දැන්වනවා. අසාධාරණමඤ්ඤාසං - අවොරහරණො නිධී, සොරුන්ට ගන්න බැරි, ඒ වගේම අනුගාමික නිධාන, තමා පසුපස යන නිධානයක් වගේ. ඔන්න ඔය විදියට ඒ පින් වල වටිනාකම. ඉතින් මේවා ගැන කල්පනා කරන්නට ඕන. විශේෂයෙන්ම තමන් සත්පුරුෂයෙක් වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම්. තුනුරුවන්ට ළංව මේ ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් ඇතිකරගෙන තමන්ගෙ ජීවිතයේ හැම අවස්ථාවකම මේ කුසල් අකුසල් පිළිබඳව අවධානයෙන් ඉන්න ඕන. මේක කුසලයක්ද, අකුසලයක්ද කියන එකට ඉඟිය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ, සියලුම අකුසල් පැන නගින්නේ අපේ සිත්වල තිබෙන ලෝභයයි, ද්වේෂයයි, මෝහයයි කියන කාරණා තුනෙන් කියලා. හැම කෙනෙක්ම මේවා අඳුනනවා. ලෝභය, ද්වේෂය, මෝහය කියන ඇලීම, ගැටීම, මුළාවීම යන තුනෙන් පැන නගින සිතින්, කයින්, වචනයෙන් කෙරෙන හැම දෙයක්ම අකුසල්. මේකට විරුද්ධ දේ ඒ කියන්නෙ ලෝභයෙන් ඉවත් වීමට යම්

උත්සාහයක් අපි දරනවානම්, ද්වේෂයෙන් ඉවත් වීමට යම් උත්සාහයක් දරනවානම්, මෝහයෙන් ඉවත්වීමට යම් උත්සාහයක් දරනවානම් ඒ හැම එකක්ම කුසල්. කෙටියෙන් සැලකුවහම එහෙමයි.

තවත් පැත්තකින් ඒවායේ ප්‍රතිඵල අනුව කල්පනා කරලා තමන්ගේ අනුන්ගේත් පරිභානියට හේතුවන විදියේ වැඩපිලිවෙලවල් දක්වනවා. සතුන් මැරීම, හොරකම් කිරීම ආදී හැම දෙයක්ම තමන්ටත් අනුන්ටත් හිංසාකාරී. තමන්ට හිංසාකාරී වෙන්නේ ඒවා නිසා හිත කිලිටි වෙනවා. ඒ වගේම පසුතැවිලි ආදිය ඇතිවෙනවා. අපාය ආදිවූ භයානක තැන්වලට යන්න සිද්ධවෙනවා. කෙනෙක් මැරුවාට පස්සෙ එයාට ඒකෙන් පීඩාවෙන බව අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැත. ඉතින් ඒ විදියට ඒ පැත්තටත් විග්‍රහ කරලා තියෙනවා. මේ ශීල ශික්ෂා පද තුළින් තමන්ම අවබෝධයක් ඇතිකරගෙන ඒවායින් වැළකීම සඳහා ඒවා ගොණු කරලා, ඉදිරිපත් කරලා තිබෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ. පහ හැටියට, අට හැටියට, දහය හැටියට ගොණු කරලා ඒ ඒ මට්ටමින් ඔන්න මේක අරගෙන පාවිච්චි කරලා බලන්න, මේක අරගෙන පාවිච්චි කරලා බලන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙනවා. පංචශීලය අරගෙන පාවිච්චි කරලා ටික කලක් පුරුදු වුණහම කියනවා මට තව ටිකක් ශක්තියක් තියෙනවා. ඊළඟට ආජීව අෂ්ටමක ශීලය, එහෙම නැත්නම් පොහොය අටසිලුන් රකින්න ඕන. ඊළඟට දස සිලුන් රකින්න ඕන. ඔහොම ඔහොම කියලා සමහරවිට ජීවිත පරිවර්තනයක් වෙලා පැවිදි ජීවිතයටත් බහින්න පුලුවන්. ඔන්න ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේ කුසල් අකුසල් උඩමයි මේ හැම එකක්ම තිබෙන්නේ. මේ සංසාරය භයානක තැනක්. මේකෙන් එතෙරවීමයි නියම දක්ෂකම. එසේ එතෙර වීමට උපකාර වෙන්නේ යමක්ද ඒ හැම දෙයක්ම කුසල්. ඉතින් ඔය විදියට කුසල් අකුසල් පිළිබඳව. ඒවා තුළින්ම තමයි සත්පුරුෂයෙක් නිර්මාණය වන්නේ.

අනිත් පැත්තට අපි කල්පනා කරලා බලමු මේ කථාන්තරයේ තිබෙන තවත් සිද්ධි ආශ්‍රයෙන්. මෙතන කියවෙනවා අර වූල සුභද්‍රාව තමන්ගේ මාමණ්ඩිය, නැන්දණිය ආදීන් තුළ ශ්‍රද්ධාව ඇති කලේ මේ සඟ ගුණ ගැන විස්තර කිරීමෙන්. ශ්‍රමණ ගුණ. ඒකත් වැදගත් දෙයක්. ශාසනයක් දීර්ඝ කාලයක් පවතින්න උපකාර වෙනවා ආකල්ප සම්පත්තිය කියලා දෙයක්. ශ්‍රමණයන්වහන්සේලා - හික්කුන්වහන්සේලා ගිහි ආකල්ප ඇතිව සිටිය යුතු නැති බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ

පහත් කණුව ධම් දේශනා

කරලා තිබෙනවා. දස ධම්ම සූත්‍රය කියන සූත්‍රයේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා පැවිද්දෙකු විසින් නිරන්තරයෙන්ම සිතිය යුතු දෙයක් තමයි අකෙඤ්ඤ, මෙ ආකප්පො කරණියො. මා විසින් ගිහියාගේ ආකල්පයට වඩා වෙනස් ආකල්පයක් ඇතුව සිටිය යුතුයි. ඒ ආකල්ප සම්පත්තිය කියන්නේ පින්වතුනි, ඉරියවු පැවැත්වීම ආදිය පිළිබඳ කාරණයයි. මෙතනදී කියවෙනවා අර උග්ග සිටානන් ආදී සිටුවරු ඒ නිගණ්ඨයින් පිළිබඳව ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන හිටියා.

නිගණ්ඨයින්ගේ වර්යාව, ඔවුන්ගේ ආකල්පයනම් ඉතාමත්ම පහත්. දැන් ඔය අවේල කියන නිව්ස්ත්‍ර නිගණ්ඨයින් ඇතැම් කෙනෙක් හිටියා සුනඛ ව්‍රතය රකින අය - බල්ලෙකු වගේ. සමහරවිට බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න කුක්කුර කියන ව්‍රතය ගත්තු සේනිය නැමති කෙනෙක් ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟ හොඳට අල්ලාප සල්ලාප කරලා ඉඳගත්තේ හරියට බල්ලෙක් ඇවිල්ලා වට්ට කරකැවිලා වකුටුවෙලා ඉඳගන්නවා වගේ. ඒවා කළේ මොකද ඒවායින් පුලුවන්ය දෙවියෙක් වෙන්න, නැත්නම් උසස් තත්ත්වයක් ලබන්න, නිවන් දකින්න පුලුවන් කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා බල්ලෙක් වගේ බල්ලෙකුගේ ආකල්ප ඇති කරගත්තොත් අන්තිමට බලු තත්ත්වයක්මයි ඊලඟ ආත්මභාවයේ ලැබෙන්නේ. කිසිසේත් ඒක නිවනට උපකාර වෙන්නේ නෑ කියලා.

ඉතින් අඤ්ඤාකම නිසා වෙන එකක් තබා රජවරුන්, සිටුවරුන් පවා, බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළවෙන කාලය වෙනකොට අර මිථ්‍යාදෘෂ්ටික අවේලක නිගණ්ඨයින්ට උපස්ථාන කරමින් හිටියේ. ඒගොල්ලොයි ශ්‍රමණයන් හැටියට සැලකුවේ. මෙතනදී ඒ වැරදි අදහස බිඳින්න අන්න චූල සුභද්‍රාව උපකාර කරගත්තේ බුදුගුණ. බුදුගුණ සහ ශ්‍රාවක ගුණ. උන්වහන්සේලාගේ ඉරියවු පැවැත්වීම පවා ඉතාමත්ම ප්‍රසාදජනකයි, බොහොම ශාන්තයි, ශාන්ත ඉඤ්ඤ, ශාන්ත මනස කියලා ඒ විදියට දීර්ඝ ගාථා පෙළක් ප්‍රකාශ කළා. ඊළඟට ඒ වගේම ඒක ඔප්පු කරන්න වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ පන්සියයක් රහතන්වහන්සේලා එක්ක වැඩම කළාට පස්සේ තමයි උග්ග නගරය සම්පූර්ණයෙන්ම බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයන්ගෙන් පිරුණු නගරයක් බවට පත්වුණේ. ඒක නිසා අපි කල්පනා කරගන්න ඕන ගෘහස්ථික වශයෙන් කල්පනා කරලා බැලුවත් ඒ ආකල්ප සම්පත්තිය ගැන කියාපු එක ඉතාමත්ම වැදගත් වෙනවා. මේ ආකල්ප සම්පත්තිය කියන එකත් ඉබේ

ඇතිවෙන දෙයක් නෙවෙයි. මේක මේ ගුණධර්ම පිරීමෙන් විශේෂයෙන්ම සතිපට්ඨාන භාවනාව ආදී භාවනා කටයුතු කිරීම තුළින් කෙනෙකු ඇති කරගත යුත්තක්, මේ ඉරියවු පැවැත්වීම ආදිය. මොකද මේ ශාසනයට ඒක උපකාර වෙන බව බුදුපියාණන් වහන්සේම දක්වලා තිබෙනවා. සමහර අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාගේ යම් යම් අඩුපාඩුකම් තියෙන වෙලාවට තමයි ඔය විනය නීති කියන ජාතිය පැනවීමේ.

ඒකට හේතු වශයෙන් දෙකක් දක්වනවා අප්‍යසන්නානංවා පසාදය - පසන්නානංවා භියොභාවාය කියලා. සමහර විනය නීති බුදුපියාණන් වහන්සේ පනවා වදලා භික්ෂූන්වහන්සේලාගේ වැරදි හැසිරීම් දැකලා මේ මේ හැසිරීම නොපහන්වූවන්ගේ පැහැදීමට හේතුවෙන්නේ නැත කියලා. ඊළඟට ඒ වගේම පැහැදුණු අයගේ පැහැදීම නැතිවෙන්නත් මේ නිසා ඉඩ තියෙනවා කියලා. ඒ ගැනත් බුදුපියාණන් වහන්සේ කල්පනා කරපු බව ජේතවා විනය නීති පැනවීමේදී. ඒකෙන් අපට හිතාගන්න පුළුවන් මේ ශාසනයේ අප පැවැත්ම කියලා කියන්නේ, ශාසනික දියුණුව කියලා කියන්නේ අප අප තුළ මේ විත්ත සන්තානයේ ඇතිවන දියුණුවත්, ඒ අනුව අපේ කායික, වාචසික ක්‍රියාවලියේ ඇතිවෙන වෙනසත්. මේක තුළින් තමයි මේ ශාසනික පණ්ඩුඩිය යන්නේ. ඉතින් අර ශ්‍රමණයින් සමග සසඳලා බලනකොට, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ කාලයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වගේම අනෙකුත් උතුම් සංඝයාවහන්සේලා දැකීමම, උන්වහන්සේලාගේ ඉතාමත්ම ආදර්ශවත් ඇසුරම ප්‍රමාණවත් වූණා බොහෝ දෙනාට ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්න. ඒ විදියට ඥානවන්ත අයගේ, ප්‍රසාදය කියලා කියන්නේ අර සාමාන්‍ය මෝඩ පුද්ගලයින් පැහැදීම නෙවෙයි.

ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේම මෙසේ දක්වලා තිබෙනවා. ගරභාව සෙයො වික්ඛ්ඛානී - යකෙඳු බාලප්‍යසංසනං. මෝඩයින්ගේ ප්‍රශංසාවට වඩා හොඳයි නුවණැත්තන්ගේ ගරභාව. ඒක නිසා ලෝකයේ අඥන මෝඩ පුද්ගලයින් බොහොම පැහැදෙන ජනප්‍රිය හැටියට සලකන දේවල් නෙවෙයි මේ ශාසනික වටිනාකම් කියන්නේ. ශාසනික වටිනාකම් කියන්නේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ගුණධර්ම පුරන්ත ගැලපෙන ආකාරයට හැසිරීම පැවැත්වීමයි. අන්න ඒක නිසා ඒ ආකල්ප සම්පත්තිය පිළිබඳව මේ කථාවේ දැක්වෙන කාරණයත් ඉතාමත්ම වැදගත් වෙනවා. බුද්ධශාසනයේ වච්චානය ගැන කල්පනා කරලා බලනවානම් සාරධර්ම

පිළිබඳව සමාජයේ බරපතල අඩුපාඩුවක් පෙනෙනවා. බොහෝ දෙනා මේ කාලෙ නිතර යොදන වචනයක්, සාරධර්ම කියන්නේ. සාරධර්ම කියලා කියන්නේ ජීවිතයක හරය. අරටුව. එහෙම නැත්නම් පරමාර්ථය. ජීවිතයේ නොයෙක් පරමාර්ථ ඒ අය ඉදිරිපත් කරගන්නවා සමහර කෙටිකාලීන ඒවා. කොහොම හරි හොඳින් හෝ නරකින් හරි හැකිතාක් ප්‍රමාණයක් ධනය රැස්කරගන්න, එහෙම නැත්නම් නොයෙකුත් අක්‍රමිකතා ඔස්සේ හරි ලොකු ලොකු නිලතල ලබාගන්න. ඔය විදියේ පරමාර්ථ ඇති කරගන්නවා බොහෝ දෙනා ජීවිතයේ.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මතුකරලා දෙන සාරධර්ම තමයි මේ ධර්මයේ දැක්වෙන සජ්ඣ ආර්ය ධන. ආර්ය ධන හතක් බුදුපියාණන් වහන්සේ එළි දක්වලා තිබෙනවා. ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා මේ ශාසනයේ කෙනෙකුට ආඩම්බරයෙන් - එහෙම නැත්නම් ආඩම්බර වීම කෙසේ වෙතත් තමන්ට සැනසෙන්න පුළුවන් වටිනා ධන හත. සද්ධා ධන, ශීල ධන. නිර්මන්තස්සිං ධන, සුභ ධනංච වාගොච, පඤ්ඤාචෙ සත්තමං ධන. කියලා ඒ විදියට ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. පළමුවෙනි ධනය තමයි ශ්‍රද්ධාව. මේ ශ්‍රද්ධා ධනය නැත්නම් මේ ශාසනික ගමන යන්න බෑ. ශ්‍රද්ධාව කියන එක මේ හදවතත් ආශ්‍රය කරගෙන තියෙන දෙයක්. අපි කොයිතරම් පණ්ඩිතයින් වුණත් මේ හදවත අමතක කරන්න බෑ. සමහර කෙනෙක් බුද්ධිවාදය අනුව කල්පනා කරලා ඒ නොයෙකුත් තර්ක, විතර්ක වලම ගැලිලා සත්‍යය සොයන්න පෙළඹෙනවා. නමුත් බුදුකෙනෙක් ලෝකයේ පහළ වුණහම බුදුපියාණන් වහන්සේම ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'දතයුතු සියල්ල දන් තුන් ලෝකාග්‍ර කෙනෙක් මම' කියලා. එතකොට උන්වහන්සේ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇති කරගන්න බැරිනම් කෙනෙකුට ඒක බරපතල අඩුපාඩුවක්. ශ්‍රද්ධාව පිහිටිය යුතු තැන ශ්‍රද්ධාව පිහිටුවන්න බැරිනම් ඒක ලොකු අඩුපාඩුවක්. ඒ වගේම අනිත් පැත්තට එහි වැදගත්කම දක්වලා තිබෙනවා මේ ශාසනික හැම කටයුත්තකටම මූලික වෙන දෙයක් තමයි ශ්‍රද්ධාව. ඒකට දක්වනු උපමාව තමයි ඇතෙකුගේ හොඬවැල. ඇතාගේ හොඬවැලෙන් බරපතල වැඩ කරන්නත් පුළුවන්. හොඬවැලේ අගින් සියුම් වැඩ කරන්නත් පුළුවන්. ඒ සතාගේ ප්‍රධාන අවයවයන් හොඬවැලයි. ඒ වගේ මේ ශාසනික ගුණධර්ම අතරින් තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ප්‍රධානයි. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සම්බෝධිය පිළිබඳවත්, ධර්මයේ නෛර්යානිකත්‍වය - නෛර්යානිකත්‍වය කියලා කියන්නේ යම් කාරණයක් සඳහා මේ ධර්මය දේශනා කරලා

තිබෙනවානම් ඒ ප්‍රතිපදාවට, ප්‍රතිපත්තියට නැගුවහම ඒක ඉෂ්ට වෙනවා. ඒක හරියනවා.

ඊළඟට සංඝයාවහන්සේලා. අෂ්ට ආයථී පුද්ගල මහාසංඝ රත්නය මේ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයේ පහත් කණු අටක් වගේ. මේ ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කරලා නිර්වාන තත්ත්වයට පැමිණෙන්න පුළුවන් කියන එක පෙන්නුම් කරන පිරිසක්. ඒක නිසා තමයි බුද්ධ, ධම්ම, සංඝ ත්‍රිවිධ රත්නය කියලා අපි සලකන්නේ. ඒ තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව. ඒ ශ්‍රද්ධාවේ ශක්තිය අනුවම තමයි, කෙනෙක් ඒ මාර්ගයේ යන්න තබන පළමුවෙනි පියවර හැටියට, ශීලය කියන ප්‍රතිපත්තියට බිහින්නේ. විශේෂයෙන්ම මේ කාලයේ බාහිර පෙනුමින් මනුෂ්‍යයින් වුණත් හරියට මනුෂ්‍යයෙක්ද කියලා අඳුනගන්න අමාරුයි. මොකද අතීතයේ පඬිවරුන් කියාපු එක වඩාත් සත්‍යය වෙන දෙයක් මනුෂ්‍ය රූපෙන මාගාඝරනි කියලා අතීතයේ පඬිවරුන් කියලා තිබෙනවා. ඒ වගේම මනුෂ්‍ය රූපයෙන් මාගයින්ටත් වැඩිය යක්ෂයින් ප්‍රේතයින් ආදීන් වගේ සමහරවිට හැසිරෙන්නේ. අන්න ඒ තරමට පරිහානියකට ලක්වෙලා තිබෙනවා. එතකොට මේකේ අඩුපාඩුව, මූලිකම අඩුපාඩුව තමයි ශීලය. කය, වචනය හරියට හික්මවා නොගත්ත නිසා මේ අය භයානක අන්දමින් තිරිසන් ලෝකයට ළං වෙලා තිබෙනවා. යක්ෂ ප්‍රේත ආදී තත්ත්වයට ළං වෙලා තියෙනවා. ඒක නිසා ශ්‍රද්ධා ධනය ඇති කරගත්තා.

ඊළඟට ශීලය. මේ ශීලය රකින කෙනාට අර කියාපු හිරි ඔතප් කියන, පව් පිළිබඳව ලජ්ජාවක් ඇතිවෙනවා. පව් කිරීම ගැන හිරිකිතයක් වගේ ලජ්ජාවක් ඇති කරගන්නවා. ඒවට හිත හැකිලෙන ස්වභාවයක්. ඊළඟට ඔත්තප්ප කියලා කියන්නේ මේ පවේ ඇති විපාක පක්ෂය ගැන හිතලා බයක් ඇති කරගන්නවා. සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන්නේ මම බය නෑ කියලා. නිර්භයයි කියනකොට ඒක ලොකු හපන්කමක් කියලා. ලැජ්ජ නැතෙයි කියනකොට ඒක හපන්කමක් කියලා. මේ සමාජය කියන කතන්දර දන්නවනේ. ලැජ්ජ නැති මිනිහත් බොහොම ලොකු කෙනෙක් හැටියට සලකන සමාජයක් තියෙන්නේ. මෙතන කියන්නේ දැන් අර නිගණ්ඨයින්ගේ ලැජ්ජ නැතිකම හපන්කමක් හැටියට සැලකීම තුළින් තමයි අර සිටුවරුන්ගේ ප්‍රසාදය ඇති කරගත්තේ.

නමුත් ශීලය රකින පුද්ගලයාට මේ කියාපු හිරි ඔතප් කියන ගුණ දේව ධර්ම හැටියට දක්වනවා. සුදු ධර්ම හැටියට දක්වෙනවා. වටිනා

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

දේවල් හැටියට. ඒක තුළින් තමයි සමාජයක, සමාජ ජීවිතයක ආරක්ෂාවක් කෙනෙකුට ලැබෙන්නේ. ජීවත්වෙන්න හැකියාවක් ලැබෙන්නේ තිරිසන් තත්ත්වයක් සමාජයේ උද්ගත නොවන්නේ. **ගිරිමත්තසීයං ධනං.** ඒවා ඇතිවන ප්‍රමාණයට ඒක තමන්ටත් ධනයක් වෙනවා. තමන් නිවනට ළං වෙනවා.

ඊළඟට ඒ වගේම දෙයක් සුභ. සුභ කියන්නේ ධර්මඥනයයි. කනෙන් අහලා හෝ පොතෙන් කියවලා හෝ ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගන්න ඕන. මේ හැම එකක්ම තමන් දන්නවයි මේක ස්වයංභූ ඥානයෙන් ඉබේ පහළ වෙනවයි කියලා හිතාගෙන ඉන්නවනම් ඒ තැනැත්තා සමහරවිට මුළු ජීවිත කාලයම ඒ අන්ධ මීථ්‍යා දෘෂ්ටියෙන් ඇස් අරින්නවත් කැමති නෑ. අන්න එබඳු අයත් ඉන්නවා සමාජයේ. ඉතින් බුදු කෙනෙක් උපන්නා කියනකොට බොහෝ දෙනෙක් ඒ ඇතිවෙන විශාල ශ්‍රද්ධාව තුළින්ම උන්වහන්සේ කරා යන්න පෙළඹෙනවා. උන්වහන්සේගෙන් ධර්මයට පෙළඹෙනවා. ඒ තත්ත්වය නැති උනත් උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයින්වහන්සේලා කොයි ආකාරයෙන් නමුත් - දන් මේ කාලෙ උනත් බටහිර රටවල පවා ඒ ධර්මය ඇතුළත් පොත්පත්වල කොයිතරම් අඩුපාඩුකම් තිබුණත් නුවණැත්තන්ට වැටහෙන යම්කිසි ධර්ම කොට්ඨාශයක් දැකලා සම්පූර්ණ ජීවිත පරිවර්තන ඇතිකරගන්න අවස්ථා තිබෙනවා. ඒ විදියයි බුද්ධ වචනය කියන එක. ඒක පොත් ගණන් නැතත් සමහරවිට කෙනෙකුට හිතට කාවදින පොඩි වාක්‍යයක්, පොඩි ධර්ම පදයක් වුණත් කෙනෙකුගේ ජීවිත පරිවර්තනයක් ඇතිකරන්න සමත් වෙනවා. මොකද ඒ? අර බුද්ධ ශක්තියමයි එතන තිබෙන්නේ. ඒක නිසා ඒ සුභ කියන්නේ ධර්මඥනය. ඒකත් ඇති කරගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. මේ කාලෙ පින්වතුන් බොහෝ දේවල් අහන්න කැමතියි. ඇත්ත වශයෙන්ම මේ ගිහි පින්වතුන් විනෝදකාමී අය වැඩිපුර අහන දේවල් අපි අමුතුවෙන් කියන්න ඕන නෑ. නමුත් කල්පනා කරන්න ඕන තමන් බෞද්ධයින් හැටියට හොඳ ජීවිත ගතකරලා මේ සංසාරය කෙටි කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මනින් සසර දුක් කෙළවර කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබාගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. ඒ වගේම ඥානවත්තව නුවණින් කල්පනා කරලා මේකෙ සත්‍ය, අසත්‍යතාව තේරුම්ගන්න පුළුවන් මට්ටමකින් කටයුතු කරන්න.

ඊළඟට ඒ වගේම වටිනා දෙයක් තමයි වාග කියන්නේ. පරිත්‍යාගය කියන එකත් ධර්මයේ හඳුන්වනවා සාරධර්මයක්, වටිනා ධනයක් හැටියට. පරිත්‍යාගය ධනයක් කියලා කිව්වහම කෙනෙකුට සැක හිතෙන්න පුළුවන් කොහොමද මේක ධනයක් වෙන්නේ කියලා. දැන් දන් දීමෙනුත් පරිත්‍යාගයක් කෙරෙන්නේ. එතකොට දන් දුන්නහම තමන්ට ඉතුරුවන්නේ ඇත්ත වශයෙන්ම මෙන්න මේ වාග ධනයයි. ටිකක් කල්පනා කරලා බලනකොට පෙනීයනවා දන් දුන්නහම සමහර කෙනෙක් සැනසෙනවා දැන් මං දීපු දනයට අනාගතයේ මට මේ මේ දේවල් ලැබෙණවා කියලා. ඒක හිතවිල්ලක් පමණයි තාම ලැබුණේ නැහැනේ. අනාගතයේ ලැබෙණවා වුණාට. නමුත් ඒ ඒ අවස්ථාවෙම දන් දෙනවත් එක්කම තමන්ට ලැබෙණ ලාභය තමයි අර කියාපු පරිත්‍යාග ශක්තිය. අතහැරීමේ ශක්තිය. ඒක ධනයක් හැටියට දක්වනවා. මොකද එදිනෙදා ජීවිතයේ පවා අතහැරීමේ ශක්තිය නැති කෙනා බොහෝවිට විපතට පත්වෙනවා. එක නිදසුනක් හැටියට කියනවානම් බලාපොරොත්තු නැති අවස්ථාවල තමන්ට බරපතල ආපදවක් එහෙම නැත්නම් පාඩුවක් සිද්ධවුණහම එහෙම නැත්නම් ගෙවල් දෙරවල් ගිනි ගත්තහම, තමන්ගේ ධනය විනාශ වුණහම ඇතැම් කෙනෙක් වස බොනවා. ඇතැම් කෙනෙක් ඒක අහලා හදවත පැලිලා මිය යනවා. ඒ විදියේ දේවල් වෙන්නේ අන්න අර වාග ධනය තමන් රැස්කරගත්තේ නැති නිසා. කොයිතරම් ධන නිධාන බැංකු වල තැන්පත් වුණත් වාග ධනය විත්ත සන්තානයේ තැන්පත් වෙලා නැත්නම් දැන් මේක නැතිවුණ එක වඩා හොඳයි කියලවත් හිත හදගන්න හැකියාවක් නැත්නම් ඒ තැනැත්තා විපතට පත්වෙනවා. ධනයක් නෙවෙයි ඒක. අන්න ඒක නිසා තමයි මේ ශාසනික සාරධර්ම වශයෙන් බලනකොට මේ වාග ගුණය, දියුණුකරගත යුත්තක්. දුගී මගී යාවකාදීන්ට ඒ ඒ අවස්ථාවල නැති බැරි අයට තමතමන්ගේ මට්ටමින් දීමෙන් අතහැරීම පුරුදු කරගන්න ඕන. මොකද අවසාන වශයෙන් අපට මේ සියල්ලම අතහරින්න සිද්ධවෙනවා මේ සංසාරයෙන් මිදීමටනම්.

පංචස්කන්ධය කියලා කියන රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියලා අපි මේ හිතීන් අල්ලගෙන ඉන්න හැම දෙයක්ම අතහරින්න කියලයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. ඊට කලින් අර කියාපු තමන් සතු බාහිර වස්තු අතහැරීම වැදගත් වෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ පවා බෝධිසත්ඤ්ඤා අවදියේ දන පාරමිතාවෙන් පටන්ගත්තේ අතහැරීම. ඒ දේවල් අතහැරියා වගේ ඊළඟට ක්‍රමක්‍රමයෙන්

තමන් ප්‍රියමනාප ක්‍රියා, කයින් වචනයෙන් කරන ක්‍රියා පිළිබඳව. බොරු කියන්න කැමතියි, කේලම් කියන්න කැමතියි ඒවත් අතහරිනවා. ඔය විදියට අතහරිමින් යන ගමනේ අන්තිමට ඊළඟට භාවනාවටත් බහිනවා. භාවනාව සඳහා විශේෂ අතහැරීම් රාශියක් කරන්න සිද්ධවෙනවා සමහර විට ගිහි ජීවිතයත් අතහැරලා පැවිදි ජීවිතයටත් බහින්න සිද්ධවෙනවා. වනාන්තරගත වෙන්නත් සිද්ධවෙනවා සමහරවිට අවස්ථානුකූලව. කොයි ආකාරයෙන් නමුත් ඒ අතහැරීමට සූදනම් වෙන්නට ඕන. ඒ අතහැරීම කරන්නේ නැතුව මේකත් අල්ලගෙනම යන්න පුළුවන් කියලා හිතනවානම් ඒක මූළාවක්. ඒක සම්පූර්ණ වෙන්නේ නෑ. මොකද ඒ පරිත්‍යාගය, අතහැරීම ළඟ තමයි ප්‍රඥාව තිබෙන්නේ. අතහැරීමේ ශක්තිය තුළ.

ඒක තමයි අවසාන වශයෙන් දක්වන්නේ පඤ්ඤා වෙ සත්‍යමංධනං, ප්‍රඥාව තමයි අවසාන ධනය. එතකොට කල්පනා කරන්න ඕන කොයිතරම් ධන සම්භාර රැස්වුණත් අපේ සිත අඥනකමින් වැහිලා තිබෙණවානම්, මෝහ අන්ධකාරයෙන් වැහිලා තිබෙණවානම් ඒ තැනැත්තා මේ ජීවිතයෙන් ප්‍රයෝජනය ගත්තේ නෑ. තුනුරුවන්ට ළං වෙලා මේ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයේ ගමන් කරලා අර කියාපු විදියට ශ්‍රද්ධාවෙන් ආරම්භ කරලා මේ කියාපු සාරධර්ම සමූහය ළං කරගෙන අවසාන වශයෙන් විදර්ශනා ප්‍රඥාව ලබාගන්නානම් අන්න එතැනදී ආර්ය තත්ත්වය ලැබුණා. එතකොට ආර්ය ධන අපට ලබාගන්න බෑ ආර්ය මාර්ගයේ ගමන් කරන්නේ නැතුව. ආර්යඅෂ්ටාංගික මාර්ගයේ ගමන් කරන්නේ නැතුව ආර්ය ධනය ලබාගන්න බෑ.

මෙන්න මේ ආර්ය කියන වචනයම අපි කල්පනා කරන්න ඕන වටිනා දෙයක්. මේ ශාසනික ගුණධර්ම පිළිබඳව විශේෂ කොට දක්වන්න, අනෙකුත් ආගම්වලට වඩා වෙනස්කොට දක්වන්නේ මේ ආර්ය වචනයෙන්. ආර්ය අනාර්ය වචන දෙකක් දක්වනවා. මෙතන මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළ ධර්මය තුළින් කෙනෙකුගේ ඇතිවෙන සම්පූර්ණ පරිවර්තනය අවසානයේ, අර ලෞකික තත්ත්වයෙන් මුදලා ලෝකෝත්තර තත්ත්වයට පත්වෙනවා. ලෝකෝත්තර තත්ත්වය කියලා කියන්නේ මේ සංසාරයෙන් මිදීමේ ශක්තිය අපේ චිත්ත සන්තානයේ ඇතිකිරීමයි. ඔය සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියලා කියන්නේ ඒ සිත නැවතත් අර සංසාරයට ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී ඒ දුක්වලට ගොදුරු නොවන තත්ත්වයකට පත්කරගැනීමයි.

ඒ සඳහා උපකාර වෙනවා මෙන්න මේ කියාපු සාරධර්ම, එහෙමත් නැත්නම් ශ්‍රද්ධාදී ගුණධර්ම තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ වගා දියුණු කරගැනීම. වැඩිදියුණු කරගැනීම. ඒ නිසා ඒක ගැන කල්පනාකාරී වෙන්න ඕන විශේෂයෙන්ම.

එතකොට මේ පොසොන් පෝය දවස. මේ විශාල පිරිසක් මේ අවස්ථාවේ වටිනා ශීලයක් සමාදන් වෙලා තිබෙනවා. ඒ එක් එක් ශික්ෂා පදයක ඇති අගය කල්පනා කරන්න ඕන. ඒකයි ලොකුම සැනසීම. කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට විරතිය - වෙන් වීම. ප්‍රාණසාත, අදින්නාදන ආදී ඒ වැරදි ක්‍රියා වලින් වෙන්වීමට අධිෂ්ඨාන කරගන්නා. ඒ අධිෂ්ඨානය තමන්ගේ නුවණින්ම සිදු කිරීම නිසා ඒවා කරන්න පෙළඹෙන අවස්ථා වලින් ඉවත්වීමේ ශක්තිය ලැබෙනවා. ඒක ක්‍රමානුකූලව කරගත යුත්තක්. නීතිපතා පංචශීලය රැකීමත්, ඊළඟට පොහොය අටසිල් රැකීමෙන් ක්‍රමක්‍රමයෙන් තව තවත් පුරුදු වෙනවා කය වචනය හික්මවාගන්න. ඒ විදියට ශීලය දියුණු කරගත්තු පුද්ගලයාට තමයි යම්කිසි සැනසිලිදියක අවස්ථාවක්, විවේකයක් ඇති කරගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ.

බොහෝ දෙනා භාවනාවට විවේකයක් නෑ කියලා කියනවා. මේ විවේකය කියන එක ඔය රජයෙන් දෙන දෙයක්වත් එහෙම නැත්නම් ඔය එහෙම පිටින්ම කැලේකට ගිය පමණින් ලැබෙන දෙයක්වත් නෙවෙයි. අවසාන වශයෙන් බලනවානම් මේක චිත්ත විවේකයක්. එතකොට ඒ චිත්ත විවේකය ඇති කරගන්න පටන්ගන්න ඕන කය, වචනය හික්මවා ගැනීමෙන්ම. පසුතැවිලි ආදිය නැතිව හිත යම්කිසි කමටහතක හසුරුවන්න පුළුවන් තත්ත්වයකට ශීලාදී ගුණධර්ම දියුණුනම් අන්ත ඒ තැනැත්තා එපමණකිනුත් යම්කිසි විවේකයක් ලබනවා. ඊළඟට සිත තැන්පත් කරගැනීම. සිත තුළ තිබෙනවා ලෝකය පිළිබඳ යථාතත්ත්වය අවබෝධ කරගැනීමේ ශක්තිය. බුදු කෙනෙක් කරන්න බැරි දෙයක් නෙවෙයි කියන්නෙ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථා වල ප්‍රකාශ කරන්නේ 'මේ අකුසල් අතහරින්න බැරිනම් මහණෙනි, මම නුඹලාට මේ අකුසල් අතහරින්නයි කියලා කියන්නෙ නෑ. ඒක කරන්න පුළුවන් නිසයි මේ කියන්නෙ' කියලා. ඒ විදියට පෙරැත්ත කරමින් වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේත් වදලා. ඉතින් මේ විදියට අපේ චිත්ත සන්තානයේ තිබෙනවා මේ ලෝකය පිළිබඳ යථාතත්ත්වය අවබෝධ කරගැනීමේ ශක්තිය. නමුත් ඒක ආවරණය වෙලා

තිබෙන්නේ අර කියාපු කෙලෙස් වලින්. සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් පුරුදු කරගෙන තිබෙන කෙලෙස් වලින්. කය, වචනය පිළිබඳව ආපු පුරුදු රාශියක් තිබෙනවා සිතිවිලි වල. මේ හැම එකක්ම ක්‍රමක්‍රමයෙන් කඩන්න සිද්ධවෙනවා මළකඩ අරින්නා වගේ. ඉතින් සීල මට්ටමෙන් එක මළකඩ ගොඩක් ඉවත් කරනවා. ඊළඟට සමාධිය කියන්නේ සිත තැන්පත් කරගන්නවා යම්කිසි කුසල් අරමුණක. මෙමඟින් භාවනාව වෙන්න පුළුවන්, සුවපත් වේවා! කියන අදහස. එහෙම නැත්නම් බුද්ධානුස්සතිය, භගවා, අරහං ආදී වචනයක්. ඒක යම්කිසි කර්මස්ථානයක දීර්ඝ කාලයක් වෙත හිතවිලිවලට ඉඩ නොදී ඒකේ හිත පවත්වාගැනීමයි. මොකද හිතේ ස්වභාවයම විතර්ක අල්ල අල්ල යනවා. ඒක තුළින් හිතේ ශක්තිය හීන වෙනවා. පැතිරිලා තියෙන ජලාශයක වතුරේ ශක්තිය බලන්න බෑ. වතුරේ තිබෙන බලවේගය බලන්න බෑ. ඒවා එක්තැන් කරලා නල මඟින් හසුරුවනකොට තමයි ඔන්න තේරෙන්නේ මේ ජලයේ විශාල බලවේගයක් තිබෙනවා කියලා.

අන්න ඒ වගේ මේ සිතිවිලිවල ඒ අතට, මේ අතට දුටු ස්වභාවය අතහැරලා සිත එක අරමුණක, එක කුසල් අරමුණක රඳවාගැනීම කළ හැකියි. ඒකට කුඩා කල ඉඳලම යම්කිසි අභ්‍යාසයක් කළයුතුව තිබෙනවා. කාටත් පහසුයි මේ සමාජ තත්ත්වය ගැන හිතලා සුවපත් වේවා! කියන එක වචනය. ඒක නිතර තමන්ට ඇහෙන නැහෙන ප්‍රමාණයෙන් කියලා හිතට පුරුදු කරගන්නවා. හැකිතාක් කාලයක් තුළ ඒකේ ජීවත්වෙන්න බලනවා. ඒ වගේම ද්වේෂයට උපකාර වෙන නොයෙකුත් දේවල් සමාජයේ පැනනගිනකොට මේක හිතට නගාගන්නවා. ඔය විදියට ඒකෙන් ලොකු සැනසීමක් ලබනවා. ක්‍රමක්‍රමයෙන් ඒ විදියට සිත තැන්පත් කරගත්තහම ඔන්න ඒ එක්කම මේ ලෝකයේ යථාතත්ත්වය ගැනත් අවදිමත් වෙන්න මේ සමාධිය උපකාර වෙනවා.

ඊළඟට විදර්ශනා වශයෙන් සලකලා බලනවානම් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා සතර සතිපට්ඨානය මේ කය පිළිබඳව, වේදනාවන් පිළිබඳව, සිත පිළිබඳව, සිතට එන සිතිවිලි ආදිය පිළිබඳව නිතර සැලකිලිමත්ව සිහියෙන් සිටීමෙන් ඒවායේ යථාතත්ත්වය අවබෝධ කරගන්න හැකියාවක් ලැබෙනවා. ඔය විදියට විදර්ශනා වශයෙනුත්. බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසාන වශයෙන් දක්වනවා මේ මුළු මහත් සංසාරයම දුකක්. මෙතන ගන්න දෙයක් නෑ කියලයි බුදු ආසට

පෙනෙන්නේ. අනෙකුත් හැම ශාස්තෘවරුන්ම මේකෙ කොටසක් ඉවත් කරලා මේ ටික හොඳයි කියලා කිව්වා. මේ සසර පැවැත්මේ නියම දුක් ස්වභාවය ඒ අය අවබෝධ කරගත්තෙ නෑ. බුදුපියාණන් වහන්සේ විතරයි ප්‍රකාශ කළේ නියම විසඳුමක්. දෙව්ලොවවත්, බ්‍රහ්ම ලොවවත් කොතැනකවත් නැති විසඳුමක්.

ඒ නිසා කරන්න තිබෙන්නේ මේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී මේ සියලු දුකක්කන්ධය කෙළවර කරන්නනම් අපි නැවත නැවත ඉපදීම, නැතිකරගන්න ඕන. මේක නැතිකරගන්නනම් නැවත ඉපදීමට ඇති ආසාව නැතිකරගන්න ඕන. මොකද තණ්හාව ඇතිතාක් තමයි අපි හැම දෙයක්ම පතන්නෙ, ලබන්නෙ. ලබාගන්න උත්සාහ කරන්නෙ. එතකොට තණ්හාවෙ ආදීනව තේරුම්ගන්න ඕන. නැවත භවයක් පතන්න පතන්න ලැබෙණවා. එතකොට ඒ පැතීම නැතිකරගැනීමට උපකර වෙනවා මේ ජීවිතයේ යථා ස්වභාවය ගැන නුවණින් කල්පනා කරලා, ශරීරයේ යථා ස්වභාවය ගැන නුවණින් කල්පනා කරලා, හිතේ ඇති කරගන්න කළකිරීම. මේ කළකිරීම කියන වචනයට බොහෝ දෙනා බයයි. විශේෂයෙන්ම ගිහි පින්වතුන් බය වෙන්න පුලුවන්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන නිබ්බිද කියන ඒ පාලි වචනයෙන් දැක්වෙන කළකිරීම තුළින් තමයි අවසානයේ මේ ප්‍රඥවට ළං වෙන්නෙ. මේ සසරින් සමුගන්නනම් මේ සසරේ ඇති දුක් සහිත ස්වභාවය තමතමන් තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන. ඉතින් බොහෝ දෙනාට තමන් හිතවත් අය නැතිවුණාම තවත් ආපද ආදිය අලාභ ආදිය ඇතිවුණහම, ලෙඩ දුක් ඇතිවුණහම පමණයි මේක දුකක් හැටියට තේරෙන්නෙ.

ඒක නිසා මේවට පැලැස්තර දලා කොහොම කොහොම හරි ප්‍රතිසංස්කරණය කරලා මේක සංසාරයේ දිගට ගෙනයාමටයි උත්සාහ කරන්නෙ. ඒක නිසාමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ යම්තාක් දුක් ඇතිවෙනවානම් ඒ හැම එකක්ම සංස්කාරයන් නිසා ඇතිවෙනවා කියලා. ලෝකයා කරන්නෙ සකස් කර කර, සකස් කර කර මේකෙම රැඳී ඉන්න බලනවා. මෙන්න මේ සකස් කිරීමම සංසිද්ධිමෙන් ලැබෙන ඒ සුවය අවසාන ඉලක්කය හැටියටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ. සංඛාර කියලා ධර්මයේ වචනයක් දැක්වෙනවා. මේ සංසාරයේ අපේ සිත් තුළ කර්ම මවන ස්වභාවයක් තිබෙණවා. අර කියාපු ලෝභය, ද්වේෂය, මෝහය අනුව සිතීන් කයින්, වචනයෙන් නොයෙකුත් කර්ම

රැස්කරනවා. ඒ කර්ම වේගයන් තුළින් අපට නැවත නැවත උත්පත්ති ලබාදෙනවා. වින්දන ලබාදෙනවා. ඉතින් අවසානයේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේ විදියට ගිහිල්ලා කවද කොයිතරම් පින් කළත් සදකාලික දිවාලෝකෙවත් බුන්ම ලෝකෙවත් සැප විදින්න බෑ. පින් ඉවරවුණ හැටියේ නැවතත් ඒ අපායාදී තැන්වලට යනවා. අන්න ඒ විදියේ අවදනම් තත්ත්වයක් සංසාරයේ පවතින නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ මේකට දෙන විසඳුම මුළු මහත් සංසාර දුක්ඛයම කෙළවර කරන තත්ත්වයකට සිත ගෙන ඒමයි. ඒ කියන්නේ මේ තණ්හාව නිසානම් මේ දුක් ඇතිවෙන්නේ තණ්හාවේ ආදීනව තේරුම් අරගෙන මේ පිපාසය, මේ ආසාවන් සංසිඳුවාගන්නට ඕන. ඒකට උපකාර වෙනවා අර කියාපු භාවනාව. ක්‍රමක්‍රමයෙන් බාහිර වස්තු අතහරිනවා. ඊළඟට සිත අල්ලන තව නොයෙකුත් දේවල් තිබෙනවා. බාහිර වස්තු අතහැරිය පමණින් තමන්ගේ හිත මීදෙන් නෑ. ඒවා පිළිබඳ සිතිවිලි මවනවා. සංකල්ප මවනවා. ඒ හැම එකක්ම ක්‍රමක්‍රමයෙන් සමනය කරලා අවසානයේ අර විදර්ශනා ප්‍රඥ වශයෙන් දකිනවා මේ හැම එකක්ම ඇතිවෙනවා, නැතිවෙනවා කියන එක. ඒක තමතමන්ගේ මට්ටමින් තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. මේ ශරීරයේ ආශ්වාස, ප්‍රශ්වාස ක්‍රියාවලිය, ඉරියවු පැවැත්වීම, ආහාර පාන ගැනීම, දවස පුරා කරන මේ හැම එකක් තුළම තිබෙන්නේ අර බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ඇතිවීම, නැතිවීම කියන දෙකයි. ඇතිවීම, නැතිවීම කියන දෙක තුළින් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වපු අනිත්‍යතා ධර්මය තේරුම්ගන්න උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන.

ඉතින් ඒක යම්කිසි අවස්ථාවක ගැඹුරින් මෝරලා ගියහම තමයි පේන්නේ මේක මහා භයානක තත්ත්වයක්. මේක හරියට අර ගිනිගත්තු යකඩ තලියක් උඩ නටන නැටුමක් වගේ. අපි හිතමු මේ කාලේ ඔය විදේශිකයින් එහෙම කැමතියි ඒ ඒ රටවල් වල නාට්‍ය සංදර්ශන එහෙම දකින්න. යම්කිසි රත්වෙච්ච යකඩ තහඩුවක් උඩ කවුරුවත් හිටෙව්වොත් හොඳට අන්දවලා එහෙම ඇතින් පෙනෙයි මේක නැටීමක් කියලා. අන්න ඒ නැටිල්ලක් වගේ මේක හරියට. අර ප්‍රශ්න නිසයි ඒ අතපය එහෙමෙහෙ කරන්නේ. නමුත් මේක ලෝකයාට පේන්නේ නැටිල්ලක් වගේ. මේ අපි කරන මේ හැම නැටිල්ලක්ම ඒ වගේ කියලා හිතාගන්නට ඕන. ඔය නාට්‍ය සංදර්ශන කියන ඒවත් ටිකක් කල්පනා කරලා බැලුවහම අර විදියට උමතු වෙලා දැගලීමක් වගේ. ඒක තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැඹුරින් දක්වන, මේ කාලේ කලාත්මක අයට ඒ තරම් ප්‍රිය නොවෙන්න

පුලුවන් කියමනක් තියනවා. උමමතකම්දං භික්ඛවෙ නච්චං. ගීතය කියන එක හැඩිමක් වගේය. නැටීම කියන එක උමතුටීමක් වගේ කියලා. ඉතින් ඔය විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ මොකද? මේක ගැඹුරින් කල්පනා කරන කෙනාට, විදර්ශනා වශයෙන් මෙය දියුණු කරන කෙනාට පේනවා ලෝකයේ ඒ හැම කටයුත්තක්ම වලන ගොඩක්, වලන රාශියක් පමණයි. මේක පිළිබඳව ඇතිවෙන ආස්වාදය අනුව අපි මේකට නැටීමක් කියලා කියනවා. අතන තියෙන්නෙ දැගලීමක්. අර රත්වෙව්ව එක නිසා දැගලනවා. ඒ දැගලුම ඇතට පේන්නෙ - සමහරවිට ඕනනම් කැමරාවක චිත්‍රගතකරන්නත් පුලුවන් - ඒක නැටීමක් වගේ පේන්නෙ. ඉතින් අන්න ඒ විදියේ තත්ත්වයක් තිබෙන්නෙ.

මේ විදියෙ අවබෝධයක් ලෝකයාට නොතිබිබත් තමතමන්ට අවබෝධ වෙනවා මේවා එක එක මට්ටමෙන්. මේවා තුළින් තමයි සංසාර පැවැත්මේ ඇති භයානකත්වය වැටහෙන්නෙ. ඒ වැටහීම අනුව අර හිත ඇතුළත තිබෙන තණ්හාව ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගෙවිලා යනවා. ගින්දරට කොච්චරත් දර, පිදුරු ආදීන් දැමීමත් ගින්දර සෑහීමකට පත්වෙන්නෙ නෑ. ඒක තව තවත් වැඩිවෙනවා වගේ. ඒ වගෙයි මේ සංසාර පැවැත්ම. බොහෝ දෙනා තණ්හාව සංසිදුවන්න කියලා මේ ජීවිතයේ විභාග පාස් කරලා හැකිතාක් ධනය උපයාගෙන නිලතල, කොපමණ ලැබුවත් ඒ හැම එකකින්ම තෘප්තියක් නෑ. යමක් කරලා බලනකොට තව ටිකක් ඕන. තව ටිකක් ඕන. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ ඌයො ලොකො අතිතො තණො දසො, මුළු මහත් ලෝකයම හැම තිස්සෙම මොකක්දෝ අඩුවකින් පෙළෙනවා. ඌයො ලොකො, ලෝකයේ මොකක්දෝ අඩුවක් තියෙනවා. පිරෙන්තෙ නෑ. ඒ වගේම අතිතො, තෘප්තියකට පත්වෙන්නෙ නෑ. තණ්හාවට දසයෙක්. ලෝකයේ ඉන්නෙ ඔක්කොම තණ්හා දසයෝ. අන්න එතන ඉඳලා ඒ තණ්හා තත්ත්වය සංසිදුවාගැනීමට ඉස්සෙල්ලම සුළු මට්ටමකින් අර තමන් සන්තක වස්තුව දෙනවා. ඔහොම ඔහොම ගිහිල්ලා අන්තිමට විත්ත සන්තානයේ තියෙන අර කියාපු සියළුම කෙලෙස් ඉවත්කරලා අර රූප, වේදනා, සංඤ්ඤ, සංධාර, විඤ්ඤණ කියන පංචස්කන්ධයෙන්ම මිදෙන්න පුලුවන් ශක්තියක් ඇති කරගන්නවා. අන්න ඒකයි මේ ශාසනය කියලා කියන්නෙ. මේ මුළු මහත් සංසාර ගමන කෙළවර කරලා උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන මාර්ගයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ බුද්ධශාසනය නමින් හඳුන්වලා දීලා තිබෙන්නෙ. එතකොට මේ ශාසනය අපි ගෙනියන්න ඕනනම් මෙන්න

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ විදියට ශීලයෙන් ආරම්භ කරලා, සමාධියෙන් සිත දියුණු කරගෙන, ප්‍රඥාවෙන් මුදුන්පත් කරගන්නට ඕන, අපේ ප්‍රාර්ථනාව - නිර්වාණ ප්‍රාර්ථනාව.

එතකොට අද දවසේ මේ හැම කෙනෙක්ම තමතමන්ගේ මට්ටමින් ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් වටිනා ශීලයක් සමාදන් වෙලා මේ අවස්ථාවේ පැයක් පමණ ධර්මශ්‍රවණය කළා. මේ ධර්මදේශනාව තුළින් තමතමන්ගේ විත්ත සන්තානයේ අර කියාපු සාරධර්ම පිළිබඳ යම්කිසි අවබෝධයක් ඇති කරගන්න පුලුවන් වුණා කියලා අපි හිතනවා. එදිනෙද ජීවිතයේ කිසිම අරමුණක් නැතිව ගතකරන ජීවිත වල තමයි මහ භයානක විපත්ති සිද්ධවෙන්නේ. ජීවිත පරමාර්ථයන්, සාරධර්ම ආදිය ගැන අවබෝධයක් නෑ. එතකොට ඒ බෞද්ධ සාරධර්ම තේරුම් අරගෙන මේ විදියට බණ භාවනා කරලා තමනුත් හොඳ බෞද්ධයින් හැටියට මේ බුද්ධශාසනය දීර්ඝ කාලයක් පවතින විදියට කටයුතු කරන්න ඕන. ඒ වගේම තමන්ගේ අර කියාපු සත්පුරුෂ ගුණය මතුකරගෙන, පුණ්‍යශක්තිය මතුකරගෙන, උපනිශ්‍රය සම්පත්තිය මතුකරගෙන, තමතමන් කරන භාවනා සාර්ථක කරගනිමින්, සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේධයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගැනීමට මේ කරන ලද කුසල් සම්භාරය ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ වශයෙන් මේ අවස්ථාවේ ඇති කරගත්තු ඒ කුසල් විත්ත සම්භාරයත් හේතුවේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕනේ.

ඒ වගේම මේ ශාසනාරක්‍ෂක යම් දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම මණ්ඩලයක් සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනාත් අප විසින් ධර්මදේශනාමය ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස්කරගත්තු කුසල් සම්භාරය අනුමෝදන් වෙන්නවා! අනුමෝදන් වී අපටත් ශාසන කටයුතු කරගෙන යාමට අවස්ථාව සලසන්නවා! එසේම මේ අපගේ මියගිය ඥාතීන් ඇතුළු අවිච්චියේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ යම්තාක් පින් කැමති නිවන් කැමති සත්ත්වයින් ඇත්නම් ඒ හැම දෙනෙක්මත් මේ කුසල් අනුමෝදන් වී සියලු සංසාර දුකින් අතමිදී උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්නවා! කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාව ඇතිව මේ ගාථාව කියලා පින් පමුණුවන්න!

‘එතතාවතා ව අමෙහි...’

139 වන ඓක්‍යය

139 වහ දේශනය

(පහන් කණුව ධරී දේශනා අංක 50)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’
න හි වෙරෙන වෙරානි
සමමන්තිධ කුදවනං
අවෙරෙන ව සමමන්ති
එස ධමමො සනන්තනො’ති

– ධම්මපද, යමක වග්ග.

සැදැහැවත් පින්වතුනි,

ඇලීම වගේම ගැටීම මේ සංසාරයේ සත්ත්වයා නැවත නැවතත් එකිනෙකාට හමුකරවන වෛතසික බලවේගයක් හැටියට හඳුන්වන්න පුලුවන්. ඇලීම - ආසාව ආකර්ෂණ ශක්තියක් ඇති දෙයක් බව අපි කවුරුත් දන්නවා. මේ ගැටීම කියන එක ඒ විදියට දීර්ඝ සංසාරයේ නැවත නැවතත් දෙන්නෙක් එකට හමුකරවන්නේ පළිගැනීමේ චේතනාව තුළ ඇති යම්කිසි ආකර්ෂණ ශක්තියක් නිසයි. ද්වේෂය දැඩි වෙලා වෙර බැඳගැනීම කියන තත්ත්වයට හිත දූෂ්‍ය වුණාට පස්සේ පළිගැනීමේ චේතනාව ඇතිවෙලා ඊළඟට ඒක අනුව එකට එක කිරීමේ කැමැත්තක් දෙදෙනෙක් තුළ ඇතිවෙනවා. මෙන්න මේ එකට එක කරගැනීම එකකින් දෙකකින් කෙළවර නොවන දෙයක් බවත්, දීර්ඝ සංසාරයේ නැවත නැවතත් නොනවතින තරඟයක් බවට පත්වෙන දෙයක් බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ නිදර්ශන සහිතව පෙන්වා වදාළ ගාථාවක් තමයි අපි මේ මාතෘකාව හැටියට තබාගත්තේ.

සැවැත් නුවර එක්තරා තරුණයෙක් තමාගේ පියා මියගියාට පස්සේ ගෙදර දෙරෙත්, වතුපිටිවලත් හැම වැඩක්ම කරමින් තමන්ගේ මව රැකබලාගත්තා. මව කල්පනා කළා තනියේම පුතා වෙහෙසෙන නිසා පුතාට විවාහයක් කර දෙන්න. ඒ අදහස සඳහන් කළහම පුතා ඒකට විරුද්ධ වුණා. ‘මැණියන් ජීවත්ව ඉන්නතාක් මම රැකබලාගන්නම්’ කියලා කිව්වා. නමුත් නැවත නැවතත් මව පෙරැත්ත කරන නිසා මේ තරුණයා නිශ්ශබ්ද වුණා. ඊළඟට මව යම්කිසි ගෙදරකට යන්න සූදනම් වුණා විවාහ යෝජනාවක් කරන්න. ඒ අවස්ථාවේ පුත්‍රයා ‘මීට වඩා මා කැමති එක්තරා පවුලක් තිබෙනවා’ කියලා ඒ පැත්තට යොමුකළා මව.

මවත් ඒ විදියටම ගිහිල්ලා තරුණියක් ගෙනැල්ලා තමන්ගේ පුතාට සරණ පාවා දුන්නා. ඒ තරුණිය වඳ ස්ත්‍රියක් බව හෙළිවුණා. ඒක නිසා මව ඊළඟට පුතාට කියනවා 'ඔබ කැමති තැනකින් විවාහයක් කරදුන්නා. ඒ තැනැත්තිය වඳ ස්ත්‍රියක්ය, ඒක නිසා දරුවෙකු නැති පවුලක් විනාශ වෙනවාය. කුල පරම්පරාව ගෙනියන්න බැරිවෙනවාය. මම වෙන විවාහයක්, වෙන ස්ත්‍රියක් රැගෙන එන්නම්' කියලා. පුතා ඒකට විරුද්ධ වුණා. නමුත් මේ කතාව අහන් හිටියා අර ස්ත්‍රිය. ඇය කල්පනා කළා දැන් යම්කිසි ආකාරයකින් වෙනත් බිරිඳක් ගෙනාවොත් ඒ තැනැත්තිය දරුවන් එහෙම ලබලා මේ ස්ථානයේ ස්වාමී දුව වෙනවා. මට තැනක් නැතිවෙනවා. දැන් මමම ගිහිල්ලා ඒ කටයුත්ත කරන්න ඕන' කියලා යම්කිසි කපටි අදහසක් ඇතිව එක්තරා ගෙදරකට ගිහිල්ලා කිව්වා 'මම වඳ ස්ත්‍රියක්, මගේ ස්වාමී පුරුෂයාට භාර්යාව වෙන්න මෙතැනින් අපට දියණියක් දෙන්න' කියලා. ඒ අය ඒකට මොකක්ද මේකෙ අදහස කියලා විරුද්ධව කතා කළහම කාරණා කාරණා ඉදිරිපත් කරලා කිව්වා දරුවෙකු නැති පවුලක් විනාශ වෙනව ඒක නිසයි කියලා.

කොහොම හරි පෙරැත්ත කරලා ඒ තැනැත්තිය ගෙනැල්ලා තමන්ගේ ස්වාමී පුරුෂයාට භාරදුන්නා. නමුත් හිත යට අදහස මොකක්ද, යම් ආකාරයකින් මේ තැනැත්තියට දරුවන් නොලැබෙණවානම් ඒ ආකාරයට මම කටයුතු යොදන්න ඕන කියන එකයි. ඒ නිසා හොඳ මිත්‍ර ලීලාවෙන් කිව්වා 'ඔබට දරුගැබක් පිහිටි අවස්ථාවේ මට දන්වන්න' කියලා. ඉතින් මේ තැනැත්තියත් ඒ කාරණය දන්නෙ නෑ. දරු ගැබක් පිහිටි අවස්ථාවක කාරණය හෙළි කළා. අර වඳ ස්ත්‍රිය කළේ මොකක්ද, ආහාර එක්ක ඒ දරු ගැබ හෙළන බෙහෙතක් යොදලා දුන්නා. ඉතින් අර දරුවා නැතිවුණා. ඒ වගේම දෙවෙනි වරටත් අර ස්ත්‍රියගේ දරු ගැබ විනාශ කළා. මේ අතර අසල්වාසී ස්ත්‍රීන් මේ කාරණය දැකලා විමසලා අර ස්ත්‍රියට කිව්වා 'ඇයි මේ තරම් මෝඩ? තමන්ගේ මේ සපත්තිය - ඒ කාලෙ ඉන්දියාවේ තිබුණ සමාජ චාරිත්‍රය අනුව එකම ස්වාමී පුරුෂයෙකුගේ භාර්යාව හැටියට ඉන්න අයට සපත්තිය කියලා කියනවා - නුඹගේ සපත්තියයි මේ වැඩේ කරන්නෙ. ඒක නිසා මීට පස්සෙ දරු ගැබක් පිහිටියහම කියන්න එපාය කියලා. ඒ තැනැත්තියත් ඒක නිසා ඒ අවස්ථාවේ කිව්වෙ නෑ. දරු ගැබ මෝරාගෙන යනකොට අර තැනැත්තිය 'ඇයි මට කිව්වෙ නැත්තේ?' කියලා ඇහුවහම කිව්වා 'නුඹ මාව ගෙනැල්ලා මෙන්න මේ විදියට දෙසැරයක් මට දුකක් කළා. ඒක නිසා මම මොකටද කියන්නේ?' කියලා ඇහුවා. නමුත් අර ස්ත්‍රිය ආහාර

එක්ක අර බෙහෙතම යොදලා දුන්නා. දරුගැබ මෝරපු අවස්ථාව නිසා බරපතල වේදනාවලට පත්වෙලා අර තැනැත්තියගේ මරණය සිද්ධවෙන තත්ත්වයට ආවා. එතකොට මැරෙන මොහොතේ ඒ තැනැත්තිය දැඩි වෛරයකින්, දැඩි ද්වේෂයකින් ප්‍රාර්ථනාවක් කළා. ඒ කියන්නේ ශාපයක් වගේ කළා ‘යක්‍ෂණයක් වෙලා නුඹත්, නුඹට ලැබෙන දරුවනුත් කන්න ශක්තිය මට ලැබේවා’ කියලා ඒ හිතිවිල්ල ඇතිව අර ස්ත්‍රිය අර වේදනාවෙන්ම මරණයට පත්වුණා. මරණයට පත්වෙලා ඒ ගෙදරම බැලලියක්ව උපන්නා. ඊටපස්සෙ අර ස්වාමී පුරුෂයා මේ වඳ ස්ත්‍රියට හොඳටම ගැහුවා ‘නුඹ නිසා මගේ මේ පවුල විනාශ වුණා’ කියලා. ඒ තාඩන පීඩන වලින්ම ඇය මියගිහිල්ලා ඒ ගෙදරම කිකිළියක්ව උපන්නා. ඒ කිකිළිය දමන බිත්තර අර බැලලි ඇවිල්ලා කනවා. ඒ විදියට දෙතුන් සැරයක්ම කිකිළියගේ බිත්තර කනකොට ඒ කිකිළිය ඒ ගැන ද්වේෂ සිතක් ඇතිකරගෙන මැරෙන අවස්ථාවේ ‘මම නුඹත් නුඹගේ දරුවනුත් කන්න ඕනෙ’ කියලා ඒ විදියට දැඩි ද්වේෂයකින් මියගිහිල්ලා දිවි දෙනක්ව උපන්නා.

ඊළඟට අර බැලලිය මියගිහිල්ලා මුව දෙනක්ව උපන්නා. අර මුව දෙනට ලැබෙන පැටියන් දිවි දෙන ඇවිල්ලා කනවා. තුන් සැරයක්ම ඒ විදියට කළා. ඊළඟට මුව දෙන අර විදියටම ද්වේෂයෙන් ප්‍රාර්ථනාවක් කළා ‘මම යක්‍ෂණයක් වෙලා නුඹට ලැබෙන දරුවනුත් කනවා’ කියලා ප්‍රාර්ථනා කරලා ඒ මුව දෙන මැරිලා යක්‍ෂණයක් වුණා. දිවි දෙන මැරුණට පස්සෙ සැවැත් නුවරම දැරියක්ව ඉපදිලා නිසි වයසෙදි විවාහයට පත්වෙලා ඔන්න දරුවන් ලැබුවා. ඒ අවස්ථාවේදී අන්න අර යක්‍ෂණය දරුවා ලැබූ අවස්ථාවේම ඇවිල්ලා දරුවා බලන්නා වගේ පෙන්නලා දරුවා කාලා දලා ගියා. දෙවෙනි වරටත් ඒක සිද්ධවුණා. ඉතින් ඊළඟට තුන්වෙනි වරට දරුවෙක් ලැබෙන අවස්ථාවේදී අර ස්ත්‍රිය ස්වාමී පුරුෂයාට කිව්වා ‘මේ ස්ථානයේනම් මේ යක්‍ෂණයක් ඇවිල්ලා මගේ දරුවන් කනවා. ඒක නිසා අපි මව්පියන්ගේ ගෙදරට යමු’ කියලා. තමන්ගේ ගෙදරට ස්වාමී පුරුෂයන් එක්ක ගියා ඒ දරුවා ලැබෙන්න ආසන්නයේ. ඊළඟට ඒ අතරතුර එතැන සඳහන් වෙන්නෙ - දන් ඔය යක්‍ෂයින් පිළිබඳ ප්‍රවාත්තිවල සඳහන් වෙනවා වෙසමුණි කියලා කෙනෙක්. වෙසමුණි කියලා කියන්නෙ යක්‍ෂ අධිපතිවරයා. යක්‍ෂණයන්ට විටින් විට යම් යම් දඬුවම් වශයෙන් දිය ගෙන ඒමේ වාරයන් යොදනවා. ඒ විදියට මෙන්න මේ යක්‍ෂණයන් දිය ගෙන ඒමේ වාරය යෙදිලා

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තිබුණා. ඒක නිසා ඒ ප්‍රමාදය අනුව අර ස්ත්‍රියට අවස්ථාව ලැබුණා තමන්ගේ මව්පියන්ගේ ගෙදරට ගිහිල්ලා දරුවා බිහි කරන්න.

ඊළඟට අර යක්‍ෂණිය ඒ දිය ගෙන ඒමේ වාරයෙන් මිදිලා ඇවිල්ලා හෙව්වා. හරියට මිතුරියකගේ ආකාරයෙන් වෙස්වළාගෙන ඇවිල්ලයි විමසන්නේ, අර යක්‍ෂණිය. 'කෝ අපේ යහළු ස්ත්‍රිය - මිතුරිය?' කියලා ඇහුවහම ඒ අසල්වාසීන් කිව්වා 'අන්න මව්පියන්ගේ ගෙදරට ගියාය දරුවෙකු ලැබෙන්න. මෙන්න මේ ස්ථානයේ යක්‍ෂණියක් ඉන්නවා' කියලා. 'මගෙන්නම් කොහොම වුණත් බේරෙන්නේ නෑ' කියලා සැවැත් නුවර දිසාවට වේගයෙන් ගියා. හරියට එදම අර ස්ත්‍රිය අර අලුතෙන් ලැබුණු දරුවාගේ නම් දීමේ දවස. දරුවා නාවලා නම් කරලා, ස්වාමී පුරුෂයාට කිව්වා 'දැන් අපි ගෙදර යමු' කියලා ජේතවනාරාමය මැදින් තියෙන පාරෙන් ගෙදර යන්න පිටත්වුණා. ඒ යන අතරේ ජේතවනාරාම භූමියෙම තිබෙන පොකුණේ තමන් නාලා ස්වාමී පුරුෂයා නාන තුරු දරුවාට කිරි දෙමින් මේ ස්ත්‍රිය ඉන්නවා. ඒ අවස්ථාවේම ඔන්න අර යක්‍ෂණිය එනවා. මේක දෑකලා ස්වාමී පුරුෂයාට කතා කලා 'අන්න අර යකිණිය එනවා' කියලා කැගහලා, ඒ ස්වාමී පුරුෂයා එන්න ප්‍රමාද වෙන නිසා මේ ස්ත්‍රිය අර දරුවන් අරගෙන වේගයෙන් දිව්වා විහාරය දිසාවට.

ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලා විශාල පිරිසකට ධර්මය දේශනා කරනවා. මේ ස්ත්‍රියගේ දරුවා අරගෙන ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පාමුල තැබුවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ දරුවා ඔබට මම පූජා කරනවා. ජීවිතය දෙන්න' කියලා. ඒ අවස්ථාවේ එතනදී සඳහන් වෙනවා සුමන දිව්‍ය රාජයා - ඒ කියන්නේ මේ අපේ සිරිපා අඩවියේ ඉන්න සමන් දෙවියන්මයි - ඒ සුමන දිව්‍ය රාජයා ඒ අවස්ථාවේ ජේතවනාරාමයේ දෙරටුව මුරකරන දේවතාවා හැටියටයි හිටියේ. ඒ දේවතාවා ඉඩ දුන්නේ නෑ යක්‍ෂණියට ඇතුල්වෙන්න. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට වදලා 'ගිහිල්ලා යක්‍ෂණිය කැඳවාගෙන එන්න' කියලා. ඔන්න ඊළඟට යක්‍ෂණිය එනකොට අර ස්ත්‍රිය බය වුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ කිව්වා 'භය වෙන්න එපා, නිහඬවෙන්න' කියලා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ අර යක්‍ෂණියට කියනවා 'ඇයි මේ විදියට, වෛරයෙන් වෛරය සංසිඳුවාගන්න උත්සාහ කරන්නේ. කිසිදුක වෛරයෙන් වෛරය සංසිඳෙන්නේ නැත. මා වැනි බුදුකෙනෙක්

හම්බුටුණේ නැත්නම් නුඹලාගේ වෛරය කල්පයක්ම පවතිනවාය, හරියට අර කපුටනුත් බකමුණනුත් අතර තියෙන වෛරය වගේ' කියලා අපි අර මාතෘකා හැටියට ප්‍රකාශ කළ ගාථාව වදලා.

**න හි වෙරෙන වෙරානි
සමමනතීධ කුදවනං
අවෙරෙන ච සමමනති
එස ධමමො සනන්තනො**

න හි වෙරෙන වෙරානි - සමමනතීධ කුදවනං - මේ ලෝකයේ කිසිදුක වෛරයෙන් වෛර සංසිදෙන්නේ නැත. වෛරයෙන් වෛරයේ නොසන්සිදෙත්. අවෙරෙන ච සමමනති. අවෙරයෙන්මයි වෛර සංසිදෙන්නේ. එස ධමමො සනන්තනො. මෙය සනාතන, සදකාලික ධර්මතාවක් කියලා ඒ හතරපද ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. ඒ ධර්මකථාවේ සඳහන් වෙනවා, ඒ ගාථාව අහලා අර යක්‍ෂණිය - ඒ යක්‍ෂණියගේ නම සඳහන් වෙන්නෙ කාලි කියලා - ඒ යක්‍ෂණිය සෝවාන් ඵලයට පත්වුණා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ තැනැත්තිය ඇතුළත ඇතිවුණු වෙනස දන්වන්න අනිත් ස්ත්‍රියට කිව්වා 'නුඹේ අතේ සිටින දරුවා දෙන්න මේ යක්‍ෂණිය අතට' කියලා. 'අපොයි බෑ ස්වාමීනි මට බයයි' කියලා කිව්වා. 'හය වෙන්න දෙයක් නෑ. දෑන් දෙන්න'යි කියලා කිව්වා බුදුපියාණන් වහන්සේ.

ඊළඟට අර යක්‍ෂණියගේ අතට දුන්නා අර කුඩා දරුවා. යක්‍ෂණිය ඒ දරුවා සිඹලා වැළඳගෙන ආපහු අර ස්ත්‍රියගේ අතට දීලා අඬන්න පටන්ගත්තා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇහුවා 'ඇයි අඬන්නේ?' කියලා. 'මම ඉස්සර මට ඕන හැටියට ජීවත්වෙලත් කුස පුරා ආහාරයක් ලැබුණේ නැත. දෑන් මං කොහොමද ජීවත්වෙන්නේ?' ඒ කියන්නේ දෑන් ඉස්සෙල්ලා වගේ මරාගෙන කන්න බෑ කියන එක. යම්කිසි වෙනසක් ඇතුළත සිද්ධවෙලා තියෙන නිසා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක සමඵයකට පත් කිරීම වශයෙන් අර ස්ත්‍රියට කිව්වා 'මිත්‍ර ලීලාවෙන් සිටින මේ මිත්‍රිය එක්කගෙන ගිහිල්ලා තමන්ගෙ ගෙදර සුදුසු තැනක නවත්තලා හොඳ ආහාරපාන වලින් නීතිපතා සංග්‍රහ කරන්න' කියලා.

ඊළඟට එතන සඳහන් වෙනවා මේ ස්ත්‍රියත් ඒ වගේම අර වෛරය සමනය කරගෙන අර යක්‍ෂණිය අරගෙන ගිහිල්ලා තමන්ගේ ගෙදර යට ලීයේ පිහිටව්වා. එහෙම වාසය කරන්න සලස්වලා

ආහාරපාන දෙන්න පටන්ගන්නා. නමුත් ඒ යක්‍ෂණියට ඒ ස්ථානය සුදුසු නැතෙයි කියලා ඊළඟට පැමිණිලි කළා. හේතුව මොකද? ඒ ගෙදර වී කොටනකොට මෝල් ගහ ඇයට වදිනවා වගේ දූනෙනවා කියලා. ඊළඟට ඒ විදියටම ඊළඟට දිය කළ තිබෙන තැන, ලිප ළඟ ආදී ස්ථාන කිහිපයකම නතර කළා. ඒ හැම ස්ථානයකම අර යක්‍ෂණිය තමන්ට ගැලපෙන්නේ නැතැයි ඒ තැන් කරදර සහිතයි කියලා කිව්වහම අන්තිමේදී ගමෙන් පිට යක්‍ෂණිය වෙනුවෙන් වෙනමම විවෘත තැනක නවත්වලා ඒ ස්ථානයට දිනපතා ආහාරපාන ගෙනියනවා. යක්‍ෂණියත් තමන්ට මේ වෙනුවෙන් කරන්න පුළුවන් ප්‍රත්‍යුපකාරයක් හැටියට සලකලා අර ස්ත්‍රියට 'මෙන්න මේ මේ අවුරුදුවල ටිකක් වැසි තිබෙනවා. ඒ වැසි තිබෙන කාලවල උස් බිමේ ගොවිතැන් කරන්න. මේ අවුරුද්දේ නියං සායවල් තිබෙනවා. ඒක නිසා පහත් බිමේ ගොවිතැන් කරන්න' ආදී වශයෙන් උපදෙස් දෙනවා.

ඒ අනුව මේ ස්ත්‍රියගේ ගොවිතැන් ආදිය සරුසාර වෙනවා. අනිත් අයගේ ගොවිතැන් පාඨ වෙනවා. එතකොට ඒ මනුෂ්‍යයින් ඇහුවා 'කොහොමද ඔබගේ ගොවිතැන් විතරක් මේ විදියට සරුසාර වෙන්නේ?' කියලා. 'මෙන්න මේ විදියේ දෙයක් මම කරනවා. මගේ මිතුරිය මට නිතිපතා වැසි සහිත කාල සීමාවල් පිළිබඳව කාරණා දන්වනවාය' කියලා කිවුවා. 'නුඹලත් ආහාරපාන වලින් සංග්‍රහ කළොත් නුඹලටත් ඒ උදවුව කරයි' කියලා කිවුවා. ඒ ප්‍රදේශයේ මනුෂ්‍යයන්ට ඒ විදියටම ආහාරපාන යක්‍ෂණිය වෙනුවෙන් සලාක ක්‍රමයට වගේ ගෙනත් දුන්නා. ඒ නිසා යක්‍ෂණියටත් ආහාරපාන වලින් අඩුපාඩුවක් වුණේ නෑ. මනුෂ්‍යයින්ගෙන් ගොවිතැන් ආදියත් සරුසාර වුණයි කියලා ඔය විදියටයි ඒ ධර්මකථාවේ සඳහන් වෙන්නේ. මේ කාලේ සමහර කෙනෙකුට සැක හිතෙන්න පුළුවන් මේ යක්‍ෂණිය පිළිබඳ ප්‍රවෘත්ති. නමුත් මේ විශ්වයේ සිදුවෙන දේවල් වලින් ඉතාම සුළු කොටසයි සාමාන්‍ය මනුෂ්‍යයින්ගේ මනසට හසුවෙන්නේ. ඒ කොහොම උනත් මෙතන අපට වැදගත්වන කාරණා ටික මතුකරලා ගනිමු මේ කථාන්තරය තුළින්ම.

මේ කථාව දිහා බැලුවහම අපට පෙනෙනවා මේ කාලේ සමාජය ගැන හිතලා බැලුවත් මේවා අමුතු දේවල් නෙවෙයි. ගෘහ ජීවිතයේ සාමාන්‍යයෙන් පැන නඟින ගැටළුවක් තුළින් මතු වුණ වෛරයකුයි මෙතන මේ කියවෙන්නේ. විශේෂයෙන්ම එකල ඉන්දියාවේ සපත්නී සංස්ථාව තිබුණා. ඒ කියන්නේ බහු භාර්යාවන් වශයෙන් එක ස්වාමී

පුරුෂයෙකුගේ භාර්යාවන් හැටියට කීප දෙනෙකු සිටියා. එබඳු අවස්ථාවලේ එතැන හඳුන්වන්නේ සපත්තීන් හැටියට. නමුත් බොහෝවිට ඒක තුළින් ඊර්ෂ්‍යාව මතු වෙනවා. ඊර්ෂ්‍යාවෙන් වෛරයට හැරෙනවා. ඒක නිසාම භාෂාවට වචනයක් එකතු වුණා සපත්ත කියලා. සපත්ත කියන්නේ සතුරා කියන අර්ථය යෙදෙන වචනයක්. අර සපත්තී කියන පදයෙන් බිඳිලා ආපු එකක්. ඒ තරමටම සපත්තීන් අතර ඊර්ෂ්‍යාව තුළින් වෛරය මතු වෙන නිසයි සපත්ත කියන වචනය සතුරා කියන තේරුම සහිත වචනයක් වුණේ. ඒ අර්ථය දෙන වචනයක් හැටියට පත්වුණේ. මෙතනත් මේ දැක්වෙන්නේ සපත්තීන් දෙන්නෙක් සපත්ත බවට පත්වෙලා තමතමන්ගේ වෛරය පිරිමහගන්න ජාති ජාති මේ විදියට තිරිසන් ආත්මවල යක්ෂ ආත්ම ආදිය ලබා සංසාරයේ ගිහිවිච ආකාරයයි. මෙයින් අපට පේනවා මේ වෛරය දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ යන හැටි. අර කියාපු ගැටීමයි ඒ ගැටීම තුළ තිබෙන පළිගැනීමේ චේතනාවයි එතන ආකර්ෂණය. ඒ චේතනාව තුළ යම්කිසි ආකර්ෂණයක් තිබෙනවා. ගැටෙන්න අවස්ථාව සලසලා දෙනවා.

මේ දේන්නා මේ තරම් දීර්ඝ කාලයක් වෛරය පිරිමහගන්න උත්සාහ කලා. ඇත්ත වශයෙන්ම පිරිමහගැනීම මිසක් වෛරය සංසිඳවාගන්න ඒ අයට බැරිවුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ තමයි පෙන්නුම් කරලා දුන්නේ ධර්මතාව, ලෝකයේ කිසිදුක, කොයින්තරම් කල්ප ගණනක් ගියත් වෛරයෙන් වෛරය පිරිමහගන්න බෑ. ඒක ධර්මතාවක් හැටියට ඒ යක්ෂණයට අවබෝධ කලා. ඒ වෙනුවට - එතන කියවෙන්නේ අවෛරය - වෛරය වෙනුවට අවෛරයයි උපකාරකරගත යුත්තේ වෛරයේ ශක්තිය බිඳින්න, එහෙම නැත්නම් සංසිඳවන්න කියන ඒ කෙටි උපදේශයයි මේ ගාථාවේ තිබෙන්නේ. නමුත් මෙතන සමහර කෙනෙකුට හිතෙන්න පුළුවන් කොහොමද මේ ගාථාවක් අහලා යක්ෂණයකගේ අර තරම් පරිවර්තනයක් සිද්ධවුණේ කියලා.

අපි දන්නවා බොහෝවිට ඔය මාර්ගඵල අවබෝධය ආදිය සිද්ධවෙන්නේ යම්කිසි මානසික සට්ටනයක ඇතුල් පැත්ත බැලුවහමයි. එතකොට ඒ මානසික සට්ටනයකට පාත්‍ර වෙච්ච තැනැත්තියක් තමයි මේ යක්ෂණය. ඒ යක්ෂණය කල්පනා කළේ වෛරය වෛරයෙන්ම සංසිඳවාගන්න. ඉතින් මේකෙදි බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ බණ පදය අහලා තමන්ගේ හිත දිහා බැලුවා යෝනිසෝමනසිකාර වශයෙන්. මේ වෛරයෙන් මේක සංසිඳවගන්න බෑ. එතකොට මේක තුළ

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ක්‍රියාත්මක වෙන සිත දිනා බලලා තමයි ඒ විදියේ ලෝකෝත්තර තත්ත්වයක් පවා ලබාගත්තේ.

ඒක අනුවම අපටත් ගන්න පාඩමක් තිබෙනවා, ඒ තරම් අර මිනී මස් කන යක්‍ෂණියක්, අර දරුවා කන්න බලාගෙන ආපු යක්‍ෂණිය අන්තිමට සෝවාන් ඵලයට පත්වුණාට පස්සෙ දරුවා හුරුකල් කළා. සිප වැළඳ ගත්තා. ඊළඟට නිර්මාංශ ආහාරයට යොමුවුණා. එතකොට ඒ යක්‍ෂණියගෙනුත් අපට මේ සමාජයට හුඟක් ඉගෙනගන්න දේවල් තිබෙනවා. යක්‍ෂණියගේ හිත ඒ තරම් මුදු මොළොක් වුණා බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ මේ ගාථාවෙන්. ඒ යක්‍ෂණියගේ හිත කොයිතරම් මුදු මොළොක් වුණාද කියලා කියතොත් අර ආර්ය තත්ත්වය ලැබුවා වගේම ඊළඟට අර දරු සුරතලයකුත් මේ කතාව අගට කියවෙනවා. ඊළඟට නිර්මාංශ ආහාරය, නිර්මාංශ ප්‍රතිපත්තියට බැස්සා. මේවත් මේ කථාව තුළින් අපි නෙළාගතයුතු ආදර්ශයි. ඊළඟට අපි මේ ගාථාවේ අදහස ගැඹුරින් හිතනවානම් මේකෙ වැඩිය විස්තර කරන්න දෙයක් නෑ වගෙයි ජේන්නේ. නමුත් මෙන්න මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා වෛරයෙන්ම වෛරයෝ නොසංසිදෙන්. අවෛරයෙන්ම සංසිදෙන් කියලා. මෙතන අවෛරය කියන වචනයයි යොදලා තිබෙන්නේ. මේක බොහොම පුළුල් අර්ථයක් ඇති වචනයක්. දැන් සාමාන්‍යයෙන් අපි ද්වේෂය, තරඟව කියනවානම් ඒකට අනිත් පැත්තට යොදන වචනය මෙමතියයි. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මුල් බැසගත්තු වෛරයට කියන්නෙ බද්ධ වෛරය කියලා. ඒකට ආඝාත කියලා වචනයකුත් කියනවා. ආඝාත කියන්නේ බද්ධ වෛරය. අන්න ඒ විදියේ බද්ධ වෛරයක් එක පාරටම මෙමතියෙන්ම බිඳින්න බැරි බව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදරනවා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ආඝාත පටිච්චය කියන සූත්‍රයේ මේ ද්වේෂය එහෙම නැත්නම් මේ බද්ධ වෛරය සංසිදවාගැනීමේ ක්‍රම පහක් දේශනා කරනවා. පළමුවෙන්ම මෙමතියයි. ඒ කියන්නෙ යම්කිසි කෙනෙකුත් පිළිබඳව දැඩි වෛරයක් තිබෙනවානම් ඒ වෛරය සංසිදවාගන්න මෙමතිය පාවිච්චි කරනවා, මෙමතී සිතිවිලි. මෙමතියෙනුත් බැරිවුණොත් කරුණාව යොදන්න. මෙතන කරුණාව කියලා කියන්නෙ අර පුද්ගලයා ඒ ආකාරයට වෛර සිතක් ඇති කරගන්නේ ධර්මය පිළිබඳ අවබෝධයක් නැතිකම, අඥනකම වැනි යම්කිසි මානසික දුර්වලතාවක් නිසා බව සලකලා ඒ තැනැත්තා

ලෙඩෙක් හැටියට, මානසික දුර්වලතාවක් ඇති කෙනෙක් හැටියට සලකලා, කරුණාව උපදවාගෙන ඒ තැනැත්තා කෙරෙහි තියෙන වෛරය ඉවත්කරනවා. තමාගේ පැත්තෙන් පළිගැනීමේ චේතනාව ඉවත්කරගන්නවා. ඊළඟට තුන්වෙනුව දක්වනවා උපේක්‍ෂාව. උපේක්‍ෂාවත් උපකාරකරගන්න පුළුවන් අවස්ථානුකූලව. දැන් මේවා ප්‍රායෝගිකව මේ පින්වතුන්ටත් අත්හදා බලන්න පුළුවන්. එක පාරටම මෙෙත්‍රිය කරන්න කියලා අපි වචනට ලේසියට කියනවා. නමුත් සමහරවිට මෙෙත්‍රියට සිත නගාගන්න අමාරුයි. ඒක නිසා අමතර දේවල් දක්වමින් බුදුපියාණන් වහන්සේ තව ඒකට උදවු දෙනවා. අර හොඳට මුල් බැසගත්තු ගහක් ලේසියෙන් උගුල්ලන්න බැරිවෙනකොට තව නොයෙකුත් ආම්පණ්න එකතුකරගෙන ඒවා උගුල්ලන්න සුදනම් කරන්නා වගේ දැන් මෙතනදී මෙෙත්‍රිය පමණක් නොවෙයි කරුණාවත් උපකාර කරගන්නවා. කරුණාව පමණක් නොවෙයි උපේක්‍ෂාව. උපේක්‍ෂාව කියන්නේ මේ පින්වතුන් දන්නවා හිත මධ්‍යස්ථ තත්ත්වයට පත්කරගැනීමයි. මේ මහපොළොවට අසුවී වැටුණත්, මලක් වැටුණත් මහපොළොව ඒකට විශේෂ ප්‍රශංසාවක්වත්, විවේචනයක්වත් කරන්නේ නෑ. හින්න පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඒ වගේම වතුරට සැන්ටි පවුඩර් වගේ දේවල් දැමීමත්, සබන් දැමීමත්, අසුවී හේදුවත් වතුරේ පැමිණිල්ලක් නෑ. අන්න ඒ වගේ හිතත් උපේක්‍ෂා තත්ත්වයකට ගේනවා. ඒ උපේක්‍ෂාවෙනුත් සමහරවිට වෛරය ඉවත්කරගන්න පුළුවන්.

සිව්වෙනුව තවත් ගැඹුරින් දක්වනවා අසති අමනසිකාරො කියලා. ඒ කියන්නේ වෛරයට එන නිමිත්ත, වෛරය නිසා එන අරමුණ, ඒ කියන්නේ යම්කිසි පුද්ගලයෙක් කළ දේ, ඒක ඕනෑකමින්ම, උත්සාහයෙන්ම ඒ අරමුණෙන් වෙන අරමුණකට හිත යොමුකරනවා. උපමාවකට කියනවානම් දැන් අපි දකින්න අකමැති දැඩි තදබල ආලෝකයක් එනකොට අපි ඇස් වහගන්නවා. එහෙම නැත්නම් අනිත් පැත්ත බලාගන්නවා. අන්න ඒ වගේ උත්සාහයෙන් ඒ සිතිවිල්ල හිතෙන් අහක් කරනවා. අසති අමනසිකාරො කියන්නේ ඒකයි.

පස්වෙනුව තව ක්‍රමයක් දක්වනවා කම්මස්සකතා කියලා. කම්මස්සකතා කියලා කියන්නේ කර්මයේ දයාද බව. හැම කෙනාම තමතමන් කරන කර්මයට උරුමක්කාරයෝ. සාමාන්‍ය සමාජයේ ධර්මානුකූලව කල්පනා කරන අය, ඔය විදියේ ක්‍රෝධ සිත් ඉවත්කරගන්න උපකාර කරගන්න සාමාන්‍ය ව්‍යවහාරයක් තමයි 'එයා

කරන දේ එයාට. අපි කරන දේ අපට' අන්ත එතැන කියවෙනවා ඒ අදහස. එයා කරගන්න දේ එයාට. එතකොට යම්කිසි කෙනෙක් වෛරයක් ඇතිකරගෙන පළිගැනීමේ වේතනාවක් ඇතිකරගෙන පළිගන්න උත්සාහ කරනවානම් ඒක එයාට කර්මයක්. එයාගෙ කර්ම දයාදයක් ඒක. අපි කරන දේ හොඳ හිතකින් මෙෙත්‍රියෙන් කළොත් අපටයි ඒක. අන්ත ඒ විදියට එතන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ කර්මය පිළිබඳ ධර්මතාවය. කම්මස්සකතා, කම්මස්සකොමහි, කම්මදයාදෙ, කම්මයොනි, කම්මබද්ධ, කම්මපටිසරණො ආදී වගයෙන් දක්වන ආකාරයට හැම කෙනාටම අයිති දේ, තමන්ගේ කියලා කියන්න පුළුවන් දේ තමයි කර්මය. තමන්ගේ දයාදයක් කර්මයයි. තමන් ඇතිවුණෙත් කර්මයෙන්මයි. තමන්ගේ ඥාතිවරයාත් කර්මයන්මයි. තමන්ගෙ පිළිසරණයත්, පිහිටත් තමන් කරන කර්මයමයි. අන්ත ඒ ධර්මතාව සිහිපත් කරගෙන තමන්ට වෛර කරන තැනැත්තා තමන්ගෙන් පළිගන්න උත්සාහ කරන තැනැත්තා එක්ක ගැටෙන්න යන්නෙ නෑ. එකට එක කරගන්න යන්නෙ නෑ.

මේ එකට එක කරගැනීම එකකින් දෙකකින් නතර වෙන එකක් නොවන බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මතක් කරලා දෙන්නෙ. ඒක දීර්ඝ කාලයක් මේ සංසාරයේ යනවා. මේ පින්වතුන් ජාතක කථා වල අහලත් තිබෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිබඳව. මේ කවුරුත් දන්නවා බෝධිසත්තියන්වහන්සේට අවසාන ආත්මයෙදි දේවදත්ත නමින් හඳුන්වන තැනැත්තාගේ ක්‍රියා කලාපය. අතීතයේ සේරිවාණිජ ජාතකයේ කියවෙන හැටියට සේරිවාණිජ නමින් වෙළෙන්දෙක් වෙලා, කච්ඡුට නම්වූ ඒ බෝධිසත්තිය වෙළෙන්දන් එක්ක රන් තලියක් නිසා වෛරයක් ඇතිකරගත්තා. දීර්ඝ කාලයක් - කල්ප ගණන් අරගෙන ආපු වෛරය අන්තිමට කෙළවර වුණේ දේවදත්ත ස්ථවිරයින් ආනන්තරිය පාපකර්ම කිරීමෙන්. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීරයේ ලේ සොලවලා, සංඝ භේද කරලා මහා භයානක ආනන්තරිය පාපකර්ම කරලා අවිච්චි නිරයට පත්වුණා. අන්ත ඒ තරම් භයානක විපාක දෙන දෙයක් මේ වෛරය කියන එක. ඒ තරම් දුර දිග යන එකක්. ඒ අතින් බැලුවත් අපට ජේතවා මේ වෛරය මුල්බැසගත්තහම පහසුවෙන් ඉවත්කරන්නත් බෑ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ විදියේ ක්‍රම රාශියක් දක්වලා තිබෙන්නේ.

මෙතන අපි දැන් සඳහන් කලා මෙෙත්‍රිය, කරුණාව, උපේක්‍ෂාව, අසති අමනසිකාර කියලා. ඒ අසති අමනසිකාර කියන්නේ

සාමාන්‍යයෙන් අපි යමකට යොදන සිහිය සහ මෙනෙහි කිරීම මෙනෙහි අමතක කරන්න උත්සාහ කිරීමයි. ඒ පිළිබඳ මෙනෙහිකිරීම ඉවත්කරනවා. මෙනෙහි නොකර ඉන්නවා කියන එකක් කියන්න පුළුවන්. මෙනෙහි නොකර ඉන්න හිත සලස්වන්නවා. ඊළඟට අවසාන වශයෙන් කමමසාකතා කියන කර්ම නියාමනාව සිහිපත් කරලා තමන්ගේ හිත තැන්පත් කරගන්නවා.

මේ එක එකක් ගැන නැවත හිතලා බලමු. මෙමතිය ගැන මේ පින්වතුන් කවුරුත් නිතර අහලා තියෙනවා, නිතර තමතමන්ගේ ප්‍රමාණයෙන් කරනවා. කරණිය සුත්‍රයේ සියලු සත්ත්වයින්ට මෙමතී කිරීම පිළිබඳව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. යම්තාක් සත්ත්වයින් සිටිනවානම් ඒ තැනිගත්, තැනිනොගත්, ඒ වගේම ශරීර ප්‍රමාණය අනුව දක්වනවා, ළඟ දුර හැටියට දක්වනවා, උපන් නූපන් හැටියට දක්වනවා. ඔය විදියට විවිධ සත්ත්ව විශේෂයන් ඒ හැම කෙනෙක්ම අල්ලෙයි සියලු සත්ත්වයෝ කියලා කියන්නේ. එපමණක් නෙවෙයි ඊළඟට ඒ කරණිය සුත්‍රයේ කියනවා න පරො පරං නිකුබ්බෙඵ නාතිමඤ්ඤාඵ කඤ්චිං කඤ්චි. තමා වෙර නොකරනවා පමණක් නොවෙයි, කෙනෙක් පතනවා කිසිවෙකු, කිසිවෙකුට අවමන් නොකෙරෙත්වා! කිසිවෙකු කිසිවෙකු හෙළා නොදකිත්වා! බ්‍යාරොසනා පටිස සඤ්ඤා නාඤ්ඤා මඤ්ඤාසා උකම්චෙඡ්‍යය. ද්වේෂයක්, පටිස කියලා කියන ඒ බද්ධ වෙර ආදී දේවල්, කිසිවෙකු, කිසිවෙකුට නොකෙරෙත්වා!

දැන් සාමාන්‍ය ලෝකයේ සිරිත මොකක්ද? තමන් පළිගන්න කැමති නෑ. තමන් අත පුළුස්සගන්න කැමති නෑ. වෙන කෙනෙකු ලවා ඒ පළිගැනීම තමා වෙනුවෙන් කරවන්න සමහර කෙනෙක් කැමතියි. එතකොට ඒක යටත් තියෙන්නේ අර ද්වේෂයයි - වෙරයයි. ඒ වෙනුවට මේ කරණිය සුත්‍රයේ කියන්නේ හැම දෙනාටම යහපත පතන අතර, ඒ හැම දෙනෙක්ම සුවපත් වෙත්වා! අර විදියේ ගැටුම්වත් දකින්න තමන් කැමති නෑ. අන්න ඒ තත්ත්වයට මෙමතිය පිරිසිදු කරගත්තොත් ක්‍රමක්‍රමයෙන් පුළුවන් අර වෙර සිත ජයගන්න. එතකොට සියලු සත්ත්වයෝ කියලා කියනකොට එක්කෙනෙක්වත් අතහැරෙන්නේ නෑ. ඒ මෙමතිය වඩන ආකාරය සුවපත් වෙත්වා! කියන වචනය තුළයි තිබෙන්නේ. නමුත් ඒක ගැඹුරින් තේරුම්ගන්න ඕන.

ඊළඟට කරුණාව කියන්නේ අන්න අර ද්වේෂ සිත, ඒ පුද්ගලයාගේ දුර්වලකමක් හැටියට සලකලා ඒ තැනැත්තා අසරණ

තත්ත්වයට පත්වුණු කෙනෙක්, ධර්මඥනය නැතිනිසා, අවබෝධය නැතිනිසා මේ විදියට වෛර සිතක් ඇති කරගත්තා. ඒ තැනැත්තාගේ වෛරය නැතිවේවා! ද්වේෂය නැතිවේවා! කියලා පැතීමක් කරනවා කරුණාවෙන්. හරියට අර ලෙඩකට දුකකට පාත්‍රවෙලා ඉන්න කෙනෙක් සුවපත් වේවා! කියලා හිතන්නා වගේ වෛරකාරයා ලෙඩෙක් හැටියට හිතාගන්න. මෙයා මේ වෛරය කියන දුකෙන් මිදේවා! අන්න ඒ විදියට කරුණාව. ඊළඟට අපි අර කිව්ව ආකාරයට හිතාගන්නවා මේ මහපොළොව වගේ උපේක්ෂාව ඇතිකරගැනීමට. මේ අවේනනික වස්තූන්ගෙනුත් අපට යම් යම් දේවල් ඉගෙනගන්න පුළුවන්. මේ අවේනනික වස්තූන් වල තිබෙන අන්න අර උපේක්ෂා ගුණය. තමා තුළත් ඇති කරගන්න උත්සාහ කරනවා.

ඊළඟට නොමෙනෙහි කිරීම ගැන අපි දනටමත් කිව්වා. ඊළඟට අර කර්මයත්, කර්මයේ විපාකයත් පිළිබඳව ගැඹුරින් කල්පනා කරලා ද්වේෂයෙන් හිත මුද්දගන්නවා. ඒ වගේම තවත් ගැඹුරට යනවානම් දැන් මේ හැම එකක් තුළම තිබෙනවා අර බන්ධී කියලා කියන ගුණය - ඉවසීම. පළමුවෙන්ම තමන්ට එන පීඩනය ඉවසන්න ශක්තියක් ඇති කරගන්න ඕන. ඉවසගත්තට පස්සේ තමයි ඊළඟට අර අනුන්ට යහපත පැතීම වශයෙන් මෙහිත් කරන්නේ. ඒ වගේම දෙයක් තමයි යෝනිසෝ-මනසිකාරය. යෝනිසෝමනසිකාරය කියන්නේ මේ හිතිවිලි ඇතිවෙන තැන හරියට අල්ලගන්න එකයි. දැන් අපි අර ගාථාව ගැන තව ටිකක් කල්පනා කරලා බැලුවොත් අර ගාථාව අහලා අර යක්ෂණය සෝවාන් වූණේ කොහොමද? අපි මේ ගැන කෙටියෙන් සඳහන් කරනවානම් පෙනී යනවා - යම්කිසි මානසික විප්ලවයක්, සට්ටනයක් තුළින් බොහෝවිට ලෝකෝත්තර තත්ත්වයන් ඇතිවෙන්නේ. ඒ කියන්නේ නිර්වාණාවබෝධයයි.

නිවන කියන්නේ සංස්කාර සංසිද්ධියි. නිවන කියන්නේ සංස්කාර සංසිද්ධියි ඒකට උපකාර වන්නේ සංස්කාර වල යථා ස්වභාවය වටහාගැනීමයි. අවබෝධ කරගැනීමයි. සංස්කාර වල යථා ස්වභාවය වටහාගන්න බැරිවෙන්නේ අපේ සිත් හැම තිස්සේම විතර්ක ඔස්සේ දුවන නිසා. එක්කො රාගය ඔස්සේ, එක්කො ද්වේෂය ඔස්සේ, එක්කො මානස ආදී ඒ කෙලෙස් ඔස්සේ විතර්ක ජාලාවක දුවනවා. ඒ දිවිල්ල, ඒක පැන නගින තැන අමතක කරලා දුවන දිවිල්ලක්. හරියට අර මුවෙක් මිරිගුවක් ඔස්සේ දුවන්නා වගේ. මිරිගුවට හේතුව

තිබෙන්නේ වැරදි අවබෝධයයි. අවබෝධය නිවැරදි කරගන්නොත් ඒ මුවා දුවන්නෙ නෑ. ඒ විපරිත සංඥාවක් නිසයි මුවා මිරිඟුව ඔස්සේ දුවන්නෙ. දුවලා කිට්ටුවෙන්න පුලුවන් කියලා හිතාගෙන. ඒ වගේම අපේ සිත්වල ස්වභාවය මොකක්ද? සංස්කාර වේගය කියලා කියන මේ විතර්ක වේගය - විතර්ක තුළින් අර ඉදිරිපත් කරන අරමුණ පස්සෙ පසුපස එලවාගෙන යනවා. කල්ප ගණන් එලවාගෙන ගියත් අර වෛරය පිරිමහගන්න බැරුවා වගේ මේවා සංසිදුවාගන්න බැහැ. දැන් මේ ගාථාවේ සංසිදීම ගැනත් කියවෙනවා. නහි වෙරෙන වෙරානි සමමනනීධ කුදවනං. අන්ත සමමනනීධ නියම වචනය සදහන්ව තිබෙනවා එතන. වෛරයෙන් කිසිදු කලෙක මේ ලෝකයේ වෛරයෝ නොසන්සිදෙත්. අන්ත එතන සංසිදීම ගැන කියනවා. ඊළඟට කියවෙනවා අවෙරෙනව සමමනනී එස ධමෙමා සනතනො. අවෛරයෙන්මයි මේක සංසිදෙන්නෙ. එතකොට වෛරයත්, අවෛරයත් කියන වචන දෙකයි කියවෙන්නේ.

අර අවස්ථාව ගැන අපි ටිකක් කල්පනා කරලා බලනවානම්. දැඩි වෛරයකින් හිටිය යක්ෂණය තුළට බුදුපියාණන් වහන්සේ දැම්මා යම්කිසි රහසක්. අවබෝධයක් දුන්නා. මේ විදියට කවදවත් බෑ මේ වෛරය පිරිමහගන්න, මේක දිගින් දිගට යනවා මිසක්. ඒ වෙනුවට කරන්න තියෙන්නෙ ආපසු හැරිලා බලන එකයි. එතකොට මේ යෝනිසෝමනසිකාර - යෝනිසෝමනසිකාර කියන්නෙ පින්වතුනි - දැන් මෙනෙහි කිරීම කියන එක අපි කවුරුත් දන්නවා. මේ මෙනෙහි කිරීම ඇතුළු පැත්තට හරවන එක. ඒක පැන නගින තැනටම, මේ විතර්ක හිතවිලි පැන නගින තැනටම හරවනවා. අපි හිතමු මහා බලසම්පන්න ආලෝක ධාරාවක් අපි හරෝගෙන ඉන්නවා එළියට. එහා පැත්තට. ඒකෙන් අපි රූප බල බලා ඉන්නවා. ඒක හුඟාක් ඇතට විහිදුවන්න පුලුවන්. නමුත් ඒ ආලෝක ධාරාවම යම් අවස්ථාවක ආපස්සට හැරෙව්වොත්, අන්ත ඒ අවස්ථාවේ අන්ත අර තමන්ගේ චිත්ත සන්තානය තුළ ක්‍රියාකාරීත්වය සම්පූර්ණයෙන්ම ඒ පුද්ගලයාට ප්‍රත්‍යාක්ෂ වෙනවා. අන්ත ඒ විදියේ තත්ත්වයක් ඔතන වෙන්නෙ.

එතකොට අර සංස්කාර වේගය සන්සිදුනේ ඒ ආකාරයටයි. සංස්කාර ඔස්සෙ දුවමින් සිටි අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්නුවා වෛරය නෙවෙයි මෙතනට බෙහෙන, අවෛරයයි. අවෛරය කියන්නෙ වෛරය ඉවත් කිරීමයි. වෛරය නිසා ඒ ඇතිවෙන කම්පනය

ආදී හැම එකක්ම අත්දැකපු තැනැත්තියකට පෙන්නුම් කළා මේ වෛරය සංසිද්ධාගත්ත අවස්ථාවේ තමයි නියම සංසිද්ධිම තියෙන්නෙ කියලා. අන්න ඒක තුළින් අර සමමනනී කියන වචනය හොඳට පැහැදිලි වෙනවා - සංසිද්ධිම. මේ විතර්ක වේගය සංසිද්ධාගන්න පුලුවන් වුණා. ඒ තුළිනුයි දැක්කේ නිවන. නිවන කියන විවරය. මේ දීර්ඝ සංසාරයේ සත්ත්වයා යන්නේ මේ විතර්ක බන්ධනයක් උඩයි. හිතිවිලි උඩයි. දැන් කවුරුත් දන්නවානේ ඇල්ම කියන එක ඇතිවුණහම ඒක යන දුර. සමහරවිට පොඩි සද්දයක්, හොඳ මිහිරි හඬක්, යම්කිසි රූපයක් දුටුවා. ඒක තුළ ඇතිවන ඇලීම කොයිතරම් දුර යනවද - අන්තිමට ගිහිල්ලා කොයිතරම් විදියේ තත්ත්ව වලට පත්වෙනවද කියන එක අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නෑ. ගැටීම පිළිබඳවත් එහෙමයි. ඉතින් ඒක අන්න අර මිරිගුව ඔස්සේ දුවන්නා වගේ දිවිල්ලක්. ඒ වෙනුවට දැන් මෙතන ලෝකෝත්තර තත්ත්ව ලබාගන්නවා, සංසාරයෙන් මිඳෙනවා කියන්නේ මේ යන දිවිල්ල වෙනුවට නැවතීමයි. එතනම නවතිනවා කොටින්ම කියතොත්. අර ආලෝකය ආපස්සට හැරෙව්ව හැටියේ පෙනෙනවා මෙතනයි නියම ප්‍රභවය. නියම වශයෙන් ඇතිවෙන තැන මෙතනම බව.

ඒක තමයි දැන් මේ ධර්මයේ කියවෙන්නේ රාගොච්ඡ දෙසොච්ඡ ඉතො නිදනං. ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා රාගයත් ද්වේෂයත් ඇතිවෙන්නෙ මෙතනින්මයි. දැන් ඔය නුග ගහක් දිහා බැලුවහම අපට පේනවා කල් ගිහිවිච නුගක් පරණ නුග ගහක කෙනෙකුට සොයාගන්න පුලුවන්ද ඕකෙ මුල? නියම මුල සොයාගන්න බෑ. මොකද අර ඇසතු බැහැලා අන්තිමට මේක මහා පටලැවිල්ලක්. ව්‍යාකූල තත්ත්වයක් වෙනවා. අන්න ඒ වගේ තමයි මේ විතර්ක වලින් වෙන දේත්. අපි අර පුද්ගලයින් පස්සෙ එලවගෙන යනවා. තවත් අරමුණු ඔස්සේ එලවලා යනවා. නමුත් මේකෙ නියම ඇතිවීම, හටගැනීම අපට පෙනෙන්නෙ නෑ. හටගැනීම පෙනෙන්නනම් අන්න අර ආලෝක ධාරාව ආපස්සට හරවන්න ඕන. ඒ හැරවිල්ලට තමයි ප්‍රඥාව කියලා කියන්නෙ, යෝනිසෝමනසිකාර කියලා කියන්නෙ, නුවණින් මෙනෙහි කිරීම කියලා කියන්නෙ. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම තුළින් කෙරෙන්නෙ අපි අර බාහිරයට යොදන දූනුම, එහෙම නැත්නම් ප්‍රඥ ශක්තිය, අවබෝධ ශක්තිය ආපස්සට හරවලා තමන්ගේ හිත දිහා බැලීමයි. එතකොට ඒ බලන මොහොත තුළ නැවතීමක් තිබෙණවා. දිවීමක් නෑ. නතරවීමක් තිබෙණවා. අන්න ඒ නතරවීම තමයි, ඒ නිවීම තමයි නිවන කියලා කියන්නෙ. ප්‍රථම මාර්ග ඥානයෙන් නිවීම අවබෝධ කරගන්නා එතකොට

ඒ යක්ෂණිය. ඒ අනුව ඒ ශීලයන් එක්කම යන ඒ පරිවර්තනයේ ප්‍රතිඵලයක් තමයි අර විදියට මෘදු මොළොක් තත්ත්වයකට පත්වෙලා, නිර්මාණ තත්ත්වයකට පත්වුණේ. මහපුදුම ධර්ම ප්‍රාතිහාර්යයක් ඒ කථාන්දරයේ සඳහන් වෙනවා.

මේ වෛරය සංසිද්ධීමට උපකාර වන තවත් එකක් අපි මෙතනදී මතුකරගත්තා, ඒ තමයි අර කියාපු යෝනිසෝමනසිකාරය. මේ වගේ වෛරයක් ඇතිවෙච්ච අවස්ථාවේ අපි බොහෝවිට එකට එක කිරීම පමණක් නෙවෙයි, කළාටත් වඩා ඉහළින් යන්න කරනවා. ඒකට ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා කරණුත්තරීය කර්ම කියලා. යම්කිසි කෙනෙක් රචලා බැලුවොත් බනිනවා. බැන්නොත් ගහනවා. ගැහුවොත් මරණවා. ඒ විදියටයි කරණුත්තරයේ කාරිය. කරනවටත් වැඩිය ඉහළින් කිරීම. ඒකෙ කෙළවරක් නෑ. ඒක අන්තිමටම මහාභයානක විදියට සංසාරයේ වෛර බැරකිය දඩ් කරමින් යනවා. ඒ වෙනුවට අන්න අර සංසිද්ධීමට යොමු වෙනවා. මේක දිහා බලනවා හැරිලා. මොහොතකට හැරිලා බලනවා යෝනිසෝමනසිකාරයෙන්. එතකොට නොයෙකුත් බාහිර හේතූන් තියෙන්නෙ පුලුවන් ද්වේෂයට. ඒ ඒ තැනැත්තාගේ දුර්වලකම්. තමන්ට කරපු දේවල්. නමුත් ආසන්න හේතුව තමා තුළයි. ඒකයි කියන්නෙ රාගොච දෙසොච ඉතො නිදනා. රාගයත්, ද්වේෂයත් මෙතනිනුයි පැන නැගුනේ - එතනින් නෙවෙයි. රාගයත්, ද්වේෂයත් ඒ ආදී කෙලෙස්, එතනින් නෙවෙයි, ඒ අරමුණින් - ඒ තැනැත්තාගෙන් නෙවෙයි පැනනැගුනේ. මෙතනින්මයි. ඔන්න ඕකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හෙළි කළ සත්‍යය. ඉතින් මේක අවබෝධ කරගැනීමයි මේ ධර්මමාර්ගය කියලා කියන්නෙ. යෝනිසෝමනසිකාරය කියලා කියන්නෙ.

සාමාන්‍ය ලෝකයාගේ තිබෙන්නෙ අයෝනිසෝමනසිකාරය. නුනුවණින් - පැරණි වචනයෙන් නුනුවණින් කියලා කියන්නෙ අනුවණ විදියට - අනිසි විදියට මෙතෙහි කිරීම. මිරිගුව ඔස්සේ දුවන්නා වගේ වැඩක් ඒක. ඒ වෙනුවට මෙතන තිබෙන්නෙ විතර්කය දිහා හැරිලා බැලීම. මේ හිතිවිලි ධාරාව පැනනැගුනේ මෙන්න මේ නිසා නේද කියන ඒ අවබෝධයත් එක්කම නිවෙනවා. ඒකෙ රහස හෙළිවුණ නිසා. අඳුර තියෙන තැනකට ලාම්පුවක් අරගෙන ගිය හැටියෙ අඳුර දකින්න ලැබෙන්නෙ නෑනෙ. ලාම්පුව ගෙනිච්ච හැටියෙ එතන අඳුර නෑ. අන්න ඒ වගේ ක්ෂණිකයි - ඒක ක්ෂණිකයි. ලාම්පුව ගෙනිච්චට පස්සෙ ඔන්න

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

දැන් ලාම්පුව ආවා කියලා අඳුර නැතිවෙන්නෙ නැතෙ. ලාම්පුවේ ආලෝකයත් එක්කම අඳුර නැතිවෙනවා. අන්න ඒ වගේ දෙයක් තමයි ඤාණිකවම ඒ මාර්ගඵල අවබෝධය කියන එක. අපි අර නිතර පාවිච්චි කරනවා 'වෙස්වළාගත්ත ආශීර්වාද' කියන කියමන. අන්න ඒ වගේ මෙතනත් තියෙන්නෙ ජීවන ගැටළුවක්. අර යඤාණියට පුලුවන් වුණා මේ ගැටළුව තෝරගන්න. තෝරගෙන එතනම සංසිද්ධිම ලබාගන්නා යෝනිසෝමනසිකාරයෙන්.

ඊළඟට ඒ වගේම වෛරය සංසිද්ධාගැනීමට උපකාර වෙන දෙයක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා පව්වෙකිණ කියලා. ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා කිරීම කියලා කියන්නෙත් ආපසු හැරීබැලීම. නුවණින් සලකා බැලීම කියලා කියන්න පුලුවන්. ආපසු හැරීබැලීම කියලා කිව්වට ඒක අර ඇහෙන්න බලන බැල්මක් නෙවෙයි. නුවණින් සලකා බැලීමක්. ඒකත් සමහරවිට උපකාර වෙනවා වෛරය සංසිද්ධාගැනීමට. එහෙම නැත්නම් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බෝධිසත්ත්ව වර්තයෙන් වෛරය ජයගත්තු ආකාරය මෙහි පාරමිතා, ඤානිති පාරමිතා ආදී අවස්ථා නුවණින් සිහිපත් කරලා තමන්ටම අවිවාද කරගන්නවා. ඒකෙදි කරන්නෙ ප්‍රඥාවට මුල්තැන දීමයි.

සාමාන්‍යයෙන් වෛරය, ද්වේෂය ආදී දේවල් හඳවන තුළින් හැඟීම් අනුසාරයෙන් පැනනඟින දේවල්. ඒවායේදී ප්‍රඥාව යටපත් වෙනවා. නුවණ යටපත් වෙනවා. දැන් මෙතනදී කරන්නෙ ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව මගින් නුවණ මතුකරලා ගන්නවා. නුවණ මතුකරලා අරගෙන මේ තත්ත්වය තේරුම්ගන්න අවස්ථාවක් සලස්වනවා. ඒකටයි ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂාව කියන්නෙ. ඒකට උපකාර කරගන්න පුලුවන් අර විදියට ආදර්ශ, බෝධිසත්ත්ව ආදර්ශ, තවත් ධර්ම පාඨ, ධර්මයේ කියලා තිබෙන කාරණා ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා හැටියට නුවණින් සලකලා බලනවා. ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා වශයෙන් උපකාර කරගතහැකි ධර්ම පාඨයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ, අනමතග්ග සංයුත්තයේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා. මේ අතිදීර්ඝ සංසාරයේ තමන්ට මවෙක්, පියෙක් නොවුණ, සහෝදරයෙක්, සහෝදරියක් නොවුණ, පුතෙක්, දුවක් නොවුණ කෙනෙක් සොයාගැනීම පහසු නැත කියලා. එතකොට ඒක තුළින් හිතාගන්න පුලුවන් කොයිතරම් කාලයක් අපි මේ දීර්ඝ සංසාරයේ ගතකළාද කියලා. මේ බුද්ධ වචනය අනුව මෙතන ඉන්න හැම කෙනෙක්ම එකිනෙකාට, මවෙක් වෙන්න ඇති, පියෙක් වෙන්න ඇති, සහෝදරයෙක් වෙන්න ඇති, සහෝදරියක් වෙන්න ඇති,

පුතෙක් වෙන්න ඇති, දුවක් වෙන්න ඇති. ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා. අන්න ඒක ගැන හිතලත් තමන්ගේ හිත ද්වේෂයෙන්, වෛරයෙන් නිදහස් කරගන්න කියලා ධර්මයේ සඳහන් කරනවා.

මේ සත්‍යතාව අනුව, මේ සංසාරයේ දීර්ඝ කාලීන පැවැත්ම අනුව අපට නෑයන් නොවුණ කෙනෙක් නෑ. එතකොට ඒ නෑයන් වෙලා ඒ අවස්ථාවල වල අපට නොයෙකුත් විදියේ සංග්‍රහ කරන්න ඇති. අප වෙනුවෙන් ජීවිත පූජා කරන්න ඇති. එබඳු අයයි දැන් මේ වෛරකාරයෙක් හැටියට වෙස්වළාගෙන ඇවිල්ලා ඉන්නෙ මේ දීර්ඝ සංසාරයේ කියලා හිතාගන්නවා. ඒකත් එක්තරා නාට්‍යයක් වගේ දෙයක් තමයි. නමුත් හිතාගන්න ඕන මේක හරියට තේරුම්ගත්තෙ නැතිවුණොත් ඒ භයානක ප්‍රතිඵල වශයෙන් තමන් අර කියාපු අපාය ආදී තැන්වලට යනවා. අර දේවදත්ත ස්ඵවිරයන්ට වුණා වගේ අවිචි තත්ත්වයටත් යන්න පුලුවන් මේ වෛරය දිගින් දිගට යාමෙන්. ඉතින් මේක සමහරවිට කාලෝචිත බණක් වෙන්න පුලුවන් - මොකද මේ කාලෙන් අපේ රටේ පමණක් නෙවෙයි ලෝකය පවා පෙළඹෙන්නෙ වෛරයෙන් වෛරය සංසිඳවා ගැනීමටයි. සමහරවිට ජාත්‍යන්තර සම්මේලනවලත් ඕවා කියවෙනවා. මොකද සාමාන්‍ය ලෝකයාට මේක අමතක වෙනවා පහසුවෙන්ම. බුද්ධ වචනය වෛරයෙන්, වෛරය කිසිදුක සංසිඳවාගන්න බැරිය කියලයි.

නමුත් අපි උත්සාහ කරනවා වෛරයෙන් වෛරය සංසිඳවාගන්න. අපට ඒක සාමූහිකව කරන්න බැරිවෙන්න පුලුවන්. දැන් මේ කථාවෙන්ම හෙලිවෙනවා එකිනෙකා ගොදුරු කරගන්න තිරිසන් ජාතිවල උත්පත්තිය ලැබුවා. බලලාට ගොදුරුවුණා කිකිළියගෙ බිත්තර. ඊළඟට දිවි දෙනට ගොදුරුවුණා අර මුවැත්තියගේ පැටව්. ඒ වගේ මේ සංසාරයේ පලිගන්න ඕන අයට, වෛර පිරිමහගන්න ඕන අයට ගැලපෙන හැටියට මාරයා සකස් කරලා තියෙනවා මේ සත්ත්ව ලෝකෙ, එකිනෙකාට ගොදුරුවෙන ආත්මභාව ලබාගන්න ඉඩ තිබෙනවා. කොටින්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා සත්ත්ව විෂය වගේම කර්ම විෂයත් අවින්තායයි කියලා. හිතාගන්න බැරි තරම් මහ පුදුමයි. නමුත් මේ හැම එකකටම යටින් තිබෙන්නේ කර්මයයි. මේ අපේ හිතිවිල්ලයි. හිතිවිල්ල තුළින් තමයි මේවා එකතු කරන්නෙත්, වෙන් කරන්නෙත්, අන්තිමට සංසිදීමත් මේ සිත දිහා බැලීමෙනුයි කරගන්න

පුලුවන් වන්නේ. නමුත් මෙයින් අපට පෙනෙනවා අපේ බලාපොරොත්තුව තියෙන්නේ අර එකිනෙකා ගොදුරු කරගන්න තිරිසන් ආත්ම වල ඉපදිලා වෙර පිරිමහගන්නනම් ඒකට අවස්ථාව සලසගන්න පුලුවන්. දැන් මෙතන සිද්ධවුණේ ඒකයි. ඒ වගේම මෙයින් පෙනෙනවා සංසාරයේ පවතින භයානකත්වය. මේ වෙර සිතක් ක්‍රමක්‍රමයෙන් වැඩිලා යාම අපි සුළු දෙයක් හැටියට සිතන්නේ. කෝපය කාට කාටත් ඇවිස්සෙනවා. පොඩි ඇවිස්සිල්ලකින් කෝපය එනවා. කෝපය ක්‍රෝධය වෙනවා. ක්‍රෝධය ද්වේෂය වෙනවා. ද්වේෂය වෛරය වෙනවා. වෛරය, බද්ධ වෛරය වෙනවා. ආඝාතය කියන වචනය දක්වාම යනවා. ඔන්න ඔය විදියට වැඩිලා ගිහිවිච එක ඊළඟට අර මහා ගහක් මුල් බැසගත්තට පස්සෙ ලේසියෙන් මුලිනුපුටා දන්න බෑ වගේ සමහරවිට මෙමඟී හිතවත් අහන්නේ නෑ. මෙමඟී හිතට නඟාගන්නත් අමාරුයි. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ තරම් ක්‍රම රාශියක්, උපක්‍රම රාශියක් දක්වා වදලේ කෙනෙකුට හිත හදගන්න.

මේ පින්වත් හැම දෙනෙක්ම බණ අහන්නේ වාරිත්‍ර ධර්මයක් හැටියට නෙවෙයි. තමන්ගෙ හිත තනාගැනීමටයි. එතකොට මේ කථාව තුළින් අපි කල්පනාවට ගන්න ඕන මේකෙ තියෙන ආදර්ශ, නිදර්ශන. ඒ වගේම මේ ගාථා ධර්මය තුළ තියෙන ගැඹුර. මෙයින් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ ධර්මයේ ඇති සන්ධික, අකාලික ගුණ, ඇස් පනාපිටම ප්‍රථිඵල ලබාගතහැකි ආකාරය මේ හැම එකකින්ම පැහැදිලි වෙනවා. දැන් විශේෂයෙන්ම අර ප්‍රත්‍යවේක්‍ෂා වශයෙන් බැලීමේදී අපේ හිතට අපිම අවවාද කරගැනීමක් එතන කරන්නේ. ප්‍රඥාවට තැන ලබාදීමක්. හැඟීමට වහල් නොවී ප්‍රඥාවට තැන ලබාදෙනවා. බුද්ධ වචනය අනුව කල්පනා කරලා ධර්මයට නඟලා. ඊළඟට තමන්ටම තමන් අවවාද කරගන්නවා. මේ තරම් සංසාරයක නේද නුඹ මේ ගමන් කරන්නේ?

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ දීර්ඝ සංසාරය දක්වන විට දක්වපු තවත් උපමාවක් තමයි 'මහණෙනි මේ මුළු මහත් ජම්බුද්වීපයේම - මේ දඹදිවේම තිබෙන ගස් කොළන්වල අතු රිකිලි අඟල් හතරේ කැලිවලට කපලා මේ මගේ තාත්තා, මේ මගේ අම්මා කියලා ඒ විදියට කිව්වත් ඒ සංසාරයේ තමන්ට මවිපියෝ වුණු ගණන කියලා නිම කරන්න බැරිය' ඒ තරම් දීර්ඝ කාලයක්. එහෙම හිතනකොට අපි කිසිකෙනෙකුට අනිත් කෙනා අමුත්තෙක් නෙවෙයි. හැමෝම මේ සාංසාරික ඥාතීන් වෙන්න පුලුවන් වගේ තත්ත්වයක් තියෙනවා. නමුත් අපට අවිද්‍යාව නිසා මේක

අමතක වෙනවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අපට මතුකරලා දෙන්නේ මේ සනාතන ධර්මතාවයි. කිසිදක අර කියාපු වෛරය, වෛරයකින් සංසිඳවන්න බෑ. ඒ වෙනුවට මේක ඇතුළත තියෙන ක්‍රියාකාරීත්වය අවබෝධ කරගත්තු අවස්ථාවේ තමයි සංසිඳීම ඇතිවෙන්නේ. ඒක තුළින් මේකේ නිස්සාරත්වය පැහැදිලි වෙනවා. තමන්ම අටවගත්තු උගුලකයි මේ අසුවෙලා තිබෙන්නේ. ඒක ඔස්සේ දුවනවා.

මෙහි කියලා කියන්නේ මාදු බවයි. මාදු මොළොක් සිතක් ඇතිකරගැනීමයි. ඒක ක්‍රමානුකූලව කළ යුත්තක්. එක පාරටම හිත නශාගන්න බැරිවෙන්න පුළුවන්. නමුත් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අපි හිත පුරුදුකරගන්න ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ එයයි කරුණිය සුත්‍රයේදී දක්වලා තිබෙන්නේ. එක එක පුද්ගලයින් ගැන වෙනම කියලත් නෑ එතන. නමුත් අපිට හිතාගන්න තිබෙන්නේ දුක, වේදනාව දැනෙන යම්තාක් සත්ත්වයින් සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනාම සැපතට කැමතියි. දුකට අකමැතියි. හිංසාවට අකමැතියි කියන මේ හිතිවිල්ල අපේ හිතට දගත්තම අන්ත එතකොට අර හැමදෙනාටම යහපත පැතීමේ ශක්තිය අප තුළ ඇතිවෙනවා. ඒක භාවනාවක් හැටියට සියලු සත්ත්වයෝ සුවපත් වෙන්නවා! කියන හිතිවිල්ල නිතිපතා මතුකරගන්න පුළුවන්. මේ භාවනාව සතර ඉරියව්වේම වඩන්න පුළුවන් භාවනාවක් කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. යම් හිතිවිල්ලක් නිතර නිතර වඩනකොට ඒ පැත්තටමයි හිත නැඹුරුවෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ 'යං යදෙව හික්ඛු බහුලං අනුවිතකෙකති අනුවිචාරෙති තථා තථා නතිහොති වෙනසො' කියලා ධර්මතාවක් හැටියට දක්වා තිබෙනවා. යම්කිසි හික්ඛුවක් යම් යම් දෙයක් නැවත නැවත හිතනවානම් ඒ පැත්තටම නැඹුරුවක් ඇතිවෙනවා කියලා. නති කියන්නේ නමුතාවක්, නැඹුරුවක්. එතකොට අපේ හිත්වල දැන් නොයෙක් පැතිවලට නැඹුරුව තියෙන බව අපි කවුරුත් දන්නවා. නමුත් හොඳ පැත්තට නෙවෙයි බොහෝවිට නැඹුරුව තියෙන්නේ. බොහෝවිට නරක පැත්තට නැඹුරු ඇතිවයි මේ සංසාරයේ අපි ගමන්කරන්නේ. ඒවටයි නැඹුරුවෙන්න කැමති.

නමුත් මෙතන තියෙන්නේ උත්සාහයෙන් ඇති කරගතයුතු නමුතාවක්. නැඹුරුවීමක්. ඒකට තමයි භාවනාව කියලා කියන්නේ. භාවනාව කියන එක දක්වන්නේ කුසල් සිතක් නැවත නැවත ඇතිකරගැනීමයි. ආසේවන ප්‍රත්‍යය හැටියට එය ධර්මයේ දක්වනවා.

ආසෙවන කියන්නේ නිතර ඇසුරුකිරීම් වශයෙන් පවත්වා ගැනීම. ආසේවිතා, භාවිතා, බහුලිකතා. නිතර ඇසුරුකිරීම් වශයෙන් යම්කිසි ශක්තියක් හිතේ උපදවාගන්නවා. ගහකින් වැටෙන වතුර බිංදු කීපයක් වුණත් දීර්ඝ කාලයක් ගලකට වැටෙනකොට ඒකෙ හිලක් හැරෙන්න ගන්නවා. අන්න ඒ වගේ හිතිවිල්ලක් නැවත නැවත මතුකරනකොට ඒක තුළ යම්කිසි විශේෂ නැඹුරුවක් ඇතිවෙනවා.

දැන් මෙතන මෙමඟි භාවනාවෙන් කරන්නේ අර ද්වේෂය ඉවත් කරන, වෛරය ඉවත් කරන, කෝපය ඉවත් කරන අනිත් අයට යම්කිසි යහපතක් සලසන නැඹුරුතාවකට හිත යොමුකිරීමයි. අන්න ඒ නමුතාව ක්‍රමානුකූලව ඇති කරගත්තහම අර එන කෝප වෛරාදිය ඉක්මනින්ම සංසිද්ධාගන්න පුලුවන්. එකපාරම බැරිවුණත් නැවත කල්පනා කරලා, අර භාවනාවට හිත නගලා ඒවා පලවාහරින්න පුලුවන් ශක්තියක් ලැබෙනවා. ඒක නිසා තමයි නිතිපතා මෙමඟි භාවනාව වැදගත් වෙන්නේ. විශේෂයෙන්ම සමාජයේ ජීවත්වෙන අයට හැම පැත්තෙන්ම ද්වේෂය වැඩෙන, වෛරය වැඩෙන විදියේ වචන, ආරංචි, ප්‍රචායනි තමයි කණට වැටෙන්නේ. දකින්න ලැබෙන්නේ. අන්න ඒවා තුළින් අපේ හිත් කැළඹිලා අන්තිමට අර කියාපු විදියට සුලු වශයෙන් පටන්ගෙන අන්තිමට වෛර මට්ටමට යනවා.

ඒක නිසා අපි සමහරවිට තනි තනිව හෝ සාමූහිකව හෝ අර විදියට වෛර පිරිමහගන්න උත්සාහ කරනවා. මේ රටේ පමණක් නොවෙයි බටහිර ආදී කොයි රටවල් වලත් ලෝකයේ හැම තැනම මේ මහා ව්‍යාකූලතා වලට හේතුවෙලා තියෙන්නේ මෙන්න මේ හිතක ඇතිවන ද්වේෂයේ ප්‍රතිඵලයයි. අපි මේ මහා බෝම්බ, භයානක බෝම්බ කියන දේවල් - මේ ඔක්කොම ඇතිවුණේ කොතනද? ඔය මහා භයානක අවි, න්‍යෂ්ටික අවි කියන දේවල් ඔක්කොම ඇතිවුණේ, මේවා හටගත්තේ, නිෂ්පාදනය වුණේ කොතනද? මිනිහාගෙ හිතේ. අර කියාපු ද්වේෂ සිතේ. එතනිනුයි පටන්ගත්තේ. ද්වේෂ සිතෙනුයි පටන්ගත්තේ. කෙනෙකුට යහපත සලසන දෙයක් නෙවෙයි නිෂ්පාදනය වුණේ. ලෝකයක් විනාශ කරන උපකරණයක්. ඒක නිෂ්පාදනය වෙන්න උපකාර වුණේ අන්න අර කියාපු ද්වේෂ සිතයි. ඒක නිපදවපු පුද්ගලයා දන්නවා මේකෙන් කරන්නේ ලෝකයක් විනාශ කරන දෙයක්. එතකොට මොන හේතුවකින් හෝ - ලාභ ප්‍රයෝජන සලකා හෝ ඒකට හිත

යෙදෙව්වානම් එතකොට ඒක නිෂ්පාදනය වුණ නිෂ්පාදනාගාරය අන්න අර ද්වේෂය ඇති හිතයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළා, මේ ලෝකය තියෙන්නෙ අප තුළමයි. ලෝකය තියෙන්නෙ අප තුළමයි. අපි මේ නොයෙකුත් සන්නිවේදන මාධ්‍ය වලින් ලෝකය හඳුනාගන්න උත්සාහ කරනවා. හැමදම නිදි නැතුව මේ පින්වතුන් ලෝකය දකිනවා ඇති. නමුත් ඒ ලෝකය නෙවෙයි මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ. අන්න එතනදි ආපහු හැරිලා බලන්න ඕන. ඒ බලන යන්ත්‍රය මොහොතකට නතර කරලා ආපහු හැරිලා බලන්න ඕන මේ බලන ඇහැ දිහා. මේ අසන කණ දිහා. මේ අනෙකුත් ඒවා දිහා ආපහු හැරිලා බලන්න ඕන. අන්න අර ප්‍රඥ ආලෝකය තමා දෙසට හැරෙව්ව දවසටයි ලෝකයේ යථාතත්ත්වය අවබෝධ කරගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ. ඔන්න ඔය කියාපු මේ සළායතන ලෝකය නමැති ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, සිත කියන මෙන්න මේ ලෝකය හඳුනාගත්තු නිසයි බුදුපියාණන් වහන්සේ නියම වශයෙන්ම ලෝකවිදු වන්නේ. දැන් මේ කාලෙ විද්‍යාඥයින්ටත් ඒ ඒ අයගේ අවබෝධය අනුව 'ලෝකවිදු' කියන්න පුළුවන්. නමුත් ඒක නෙවෙයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැඹුරුම අර්ථයෙන් ලෝකය කියලා කියන්නෙ ඔන්න ඔය කියපු අභ්‍යන්තර ලෝකයයි. මේ ලෝකයෙන් ජයගන්න තමයි, මේ ලෝකයෙන් එතෙර වෙන්න තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය දේශනා කරලා තියෙන්නෙ.

අපි මේ කෙටි ගාථාවක්, සරල ගාථාවක් ආශ්‍රයෙන් මේ ධර්මයේ ගැඹුරට ගියා ක්‍රමක්‍රමයෙන්. මේ පින්වතුන්ගේ අවබෝධ ශක්තිය අනුව ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන් අවබෝධ කරගන්න ඇති. මේ හැම බණක්ම අපි අසන්නෙ අපට යම්කිසි අවස්ථාවක නිවන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගැනීම සඳහා උපකාරවන ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ වටිනා ගුණධර්ම අපේ චිත්ත සන්තානයේ ඇතිකරගැනීමටයි. එතකොට විශේෂයෙන්ම මේ යුගයට ඉතාමත්ම කාලෝචිත, අදාලවන වෛරය සංසිද්ධාගැනීම පිළිබඳව ධර්මදේශනාවකටයි මෙතෙක් මේ පින්වතුන් සවන් දුන්නෙ. මේක තුළින් ඇති කරගත්තු අර කියාපු ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒවා මේ ජීවිතයේම භාවනාමය වශයෙන් දියුණු පවුණු කරගන්න ඕන.

මෙතන මේ කියවුණු විදියේ එකිනෙකාගෙන් පළිගන්න, හයානක විදියට මරාගෙන කන, අති හයානක සංසාරයකින් මේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුපියාණන් වහන්සේලාත්, රහත් වුණු සංඝයාවහන්සේලාත් එතර වුණා. රහතන්වහන්සේලා නිවන් දුක්කට පස්සෙ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා 'මම මේ ගව ඝාතන මඩුවකින් නිදහස් වුණා' කියලා. ඒ විදියටයි රහතන්වහන්සේලා සංසාරය දිහා ආපහු හැරලා බලලා කිව්වෙ. මුත්තො ආසාතනා යථා. හරියට ගව ඝාතන මඩුවකින් නිදහස්වුණා වගෙයි මේ සංසාරෙ කියලා. අන්න එහෙම හිතාගන්න ඕන. එතකොට මෙන්න මේ කියාපු ලෝකය කියලා දැන් අපි හිතන ඔය ගව ඝාතන මඩුවෙන් නිදහස් වෙන්න උපකාරවන ධර්මයකුයි ඇසුවේ.

තමනුත් මේ කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය පිහිට කරගෙන බණ, භාවනා කරලා අර යක්‍ෂණිය ලබාගත්තු, යක්‍ෂණිය හිත මුදුමොළොක් කරගත්තු අර ලෝකෝත්තර ධර්මයන් මේ මනුෂ්‍යයන් වන අපිත් ලබාගෙන මේ සියළු සංසාර දුකින් අත්මිදිලා උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්න මේ ධර්මශ්‍රවණය ඒකාන්තයෙන්ම උපනිශ්‍රය වෙන්න! ඒ වගේම මේ විශ්වයේ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බුන්ම රාජයන්වහන්සේලා, යම්තාක් සිටිනවානම් උන්වහන්සේලාත් අපි ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස් කළ කුසල සම්භාරය අනුමෝදන් වී ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්න! ඒ වගේම අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ අපගේ ඥාතීන් ඇතුළුව යම්තාක් ලෝකසත්ත්වයින් සිටිනවානම් පින් කැමති, නිවන් කැමති, ඒ හැම දෙනාමත් අපි මේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස්කරගත්තු කුසල සම්භාරය අනුමෝදන් වීමෙන් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදී උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්න! කියන කරුණා සිතින් යුක්තව මේ විදියට ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න.

'එතතාවතා ව අමොහති...'

140 වන වේදිකාව

140 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 133)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස’
 න පරෙසං විලොමානි
 න පරෙසං කතාකතං
 අත්තනොව අවෙකේයා
 කතානි අකතානි ව’ති

- ධම්මපද, පුඤ්ඤ වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

මේ රටේ සම්බුද්ධ ශාසනයේ අනාගතය ගැන කාගෙ කාගෙන් අවධානය යොමු වෙන දවසක් තමයි අද මේ පොසොන් පෝය දවස. එද ඒ මිහිඳු මහරහතන්වහන්සේගෙන් අපට ලැබුණු බුද්ධශාසන දයාදය ආරක්ෂා කරගැනීම පිළිබඳ වගකීම හැමදෙනාගෙම හිත් තුළ මතු වෙන අවස්ථාවක්. ඒ නිසා අද අපි ඒකට ගැලපෙන අන්දමේ ගාථාවකුත් කථාන්දරයකුත් ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා.

මේ ගාථාව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදලේ පාටික නැමැති ආජීවකයෙක් අරමුණු කරගෙනයි. සැවැත් නුවර එක්තරා ගෘහපතිනියක් පාටික කියන ආජීවකයෙකු - ආජීවක කියලා කියන්නේ ඒ කාලෙ හිටිය අන්‍යාගමික තවුසෙක් - තමන්ගේ පුත්‍රස්ථානයේ තබාගෙන උපස්ථාන කරමින් සිටියා. මේ ගෘහපතිනියගේ අසල්වාසී අය බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ධර්මය අහලා ඇවිල්ලා බුද්ධ ගුණ, ධර්ම ගුණ ගැන නිතර වර්ණනා කරනවා ඇහිලා මේ උපාසිකාවටත් විභාරයට ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහන්න හිතනා. ඒ කාරණය අර ආජීවකයාට ගිහින් කිව්වහම ආජීවකයා එක පාරටම කිව්වා ‘යන්න එපා’ කියලා. නැවත නැවතත් අවසර ඉල්ලුවත් ආජීවකයා අවසර දුන්නෙ නෑ. මේ ගෘහපතිනි කල්පනා කළා ‘දැන් මම නොකියම මේකට පිළිවෙලක් යොදන්න ඕන. මට විභාරයට යන්න බැරිනම් බුදුරජාණන් වහන්සේව මෙහෙට වඩම්මගන්න ඕන’ කියලා එක දවසක්ද හැන්දෑවෙ තමන්ගෙ පුතාට කිව්වා ‘ගිහිල්ලා හෙට දවසට බුදුරජාණන් වහන්සේට දනෙට ආරාධනා කරන්න මේ තමන්ගෙ නිවසට’ කියලා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මේ ළමයන් යන අතරමග ආජීවකයා හම්බවෙන්න ගියා. ගිහිල්ලා ඉඳගත්තහම ආජීවකයා ඇහුවා 'කොහෙද යන්න?' තමන්ගේ මවගේ පණවිඩය අනුව මේ විදියට යනවා කිව්වහම 'යන්න එපා' යි කිව්වා. 'මට බයයි. එතකොට මැණියෝ මට තර්ජනය කරයි, දෙස් කියයි' කියලා කිව්වහම එතකොට මේ ආජීවකයා කියනවා 'යන්න එපා ඒ ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ට සුදුනම් කරන දනයක් අපි දෙන්නා එකතු වෙලා කමු' කියලා. ඒ වුණත් මේ ළමයා කැමති වුණේ නෑ 'යන්න ඕනෑ' යි කිව්වා. 'එහෙමනම් හොඳයි ගියාට කමක් නෑ. ගිහිල්ලා ගෙදරට එන පාර කියන්නේ නැතුව වෙන පාරකින් එන්න' යි කිව්වා.

ඉතින් මේ ළමයන් ගිහිල්ලා බුදුරජාණන් වහන්සේට තමන්ගේ නිවෙසට වැඩමකරන්න කියලා ආරාධනා කරලා අර කිව්ව විදියට ආවා. එන ගමනේ ආජීවකයා හමුවෙන්න ගියහම ආජීවකයා ඇහුවා 'කොහොමද වැඩේ කළාද?' කියලා. 'ඔව්. එහෙම ආවා' කියපුවහම 'හොඳයි' කිව්වා. 'අපි දෙන්නට දෑන් ඒ දනෙ ටික කන්න පුලුවන්' කිව්වා. ඒ වෙනකොට ගමේ අසල්වාසී අය ඔක්කොම ගෘහපතිනියගේ ගේ සුද්ද කරලා - ඒ කාලෙ අර 'හුණු පිරිබඩ ගන්නවා' කියලා කියන්නේ. ඔක්කොම සුද්ධ පවිත්‍ර කරලා බුද්ධාසනයත් පනවලා, ලද පස්මල් ඉහලා හොඳට සරසලා සුදුනම් කළා. ආජීවකයාත් උදේ පාන්දරින්ම පිටත්වෙලා ගියා මේ තමන්ගේ ශ්‍රාවිකාවගේ ගෙදරට. ගියාම මේ අය ඒ ආජීවකයා ගේ ඇතුළෙ කාමරේක හිඳුවලා තිබ්බා. ඔහු එහෙම ඉන්න අතරේ ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ එතනට වැඩම කළා.

ඒ උපාසිකාව බුදුරජාණන් වහන්සේ හොඳින් පිළිඅරගෙන හොඳට ප්‍රණිත අන්දමින් දනය එහෙම පූජා කළා. පූජා කරලා ඉවරවෙලා අනුමෝදනා බණ දේශනා කරන අවස්ථාව ආවහම මේ ගෘහපතිනිය දෑන් ඉතින් බොහොම ශ්‍රද්ධාවෙන් 'සාදු සාදු' කියලා බුද්ධදේශනාවට ඇහුම්කන් දෙනවා. මේක ඇහිලා අර ආජීවකයාට තරහා ගිහිල්ලා ගෙයින් එළියට ආවා. ඇවිල්ලා ඒ උපාසිකාවටත්, බුදුරජාණන් වහන්සේටත් නරක විදියට බනිමින් ගෙයින් පිටවෙලා ගියා තරහින්. මේ බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ අහගෙන ඉන්න වෙලාව. ඒ උපාසිකාවගේ හිත මේ සිද්ධිය නිසා විකෘිපිත වුණා. හිත විකෘිපිත වුණ නිසා ඒ උපාසිකාවට බුද්ධදේශනාවට - ඒ අනුමෝදනා බණට කන් දිගන්න බැරිවුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේට මේක පෙනුනා. මොකද බුදුරජාණන් වහන්සේ, කෙනෙකුට ධර්මය දේශනා කරනකොට ඒ

තැනැත්තාගේ හිත ක්‍රියාකරන ආකාරයත් දිහා බලාගෙනයි දේශනා කරන්නේ. ඉතින් ඇහුවා ‘මොකද උපාසිකාව හිත වික්ෂිප්ත වෙලා නේද? හිත එකඟ කරගන්න බෑ නේද?’ කියලා. ‘එසේය ස්වාමීනි. අර ආජීවකයා කියාපු වචන ටික හිතට එන නිසා මට හිත එකඟ කරගන්න බෑ’ කිව්වා. ඔන්න එතකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළා. අදහස වශයෙන් පළමුවෙන් දේශනා කරලා ඉන්පසු ගාථාව දේශනා කළා. ‘ඒක හරි නෑ උපාසිකාව මේ අනුන් කළ දේ නෙවෙයි තමන් කරපු ටිකයි හිතන්න තියෙන්නේ. ඒකට ඒ තැනැත්තාගේ වචන වලට හිත යොදන්න නැතුව බණට හිත යොදමු’ කියන අදහස දෙමින් ඊටත් වඩා පුළුල් අන්දමින් අර්ථවත් වටිනා ගාථාවක් දේශනා කළා.

න පරෙසං විලොමානී
න පරෙසං කතාකතං
අත්තනොව අවෙකෙය්‍යා
කතානි අකතානි ච

‘අනුන්ගේ නොගැලපෙන තැන්, විෂම පැවතුම්, ඒ වගේම ඔවුන් කළ, නොකළ දේ ගැන මෙනෙහි කරන්න ඒවා. තමාම කළ නොකළ ටික ගැන පමණක් හිතන්න’. ඕකයි කෙටි උපදෙස.

මේ ගාථාවේ අර්ථයත් ගැඹුරට යන එකක්. ඒ කථාන්තරයෙන් අපි පළමුවෙන්ම ගතයුතු දේ ගන්න බලමු. පළමුවෙන්ම අර ආජීවකයාගේ හැසිරීම ගැන හිතලා බලනකොට කවදත් බුද්ධශාසනයට පිටතින් එන උපද්‍රව පක්ෂය ගැන ඒක සාධකයක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ ධර්මය දේශනා කළ කාලයේ කොතෙකුත් නිගණ්ඨයින්ගෙන් ආජීවක ආදී අන්‍යාගමිකයින්ගෙන් නානාවිධ කරදර, ඔයිටත් වඩා කරදර අවස්ථාවලට මුහුණ පාන්න සිද්ධවුණා. මෙතනදී අර ආජීවකයා තමන්ගේ ශ්‍රාවිකාව, බුද්ධ ශ්‍රාවිකාවක් වෙන එක වළක්වන්නයි බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙන්න යන්න නොදීමට උත්සාහ කළේ. ඒක බැරිවෙනකොට උපාසක් යෙදුවා, එක්තරා අඥන උපාසක්. බුදුරජාණන් වහන්සේට කවුරුවත් මාර්ග කියන්න ඕනෙ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේ නිවනට මඟ පවා දන්න උත්තමයෙක්. නමුත් අර ළමයා ලවා ගෙදරට පාර නොකියා ඒ දූනෙ ටික කන්නයි බැලුවේ. ඒ එකක්වත් හරි ගියෙ නැතිවෙනකොට අන්තිමට අර උපාසිකාව - ශ්‍රාවිකාව බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බණ අහනකොට ඊර්ෂ්‍යාවෙන් අසභ්‍ය වචන වලින් බැනලා පිටවෙලා ගියා. ඒ ශ්‍රාවිකාවගේ අසල්වාසීන් එහෙම ශක්තිමත්ව සිටිය

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

නිසා, ඒවාට උදව් කළ නිසා අර ආජීවකයාට කරකියාගන්න දෙයක් නැතුවයි ගෙයින් පිටතට ගියේ. ඊළඟට අපි මේකෙ අනිත් පැත්තත් හිතමු.

අර ගෘහපතිනිය ඉතා වටිනා පින්කමක් කළේ. ඉතාම දුර්ලභ අවස්ථාවක්, බුදුරජාණන් වහන්සේ - තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන්ගේ නිවෙසට වඩම්මගෙන අර විදියට දනයක් පූජා කරන්න ලැබීම. දනයේ පින්කම කුළුගැන්වෙන අවස්ථාව තමයි අනුමෝදනා බණ අසන අවස්ථාව. එතන එතනම දනානිශංස නෙලාගන්න පුළුවන් වටිනා අවස්ථාවක්. නමුත් මේ ගෘහපතිනියට බැරිවුණා හිත එකඟ කරගන්න. ඒ දුර්වලකම නිසා ඒකට හිත යොදගන්න බැරිවුණා. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ගාථාව දේශනා කළාට පස්සෙ ඒ අනුව සිත හරි මඟට යොදලා ඒ උපාසිකාව වගේම අනිත් අයත් සෝවාන් ඵලයට පැමිණුනු බවයි ඒ කථාව අවසානයේ දැක්වෙන්නේ. ඉතින් අර ගාථාවෙන් ඒ තැනැත්තිය ප්‍රයෝජනයක් ගත්තු බව ජේතවා. අනුන් කළ කී දෑ ගැන හිතලා හිත දූෂ්‍ය කරගන්නවා වෙනුවට තමන් කළ පින්කම ගැන හිතීමෙන් දනමය පුණ්‍ය කර්මය පිළිබඳව ඇති කරගත්තු ප්‍රසාදය, ප්‍රමෝදය මුල් කරගෙන සමාධියක් ඇතිකරගෙන තමයි මාර්ග ඵල ලබාගන්න ඇත්තේ.

ධර්මය දේශනා කරනකොට ඇසිය යුතු ආකාරය නිරන්තරයෙන් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. යම්කිසි ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක් හෝ ධර්මය ශ්‍රවණය කරන කෙනෙක් 'අධ්විකඤා, මනසිකඤා සබ්බවෙනසො සමන්තාහරිඤා ඔහිතසොතො ධම්මං සුනාති' කියන පදය නිතර සඳහන් වෙනවා. 'මේ දේශනාවෙන් මට වැඩක් ඇත්' කියලා ඒක වචනයක් පාසා මෙනෙහි කරමින් මුළු හිතම ඒකට යොදගෙන අහනකොට තමයි ඔන්න ධර්මය හරියට යම්කිසි ප්‍රත්‍යක්ෂ අවබෝධයක් ලබාගන්න පුළුවන් වෙන්නේ.

ඉතින් මෙන් මේ කථාවේ දැක්වෙන ආකාරයේ බාහිර උපද්‍රව පැත්ත ගැන අපි හිතලා බලනකොට මේ කාලයේත් ඒ විදියේ තත්ත්ව ඇති බව මේ පින්වත් පිරිස කවුරුත් දන්නවා. නමුත් ඒවා පිළිබඳව ගතයුතු ක්‍රියාමාර්ගය නුවණින් සලකලා ගත්තේ නැත්නම් සමහරවිට හිතන අන්දමේ දියුණුව වෙනුවට පරිහානියක් සැලසෙන්න පුළුවන්. දැන් මෙතන අර ආජීවකයාට පිටවෙලා යන්න සිද්ධවුණා. ඒ වගේ පිටත ගැනම හිතලා, ඇතුළත ශක්තිමත් නොවුණොත් ශාසනයේ දියුණුව

වෙනුවට ශාසන පරිහානියයි සැලසෙන්නේ. දැන් මේකට පොඩි උපමා කථාවක් අපි මේ අවස්ථාවේ මතුකරගන්න බලමු. මේ උපමා කථාවට අදාළ එක්තරා ප්‍රස්තාව පිරුළක් මේ සමාජයේ තියෙනවා. ඒ ප්‍රස්තාව පිරුළ මොකක්ද කියලා අපි කියන්නේ නෑ. කතාව අහලා ඉවරවෙනකොට ඒ මොකක්ද කියලා ප්‍රස්තාව පිරුළ ඉබේටම හිතට නැගේවි. විශේෂයෙන්ම මේ අපේ පුංචි රටේ බුද්ධශාසනය අනාගතයේ භාරගන්න ඉන්න මේ පුංචි උපාසක මහත්තුරුන්ට, පුංචි උපාසක අම්මලාට පොඩි ගැමි කථාවක් මේ ඉදිරිපත් කරන්නේ.

එකමත් එක රටක හිටියා ගමන් ගමට බඩු ගෙනිහිල්ලා විකුණලා වෙළඳමක් කරන වෙළෙන්දෙක්. මේ වෙළෙන්ද බඩු ගෙනියන්නේ බුරුවෙක් පිට තියාගෙන. දවල් කාලයේ බුරුවෙක් පිට තියාගෙන ඒ බඩු අරගෙන යනවා. ඒ වගේම ගෙදර තියෙන ධනය රැකගන්න ගෙදර බල්ලෙකුත් හිටියා. මේ බුරුවයි බල්ලයි බොහොම යාලුයි. ඉතින් එක දවසක්ද රාත්‍රී, රැ කාලයේ හොර මුළක් ආවා මේ ගේ බිඳින්න. ඉතින් මේ බුරුවා කියනවා බල්ලාට 'දැන් මේ ගේ රැකගන්නන ඔයා ඉන්නේ. ඇයි ඔයාගෙ වැඩේ කරන්නේ නැත්තේ, බුරුන්න එපාය' නමුත් බල්ලා බුරුන්නේ නෑ. මේ බුරුවා කල්පනා කළා 'එයා කරන්නේ නැත්නම් මමවත් ඒක කරන්න ඕනේ නේද' කියලා ඔන්න බුරුවා කැගහන්න පටන්ගත්තා. අර ගෙයි නිදගෙන හිටිය වෙළෙන්ද මොකද කළේ දෙරේ ආරක්‍ෂාවට දගෙන තිබුණු පොල්ලත් අරගෙන ඇවිල්ලා බුරුවාට තඩ් බෑවා. ඔය අතරේ ඔය අවසරයෙන් අර එළියෙ හිටිය හොරු ඇතුල් වෙලා සල්ලි පෙට්ටියත් ඔක්කොම අරගෙන ගියා. ඉතින් ඔන්න ඕක තුළින් අපිට යම්කිසි ආදර්ශයක් ගන්න පුළුවන්. අන්න අර බල්ලා විසින් කළයුතු ඒ කාර්යභාරය බුරුවා පිටට ගත්තා. ඒක නිසා ඒ පිටට තමයි ඉතින් අන්තිමට පොලු පාරවල් වැදුනේ. මේ විදියට අපි කල්පනා කරන්නට ඕන ශාසනයේ ආරක්‍ෂාව සඳහා වුණත් අපි වැරදි ක්‍රියාමාර්ග ගත්තොත් එයින් සිදුවෙන්නේ ශාසන පරිහානියයි. ඒක නිසා අපි නිරන්තරයෙන්ම ඇතුළත ශක්තිමත් වීම ගැනයි කල්පනා කරන්නේ.

කොහොමද ඇතුළතින් ශක්තිමත් වනුයේ? මේ විදියේ දවසක මේ පින්වත් පිරිස වටිනා ශීලයක් සමාදන් වෙලා දවස මෙතන ගතකරන්නේ ඇතුළතින් ශක්තිමත් වීමටයි. මෙතනදී අපට හිතට නඟාගන්න තියෙන්නේ අර බුද්ධ වචනය අනුව ක්‍ෂණ සම්පත්තිය පිළිබඳවයි. බුද්ධශාසනය පරිහානියේ මුඛයට යන බව කිසිම කෙනෙකුට

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

රහසක් නොවෙයි. ශීඝ්‍රයෙන් පරිහානි මුඛයට යනවා. ඒ අවස්ථාව කොයි විදියද කියතොත් පහනක් නිවෙන අවස්ථාව වගේ. දැන් අපි තවත් පොඩි උපමාවක් වගේ - උපමාවකුත් නෙවෙයි පොඩි නිදර්ශනයක් - කියමු. පහන් කණුවේ අමාවක් දවසක පහන් පින්කමක්. හරියට කුණාටු එනවා ඒ පැත්තෙන් මේ පැත්තෙන්. පහන් දැල්ල නටමින් ඉඳලා නිල් පාට වෙනවා. නිවෙන්න ළං වෙනවා. මොකද අපි කරන්නේ? පහන් තිරයට තෙල් ටිකක් පොවනවා. ඒත් හරියන්නේ නැති වෙනකොට පහන් තිරය උස්සලා තව තෙල් වක්කරනවා. ඒත් හරියන්නේ නැතිකොට තව පහන් තිරයක් දනවා. ඒත් හරියන්නේ නැති වෙනකොට ඒ නිවෙන්න යන පහන දැල්වෙන පහනකට ළං කරනවා. මොකද මේ අදහස? මේ අඳුරු රාත්‍රියේ අපට ටික වෙලාවකට හරි එළිය මේ විදියටයි හදගන්න පුළුවන් වෙන්නේ කියන අදහසයි.

මේ උපමාව අනුව කල්පනා කරන්න ඕන, අපිත් අන්න අර දැල්වෙන නමුත් කුණාටු මැද්දේ නිවිලා යන්න සුදනම් වෙන පහනකින් එළිය ගන්න අය හැටියට කල්පනා කරලා අර නිවෙන්න යනකොට ඉද්ධා තෙල් ටිකක් වක්කරන්න ඕන. තිර නොතිර බව අපි දන්නවා, ඒ වුණත් තව තිරයක් හරි දලා වීර්යය වැඩි කරගන්නට ඕන. තමන්ටම කරගන්න බැරි ටික කලාණමිත්‍රයෙකුට හේත්තු වෙලා, ඒ ටික ලබාගෙන ඇතුළත ශාසනය ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ඒ ශාසනය ශක්තිමත් කරගන්නට ඕන. එහෙම නැතිවුණොත් රකින්න දෙයක් නැතිවෙනවා. රකින්න තියෙන්නේ පුස්සක්. ශාසනයක් නොවෙයි. එතකොට අපි කල්පනා කරන්නට ඕන බුද්ධශාසනය කියලා කියන්නේ හදවතින් හදවතට යන පණිවිඩයක් වගේ දෙයක්. ඒක නිසා ඒක තරකරගන්නනම් අපි බෞද්ධයින් වශයෙන් නිවන සඳහා අරමුණු කරගතයුතු ඒ ගුණධර්ම පද්ධතිය අප තුළ දියුණු කරගන්නට ඕන. එතකොට පහනකින් පහනක් දල්වන්නා වගේ ඒ නිවෙන්න ගිය පහන අර විදියට රැකිලා තිබ්බොත් ඒකට තව පහන් වලට ශක්තිය ලබාදෙන්න පුළුවන්. ආලෝකය ලබාදෙන්න පුළුවන්. අන්න ඒ විදියට තමයි මේ අන්ධකාර රාත්‍රියේ අපිට ක්‍රියා කරන්න සිද්ධවෙන්නේ. ඔන්න ඕකයි ඇතුළත ශක්තිමත් වීම කියලා කියන්නේ.

ඉතින් ඒ වගේම දැන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ මේ ගාථාව පුළුල් අන්දමින් කල්පනා කරලා බලනකොට ඒක තුළ යම්කිසි ධර්ම න්‍යායක් ගැබ්වෙන බව පෙනීයනවා. මෙතන කියවෙනවා

අනුන්ගේ විෂම පැවතුම්, විෂමාවාර ගැන හිත නොයොදා ඔවුන් කළ නොකළ දේ ගැන හිතන්නේ නැතුව තමන් කළ නොකළ දේ ගැන හිත යොදන්න කියලා. මොකද එහෙම කිව්වෙ අපි කවුරුත් දන්නවා සාමාන්‍යයෙන් අනුන්ගේ වැරදි දැකීම අපට පහසුයි. තමන්ගේ වැරදි දැකීම ඉතාම අපහසුයි. ඕක බුද්ධ වචනයෙන්ම තියෙනවා ධම්ම පදයේ,

සුදසං වජ්ජං අකෙඤ්ඤසං
අත්තනො පන දුඤ්ඤසං
පරෙසං හි සො වජ්ජානි
ඔපුණාති යධා භුසං
අත්තනො පන ඡාදෙති
කලිංච කිතවා සධො

ඒ ගාථාවේ තේරුම, සුදසං වජ්ජං අකෙඤ්ඤසං. අන් අයගේ වැරදි දැකීම පහසුයි. අත්තනො පන දුඤ්ඤසං. තමාගේ වැරදි දැකීම අපහසුයි. පරෙසං හි සො වජ්ජානි - ඔපුණාති යධා භුසං, අනුන්ගේ වැරදි දහයියා පොළලා අරින්නා වගේ පහසුවෙන්ම ඉදිරියට දැනවා. අත්තනො පන ඡාදෙති - කලිංච කිතවා සධො. නමුත් තමන්ගේ වැරදිද සට කපට සුදු අන්තුවෙක් පස ඇටය එහෙම නැත්නම් දුඤ්ඤ කැටය, තමන් පරදින්න යනකොට හංගගන්නා වගේ. ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙන උපමා. ඒක බොහොම ගැලපෙනවා.

ඒ වගේම අතීත සිංහල කවියන් පවා මේ කාරණය තවත් විදියකට දැක්වුවා. තමන්ගේ වරද පෙනෙන්නේ නැතෙයි. අනුන්ගේ වරදනම් බොහොම පහසුවෙන් පෙනෙනවයි, ඊළඟට ප්‍රශ්නයක් හැටියට අහනවා 'මොකද මේ ඇස් දෙකට, පිටින් තියෙන නහය පේන්නේ, නමුත් තමන් නොපෙනෙන්නේ?' ඇස් දෙකට බැහැරින් තියෙන නහය පේනවා. තමන්ව පෙනෙන්නේ නෑ. එතකොට තමන්ව පෙනෙන්න ක්‍රමයකුත් තියෙනවද? ඇස් දෙකේ අපි හිතමු පොඩි ආබාධයක්, තුවාලයක්, කරදරයක් තියෙනවා කියලා. ඒක කොහොමද අපි බලන්නේ? කණ්ණාඩියක් තුළින්. මෙන්න මේ කණ්ණාඩියේ උපමාව තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ අර පොඩි රාහුල හාමුදුරුවන්ට දුන්නේ. මෙන්න මේ ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කියන වචනය. ආපසු හැරී බැලීම කියන වචනය. දැන් මෙතන අත්තනොව අවෙකේයය, තමා දෙසම බලනවා කියන එක හඳුන්වන්නේ, තමා දෙසම බලන්නනම් යමක් අවශ්‍ය වෙනවා. කණ්ණාඩියක් අවශ්‍ය වෙනවා. එතකොට අන්න ඒ උපමාවෙන්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඊළඟට අතීතයේත්, අනාගතයේත්, වර්තමානයේත් සියලුම ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් තමන්ගේ වැරදි හරිගස්සගත්තු හැටි දක්වනවා.

ඒ ධර්ම න්‍යාය පිළිබඳ පුදුම දේශනාවක් දේශනා කරලා තියෙනවා. මේ පින්වතුන් මේකත් අහලත් ඇති යම්කිසි ප්‍රමාණයකට. දැන් මෙතනදිත් ඒකට අදාළ නිසා අපි මතුකරගනිමු. බුදුරජාණන් වහන්සේ එක පාරටම ඇහුවා 'රාහුල කණ්ණාඩිය මොකකටද?' කියලා. 'ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කිරීම පිණිසයි'. ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කිරීම කියලා කියන්නේ ආපසු හැරී බැලීම පිණිස. ආපසු හැරී බලන්නේ මොකටද? තමන්ගේ තියෙන අඩුපාඩුවක් සකස් කරගන්නයි. මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා ඔය කණ්ණාඩියක් දිහා බලන්නේ පාරට බිහින්න කලින් ලස්සනට මුණ තියෙනවාද? ඇඳුම් පැලඳුම් හරියට තියෙනවාද කියලා දැකගන්න. ඒ විදියේ අවස්ථාවලදී සමහරුන්ගේ මුළු ශරීරයම ජේන කණ්ණාඩිත් තියෙන්නේ. ඒ කණ්ණාඩියකින් ගන්න ප්‍රයෝජනයයි. ඉතින් ඒකම බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙතන යොදාගන්නවා. ඒ විදියේ කණ්ණාඩියක් අපේ හිත ඇතුළෙන් තියෙනවා. අපේ මේ හිතට අදාළ ඒ වෛතසිකයන් අතර යම්කිසි ශක්තියක් තියෙනවා අපට ආපසු හැරී බලන්න. මනුෂ්‍යයා තුළ ඒක වැඩියෙන් තියෙනවා තිරිසනාට නැති පමණින්. ඒකයි අපි උපකාර කරගන්නේ.

පව්වෙකකන කියලා කියන්නේ ආපසු හැරී බැලීමේ ශක්තිය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා රාහුල හාමුදුරුවන්ට අනුශාසනයක් වශයෙන්. 'රාහුල ඔබ කයින් යම් කර්මයක් කරනවානම් කරන්න කලින්ම, මේ කරන වැඩේ තමාගේ පරිහානියට එහෙම නැත්නම් තමන්ගේ කරදරයකට හේතු වෙනවාද? එහෙම නැත්නම් අනුන්ට හිංසා පිණිස හේතුවෙනවාද? දෙපක්‍ෂයේම හිංසාවට හේතුවෙනවාද? ඒ වගේම ඒක අකුසල දෙයක්ද කියලා හිතලා බලලා එහෙමනම් ඒ කිසිසේත් නොකළයුතුයි.' නුවණින් කල්පනා කරනවා කරන්න කලින්. ඊළඟට යම්කිසි විදියකින් ඒක තමන්ගේ හිංසාවටවත්, අනුන්ගේ හිංසාවටවත් දෙපක්‍ෂයේම හිංසාවටවත් හේතුවෙන්නේ නැතිනම්, ඒක කුසල කර්මයක්නම් ඒක කළයුතුයි. නොකළයුතු දේ කළයුතු දේ එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ පළමු මට්ටමින් පෙන්නවා. නමුත් ඇතැම් අවස්ථාවල අපට වැඩේ කරන්න කලින් ඒක තීරණය කරගන්න අමාරුයි. එහෙම වැඩක් තියෙනවා. මේකෙ තියෙන ආදීනව

පක්‍ෂය වැටහෙන්නේ සමහරවිට වැඩේ ටිකක් දුර ගියහමයි. අපට එව්වර ශක්තියක් නැති නිසා. දැන් මූණ කීප සැරයක් බලන්නේ ගාපු සුවද සෙත්ටි පවුඩර් හරියට ඇද්ද මදිද කියලා බලන්නේ ඒකනෙ. අඩුපාඩු තියෙනවානම් ඊළඟ සැරෙත් බලන්න වෙනවා. ඉතින් අන්න ඒ වගේ මෙතනත්. ඊළඟට බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනවා ඒ වැඩේ කරන අතරෙත් ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරන්න. ආපසු හැරී බලන්න හිත දිහා. මේ කරගෙන යන වැඩේ තමාගේ හිංසාවටත්, අනුන්ගේ හිංසාවටත් දෙපක්‍ෂයේම හිංසාවටත් හේතු වෙනවාද කියන එක සලකලා බලනවා. ඒක එහෙම වෙනවානම් එතනම නවත්වන්න. ඒ වැඩේ එතනම නතර කරන්න.

යම්කිසි විදියකින් කරගෙන යනකොට හිතෙනවානම් එහෙම වැරදි නෑ හොඳ එකක් කියලා අන්න එතකොට එහෙනම් කරගෙන යන්න. ඔන්න එපමණක් නොවෙයි. තුන්වෙනි අවස්ථාව. වැඩේ කරලා ඉවර වුණා. කරලා ඉවරවුණාම සමහරවිට ජේන්න පුලුවන් කලින් අර අවස්ථා දෙකේම නොපෙනිව්ව වැරදි. ඉතින් ඒක නිසා තුන්වෙනිවත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනවා කරලා ඉවරවෙලත් කල්පතා කරලා බලන්න ඔන මං මේ කරපු වැඩේ මගේ හිංසාවට, මගේ පරිහානියට හේතුවෙනවාද, අනුන්ගේ හිංසාවකට හේතුවෙනවාද? දෙපක්‍ෂයේම හිංසාවට හේතු වෙනවාද කියලා. එහෙම සලකලා බලලා දැන් ඉතින් කරලා ඉවරයි. කරලා ඉවර නමුත් දැන් කරන්න තියෙන්නේ ඒ පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේට හෝ අනිත් සබ්බමචාරීන්වහන්සේලාට හෝ ඒක කියලා - 'මේ මගේ නොදැනුවත්කම මෝඩකම නිසා මෙහෙම දෙයක් සිද්ධවුණා' කියලා - වැරද්ද ප්‍රකාශ කරලා ආයති සංවරය කියලා කියන නැවත හික්මීමට අධිෂ්ඨාන කරගන්නවා. මින් මතු මං මෙවැනි දෙයක් කරන්නේ නැත කියලා.

ඒ වගේම ඒක කරලා ඉවරවෙලා බලනකොට තමන්ගේ හිංසාවටත් අනුන්ගේ හිංසාවටත් හේතුවුණේ නෑ. ඒක දෙපක්‍ෂයේම යහපතටයි හේතු වුණේ කියලා තේරෙනවානම් එහෙනම් ඒ ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන්, මම හොඳ වැඩක් කලා කියලා ප්‍රීති ප්‍රමෝදයෙන්ම රැ දවල් හොඳින් හික්මමින් ජීවත්වෙන්න කියලා වදලා. අන්න ඒ විදියට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කාය කර්ම ගැන ප්‍රකාශ කලා. ඒ න්‍යායෙන්ම වාක් කර්ම - වචනයෙන් කරන වැරදි පිළිබඳවත් කතා කරන්නේ, මේ කියන වචනය තුළින් තමන්ට හිංසාවක් වෙනවාද අනුන්ට හිංසාවක්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

වෙනවද දෙපක්‍ෂයටම හිංසාවක් වෙනවද කියලා හිතලා බලනවා. කරගෙන යන අතරේත් හිතලා බලලා ඒ විදියටනම් අර කියාපු ආකාරයට නුසුදුසු එකක්නම් නවත්වනවා. ඒක නොකර හරිනවා. එහෙම නැත්නම් කරගෙන යනවා. ඔය විදියට වාක් කර්ම පිළිබඳව. මනා කර්ම පිළිබඳවත් එහෙමයි. මනා කර්ම පිළිබඳවනම් කියන්නෙ හිතුවිල්ලක් - තමන් යම්කිසි කාරණයක් පිළිබඳව හිතනවා. ඒ පළමුවෙනි හිතුවිල්ල ඇවිල්ලා හිතෙන අවස්ථාවේ ඒකෙ දෝසෙ පේන්නෙ නෑ. හිතුවිල්ල ටිකක් දුර ගිහිල්ලා සමහරවිට පේන්න පුලුවන්. එතකොට අර කිව්ව විදියට ඒ හිතුවිල්ල නතර කරනවා. හොඳ හිතුවිල්ලක්නම් දිගට ගෙනයනවා. ඔහොම සෑහෙන දුරක් ගියාට පස්සෙ තමන්ට තේරෙනවානම් මේ අකුසල හිතක් කියලා එතනදි බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ ඒ පිළිබඳ පිළිකුලක් ඇති කරගන්නවා. කාටවත් කියන්න දෙයක් නෑ එතන. ඒක ගැන පිළිකුලක් එපාකමක් හිතේ ඇති කරගන්නවා තවත් ඒ හිතේ ඇතිනොවන ආකාරයට. හොඳ හිතුවිල්ලක්නම් අර විදියට ඒක ප්‍රීතියකින් සතුටින් තමන්ගෙ ඒ ශික්‍ෂාව ඉදිරියට ගෙනියනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ඔය විදියට කාය කර්ම, වාක් කර්ම, මනා කර්ම පිළිබඳව අවස්ථා තුනක - කරන්න කලින්, කරන අතරේ, කළාට පසුව - ක්‍රමානුකූලව විධිමත්ව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කිරීම ගැන. අතීතයේ යම් ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් තමන්ගේ කාය, වාක්, මනෝ කර්ම පිරිසිදු කරගත්තනම්, අනාගතයේ තමන්ගේ කාය, වාක්, මනෝ කර්ම පිරිසිදු කරගන්නවානම්, ඒ කරන්නෙ මෙන්න මේ ආකාරයටයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉතා වටිනා ධර්ම න්‍යායක් ලෝකයට හඳුන්වාදුන්නා. ඉතින් ඒ අනුවයි අපට හිතාගන්න තියෙන්නෙ සම්බුද්ධ ශාසනය ඇතුළතින් ආරක්‍ෂා කරගැනීම සඳහා අපට කරන්න තියෙන්නෙ මොකක්ද කියලා.

ඊළඟට අතින් පැත්ත අපි හිතලා බලමු. දන් අර උපාසිකාව අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට අර තරම් වටිනා පින්කමක් කරලා, අතිශයින් දුර්ලභ බුද්ධෝත්පාද කාලයක බුද්ධදේශනාවට කන් යොමුකරනවා වෙනුවට අර ආජීවකයාගෙ අසහ්‍ය වචන - කුණුහරුප වලටයි හිත යෙදුවෙ. ඒක නිසා හිත එකඟ කරගන්න බැරිවුණා. යම් අවස්ථාවක දේශනානුසාරයෙන් හිත යවන්නෙ නැතුව මාර්ගඵල අවබෝධයක් කරන්න බෑ. ඉතින් ඒක පිළිබඳවත් වැදගත් කාරණයක්

තිබෙනවා. අර ආජීවකයාගේ ශ්‍රාවිකාවක් හැටියට හිටපු ඒ උපාසිකාව මුල් අවස්ථාවේදී අර විදියට වික්ෂිප්තව සිටියත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අවවාදය උපදේශය අනුව අවස්ථානුකූලව හිත සකස්කරගත්තු නිසා මාර්ගඵල අවබෝධයක් ලැබුවා.

ධර්මශ්‍රවණ මාර්ගයෙන්ම මාර්ගඵල ලබනවාද කියන එකත් බොහෝ දෙනාට ගැටළුවක් වෙච්ච යුගයක්. ඒ පිළිබඳවත් යමක් කියනවානම් බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා විමුක්තායතන කියලා සිතේ විමුක්තිය ඇතිවෙන අවස්ථා පහක්. ඒක දක්වන්නෙ මෙහෙමයි. ශාස්තෘන්වහන්සේ හෝ උන්වහන්සේගේ ශ්‍රාවකයෙක් හෝ ධර්මය දේශනා කරන අතරේ ඒ පිළිබඳව අන්න අර අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට මේ ධර්මයෙන් මට වැඩක් ඇත කියලා ඒ පිළිබඳව මෙනෙහි කරමින් මුළු සිතම ඒකට යොදගෙන ධර්මය ශ්‍රවණය කළයුතුය. ඒ පිළිබඳව සඳහන් වෙනවා, අඤ්ඤා පටිසංවේදීව හොති ධම්ම පටිසංවේදී. ඒ කියන දෙයෙහි අර්ථයත් වැටහෙනවා. ඒ අර්ථය තුළ තිබෙන ධර්මයත් වැටහෙනවා. ඒක වැදගත් දෙයක්. ධර්මශ්‍රවණය කරන්න ඕන, කියන දෙයෙහි අර්ථයත්, ඒ අර්ථය අනුව පෙන්නුම් කරන ධර්මයත් ඒ දෙකම තේරුම්ගන්නා ආකාරයටයි. ඒ දෙකම විදින්න ඕන. ඒක වින්දනයක්. අඤ්ඤා පටිසංවේදී ධම්ම පටිසංවේදී. ඒක වින්දනයක් කරගන්නනම් හොඳ සමාධි හිතක් තියෙන්නට ඕන.

බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවේ උන්වහන්සේගේ දේශනා විලාසයත්, උන්වහන්සේගේ අනෙකුත් ඒ සියලු බුද්ධ ශක්තියත් නිසා ඒ අසන අවස්ථාවේම සිත එක්තැන් වෙනවා. ඒ එතනම බුද්ධානුස්සති වශයෙන් සමාධියක්. ඒ සමාධිමත් සිතින් ධර්මය අහනකොට කියන දෙයෙහි අර්ථයත් වැටහෙනවා. ඒ තුළ තියෙන ධර්මයත් වැටහෙනවා. අඤ්ඤා පටිසංවේදී ධම්ම පටිසංවේදී. ඒ විදියට අඤ්ඤා පටිසංවේදීව ධම්ම පටිසංවේදීව අහනකොට ඇතුළතින් ප්‍රමෝදයක් ඇතිවෙනවා. ප්‍රමෝදය කියලා කියන්නේ දැඩි ප්‍රීතියක්. එතකොට ඒක ළඟ ඉන්න කෙනාට කියන්න යන්නෙ නෑ. ඒක සංසිඳවාගෙන ප්‍රීතිය බවට හරවනවා. ප්‍රමෝදය ප්‍රීතිය ඒ අතර සුලු වෙනසයි තියෙන්නෙ. ඒ ප්‍රමෝදය ප්‍රීතියක් බවට, සියුම් ප්‍රීතියක් බවට පත්කරගන්නවා. සිත ප්‍රීතිමත් වුණහම බැහැරින් ආයෙන් පිටතින් ඇහෙන සිදුවකටවත් හිත යන්නෙ නෑ, ඇතුළතින්ම ප්‍රීතිය තියෙනවනෙ. එතකොට ඒ නිසාම කයත් සිතත් සන්සුන් වෙනවා. ඒ සන්සුන් බව තුළ කයේ අමුතු සැපයක්, අමුතුම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

වෙනදා නොවිනිදා සන්සුන් සැපයක් විඳිනවා. ඒ සැපය තුළයි හිත සමාධිමත් වෙන්නේ. ඒ සමාධිය තුළින් ඊළඟට අවබෝධය එනවා. ඔහොමයි මාර්ග ඵල අවබෝධය පිළිබඳ පළමු පියවර හැටියට දක්වෙන්නේ. ඒ ආකාරයට ධර්මශ්‍රවණය කරනකොටත් මාර්ග ඵල අවබෝධය ලැබිය හැකි බව පොතපතේ සඳහන් වෙනවා. නමුත් ඒ එකක් පමණයි.

ඊළඟට දෙවෙනි එක දක්වනවා. යම්කිසි ශ්‍රාවකයෙක් අර කියාපු විදියට ධර්මයට කන් දෙනවා නෙවෙයි ධර්මය දේශනා කරනවා. ධර්මය දේශනා කරන අතරේත් ඒ දේශකයා ධර්මයේ කියන ඒ අර්ථයත්, ඒ තුළ තියෙන ධර්මයත් වින්දනය කරමින්, මෙතෙහි කරමින් දේශනා කරනකොට අන්ත අර තමා තුළින්ම - මෙතෙක් සමහරවිට නොලැබූ දෙයක් වෙන්න පුළුවන්, මාර්ග ඵල අවබෝධයක් ලබනවා. ඒක අපි උපමාවෙන් කියනවානම් ඔය සමහර ගෙදරවල් වල අමුත්තෙක් එනවයි කියලා අහන්න ලැබුණහම හොඳ හොඳ ආහාර සුදනම් කරනවා. ඉතින් අමුත්තා විතරක් නෙවෙයි ඒක භුක්ති විඳින්නේ. ඒ අයත් එක්ක සමහරවිට තමනුත් භුක්ති විඳිනවා. ඒ වගේ දේශකයෙක් මේ ධර්මයේ අර්ථයත් තේරුම් අරගෙන, ඒ ධර්මයත් වින්දනය කරමින් දේශනා කරනකොට ශ්‍රාවකයින්ට පමණක් නෙවෙයි දේශකයාටත් මාර්ග ඵල අවබෝධය ලැබෙණවා. එබඳු අවස්ථා කොතෙකුත් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. මහා ආශ්චර්යමත් දේවල්. ඒ ආශ්චර්ය වෙන දේකින් නෙවෙයි. වෙන අමුතු ප්‍රාතිහාර්යකින් නෙවෙයි. මෙන්ම මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ දුක්වූ ධර්ම න්‍යායයි. ධර්මශ්‍රවණය කරන්නා පමණක් නොව ධර්මදේශකයාත් ඒ විදියට කරනවානම් මෙතෙක් නොවැටහුණු ධර්ම කාරණා ඒ දේශනා කරන අවස්ථාවේදී වැටහෙන්න පුළුවන්. ඒකයි ඒ ඒ විදියට අවස්ථාවක් එන බව ප්‍රකාශ කරන්නේ.

ඊළඟට තුන්වෙනුව දක්වනවා ඇතැම් කෙනෙකුට ධර්මය සවිස්තරව සජ්ඣායනා කරන අවස්ථාවේත් අර විදියේ මාර්ගඵල අවබෝධයක් සිද්ධවෙන්න පුළුවන් බව. සජ්ඣායනාව කිරීමේදී හිත බැහැරට යන්නේ නෑ. සිත අවදිමත්, විශේෂයෙන්ම සජ්ඣායනාවත් තියෙන්නේ ඊනමිද්ධ කියන නිදිමක නැතිකරගන්න. තමන් හඬ නඟලා කියනකොට තමාත් අවදිමත් වෙනවා. තමන්ගේ කණට ඒක ඇහෙනවා. කණට ඇහෙනවා වගේම හිතටත් ඒක වැදෙනවානම් බාහිර තියෙන දේවල් වලට හිත යවන්නේ නැතුව අන්න ඒ අවස්ථාවේත් පුළුවන් අයු

පටිසංවේදී ධම්ම පටිසංවේදී කියාපු ආකාරයට ඒ සජ්ඣායනාවට අඩංගු ධර්ම කොට්ඨාශය තුළ තියෙන ගැඹුරු අදහස් වඩාත් සිතට කාවද්දගන්න. ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වශයෙන්. පටිසංවේදී කියලා කියන්නේ ඒකයි. ඒක වින්දනයක් බවට පත්කරගන්නවා. අන්න එබඳු අවස්ථාවේ ඒ සජ්ඣායනා කරන අවස්ථාවෙම ඇතුළතින්ම අර කියාපු විදියටම ප්‍රමෝදයක් ඇතිවෙලා ඒක ප්‍රීතියක් බවට පත්කරගෙන එයින් කාය පස්සද්ධි, චිත්ත පස්සද්ධි කියලා කියන කයෙන් සිතෙන් සැහැල්ලු බව ඇතිකරගන්නවා. ඒ කරන සජ්ඣායනාවන්ට අදළ ධර්ම කොටස යම් ආකාරයකින් නිවනට නැඹුරු එකක්නම් ඒ තුළින්ම මාර්ග ඵල අවබෝධයක් කරන්න පුළුවන්. ඒ තුන්වෙනි අවස්ථාව. ඊළඟට හතරවෙනුවත් දක්වනවා, යම්කිසි කෙනෙක් තමා අසා තිබෙන, ඉගෙනගෙන තිබෙන යම්කිසි ධර්ම කොට්ඨාසයක් මනසින්, හිතින් මෙනෙහි කරනවා. ඒ ගැන හිතින් විමසලා බලනවා නැවත නැවතත්. එහෙම විමසලා බලනකොට ගැඹුරින් ගැඹුරට යනවා. ධර්ම කොට්ඨාශය තුළ අමුතු සමාධියකට වගේ පත්වෙනවා. අන්න එතනදී - අපු පටිසංවේදී ධම්ම පටිසංවේදී - මෙතෙක් ඉගෙනගෙන තිබුණු ධර්ම කොට්ඨාශය ප්‍රත්‍යක්‍ෂයක් බවට පත්වීමෙන්. එයින් සමාධි අවස්ථාවල් ඇවිල්ලා අන්න ඉන් අනතුරුවත් පුළුවන් බව දක්වනවා මාර්ග ඵල අවබෝධය.

පස් වෙනුව දක්වන එක තමයි ඉතාම වැදගත්. බොහෝවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා වල අවසාන වශයෙන් සාමාන්‍යයෙන් දක්වන්නේ වැදගත්ම දෙයයි. මෙතනදීත් පස් වෙනුව දක්වන්නේ අපි කවුරුත් ව්‍යවහාරයේ යෙදෙන ආකාරයට යම්කිසි තමන්ට හුරු සමාධි නිමිත්තක් මෙනෙහි කරනවා. තමන් හොඳට වඩලා තියෙන සමාධි නිමිත්තකට හිත යොදනවා. ඒ සමාධි නිමිත්ත ආශ්‍රයෙන් සමාධිය වගේම ඒක ප්‍රඥවට යොමුකරනවා. ඒ සමාධියෙන් ප්‍රඥවට හිත යොමුකරන අවස්ථාවේ ඒත් පුළුවන් මාර්ග ඵල අවබෝධය. බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන මේ විමුක්තායන න්‍යාය පහ අපි කාටත් ප්‍රයෝජනවත්. අපි දැන් කොතෙකුත් බණ අහනවා. බණ දෙසනවා. ඊළඟට සජ්ඣායනා කරනවා. ඉදහිටලා ධර්මය මෙනෙහි කරනවා ඉගෙනගත්තු දේවල්. විභාග පාස් කරන අදහසින් නෙවෙයි ලෝකයේ තියෙන උසස්ම විභාග පාස්කරලා උපාධි ලැබීමට නෙවෙයි. උපාධි ඉවත් කරන අදහසින් කරනවානම්, ලෝකයේ තියෙන ලොකුම විභාග හතර පාස් කරලා උපාධියක් ලබනවා වෙනුවට උපාධි පටිනිසංගා කියලා කියන

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පංචුපාදනස්කන්ධය අතහරින අදහසින් තමන් ඉගෙනගත්තු ධර්ම කොට්ඨාශය අර විදියට මෙතෙහි කරනවානම් අන්න එතකොටත් පුලුවන් මාර්ගඵල අවබෝධය.

අපට අර විදියට දියුණු මනසක් ඇතිවෙන්න බොහෝවිට අර ක්ෂණික මාර්ගඵල අවබෝධය සිද්ධවෙන්නෙ සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් පාරමී වඩාපු අයටයි. එබඳු අය අතින් අයට අඳුනගන්න අමාරුයි. බුදු ඇසටයි අනුවෙන්නෙ ආසය අනුසය ඥාන ආදී වශයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ විශේෂ ෂඩ් අසාධාරණ ඥාන නිසා. අතින් ශ්‍රාවකයන්ට පොදු නැති නිසයි ඒවාට අසාධාරණ ඥාන කියලා කියන්නෙ. මේ කාලෙ කියන අසාධාරණ අර්ථය නෙවෙයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ තියෙන මහාකරුණා සමාපත්ති, ආසය අනුසය ඥාන ආදී විශේෂ ශක්තීන් නිසා ඒ ඒ සත්කයින්ගේ ශක්තීන් පිළිබඳ අවබෝධය තියෙනවා. ඒවා යොදගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනකොට අර ක්ෂණික මාර්ගඵල අවබෝධය සිදුවුණු බව බොහෝවිට සඳහන් වෙනවා. නමුත් ඒක හැමදම නොවෙන්න පුලුවන්. හැමතැනකම ඒක සිදුනොවෙන්න පුලුවන්. එහෙම ශක්තියක් ඇතිකරගෙන ආවත් ඒවා මතුවෙන අවස්ථාව හරියට පෙනෙන්නෙ බුදු ඇසටයි. ඒක නිසා මෙවැනි යුගයක විශේෂයෙන්ම ධර්මශ්‍රවණ මාත්‍රයෙන්ම ලැබෙයි කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාව - බලාපොරොත්තුව ඇති කරගන්නෙ නැතුව කළ යුත්ත කළයුතුයි. කළ යුත්තෙහි යෙදිය යුතුයි. මොකක්ද? අර කියාපු කමටහන.

කමටහන - කර්මස්ථාන කියන වචනය පවා මේ යුගයට ගැලපෙන ආකාරයට බැලුවොත් - කර්ම කියන්නෙ 'වැඩ' - ධාන කියන්නෙ 'තැන' නිසා ආධ්‍යාත්මික 'වැඩපොළ' නමින් හඳුන්වන්න පුලුවන්. කෙනෙක් එවැනි ආධ්‍යාත්මික වැඩපොළක් භාරගෙන කමටහනක් හැටියට නිරන්තරයෙන් ඒකෙ නිරත වෙලා විවේක අවස්ථාවලදී හරි විවේක ලබාගෙන හරි, යෙදුනොත් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අර කියාපු අඝ්‍ර පටිසංවේදී ධම්ම පටිසංවේදී ආදී වශයෙන් ධර්ම කොට්ඨාශය වඩ වඩා ගැඹුරට වැටහෙන්න පුලුවන්. සාමාන්‍යයෙන් මුලදී කර්මස්ථානයක් නිරස වෙන්නෙ කමටහන තමන්ට හිතට නාල්ලන නිසයි. අතීතයේ සඳහන් වෙනවා කම්මධ්‍යානෙ විතරිකාරංකඛා කියලා. කර්මස්ථානය කෙරෙහි ලොකු ගෞරවයක් ඇති කරගන්නට ඕන. ශාස්තෘ ගෞරවය වගේ දෙයක්. මේ කර්මස්ථානයෙන් මම මේ

බලාපොරොත්තු වෙන කටයුතු ඉෂ්ට කරගන්නවා කියලා. එහෙම නැත්නම් දෙගිඩියාවක් ඇතිවෙනවා.

එතකොට එහෙම කර්මස්ථානයක් ලබාගෙන ඒක අනුව ක්‍රමානුකූලව යම් සමථ මට්ටමක් ඇතිකරගන්න ඕන. අපි කවුරුත් දන්නවා සමාධිමත් වීම කියන්නේ කාමච්ඡන්ද, ව්‍යාපාද, ටීනමීද්ධ, උද්දව්ව කුක්කුච්ච, විචිකිච්ඡා කියන සිතේ ශක්තිය ඇදගෙන යන ඒවා ඉවත් කිරීමයි - තාවකාලිකව හරි. එතකොට ඒ කාම සිතුවිලි, ද්වේෂ සිතුවිලි, නිදිමත අලස ගති, සැක කුකුස් නොසන්සුන් ගති පසුනැවිලි ආදිය සංසිදුවාගෙන කමටහතේ සිත තැන්පත් වෙන අවස්ථාවෙදි තමයි සමාධිමත් වෙනවා කියලා කියන්නේ - සමාධියේ ඒකාග්‍ර වීම. ඒකාග්‍ර වුණ අවස්ථාවෙදී යම්කිසි විදියක විදර්ශනාවකට නැඹුරු ක්‍රියාකාරීත්වයට අදාළ ඒ ශක්තිය ඇතුළේ වෙලිලා තියෙනවානම් අර සමාධිය තුළින්ම, එහෙම නැත්නම් සමාධියෙන් නැගිටලා කෙනෙකුට පුළුවන් මාර්ගඵල අවබෝධය කරන්න. අන්න ඒ ටිකයි එතකොට අවසාන වශයෙන් දැක්වෙන්නේ. තමන් වඩාගත්තු සමාධි නිමිත්තක් උපකාර කරගෙන නිවන හැටියට අපි සඳහන් කරන උතුම්වූ ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂය තමන්ට ළඟා කරගන්න පුළුවන්.

අපි එතකොට සම්බුද්ධ ශාසනය රැකගන්නවා කියලා කියන්නේ අර විදියට කෑ කෝ ගහමින් කරන දෙයක් නොවෙයි. අර ආජීවකයාට ගේ ඇතුළේ ඉඳලා පිටට යන්න සිද්ධවුණා ඒ අවස්ථාවේ ශක්තිමත්ව අසල්වාසීන් එහෙම කටයුතු කළ නිසා. අපි කියාපු ප්‍රස්ථා පිරුළ සම්බන්ධ උපමා කථාවෙදි අර වෙළෙන්දා, ගේ ආරක්ෂාවට තිබුණු ගේ පොල්ලත් අරගෙන එළියට ගියා අර සතාගෙ පිටට ගහන්න. එතකොට හොරුන්ට ඉබේටම දෙර ඇරුණා. අන්න එහෙම තත්ත්ව අපේ ශාසනයට උදවෙන පුළුවන් අදුරදර්ශී ක්‍රියාමාර්ග ගත්තොත්, ශාසනය රකින අදහසින්. ඒ වෙනුවට බුදුරජාණන් වහන්සේ ශාසන සම්පත්තිය පිළිබඳව කියාපු කාරණා අපි නිරන්තරයෙන්ම සිහිපත් කරගන්න ඕන. ඒක මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා ලෝවැඩ සඟරාවේ සඳහන් කවියක්.

අඳුරෙහි අස් ලොම විදිනට	දුරදී
විදුලිය පැහැ වැරදුනහොත්	වරදී
විදුලිය වන් මේ කය ලත්	තැනදී
සිදුනොකළොත් මතු සග මොක්	වරදී

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

පැරණි උපමාවක්. අතීතයේ දුණුවායන්ගේ දැක්මට මනිනේ සනාත්ධාර රාත්‍රියක විදුලි කොටනකන් බලාගෙන ඉන්නවා දුන්නට ඊතලය තියාගෙන. අනිත් පැත්තෙන් තියෙනවා අශ්ව ලෝමයක්. සෑහෙන දුරකින්. තමන්ගේ දැක්මට ඔප්පු කරන්නනම්, විභාගෙන් පාස්වෙන්නනම් අර අස්ලොම විදින්න ඕන විදුලි කොටන සුළු වෙලාවකදී. හිතාගන්න බැරි දෙයක් ඒක. නමුත් අන්න ඒ උපමාවයි බුද්ධ වචනය අනුව මේ කවියේ එන්නේ. අඟුරෙහි අස් ලොම විදිනට දුරදී - විදුලිය පැහැ වැරදුනහොත් ඉවරයි. විදුලියෙන් අර්ථ දක්වන්නේ විදුලිය වත් මේ කය ලත් තැනදී. මේ ශරීරය නෙවෙයි මේ මෙතන කියන්නේ, බුද්ධෝත්පාද කාලයේ ලැබූ මේ ඥානවන්ත මනුෂ්‍ය ආත්මභාවය, ඤාණ සම්පත්තිය මේක ලබාගත්තු අවස්ථාවේදී දන, ශීල, භාවනා වශයෙන් කළයුතු පින් සිදුනොකළොත් මතු සග මොක් වරදී. ස්වර්ග මෝඤ්ඤ සම්පත්තිය නැතිවෙනවා. ඉතින් මේ අදහසම තමයි ඔය බෞද්ධ සංස්කෘත කවීන් ඇතැම්විට ප්‍රකාශ කර තිබෙන්නේ. ඒත් කෙනෙකුට සංවේගය ඇතිවන අන්දමින්,

රාත්‍රව්‍යථා මේඝ සනාත්ධාරො
විද්‍යුත්භවං ප්‍රඡුලතිප්‍රකාශා
බුද්ධානුභාවෙන තථා දදති
ලොකස්සි පුත්‍රොශු මතිඃ ඤාණං චා

රාත්‍රව්‍යථා මේඝ සනාත්ධාරො - මේඝ සනාත්ධාරය තියෙන රාත්‍රියක, විද්‍යුත්භවං ප්‍රඡුලතිප්‍රකාශා - යම් මොහොතකට විදුලිය ආලෝකය දල්වයිද ඒ විදියටම, එවං බුද්ධානුභාවෙන තථා දදති - බුද්ධානුභාවෙන, බුදු කෙනෙක් පහළ වීමේ ආනුභාවයෙන්, ලොකස්සි පුත්‍රොශු මතිඃ ඤාණං චා - ලෝකයාට පින් පිළිබඳව සිතක් මොහොතකට ඇතිවෙනවා. ඒ මොහොතකට ඇතිවෙව්ව එක රැකගැනීමයි අපට එතකොට කරන්න තියෙන්නේ. එතකොට අන්න ඒකම තමයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ.

‘විතතුසාදමපිකොභං චුන්ද බහුකාරං වදමි - කො පන වාදෙ කායෙන වාචාය අනුවධියෙනාසු’

මහා චුන්ද භාමුදුරුවන්ට බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා ‘චුන්ද කුසලධර්ම පිළිබඳව සිතක් උපදවාගැනීම පවා බොහෝ වැඩදයකයැයි කියලා මම කියමි. ඒ අනුව කයෙන් වචනයෙන් එය

ක්‍රියාත්මක කිරීම ගැන කවර කථාද - අමුතුවෙන් කිව යුතුද?' එතකොට අපි කල්පනා කරන්න ඕන ඒ ඇතිවෙච්ච කුසල් හිත රැකගන්න. එතකොට අර උපාසිකාවට ඇති කරගත්තු කුසල් හිත රැකගන්න බැරිවුණා අර ආච්චකයා ගැන හිතීමෙන්. අපට කරන්න තියෙන්නෙන් අපේ ඇතුළත දියුණුව සඳහා ඇතුළතින් ආරක්‍ෂාවීම. එහෙම නැත්නම් ඇතුළතින් ශක්තිමත් වීම සඳහා මෙන් මේ ධර්ම මාර්ගයේ යාමයි. කොයි කොයි විදියට ඇනුම් බැනුම් ආවත්.

මහාචන්ද්‍ර භාමුදුරුවන්ටම බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ කළ දේශනාවෙම තවත් ඉතාමත්ම ගැඹුරු කාරණයක් සඳහන් වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වුණු කාලෙ නිගණ්ඨාදීන් තුළ තිබුණු සංකල්පයක් තමයි ලෝකයාට කරන්න බැරි මට්ටමට තමන්ගේ කෙලෙස් ලියා දැමීමේ අදහස. ලියා දැමීම කියන්නෙ අඩු කිරීමේ අදහසින් යම් යම් දේවල් පරිත්‍යාග කරනවා, අතහරිනවා. අතැරගෙන අතැරගෙන ගිහිල්ලා නිගණ්ඨයින් අන්තිමේ ඇදපු වස්ත්‍රයත් අතහැරියා. ඔවුන්ගේ සංකල්පය අනුව, අතහැරීම පිළිබඳ සංකල්පය ඒ විදියටයි ගත්තේ. සල්ලේඛ ප්‍රතිපදාව කියලා ඒක හැඳින්වුවා.

මේ සල්ලේඛ වචනය බුදුරජාණන් වහන්සේත් උපකාර කරගන්නවා. 'සල්ලේඛ' කියලා කියන්නේ ක්‍රමක්‍රමයෙන් ලියලා දනවා. ලියලා දනවා කියන්නේ අපි කියන්නෙ ලියක් ටිකෙන් ටික ඇහැලා ඇහැලා දනවා. ඒ වගේ කෙලෙස් ඇහැලා ඇහැලා දන ක්‍රමයක්. තමන්ගේ අවශ්‍යතාවල් ක්‍රමක්‍රමයෙන් අඩුකිරීමෙන්. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අමුතූ සංකල්පයක් ඒ තුළින් ඉදිරිපත් කළා. අර කිව්ව නිගණ්ඨ ප්‍රතිපදාව අනුව බැලුවොත් සල්ලේඛ හැටියට හඳුන්වන්න පුළුවන් වෙන්නෙ ඔය බොහොම අමාරුවෙන් උත්සාහ කරලා, වීර්යය දරලා පංචකාම සම්පත්තියෙන් ඇත්වෙලා ලබාගන්න ප්‍රථම ධ්‍යාන, දුතිය ධ්‍යාන ආදී වශයෙන් ඒ ධ්‍යාන තත්ත්ව. නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ කියනවා ආර්ය ව්‍යවහාරයට අනුව මේ ධ්‍යාන තත්ත්ව, සල්ලේඛ නමින් හඳුන්වන්නෙ නැත. දිට්ඨධම්ම සුඛවිහාරා කියලා කියන මෙලොවම සැප විභරණ හැටියටයි බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ධ්‍යාන තත්ත්ව හඳුන්වන්නෙ. ඊටත් එහාට ගිය සමාපත්ති තත්ත්ව ගැන ප්‍රකාශ කරලා ඊළඟට කියනවා ඒ සමාපත්ති - ඒවාටත් මම කියන්නෙ නෑ සල්ලේඛ කියලා. අර නිගණ්ඨයින් යොදන වචනය යොදන්නෙ නෑ මම. සන්තා එතෙ විහාරා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ශාන්ත විචරණ හැටියටයි මම ඒවා හඳුන්වන්නේ. මොකක්ද නියම සල්ලේඛය. මෙන්න මේ විදියටයි ඒක හඳුන්වන්නේ.

‘පරෙ විහිංසකා භවිස්සන්ති. මයමෙඤ්ඤ අවිහිංසකා භවිස්සාමා’ති සලලෙඛො කරණියො’

අනෙක් අය හිංසාවෙහි යෙදෙණ අය. එතනත් තමා හා අනුන් කතාව තියෙනවා. අනෙක් අය හිංසාවටම යොමුවුණු අයයි. ‘මයමෙඤ්ඤ අවිහිංසකා භවිස්සාමා’ති සලලෙඛො කරණියො’, අපි අවිහිංසාව පැත්තට යමු. ඒකෙන් සල්ලේඛයක් වෙමු. එතකොට වැඩි පිරිස කරන්නේ හිංසාව. අපි ඒ හිංසාවෙන් හිත මුදුගෙන අවිහිංසක වෙමු. ඔන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වන අමුතු සල්ලේඛ සංකල්පය. ඒක තව ටිකක් තේරෙයි ඇතට යනකොට. පරෙ පාණාතිපාතී භවිස්සන්ති, අනෙක් අය ප්‍රාණසාතයේ යෙදෙන අය. මයමෙඤ්ඤ පාණාතිපාතා පට්ඨිරතා භවිස්සාම. අපි ප්‍රාණසාතයෙන් වෙන්වුණු අය වෙමු. අන්න එතනත් වෙන්වීමක්. අර ඇඳුමෙන් වෙන්වීම නෙවෙයි නිගණ්ඨයින් කිව්වා වගේ. ගැඹුරින් මේ ශීලාදී ගුණධර්මවලට එතන සම්බන්ධ කරනවා, ඒ සල්ලේඛ පදය.

ඒ අනුව අපට තේරුම් ගන්න තියෙන්නේ අන් අය අර විදියට විහිංසකයි. පරපණ නසනවා. අර විදියට භොරමැරකම් කරනවා. නානාවිධ දමරිකකම් කරනවා. කඩාවඩා ගන්නවා. විනාශ කරනවා. ඒ අයත් එක්ක තරඟට අපිත් කරන්න ගියොත් ශාසනය රැකෙනවා වෙනුවට ශාසනයේ පරිහානියයි වෙන්නේ. කරන්නන්වාලෙ කරන්න ගියොත්. එතනදී අන්ත සල්ලේඛ ප්‍රතිපදාව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා. ඒකට ප්‍රතිවිරුද්ධ දෙයක්, ලෝකයා කරන දෙයකට ප්‍රතිවිරුද්ධ දෙයක් මෙතන යන්නේ. බහුතරය කරන්නේ අරකයි. අපි මෙහිලා මෙන්න මේ විදියට හික්මෙමු. ඔන්න එතකොට එයින් අපිට යමක් ගන්න පුළුවන්. සංඝයාවහන්සේලාට දේශනා කළ නමුත් මේ හුඟක් දේශනා පොදුවේ හැම කෙනෙකුටම යම් යම් ප්‍රමාණයට පිළිපදින්න පුළුවන්.

අපි මේ අවස්ථාව ගැන හිතලා බැලුවත් - මේ පින්වතුන් ශීලයක් සමාදන් වෙලා ඒ වෙනුවෙන් ජේවිලා ඉන්න අවස්ථාව. එදිනෙදා ගෙදරදෙරවල් වල යම් ප්‍රශ්නකාරී අවස්ථාවල් පැන නැගුනාම ක්‍රියාකරන විදියට මේ අවස්ථාවේ කරන්න මේ පින්වතුන්ගේ සිත

යොමුවෙන්නේ නැත. මොකද 'පාණාතිපාතා වේරමණි' කියලා තදින් කියලා තියෙනවා. 'අදින්නාදනා වේරමණි' කියලා තියෙනවා. අපි නිතර කියන්නේ වේරමණි කියන වචනය, ටිකක් බර දලා කියන්න කියලා. එයින් වෙන්වීම කියන අදහස හිතට දගෙන තියෙනවා. ඒ වෙන්වීම කියන අදහස තුළින් අපි ආරක්‍ෂා වෙනවා. සල්ලේඛ ප්‍රතිපදාවක් ශීලයට ළං කරලා බුදුරජාණන් වහන්සේ හඳුන්වා දුන්නා. ඉතින් අර ධ්‍යාන තත්ත්ව ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නෑ. එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් අර කියාපු දිට්ඨධම්ම සුඛ විහාර - මෙලොවම හොඳ සැප විහරණ, ශාන්ත විහාර ලැබෙනවා. ඒවා ප්‍රතිඵල. පටන්ගන්නේ ශීලයෙන්. බුද්ධශාසනයක් ආරක්‍ෂා කරගන්න බලාපොරොත්තුවෙන පින්වතුන් ශාසනය කියලා කියන්නේ මොකක්ද කියන එක ගැන නුවණින් කල්පනා කරලා බලන්න ඕන. අනිත් ඒවා කොයින් නැතත් ශීලය, සමාධිය, ප්‍රඥාව කොතනක හෝ තිබෙනවානම් එතන ශාසනය තිබෙන හැටියටයි අපිට හිතන්න තිබෙන්නේ.

ඒ විදියට කල්පනා කරලා බලනකොට අපට තියෙනවා අර පහන. ඒ පහන කොතනද තියෙන්නේ? අපි අර උපමාවට ගත්තු මාසෙ පෝයද පහන් පින්කමේ හෝ පහන් කණුවෙ පහන් පින්කමේ අර අමාරුවෙන් එළිය රැකගත්තු පහන කොහෙද තියෙන්නේ? අපේ හදවතේ. එතකොට ඒ අපි මැටි පහන කියන එක වගේ දෙයක් තමයි ඒකත්. ඒ හදවතේ පහනට තමයි අන්න අර ශ්‍රද්ධා තෙල් වක්කරලා, වීර්යය තිරය දලා ඒත් මදිවෙනකොට තමන්ට නොවැටහෙන දෙයක් තියෙනවානම් තවත් පහනකට ළං වෙලා - කල්‍යාණමිත්‍ර පහනකට ළං වෙලා ඒ ආලෝකයෙන් ප්‍රයෝජන ගන්නේ. අන්න ඒ විදියට ශක්තිමත් වෙච්ච පුද්ගලයට පුලුවන් තව දහ දෙනෙක්, තව විසි දෙනෙක් ශක්තිමත් කරන්න. අන්න ඒ විදියටයි ශාසනයක් ආරක්‍ෂා වෙන්නේ.

ඒ නිසයි අපි නිතරම ප්‍රකාශ කරන්නේ මෙහෙම බාහිර දේවල්වලින් නොව, ඇතුළත ශක්තිය තුළින් තමයි ශාසනය ආරක්‍ෂා වෙන්නේ කියලා. බාහිර දේවල් තිබුණත් ඒවා බොල් බවට හිස් බවට නිකන් ස්මාරක බවට, විදේශිකයින් අද්දවන, ඡායාරූපයට පමණක් සීමාවෙන, ලොකුවට කැරගලා කියන්න පුලුවන් දේවල් පමණක් බවට පත්වෙනවා ඇතුළත ගුණධර්ම නැත්නම්. ඇතුළත ගුණධර්ම සහිතනම් අන්න අපට ඒවා අනුස්මරණීය ස්ථාන වෙනවා. දැන් අනුරාධපුරය, මිහින්තලාදී ඒ ස්ථාන ගැන සිහිපත් වනවිට පින්වතුන්ට ඒ නටඹුන්,

නටඹුන් නොවෙන්නේ මොකද? සාමාන්‍යයෙන් නටඹුන් දේවල්, නෂ්ටාවශේෂ කියලා කියන්නේ සැලකිය යුතු දේවල් නොවෙයි. නමුත් නෂ්ටාවශේෂ දේවල් වල යමක් ඉතුරුවෙලා තියෙනවා. ඒ ඉතුරුවෙලා තියෙන්නේ මොකක්ද කියලා තමන් කල්පනා කරන්න ඕන. ඒ ස්ථානවලට යන මේ පින්වතුන් නිතර සිහිපත් කරන ආකාරයට ඒ ස්ථානවල ස්පර්ශය ලැබූ, ඒ ගල්ගුහා ආදියේ ප්‍රයෝජනය ලැබූ අතීත යෝගීන් උත්තම පුද්ගලයින් නිසා තමයි ඒ නෂ්ටාවශේෂ ශාසනයේ අනුස්මරණීය ස්මාරක බවට පත්වෙලා තිබෙන්නේ.

ඒ විදියට කල්පනා කරනවානම් ඒ පැරණි දේවල් වලට වැදීමට විතරක් සීමාවෙන්නේ නැතුව තම තමන්ගේ නිවෙස්, තමන්ගේ භාවනා කුටි, තමන් ඉන්න විහාරය, සේනාසනය අන්න අර ගුණධර්ම වලින් පිරෙනවානම් ශතවර්ෂ ගණනක් යන්න ඕනේ නෑ. අර විදියටම පූජනීය වස්තු බවට පත්වෙනවා. අන්න ඒ විදියට අපි කල්පනා කරන්න ඕන. නිරන්තරයෙන් මතක් කරලා දෙන ආකාරයට ශාසනය කියන එක මය විත්ත සන්තානය තුළ ගොඩනගා ගතයුතු දෙයක්. ඒක ශක්තිමත් වුණු අවස්ථාවේදී තමයි කාටවත් මේකට ළං වෙන්න බැරි. අර ආජීවකයාට බැරිවුණා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට යාම වළක්වන්න. බුද්ධ ගුණ, ධර්ම ගුණ අහලා අර අසල්වාසීන් කියාපු ඒ වර්ණනාව අහලා ඒ ශ්‍රාවිකාව තුළ ඇතිවුණු ශ්‍රද්ධාව කොයිතරම්ද කියතොත් තමන්ගේ ශාස්තෘවරයා වූ ඒ ආජීවකයාගේ වචනයත් තකන්නේ නැතුව උපාය මාර්ගයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ වඩම්මවගෙන ආජීවකයා කාමරයේ ඉන්දෙව්වා. ආජීවකයාට කෑම දුන්නු බවක්වත් එතන කතාවේ කියවිලා නෑ. ආජීවකයා කාමරේ ඇතුළේ - ගේ ඇතුළේ. නමුත් කදිමට අර පින්කම කලා මේ උපාසිකාව. සාදුකාර නාදය එනකොට තමයි ආජීවකයාට ඉවසගන්න බැරුව ගියේ.

අන්න එහෙම තත්ත්වයක් අපේ ශාසනය තුළත් ඇති කරගන්න මේ පින්වතුන් උනන්දු වෙන්නට ඕන. අපි අර විදියට ඇතුළත ශාසනය ශක්තිමත් කරගන්නවානම් බාහිර වෙත උපද්‍රව කොයි එක හෝ වේවා යම්කිසි ධර්ම ශක්තියක් තුළින් ඒවා ජයගන්න පුළුවන් වෙනවා. ඇතුළත ශාසනය බිඳ වැටුණහම අන්න අර කියාපු පිරුළේ උපමා කතාවේ තත්ත්වයටයි අපි පත්වෙන්නේ. අර ගේ රකින්න තිබුණ දෙර පොල්ලම අරගෙන පිටට පහරවල් දෙන්න වෙනවා. හොඳ අදහසින් කළ නමුත් ඒ සතාට අමතක වුණා තමන්ට අයිති වැඩේ. දැන් එතකොට මේ ප්‍රස්ථාව

පිරුළ අමුතුවෙන් නොකිව්වට කමක් නෑ. මේ පින්වතුන්ට නුවණින් කල්පනා කරන්න කාරණා රාශියක් අද මේ වටිනා දවසේ කියවුණා. බුද්ධශාසනයේ අනාගතය ගැන හිතන පින්වතුන්ට මෙයින් යමක් නෙලාගන්න පුළුවන් කල්පනාකාරීව. අපේ ජීවිතේ වටිනාකම් ගැන නිරන්තරයෙන් හිතන්න තියෙන්නෙ අන්න අර කියාපු ක්ෂණ සම්පත්තිය පිළිබඳ කතාවෙනුයි. අවුරුදු සියයකටත් අඩු ඉතාම කෙටි ජීවිත කාලයක් තුළ අපේ ක්‍රියා මාර්ග තුළින් අපි ලබාගන්නා දේ අනුව අපි අතින් අයට දෙන්න පොහොසත් වෙන ප්‍රමාණයට තමයි ශාසනයක් ආරක්‍ෂා වෙන්නෙ.

අපි දන්නවා අඳුරු රාත්‍රියක විදුලි පන්දමක් අතින් අතට යවනකොට මේක කාගෙන් ලැබෙණවද, කාට දෙනවද කියලා ජේන්නෙ නෑ. නමුත් විදුලි පන්දම ආලෝකය අනුව ජේනවා. ඒ විදියටයි මේ අවුරුදු දෙදහස් පන්සිය ගණනක් තිස්සෙ මේ ශාසනය ආරක්‍ෂා වුණේ. එතකොට අපි කල්පනා කරන්නට ඕනෙ ඒ විදියට නිර්නාමිකව හරි මේ ඇතුළත ශාසනය රැකගෙන ඒ තුළින් අර අතින් අයට පිහිටවෙන කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රයෙන්, කලාණමිත්‍ර යුතුකමක් වශයෙන්, පිහිටවීමට. බුද්ධශාසනය සම්පූර්ණයෙන්ම කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවා. මුළු බ්‍රහ්ම වර්ශාවම කලාණමිත්‍ර සේවනයයි කියලා. ඒ අනුව කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තුළින් ශාසනය ආරක්‍ෂා වෙනවා.

එතකොට මේ පින්වතුන් නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕන මේ කියාපු කාරණා වල යම් අර්ථ රසයක් ධර්ම රසයක් තිබෙණවානම් ඒක නෙලාගෙන ඒ අනුව තමන්ගෙ ජීවිත හැඩගස්වා ගැනීමෙන් තම තමනුත් මෙන්න මේ ධර්ම මාර්ගයේ යමින් බුදුරජාණන් වහන්සේ කළාක් මෙන් අන් සත්ත්වයින්ටද වචනයකින් හරි මේ ධර්ම සංග්‍රහය කරමින් කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය දෙමින් ඉදිරියට කටයුතු කරගෙන යන්න. මේ පොසොන් පොහෝ දින මේ කළ ආරම්භය දිගටම ගෙන යන්න උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන. තමන්ගේ නිවෙස්වලින් ඉවත්වෙලා මේ වටිනා ශීලයක් සමාදන් වෙලා මේ පින්වතුන් බොහෝ දෙනෙක් තෙක්ඛම්මයේ පළමු පියවරකට ළං වෙන්න ටිකක් හරි උත්සාහයක් දරනවා. එයින් පටන්ගන්න ඒ ක්‍රියා මාර්ගය ඇතැම් කෙනෙක් පැවිදි වෙලාම කෙළවර කරගන්නවා. පැවිදි වුණත් කෙළවර නෑ ඒක

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ආරම්භයක් පමණයි. එතන ඉඳලා යන දුර ගමන තමයි නොපෙනෙන ගමනක්.

කවුරුත් දන්නවා මේ ශාසනයට හිඤ්ඤ, හිඤ්ඤාණී, උපාසක, උපාසිකා කියන සිවුවනක් පිරිසම අයිතියි. එතකොට ඒ හැම දෙනෙක්ම මේ විදියට ශක්තිමත් වෙනවානම් ශාසනය ඉඹේටම ආරක්‍ෂා වෙනවා. ඉතින් මේ පින්වත් පිරිස අද මේ උතුම් පෝය දවසේ ඒ වෙනුවෙන් ඇපකැප වෙලා, පේවිලා, සිල් රකිමින් අද දින තම තමන්ගේ බණ භාවනා කරමින් මේ අවස්ථාවේ ධර්මදේශනා ශ්‍රවණය කිරීමෙන් මේ හැම එකක් තුළින්ම රැස්කළ කුසල සම්භාරය තුළින් ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන - ඒ මාර්ගඵල අවස්ථාවේදී ඉඤ්ඤ බල වශයෙන් වඩාගතයුතු ඒ ධර්ම ශක්තිමත් කරගෙන හැකිනාක් ඉක්මනින් මේ බුද්ධශාසන පහන නිවෙන්න කලින් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේධයෙන් උතුම් අමාමහ නිවන් සුව සාක්‍ෂාත් කරගන්න මේ පින් ඒකාන්තයෙන් හේතුවේවා! උපනිශ්‍රය වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. එසේම අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වා වූ යම් සත්ත්ව කෙනෙක් මෙබඳු ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුසලයක් අනුමෝදන් වෙන්න කැමතිනම් ඒ අනුමෝදන් වීම තුළින් තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමහ නිවනින් සසර දුක් කෙළවර කරගනිත්වා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරමින් මේ ගාථාව කියන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහි...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යූ.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලතාවයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගභරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබ්නික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. සසරේ රඟ
17. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
18. මෙන් සිතේ විමුක්තිය
19. ඇති හැටි දැක්ම
20. තපෝ ගුණ මහිම
21. සක්මනේ නිවන
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම

27. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 6 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 7 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 8 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 9 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 10 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 11 වෙළුම
33. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 12 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 13 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 14 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 15 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 16 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 17 වෙළුම
39. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 18 වෙළුම
40. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 19 වෙළුම
41. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 20 වෙළුම
42. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 21 වෙළුම
43. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 22 වෙළුම
44. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 23 වෙළුම
45. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 24 වෙළුම
46. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 25 වෙළුම
47. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 26 වෙළුම
48. පහන් කණුව ධර්ම දේශනා - 27 වෙළුම
49. සබ්බාසව සුත්තයේ මැදුම් මග
50. විදසුන් උපදෙස්
51. භාවනා මාර්ගය
52. උත්තරීතර හුදෙකළාව
53. සසුන් පිළිවෙත
54. චලන විනය
55. දිය සුළිය
56. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
57. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම
58. නිවනේ නිවීම - දෙවන වෙළුම

59. නිවනේ නිවීම – තෙවන වෙළුම
60. නිවනේ නිවීම – සිවුවන වෙළුම
61. නිවනේ නිවීම – පස්වන වෙළුම
62. නිවනේ නිවීම – සයවන වෙළුම
63. නිවනේ නිවීම – සත්වන වෙළුම
64. නිවනේ නිවීම – අටවන වෙළුම
65. නිවනේ නිවීම – නවවන වෙළුම
66. නිවනේ නිවීම – දසවන වෙළුම
67. නිවනේ නිවීම – එකොළොස්වන වෙළුම
68. නිවනේ නිවීම – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
69. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 1 වෙළුම
70. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 2 වෙළුම
71. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 3 වෙළුම
72. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – 4 වෙළුම
73. පටිච්ච සමුප්පාද ධර්මය – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
74. ස්පශ්ඨයේ ආශවය
75. මනසේ මායාව
76. පැරණි බෞද්ධ වින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම්:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
  2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
  3. Ideal Solitude
  4. The Magic of the Mind
  5. Towards Calm and Insight
  6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
  7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
  8. Seeing Through
  9. Towards A Better World
  10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
  11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
  12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
  13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
  14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
  15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
  16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
  17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
  18. Nibbāna and The Fire Simile
  19. A Majestic Tree of Merit
  20. The End of the World in Buddhist Perspective
  21. The Law of Dependent Arising, Volume I
  22. The Law of Dependent Arising, Volume II
  23. The Law of Dependent Arising, Volume III
  24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
  25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
  26. Walk to Nibbāna
  27. Deliverance of the Heart through Universal Love
  28. Questions and Answers on Dhamma
  29. The Miracle of Contact
  30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Nāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net